

Eurofondy a regionálne rozdiely v Európskej únii

/štúdia/

Autor:

Dušan Sloboda

analytik pre oblasť verejnej správy a regionálnej politiky

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika

Medená 5

811 02 Bratislava

www.konzervativizmus.sk

www.regio.institute.sk

Bratislava

2012

Obsah

Zhrnutie

| 1 | Metodika a motívy: ako a prečo?

- | 1-1 | Exkurz do histórie regionálnej/kohéznej politiky EÚ
- | 1-2 | NUTS klasifikácia: regionálne sústavy v členských krajinách EÚ
- | 1-3 | Zaužívané indikátory pre porovnanie regionálnych rozdielov
- | 1-4 | Ako merať regionálne rozdiely?

| 2 | Regionálne rozdiely v členských krajinách EÚ

- | BE | Belgicko
- | BG | Bulharsko
- | CZ | Česká republika
- | DK | Dánsko
- | DE | Nemecko
- | EE | Estónsko
- | IE | Írsko
- | EL | Grécko
- | ES | Španielsko
- | FR | Francúzsko
- | IT | Taliansko
- | CY | Cyprus
- | LV | Lotyšsko
- | LT | Litva
- | LU | Luxembursko
- | HU | Maďarsko
- | MT | Malta
- | NL | Holandsko
- | AT | Rakúsko

PL	Poľsko
PT	Portugalsko
RO	Rumunsko
SI	Slovinsko
SK	Slovensko
FI	Fínsko
SE	Švédsko
UK	Spojené kráľovstvo
EU	Európska únia

| 3 | Závěry a odporúčania

Použitě zdroje

O autorovi

O Konzervatívnom inštitúte M. R. Štefánika

O AECR

Pod'akovanie

Táto štúdia vznikla aj vďaka podpore, ktorú poskytla
Aliancia európskych konzervatívov a reformistov (AECR)
www.aecr.eu

*AECR je uznaná a čiastočne financovaná
Európskym parlamentom. Názory vyjadrené
v tejto štúdii sú názormi autorov a nevyjadrujú
nevyhnutne názory Európskeho parlamentu.
Európsky parlament nenesie v súvislosti s touto
štúdiou žiadnu zodpovednosť.*

AECR
ALLIANCE OF EUROPEAN
CONSERVATIVES AND REFORMISTS

Zhrnutie

Ľudia si uvedomujú význam EÚ, ved' vidia, čo všetko sa z fondov EÚ na Slovensku vybudovalo.¹

Robert Fico

predseda vlády Slovenskej republiky, v roku 1989 člen komunistickej strany, jeden zo súčasných lídrov neformálneho zoskupenia Priateľov politiky súdržnosti

Chápať spoločný civilizačný priestor ako bohatého strýčka, ktorému posielať žiadosti o dotácie do vlastnej kasy, je "zhovadilé".²

Fedor Gál

publicista a sociológ, v roku 1989 jeden z lídrov nežnej revolúcie v Československu, ktorou sa v novembri 1989 odštartovala cesta od totality k slobode

Prakticky od prvopočiatku ľudských dejín nachádzame snahy o zámerné ovplyvňovanie sociálneho a ekonomického vývoja určitých území. Najskôr to bolo na úrovni mikroregiónov – jednotlivých miest a ich zázemia, neskôr v súvislosti s rozvojom priestorovej organizácie spoločnosti i v rámci väčších oblastí až celých štátov na úrovni makroregiónov. Nad pôvodne lokálnymi záujmami postupne prevládli mocenské vplyvy centrálnych vlád, pričom dochádzalo nielen k uplatňovaniu rôznych odborných teórií, ale i rôznych politických záujmov. Tieto procesy sa stali základom činnosti, ktorú v súčasnosti nazývame regionálna politika.

Hoci regionálna/kohézná politika EÚ je v zmluvnom rámci európskej integrácie prítomná už od jej počiatkov, do podoby experimentu, ktorý sa uskutočňuje vo väčšine regiónov jej členských krajín programovo, sa však rozvinula až od roku 1989. Obavy európskych politikov z toho, že užšia ekonomická integrácia a vznik vnútorného trhu sprevádzaný odbúraním bariér medzi členskými krajinami spôsobí rýchlejší rast jadrových regiónov EÚ „na úkor periférnych,“ viedli v druhej polovici 80. rokov k zavedeniu princípu „ekonomickkej a sociálnej súdržnosti“ do únijnej legislatívy. Podľa tohto princípu je úlohou administratívy EÚ a členských krajín uskutočňovať takú politiku, ktorá vedie k zmierňovaniu rozdielov medzi regiónmi.

Seriózne analýzy už roky poukazujú na neefektívnosť vynakladania prostriedkov cez štrukturálne fondy, no Európska komisia sa tvári, že nič nepočuje a nevidí a radšej za pomoci modelov odhaduje, koľko pracovných miest vďaka prerozdeleniu eurofondov v regiónoch členských krajín v jednotlivých obdobiach vzniklo. Problém týchto počtov nie je však len v tom, že ide o odhady vypočítané podľa vybraných modelov. Kľúčový problém je v tom, že sa nepracuje so scenárom, ktorý by hovoril o tom, koľko pracovných miest by bolo bývalo vzniklo, ak by sa nerealizovala

¹ Citovaný výrok je z rozhovoru, ktorý predseda vlády Robert Fico poskytol v roku 2012 týždenníku .týždeň. Celý rozhovor je dostupný na adrese <http://www.tyzden.sk/casopis/2012/29/bojujeme-o-prezitie.html>

² Citovaný výrok je z článku, ktorý Fedor Gál publikoval v roku 2012 v týždenníku .týždeň. Celý článok je dostupný na adrese <http://www.tyzden.sk/casopis/2012/44/svet-2148.html>

regionálna/kohézna politika EÚ – a nielen tá, ale i ďalšie redistribučné stratégie ako je Spoločná poľnohospodárska politika, ktoré mrhajú našimi daňami – a zároveň by z úrovne EÚ nebolo na prostredie vnútorného trhu uvalené také regulačné bremeno desiatok tisíc strán nariadení a smerníc, ako je to v súčasnosti. Dá sa totiž predpokladať, že pri nižšom daňovo-odvodovom zaťažení, nižšom regulačnom bremene a menšej miere prerozdelenia v EÚ a členských krajinách by bola konkurencieschopnosť firiem podnikajúcich v tomto priestore v porovnaní s ich konkurenciou v globálnej otvorenej ekonomike vyššia a celková miera nezamestnanosti nižšia, než v súčasnosti. Taký výsledok by sme považovali rozhodne za viac želateľný, než je márný, hlúpy a nákladný boj s medziregionálnymi rozdielmi, ktorý sám o sebe nezaručuje viac pracovných miest a snaží sa umelo len o ich rovnomernejšie rozmiestnenie. Frédéric Bastiat, predstaviteľ klasického liberalizmu, už v 19. storočí vysvetlil, prečo sú vládne stimuly do hospodárstva a redistribučné stratégie – ako je i regionálna/kohézna politika EÚ – úplným bludom. To, čo je vidieť v prípade regionálnej/kohéznej politiky EÚ, je teda realizácia stavieb, podpora poskytovania vybraných verejných služieb a počet vytvorených pracovných miest za miliardy eur z európskej, štátnej či regionálnej pomoci na každé takto vytvorené pracovné miesto. Čo nie je vidieť, je to, čo by s peniazmi urobili ľudia, ak by ich o ne vláda neoberala. O stručný exkurz do histórie regionálnej/kohéznej politiky EÚ a zhrnutie jej podoby počas programovacích období od roku 1989 sme sa pokúsili načrtnúť v subkapitole |1-1|.

NUTS klasifikáciu, najmä pokiaľ ide o úroveň NUTS II, ktorú používa Eurostat a ostatné orgány a inštitúcie EÚ ako bázu pre porovnávanie, hodnotíme z hľadiska jej potenciálu pre vzájomnú komparáciu regiónov a ich charakteristík za nevhodnú sústavu (Sloboda 2006). Napriek tomu, že pri vytvorení systému NUTS klasifikácie bolo základným cieľom zabezpečenie porovnateľnosti na jednotlivých úrovniach NUTS, existujú i mnohé výnimky. Regióny na úrovni NUTS II (resp. NUTS III) sú príliš heterogénne a neporovnateľné, a to nielen z hľadiska porovnávania úrovne konvergenzie, ale i regionálnych rozdielov ako takých všeobecne. Očakávať v takomto heterogénnom prostredí niečo iné ako výrazné rozdiely by bolo nielen v protiklade s ekonomickou teóriou, ale i s elementárnou logikou (Boldrin – Canova 2001). Niektorí autori dokonca uvádzajú, že konvergencia by sa mala skúmať na úrovni krajín resp. regiónov s populáciou približne 10 miliónov, pričom podľa nich na nižšej úrovni nemá zmysel porovnávať regióny, ktoré navyše v nejednom prípade nedisponujú ani možnosťami uskutočňovania vlastnej fiškálnej politiky (Boldrin – Canova 2003).

Možnosť mať k dispozícii pokiaľ možno čo najdlhší časový rad dát v prostredí totožnej regionálnej sústavy je kľúčový predpoklad z hľadiska štatistického porovnávania regionálnych rozdielov. A hoci príslušné nariadenia o NUTS klasifikácii tento cieľ deklarujú, v realite sa absolútne minul s účinnosťou, keďže častým zmenám v regionálnych sústavách jednotlivých členských krajín EÚ sa nijako nezabránilo. Tento problém chýbajúcich dát by nemusel byť neprekonateľný, ak by Eurostat v spolupráci so štatistickými úradmi členských krajín (resp. inými národnými autoritami zodpovednými za zber a správu štatistických dát) rekonštruoval dáta za novovzniknuté členenie spätne. Otázkam spätým s vyčleňovaním regiónov sa venujeme v subkapitole |1-2|

Okrem správnej regionalizácie je s porovnávaním regionálnych rozdielov úzko spätá i problematika dostupnosti adekvátnych štatistických indikátorov a dát potrebných pre sledovanie rozdielov medzi územnými jednotkami danej hierarchickej úrovne. Pozitíva a negatíva používaných ukazovateľov, ich výpovednosť, intenzitu a exaktnosť, ako i problémy s ich sledovaním sme sa pokúsili stručne popísať v subkapitole |1-3|.

Po zvážení výhod a nevýhod jednotlivých spôsobov analyzovania dát sme sa rozhodli v aplikačnej časti tejto štúdie využiť analyzovať regionálne rozdiely a ich zmeny v čase podľa ukazovateľa miery nezamestnanosti, pričom regionálne rozdiely budeme merať a porovnávať podľa ich zmien v percentuálnych bodoch. Jednoduchá analýza dát prostredníctvom sledovania zmien podľa

percentuálnych bodov nám umožňuje sledovať tak rozdiely medzi a najvyššou mierou nezamestnanosti, ako i rozdiely medzi regiónom s najnižšou mierou a priemerom, a podobne i rozdiely medzi regiónom s najvyššou mierou a priemerom. Takéto analyzovanie dát je pomerne jednoduché, z akademického hľadiska dokonca až primitívne, no v tom tkvie i jeho hlavná výhoda.

Hlavnou výhodou sledovania regionálnych rozdielov vyjadrených v percentuálnych bodoch je práve jednoduchosť, ktorá umožňuje prezentovanie výsledkov nielen v prostredí akademickej obce ale i pre širšiu verejnosť. Pravicu a ľavicu štandardne odlišuje i pohľad na úlohu vlády a štátu v ekonomike a spoločnosti. Učebnicová pravica hlása nižšie dane, štíhlu vládu a viac slobody pre jednotlivcov a firmy. Ľavica sa naopak bráni presunu zodpovednosti na občana a chce prerozdeľovať čo najviac verejných financií pod pláštikom sociálnej rovnosti. Na míňaní miliárd z eurofondov, typicky ľavicovej agende, sa však zhodujú oba tábory. Občania v rolách voličov a daňovníkov si zaslúžia, aby im boli výsledky realizovaných politík podávané v jednoduchjej a zrozumiteľnej podobe, aby k nim mohli sami zaujať postoj. Viac o vybraných spôsoboch a metodikách venujúcich sa meraniu regionálnych rozdielov, nájdete v subkapitole |1-4|.

V krajinách, ktoré sú dlhodobo čistými prijímateľmi vo vzťahu k rozpočtu EÚ a z eurofondov získavajú v prepočte na obyvateľa nadpriemerné príspevky (Grécko, Španielsko, Portugalsko), nie je na úrovni NUTS I za obdobie 1990-2011 badateľný významný vplyv regionálnej/kohéznej politiky EÚ na pokles regionálnych rozdielov. Všetky tri krajiny sa ocitli v zóne krajín s nadpriemernou mierou nezamestnanosti, čo pokladáme za omnoho podstatnejší problém, než to, ako sa v danom období v týchto krajinách menili či nemenili regionálne rozdiely.

Ani v jednej z krajín, ktoré sú dlhodobo čistými prijímateľmi vo vzťahu k rozpočtu EÚ a z eurofondov získavajú v prepočte na obyvateľa nadpriemerné príspevky (Grécko, Španielsko, Portugalsko a Írsko), v období 1999-2011 na úrovni NUTS II nedošlo k poklesu regionálnych rozdielov, naopak, ostali buď bez zmeny alebo rástli. Ba čo viac, vo všetkých týchto tzv. kohéznych krajinách sme boli svedkami významného nárastu miery nezamestnanosti na národnej úrovni.

V období 1999-2011 sme na úrovni NUTS III sme spomedzi nových členských krajín identifikovali negatívny vývoj s rastom nezamestnanosti i rastom rozdielov v prípade Maďarska. Z kruhu krajín, ktoré sú dlhodobo čistými prijímateľmi vo vzťahu k rozpočtu EÚ a z eurofondov získavajú v prepočte na obyvateľa nadpriemerné príspevky, sme jednoznačne pozitívny vývoj, teda pokles rozdielov (úroveň NUTS III) a zároveň pokles miery nezamestnanosti na národnej úrovni, zaznamenali v období 1999-2009 v prípade Bulharska, Českej republiky a Poľska. Viac o vývoji regionálnych rozdielov v jednotlivých členských krajinách EÚ osobitne, ako i ich vývoji za EÚ ako celok, nájdete v kapitole |2|.

Eurofondy sa v Európskej únii prerozdeľujú už desiatky rokov, ich záber sa neustále rozširuje – nové regióny, nové, širšie čo najvoľnejšie ponímané ciele podpory – napriek tomu, že definované ciele nedokážu efektívne plniť. Negatívnym dôsledkom tejto politiky je nárast úlohy verejného sektora v spoločnosti, keďže väčšina eurofondov smeruje na podporu projektov realizovaných štátnou správou či samosprávou, ako i nárast korupcie a klientelizmu. Je márne čakať na to, že európska vláda byrokratov a plánovačov pochopí, že cesta „zlepšovania“ regulácií a plánov nevedie k hospodárskemu rastu a znižovaniu nezamestnanosti, ale naopak k ďalšej stagnácii či úpadku. Európske hospodárstvo a populácia by isto prežili bez redistribúcie eurofondov. Odpovedzte si sami, či by to prežili európske byrokratické štruktúry. A nezabudnite venovať pozornosť i záverom a odporúčaniam sformulovaným v kapitole |3|.

Dušan Sloboda

analytik pre oblasť verejnej správy a regionálnej politiky
Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika

| 1 | Metodika a motívy: ako a prečo?

Regionálna a kohézna politika sa snaží vyvažovať rozdiely, ktoré neustále vytvára rast a pomáhať pomalšie rastúcim regiónom rýchlejšie rásť a dosiahnuť celkové tempo rastu únie. Je možné, že regionálna a kohézna politika bola vytvorená v určitom momente ako súčasť krátkodobého obchodu, ale to neznamená, že sa tým obmedzuje jej oprávnenosť na existenciu. Zmyslom tejto politiky je to, že dáva únii šancu dosiahnuť rast vyváženým spôsobom.

Graham Meadows

generálny riaditeľ DG Regio (2003-2006),
poradca v kabinete predsedu EK Gastona E. Thorna (1981-1985),
vedúci kabinetu člena EK Stanleyho Clintona Davisa (1986-1989)

Odkiaľ sa vzala regionálna/kohézna politika EÚ a ako sa vyvinula na jednu z hlavných politík únie? Aký je jej deklarovaný účel? Čo je to NUTS a ako sa menili regionálne sústavy v členských krajinách EÚ? Je vhodnejšie porovnávať regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti alebo podľa HDP? Na tieto a ďalšie súvisiace otázky spojené so základnou otázkou ako a prečo sme sa rozhodli pozrieť sa na regionálne rozdiely v EÚ sa pokúsime zodpovedať v tejto kapitole.

| 1-1 | Exkurz do histórie regionálnej/kohéznej politiky EÚ

V zásade možno odlíšiť dva základné prístupy (či ich skupiny) k regionálnemu rozvoju. Prvý ideovo vychádza z neoklasického alebo neokonzervatívneho (neoliberálneho) teoretického základu (klasická ekonomická škola a jej nasledovníci), zdôrazňujúc prirodzené vyrovnávajúce tendencie pri rozvoji regiónu z dlhodobého hľadiska. Rozdiely medzi regiónmi sú v rámci tohto smeru chápané ako prirodzené, dané odlišnými podmienkami a regionálnymi osobitosťami rôzneho pôvodu. Zdôrazňujú sa skôr pozitíva, ktoré rozdiely medzi regiónmi prinášajú, najmä prostredníctvom možnosti špecializácie, decentralizácie a väčšej plurality názorov a prístupov k riešeniu problémov v regiónoch. Regionálne disparity tiež stimulujú a podporujú sociálnu i geografickú mobilitu obyvateľstva.

Druhý prístup sa odvíja od keynesiánskych a (post- alebo tiež neo-) marxistických teórií. Za príčinu regionálnych nerovností považuje živelný charakter kapitalizmu, zdôrazňujúc ním vyvolanú sociálnu nespravodlivosť a súvisiacu sociálnu nestabilitu, koncentrovanú v problémových regiónoch. Prívrženci tohto smeru sú presvedčení, že bez zásahov štátu by prevládali tendencie smerujúce k zväčšovaniu

(prehľbovaní) rozdielov, ktoré by následne existovali dlhodobo či trvalo. Na báze tohto prístupu sa vyvinula a dodnes existuje i regionálna/kohézna politika EÚ vo forme redistribučnej stratégie, ktorá sa programovo realizuje prostredníctvom sústavy plánov a operačných programov a finančne sa zabezpečuje najmä prostredníctvom štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu (Blažek 1996).

Od Rímskych zmlúv po Jednotný Európsky akt (1957-1988)

Regionálna/kohézna politika patrí medzi základné politiky, ktorým sa Európska únia venuje už od obdobia tzv. *Rímskych zmlúv*, ktorými sa v roku **1957** zmluvne založilo Európske hospodárske spoločenstvo (EHS) a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Euroatom). Šesť zakladajúcich členských štátov sa v preambule odvoláva na potrebu „*posilniť jednotu ekonomík a zaistiť ich harmonický rozvoj znížením existujúcich rozdielov medzi jednotlivými regiónmi a zmierňovaním zaostalosti znevýhodnených regiónov*“.

V roku **1958** bol ako prvý z fondov zriadený Európsky sociálny fond (ESF). V roku **1962** došlo k zriadeniu ďalšieho finančného nástroja, a to Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu (EAGGF). V roku **1975** vznikol Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRD), ktorý slúži na prerozdelenie časti rozpočtových príspevkov členských štátov na rozvoj najchudobnejších regiónov. Tento fond vznikol aj v súvislosti s prístupom Spojeného kráľovstva k Európskym spoločenstvám (ES) ako kompromis. Už v tej dobe, teda dávno predtým, než Margaret Thatcher zamávala smerom k Bruselu kabeľkou a žiadala svoje peniaze späť, v Londýne prevládali námietky i voči vtedajšej podobe Spoločnej poľnohospodárskej politiky, ktorá by spôsobovala pre ostrovanov výrazné straty vo vzájomnej rozpočtovej pozícii s ES. Ako kompenzácia bol navrhnutý vznik EFRD, ktorý mal slúžiť na redistribúciu časti príspevku členských krajín, ktoré platili do spoločného rozpočtu ES, späť do členských krajín, presnejšie do tzv. zaostávajúcich regiónov, na ich ekonomické pozdvihnutie – od počiatku ide teda o nezmyselnú recykláciu zdrojov. Tu kdesi začala púť systematickej regionálnej politiky na celoeurópskej úrovni ako nového konceptu. Jednou zo základných úloh ERDF je podľa príslušného nariadenia „*podporovať regionálny rozvoj*“ ako i prispievať k „*vysokej úrovni ochrany a zlepšovania životného prostredia*“. Okrem iného tento fond financuje investície do rozvoja infraštruktúry.

Jednotný európsky akt prijatý v decembri **1986** v Londýne vytvoril podmienky pre realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ s cieľom pomôcť najmä krajinám južnej Európy (reakcia na prístupie Grécka, Španielska a Portugalska) a ďalším ekonomicky zaostávajúcim regiónom pri „*vyrovnávaní sa s nárokmi jednotného trhu*“.

Prvé programovacie obdobie (1989-1993)

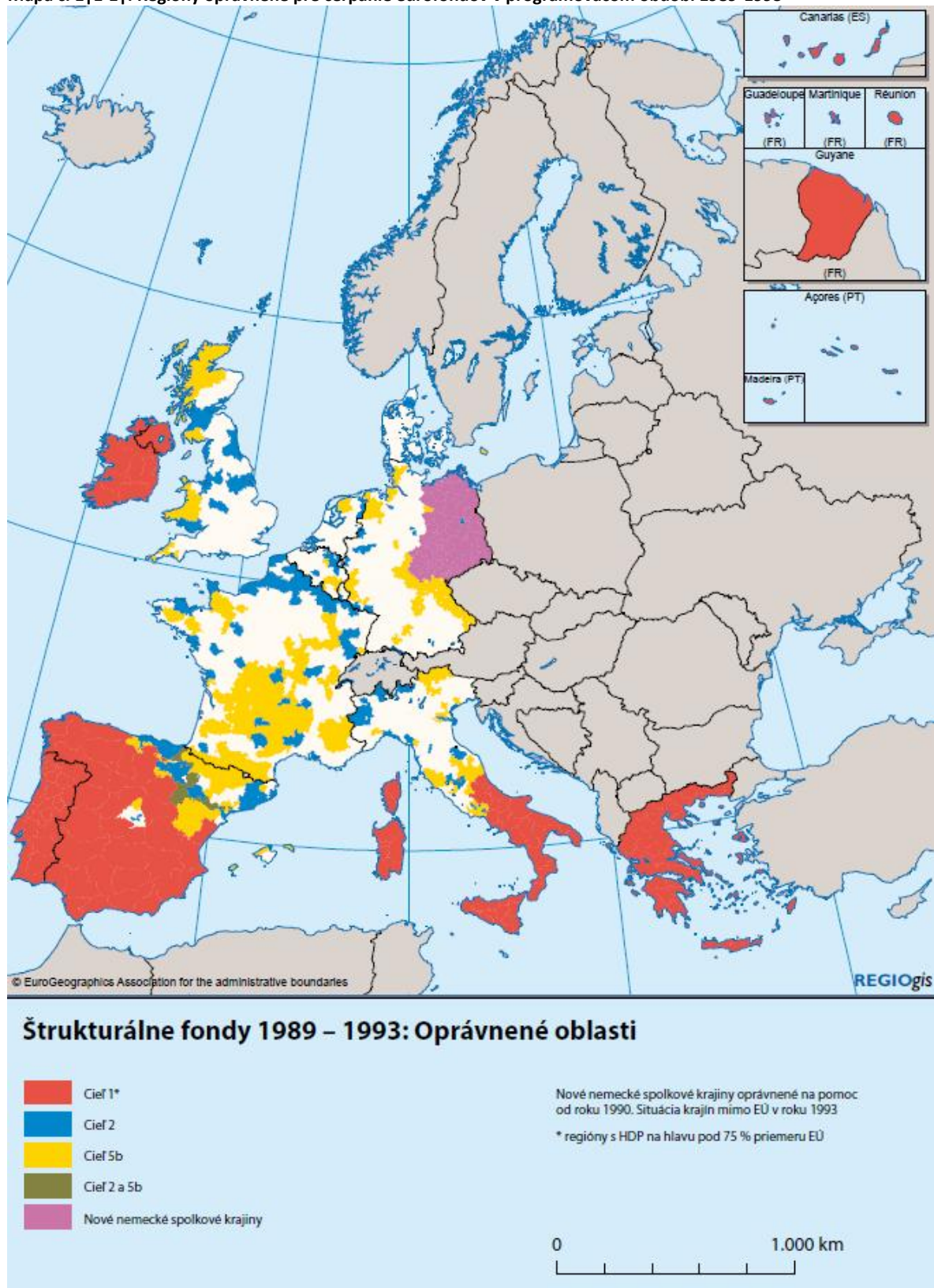
Na zasadnutí Európskej rady v Bruseli vo februári **1988** sa rozhodlo o zásadnej zmene vo fungovaní fondov solidarity – dnes nazývaných ako „štrukturálne fondy“ – a pre **prvé programovacie obdobie 1989-1993** sa na realizáciu regionálnej politiky EÚ prideluje rozpočtový balík (tzv. Delorsov balík I) vo výške 69 mld. ECU (v cenách z roku 1997). Pre obdobie 1989-1993 bolo určených päť prioritných cieľov regionálnej/kohéznej politiky EÚ:

- Cieľ 1: podpora rozvoja a štrukturálneho prispôsobenia regiónov, ktorých rozvoj zaostáva,
- Cieľ 2: konverzia regiónov vážne postihnutých priemyselným úpadkom,
- Cieľ 3: boj proti dlhodobej nezamestnanosti,
- Cieľ 4: uľahčenie pracovnej integrácie mladých ľudí,
- Cieľ 5a: zrýchlenie prispôsobenia poľnohospodárskych štruktúr a
- Cieľ 5b: podpora rozvoja vidieckych oblastí.

Dotácie poskytnuté v rámci hlavného cieľa 1 smerovali do regiónov obývaných 86,2 mil. obyvateľmi (mapa č. 1) a predstavovali celkovo 43,8 mld. ECU zo štrukturálnych fondov, čo predstavovalo 64 % z celkového objemu alokácie pre dané obdobie. Hlavnými prijímateľmi boli Španielsko s prídelom 10,2

mld. ECU, nasledované Talianskom (8,5 mld. ECU), Portugalskom (8,45 mld. ECU), Gréckom (7,5 mld. ECU) a Írskom (4,46 mld. ECU).

Mapa č. 1|1-1|: Regióny oprávnené pre čerpanie eurofondov v programovacom období 1989-1993

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Druhé programovacie obdobie (1994-1999)

V *Zmluve o Európskej únii* (tiež tzv. *Maastrichtská zmluva*) platnej od roku **1993** je kohézia (súdržnosť) spolu s hospodárskou a menovou úniou a jednotným trhom definovaná ako jeden z hlavných cieľov EÚ. Na zasadnutí Európskej rady v Edinburgu bolo v decembri **1992** pre **druhé programovacie obdobie 1994-1999** schválených 168 mld. ECU (v cenách z roku 1997) na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ, čo predstavovalo takmer tretinu eurorozpočtu (tzv. Delorsov balík II). Štrukturálne fondy sa rozšírili o Finančný nástroj na riadenie rybného hospodárstva (FIGG). Oproti prvému neprineslo druhé programovacie obdobie v cieľoch významné zmeny:

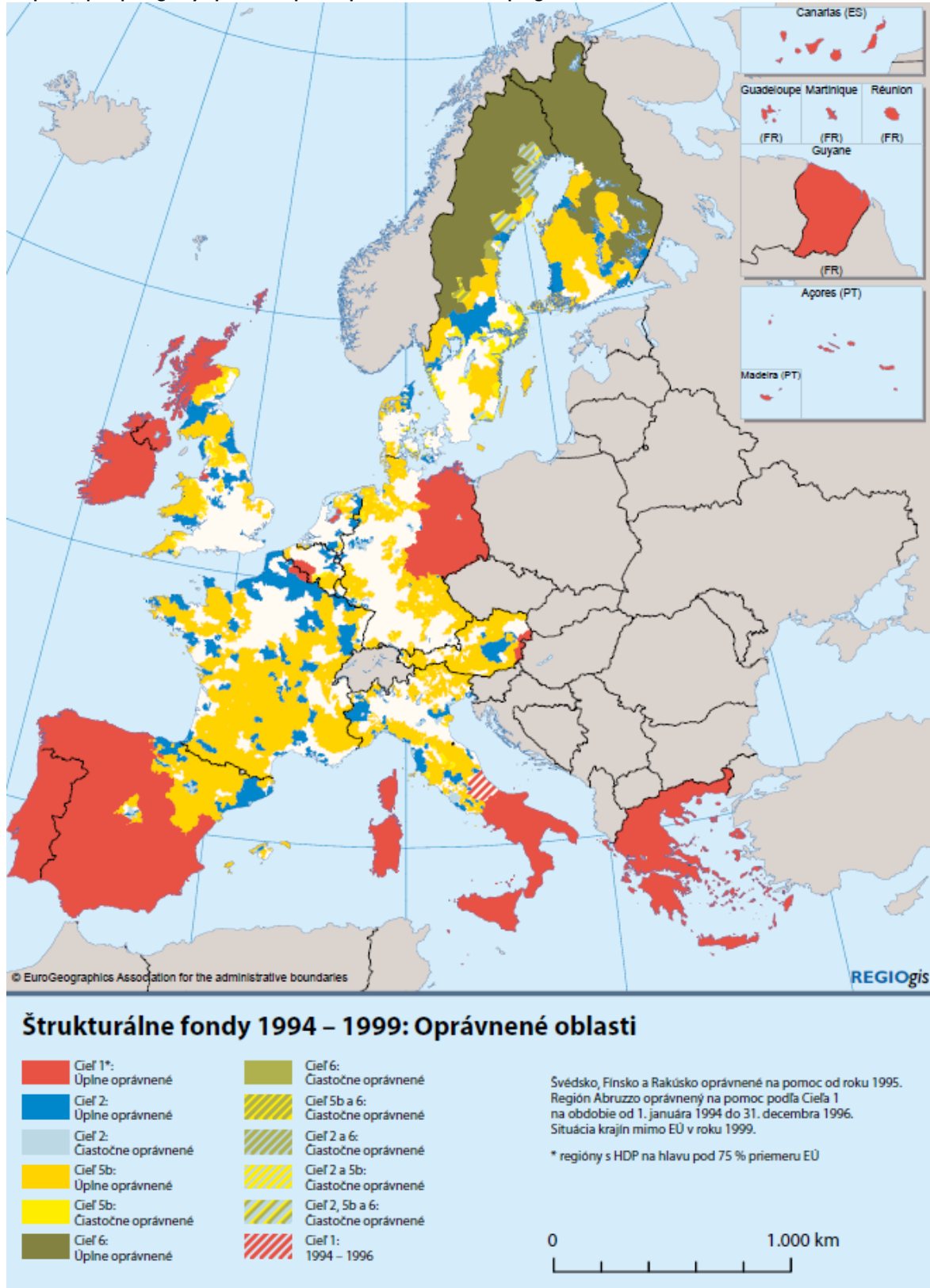
- Cieľ 1: podpora rozvoja a štrukturálneho prispôsobenia regiónov, ktorých rozvoj zaostáva,
- Cieľ 2: konverzia regiónov alebo častí regiónov vážne postihnutých priemyselným úpadkom,
- Cieľ 3: boj proti dlhodobej nezamestnanosti a uľahčenie integrácie do pracovného života mladých ľudí a osôb vystavených vylúčeniu z pracovného trhu, podpora rovnakých pracovných príležitostí pre mužov i ženy,
- Cieľ 4: uľahčenie adaptácie pracovníkov na priemyselné zmeny a zmeny vo výrobných systémoch,
- Cieľ 5a: podpora rozvoja vidieka pomocou zrýchlenia prispôsobenia poľnohospodárskych štruktúr v rámci reformy spoločnej poľnohospodárskej politiky a podpory modernizácie a štrukturálneho prispôsobenia odvetvia rybného hospodárstva,
- Cieľ 5b: podpora rozvoja vidieka pomocou podpory rozvoja a štrukturálneho prispôsobenia vidieckych oblastí a
- Cieľ 6: rozvoj a štrukturálne prispôsobenie regiónov s mimoriadne nízkou hustotou obyvateľstva (k 1. januáru 1995 v súvislosti s pristúpením Švédska a Fínska k EÚ).

Dotácie poskytnuté v rámci hlavného cieľa 1 smerovali do regiónov obývaných 97,7 mil. obyvateľmi (mapa č. 2) a predstavovali celkovo 94 mld. ECU zo štrukturálnych fondov a 14,45 mld. ECU z Kohézneho fondu, čo predstavovalo 68 % z celkového objemu zdrojov v danom období.

V roku **1994** vzniká Kohézny fond (CF), ktorý slúži na podporu projektov v oblasti životného prostredia a dopravy v členských štátoch, ktorých hrubý národný produkt (HNP) na obyvateľa je nižší ako 90 percent priemeru ES, pričom jednou z podmienok pre čerpanie jeho zdrojov bola povinnosť dotknutých krajín mať zároveň program na dosiahnutie ekonomických konvergenčných kritérií (tzv. konvergenčný program). Vznik tohto fondu je ďalším príkladom kompenzačnej politiky a dôsledkom handlovania o rozdelenie európskeho rozpočtu, pričom netreba zabúdať, že zriadenie tohto fondu bolo zároveň súčasťou cesty k vytvoreniu Ekonomickej (hospodárskej) a menovej únie (EMÚ) a skratkou k čo najskoršiemu prijatiu spoločnej meny euro v čo najväčšom počte členských krajín EÚ. Keďže sa v polovici 80. rokov minulého storočia rozhodovalo o „prehĺbení európskej integrácie“ a vzniku spoločného vnútorného trhu, menej rozvinuté krajiny „juhu“ (Grécko, Španielsko a Portugalsko) blokovali *Jednotný európsky akt* dovtedy, kým sa doň nedostali zmiienky o potrebe ekonomickej a sociálnej súdržnosti, čo po preklade z eurospeaku znamenalo navýšenie zdrojov pre eurofondy. Túto pozíciu vydierania menované krajiny zopakovali pri schvaľovaní *Maastrichtskej zmluvy*, ktorou sa ES vydali smerom k EÚ a EMÚ. Keďže plnenie konvergenčných kritérií EMÚ si vyžadovalo okrem iného i obmedzenia v oblasti verejných výdavkov, a menej rozvinuté krajiny sa nechceli vzdať štedrej európskej pomoci, ktorá si vyžaduje spolufinancovanie i z národných zdrojov (štátnych rozpočtov), bol zavedený Kohézny fond. Jeho špecifikum spočívalo v tom, že na rozdiel od štrukturálnych fondov jeho podpora nemala smerovať na projekty regionálneho či lokálneho rázu, ale na finančne mimoriadne nákladné dopravné infraštrukturálne projekty, ktoré by predkladali národné vlády členských krajín na schválenie Európskej komisii (EK) v Bruseli. V súvislosti s očakávaným vstupom škandinávskych krajín do EÚ (v roku **1995** pristúpili k EÚ Fínsko a Švédsko spoločne s Rakúskom), s ktorými už začiatkom 90. rokov prebiehali prístupové rokovania, sa v nadväznosti na ich požiadavky vyplývajúce z ich tradície vyšších štandardov ochrany životného prostredia pristúpilo na kompromis, na základe ktorého putujú finančné prostriedky z Kohézneho fondu do danej krajiny

nielen na projekty dopravnej infraštruktúry, ale i projekty environmentálnej infraštruktúry, a to rozdelené v pomere 50:50 (Tarschys 2003).

Mapa č. 2|1-1|: Regióny oprávnené pre čerpanie eurofondov v programovacom období 1994-1999

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Príklad hodnotenia efektivity eurofondov (Rodríguez-Pose – Fratesi 2004)

Od roku 1989 sú prostriedky zo štrukturálnych fondov pridelované prostredníctvom viacročného plánovania na základe rozvojových plánov spravidla na 5 až 7 rokov, ktoré spracúvajú vlády členských krajín v spolupráci s dotknutými regiónmi, pričom podliehajú schváleniu Európskou komisiou. V súčasnosti prebieha štvrté programovacie obdobie (2007-2013) a nastávajúca sedemročnica (2014-2020) už klope na dvere. Na výsledky, ktoré regionálna politika EÚ dosiahla počas prvých dvoch období (1989-1993 a 1994-1999) v zaostalých regiónoch, poukazuje analýza, ktorú publikovali v renomovanom geografickom periodiku *Regional Studies* A. Rodríguez-Pose a U. Fratesi.

Podľa ich výskumu sa rozvojová pomoc EÚ v zaostávajúcich regiónoch v rokoch 1989-1999 sústreďovala do nasledovných štyroch oblastí: 1. podpora poľnohospodárstva a rozvoj vidieka, 2. podpora podnikania a turizmu, 3. investície do dopravnej infraštruktúry a životného prostredia a 4. investície do vzdelávania a ľudských zdrojov. Zaujímavejší je pohľad na návratnosť týchto „investícií vo verejnom záujme“ a ich vplyv na hospodársky rast v zaostalých regiónoch.

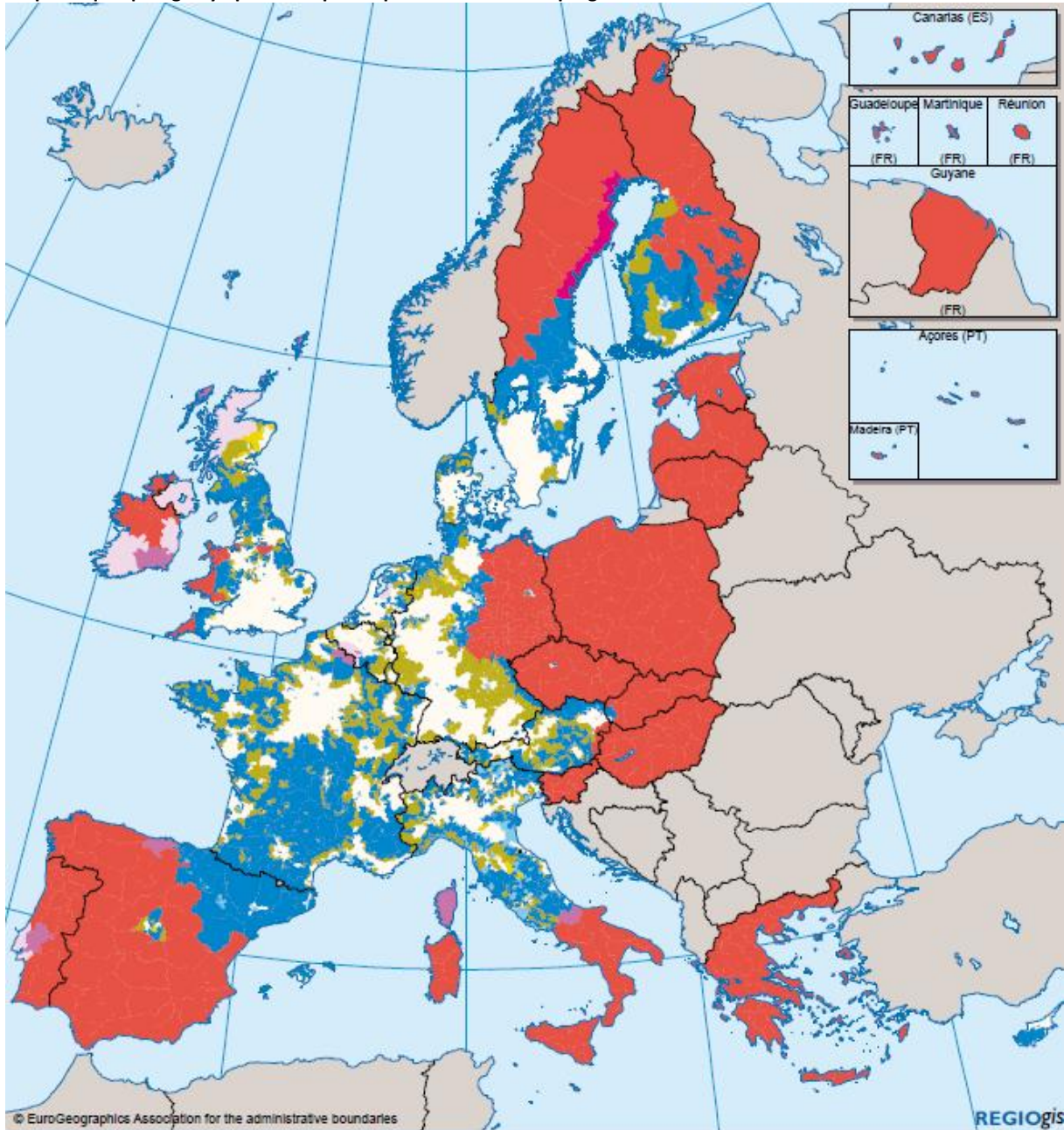
Podpora poľnohospodárstva a rozvoja vidieka prináša len okamžitý krátkodobý pozitívny efekt, ktorý sa postupne stráca a zo strednodobého pohľadu sa javí ako strata. Ide o klasický príklad dotačnej politiky bez pozitívneho vplyvu na ekonomický rast. Nedostatočnú návratnosť však preukazujú i investície do oblasti podpory podnikania a turizmu, ako i dopravnej infraštruktúry a životného prostredia, kam putovali spolu takmer tri štvrtiny celkovej pomoci pre zaostávajúce regióny. Nízky vplyv podpory podnikania na regionálny hospodársky rast vyplýva i z faktu, že subvencie často prúdia k podnikom, ktorým neraz chýba patričná konkurencieschopnosť a know-how, aby mohli po ukončení prijímania pomoci obstáť v konkurencii na voľnom trhu. Absencia pozitívnych strednodobých dopadov investícií do dopravnej infraštruktúry, ktoré sú trvalo atraktívnou témou najmä pre vládnuce politické strany, vyplýva i z faktu, že budovanie ciest, železníc či letísk samo o sebe nevytvára hospodársky rast. Zlepšenie dostupnosti má však byť predpokladom vyššieho profitu a rastu miestnych podnikov ako následok rozšírenia odbytu. Nadnárodní plánovači však akosi zabúdajú, že diaľnice sa zväčša vedú obojsmerne, a vyššia dostupnosť zaostávajúceho regiónu otvára tiež možnosti už etablovaným podnikom z jadrových regiónov rozšíriť pole svojej pôsobnosti o nové trhy aj na úkor miestnych firiem.

Výsledky priestorovej analýzy dokumentujú jednoznačné zlyhanie regionálnej politiky EÚ. Zo 44 regiónov, ktoré v roku 1989 spĺňali kritérium zaostalosti čiže ich ekonomická úroveň nedosahovala 75 percent HDP na obyvateľa priemeru EÚ v parite kúpnej sily sa v súčasnosti v tejto spoločnosti nachádza stále 43 z nich. Taktiež niet známok o konvergencii, teda o trende približovania ich hospodárskej úrovne k zvyšku EÚ. Svedčí to o tom, že regionálna politika EÚ je typickým príkladom centrálne plánovanej redistribučnej stratégie, ktorá len dopomáha ku konzervácii aktuálneho stavu. Neexistuje žiadny pozitívny vzťah medzi podporou zo štrukturálnych fondov a regionálnym hospodárskym rastom, a to ani po viacerých rokoch od poskytnutia pomoci.

Tretie programovacie obdobie (2000-2006)

Európska rada v Berlíne v marci 1999 schválila zmeny v regionálnej/kohéznej politike EÚ platné pre **tretie programovacie obdobie 2000-2006**, na ktoré sa vyčlenilo 213 mld. eur pre vtedajšie členské krajiny EÚ a ďalších 21,7 mld. eur pre desať krajín, ktoré k EÚ pristúpili v roku 2004. Ešte než došlo k samotnému pristúpeniu a bezprecedentnému rozšíreniu EÚ vznikol Predvstupový štrukturálny nástroj (ISPA) a Špeciálny predvstupový program pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (Sapard), ktorých cieľom bolo podporiť rozvoj kandidátskych krajín strednej a východnej Európy, čím doplnili program Phare (Poland and Hungary Assistance for the Restructuring of the Economy), ktorý existoval už od roku 1989.

Mapa č. 3|1-1|: Regióny oprávnené pre čerpanie eurofondov v programovacom období 2000-2006

Štrukturálne fondy 2000 – 2006: Oprávnené oblasti

Cieľ 1		Cieľ 2	
	Cieľ 1*		Cieľ 2
	Phasing-out (do 31.12.2005)		Cieľ 2 (Čiastočne)
	Phasing-out (do 31.12.2006)		Phasing-out (do 31.12.2005)
	Špeciálny program		Phasing-out (Čiastočne) (do 31.12.2005)

Oblasti v Estónsku, Litve, Poľsku, Českej republike, na Slovensku, Maďarsku, Slovinsku, na Cypre a Malte sú všetky oprávnené od 01.05.2004.

* regióny s HDP na hlavu pod 75 % priemeru EÚ

0 1.000 km

Zdroj: [DG Regio](#), Európska komisia

Zlúčením predchádzajúcich cieľov 2 a 5, ako aj cieľov 3 a 4, sa zmeny v architektúre regionálnej/kohéznej politiky EÚ z roku 1999 pretavili do zníženia počtu cieľov zo šiestich na tri a počtu iniciatív z trinástich na štyri. Tri zostávajúce ciele boli nasledovné:

- Cieľ 1: podpora rozvoja a štrukturálneho prispôsobenia regiónov, ktorých rozvoj zaostáva,
- Cieľ 2: podpora ekonomickej a sociálnej konverzie oblastí, ktoré čelia štrukturálnym ťažkostiam a
- Cieľ 3: podpora adaptácie a modernizácie politiky a systémov vzdelávania, odbornej prípravy a zamestnanosti.

Dotácie poskytnuté v rámci hlavného cieľa 1 smerovali do regiónov obývaných 169,4 mil. obyvateľmi (mapa č. 3) a predstavovali celkovo 149,2 mld. eur zo štrukturálnych fondov a 25,4 mld. eur z Kohézneho fondu, čo predstavovalo 71,6 % z celkového balíka pre regionálnu/kohéznu politiku EÚ.

Na zasadnutí Európskej rady v Lisabone v marci **2000** bola schválená Lisabonská stratégia pre rast a zamestnanosť (tzv. Lisabonská stratégia), ktorá bola na summite v Göteborgu v júni **2001** doplnená o formuláciu trvalo udržateľného rozvoja. Hlavným cieľom Lisabonskej stratégie bolo vytvoriť do roku 2010 z Európskej únie „*najkonkurencieschopnejšiu a najdynamickejšiu znalostnú ekonomiku schopnú udržateľného hospodárskeho rastu so zvýšeným počtom a kvalitou pracovných miest a väčšou sociálnou súdržnosťou*“. Na plnenie cieľov Lisabonskej stratégie mala slúžiť aj regionálna/kohézna politika EÚ.

Na zasadnutí Európskej rady v Kodani v decembri **2002** boli dohodnuté podmienky prijatia desiatich nových členských štátov do únie (tzv. Kodanské kritériá). V máji 2004 Česká republika, Estónsko, Cyprus, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Poľsko, Slovinsko a Slovensko pristúpili k EÚ.

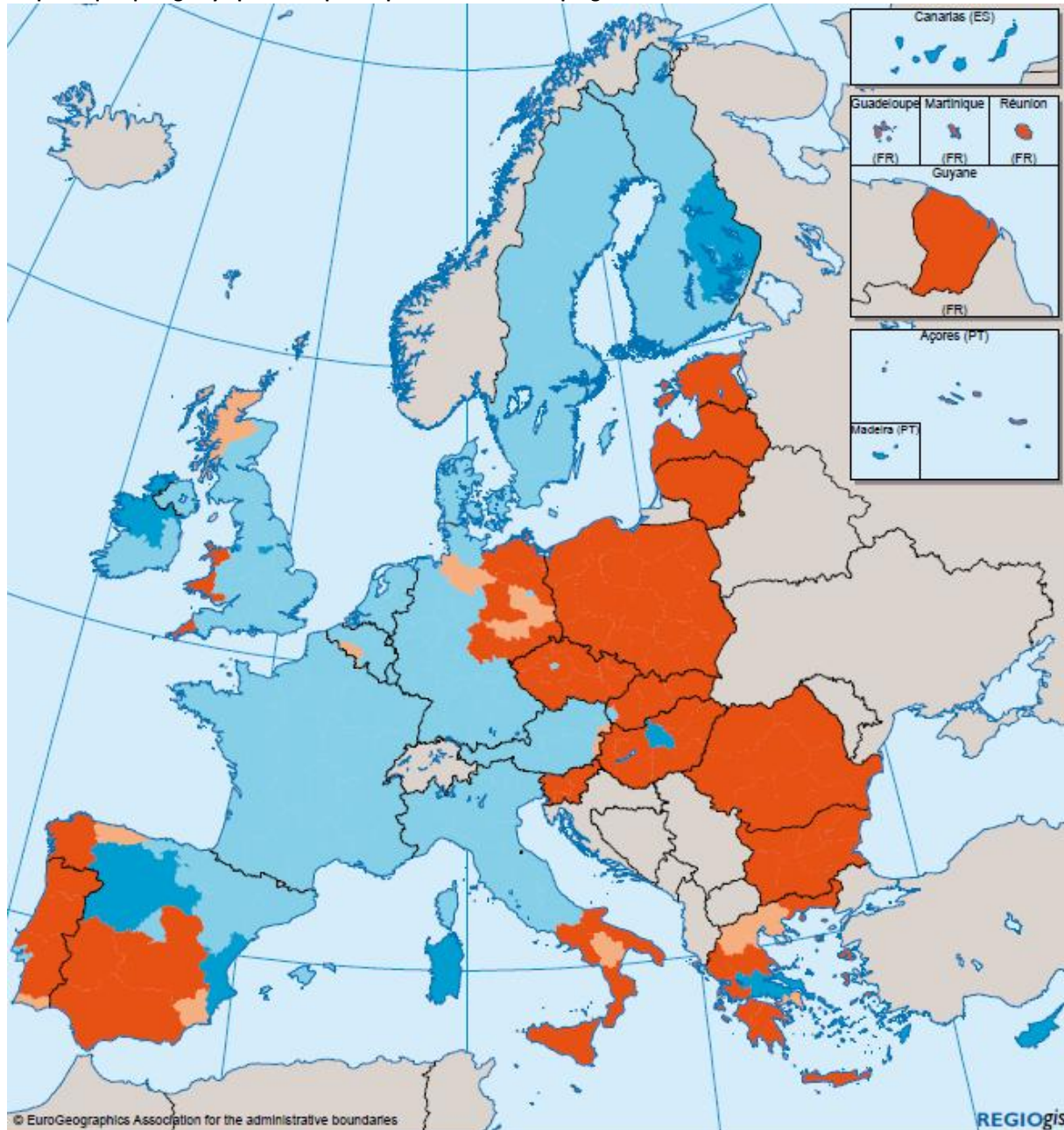
Štvrté programovacie obdobie (2007-2013)

Európska rada dosiahla v decembri **2005** kompromis vo veci rozpočtu na **štvrté programovacie obdobie 2007-2013**, pre ktoré sa na regionálnu/kohéznu politiku EÚ spolu vyčlenilo 347 mld. eur (v bežných cenách). V máji **2006** bola definitívne podpísaná dohoda o rozpočte a v auguste 2006 nadobudli účinnosť nové nariadenia o štrukturálnych fondoch na programovacie obdobie 2007-2013. V októbri 2006 boli následne prijaté „strategické usmernenia Spoločenstva v oblasti kohézie“, ktoré definovali základ, na ktorom spočíva nová regionálna/kohézna politika EÚ a boli stanovené zásady a priority na nové obdobie. V januári **2007** pristúpili k EÚ Bulharsko a Rumunsko. Nové programovacie obdobie prinieslo zlúčenie predchádzajúcich cieľov 2 a 3 a premenu iniciatívy Interreg na plnenie samostatného cieľa a integráciu ostatných iniciatív do hlavných programov. Prioritné ciele boli definované nasledovne:

- „Konvergencia“: usiluje sa o zrýchlenie konvergenie najmenej rozvinutých členských štátov a regiónov, ktoré sú definované podľa HDP na hlavu menším ako 75 % priemeru EÚ,
- „Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť“: pokrýva všetky ostatné regióny EÚ s cieľom posilniť konkurencieschopnosť a príťažlivosť regiónov, ako aj zamestnanosť,
- „Európska územná spolupráca“: založená na iniciatíve Interreg, podpora je dostupná pre cezhraničnú, nadnárodnú a medziregionálnu spoluprácu, ako aj pre siete.

Dotácie poskytnuté v rámci hlavného cieľa „Konvergencia“ smerovali do regiónov obývaných 170 mil. obyvateľmi (mapa č. 4) a predstavovali celkovo 213,2 mld. eur zo štrukturálnych fondov a 69,6 mld. eur z Kohézneho fondu, čo predstavovalo 81,5 % z celkových zdrojov pre regionálnu/kohéznu politiku EÚ pre dané obdobie. Počet fondov, prostredníctvom ktorých sa financovala regionálna/kohézna politika sa zredukoval zo šiestich na tri – dva štrukturálne fondy (EFRD a ESF) a Kohézny fond. Zvyšné štrukturálne fondy sa premenili na Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EAFRD) a Európsky fond pre rybné hospodárstvo (EFF). Nástroj predvstupovej pomoci (IPA) nahradil v roku 2007 predchádzajúce predvstupové nástroje (Phare, ISPA a Sapard).

Mapa č. 4|1-1|: Regióny oprávnené pre čerpanie eurofondov v programovacom období 2007-2013

Štrukturálne fondy 2007 – 2013: Ciele Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť

- Regióny cieľa Konvergencia*
- Phasing-out regióny (nesplňajúce podmienky na plnú podporu z cieľa Konvergencia, ale splňali by ich pokiaľ by sa EU nerozšírila)
- Phasing-in regióny (nesplňajúce podmienky na plnú podporu z cieľa Konvergencia, a to ani v prípade, keby sa EU nerozšírila)
- Regióny cieľa Konkurencieschopnosť a zamestnanosť

* regióny s HDP na hlavu pod 75 % priemeru EÚ

0 1.000 km

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

V septembri **2007** bola predstavená Štvrtá správa o hospodárskej a sociálnej súdržnosti, ktorá spolu s kohéznym fórom odštartovala začiatok diskusie o budúcnosti regionálnej/kohéznej politiky EÚ po roku 2013.

Príprava na piate programovacie obdobie (2014-2020)

Ako sa blížil referenčný rok **2010**, bolo i najväčším eurooptimistom jasné, že lisabonský sľaby socialistický záväzok nebude splnený, pričom ako je v prostredí EÚ zvykom, na neúspechy sa neupozorňuje a radšej sa o nich pomlčí. Svetlou výnimkou a „naliatím si čistého vína“ bol článok švédskeho predsedu vlády Fredrika Reinfeldta a švédskeho ministra financií Andersa Borga, v ktorom v júni 2009 skonštatovali: „*Aj keď sa urobil pokrok, musíme povedať, že Lisabonská agenda, už s iba jedným rokom, ktorý ostáva do jej vyhodnotenia, bola zlyhaním*“. Odpoveďou EÚ na nesplnené ciele jednej stratégie bolo ich prekrytie novými cieľmi a novou stratégiou Európa 2020³, o ktorej predseda EK José Manuel Barroso vyhlásil, že „*má počas nasledujúceho desaťročia zabezpečiť hospodársky rast. Vo svete plnom zmien chceme, aby sa v EÚ vybudovalo inteligentné, udržateľné a inkluzívne hospodárstvo. Tieto tri vzájomne sa dopĺňajúce priority by mali pomôcť EÚ a jej členským štátom dosiahnuť vyššiu mieru zamestnanosti, produktivity a sociálnej súdržnosti.*“ Niet priliehavejšej reakcie na plynulý prechod od lisabonského neúspechu k Európe 2020, než sú nasledovné slová Ivana Kuhna, analytika Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika, ktorý sa na margo európskych stratégií vyjadril, že „*až by sa zdalo, že EÚ bude musieť oprášiť starý vtíp o tom, že USA a Japonsko v technológii a ekonomike nedobehneme, ani keby nám bežali v ústrety, ale eurobyrokrati prišli s oveľa kreatívnejším riešením. A tak sa občania EÚ môžu tešiť z novej stratégie, ktorá tentoraz bez zahanbenia Lisabonu či inej európskej metropoly nesie názov Európa 2020, a počas najbližšej dekády bude na nás vyskakovať odvšadiaľ, možno aj z chladničky. My, eurorealisti, síce môžeme mať pocit, že novú stratégiu dvadsať-dvadsať vymysleli súdruhovia v Bruseli len preto, aby sa čím skôr zabudlo na ten malér s Lisabonskou stratégiou, ale eurooptimisti môžu ďalších desať rokov pokojne spávať a snívať o tom, že v roku 2020 bude 75 percent Európanov vo veku 20-64 rokov mať zamestnanie, 40 percent Európanov vo veku 30-34 rokov bude mať vysokoškolské vzdelanie a 3 percentá HDP Európskej únie bude investovaných do výskumu a vývoja. Podobne ako Nikita Chruščov sníval o tom, že Sovietsky zväz rýchlo dobehne a predbehne USA v poľnohospodárskej aj priemyselnej produkcii. A tak v duchu starého monarchistického hesla ‚Zomrel kráľ, nech žije kráľ!‘ môžeme radostne a eurooptimisticky zvolat ‚Lisabonská agenda je mŕtva, nech žije stratégia Európa 2020!‘*“.

V októbri **2011** predstavila Európska komisia návrhy na zmeny v oblasti regionálnej/kohéznej politiky EÚ pre **piate programovacie obdobie 2014-2020**. Zo vyjadrení komisára pre regionálnu politiku Johannes Hahna jednoznačne vyplýva, že regionálna/kohézna politika EÚ sa má stať „*klúčovým prvkom na dosiahnutie cieľov*“ predstavených v spomínanej stratégii Európa 2020, ba dokonca sa má stať „*hlavnou investičnou stratégiou Európskej únie, na centrálny nástroj, ktorý umožní dosiahnuť ciele stratégie Európa 2020.*“ Dohoda na viacročnom finančnom rámci a prijatie balíka nových nariadení pre realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ v období 2014-2020 sa očakáva počas roka **2013**. Na obdobie rokov 2014-2020 EK navrhla zjednodušený rámec s dvoma cieľmi, konkrétne:

- „Investície v oblasti rastu a pracovných miest“ v členských štátoch a regiónoch (tri kategórie)
- „Európska územná spolupráca“

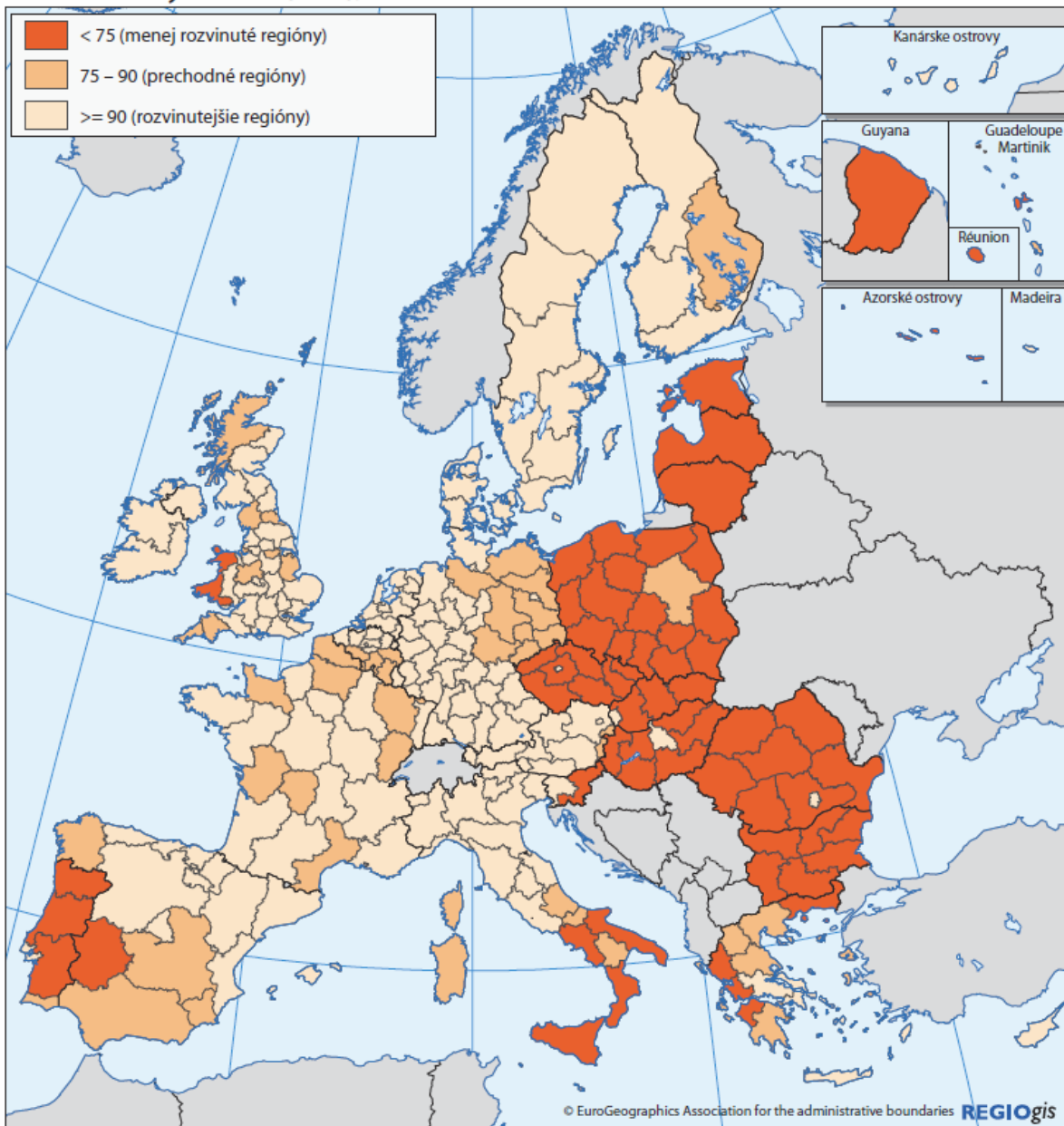
Návrh je, ako inak, v súlade so stratégiou Európa 2020, v rámci ktorej „*všetky regióny prispievajú k celkovému cieľu investovať v oblasti pracovných miest a rastu, ale prostriedky a rozsah zásahu sa líšia podľa úrovne hospodárskeho rozvoja.*“ Dotácie poskytnuté v rámci hlavného cieľa by mali smerovať do menej rozvinutých regiónov (mapa č. 5) a podľa návrhu by malo predstavovať celkovo 201,5 mld. eur zo štrukturálnych fondov a 68,7 mld. eur z Kohézneho fondu, čo by predstavovalo 80, % z celkových zdrojov pre regionálnu/kohéznú politiku EÚ pre dané obdobie.

³ Viac o stratégii Európa 2020 nájdete na adrese http://ec.europa.eu/europe2020/index_sk.htm

Mapa č. 5|1-1|: Regióny oprávnené pre čerpanie eurofondov v programovacom období 2014-2020 (simulovaný návrh)

Simulácia oprávnenosti na roky 2014-2020

HDP na obyvateľa (PPS), index EÚ-27=100

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Zhrnutie

Hoci regionálna/kohézna politika EÚ je v zmluvnom rámci európskej integrácie prítomná už od jej počiatkov, do podoby experimentu, ktorý sa uskutočňuje vo väčšine regiónov jej členských krajín programovo, sa však rozvinula až od roku 1989. Obavy európskych politikov z toho, že užšia ekonomická integrácia a vznik vnútorného trhu sprevádzaný odbúraním bariér medzi členskými krajinami spôsobí rýchlejší rast jadrových regiónov EÚ „na úkor periférnych,“ viedli v druhej polovici 80. rokov k zavedeniu princípu „ekonomickej a sociálnej súdržnosti“ do únijnej legislatívy. Podľa tohto princípu je úlohou administratívy EÚ a členských krajín uskutočňovať takú politiku, ktorá vedie k zmierňovaniu rozdielov medzi regiónmi.

Dosiahnutie hlavného deklarovaného cieľa regionálnej/kohéznej politiky EÚ – teda zníženia regionálnych disparít – zmluvne definovaného od roku 1987 v *Jednotnom európskom akte* (Čl. 130a), sa v členských krajinách uskutočňuje plánovane formou programových dokumentov na vopred stanovené programové obdobie v dĺžke sedem rokov – teda v rámci časového obdobia pre viacročný finančný rámec EÚ (v počiatočoch to bola päťročnica podobne ako sa plánovalo v krajinách socialistického bloku). Regionálna/kohézna politika EÚ v rámci svojich čiastkových cieľov prerozdeľuje väčšiu časť prostriedkov do najmenej rozvinutých regiónov a zvyšnú časť venuje na reštrukturalizáciu väčšiny ostatných, teda rozvinutejších regiónov, ako i na horizontálne (najmä sociálne) ciele, ktoré pokrývajú často celé členské štáty.

Seriózne analýzy už roky poukazujú na neefektívnosť vynakladania prostriedkov cez štrukturálne fondy, no Európska komisia sa tvári, že nič nepočuje a nevidí. Keď na potrebu reformy regionálnej politiky upozornila dokonca i štúdia, ktorú si objednal šéf komisie Romano Prodi, nezbudila v prostredí komisie veľké nadšenie. V júli 2003 nezávislí experti pod vedením belgického profesora ekonómie Andrého Sapira predstavili výslednú správu štúdie, ktorá mala pomôcť navrhnuť stratégiu, ako dosiahnuť veľký cieľ z Lisabonu – urobiť do roku 2010 z únie „*najkonkurencieschopnejšiu a na znalostiach najviac založenú ekonomikou sveta*“. Okrem zásadnej reformy regionálnej politiky EÚ, ktorá by mala smerovať výlučne do prístupujúcich krajín, navrhli tiež zrušenie Spoločnej poľnohospodárskej politiky (CAP) a pružnejšie rozpočtové pravidlá pre členské štáty. Prodi sa od štúdie dištancoval a komisár pre regionálnu politiku Michel Barnier odporúčania pre svoj rezort označil za „*smiešne, nezmyselné a nereálne*“ (Sapir 2003).

Európska komisia za pomoci modelov odhaduje, koľko pracovných miest vďaka prerozdeľovaniu eurofondov v regiónoch členských krajín v jednotlivých obdobiach vzniklo. Problém týchto počtov (tab. č. 1) nie je však len v tom, že ide o odhady vypočítané podľa vybraných modelov. Kľúčový problém je v tom, že sa nepracuje so scenárom, ktorý by hovoril o tom, **koľko pracovných miest by bolo bývalo vzniklo, ak by sa nerealizovala regionálna/kohézna politika EÚ** – a nielen tá, ale i ďalšie redistribučné stratégie ako je Spoločná poľnohospodárska politika, ktoré mrhajú našimi daňami – a zároveň by z úrovne EÚ nebolo na prostredie vnútorného trhu uvalené také regulačné bremeno desiatok tisíc strán nariadení a smerníc, ako je to v súčasnosti. Dá sa totiž predpokladať, že pri nižšom daňovo-odvodovom zaťažení, nižšom regulačnom bremene a menšej miere prerozdeľovania v EÚ a členských krajinách by bola konkurencieschopnosť firiem podnikajúcich v tomto priestore v porovnaní s ich konkurenciou v globálnej otvorenej ekonomike vyššia a celková miera nezamestnanosti nižšia, než v súčasnosti. Taký výsledok by sme považovali rozhodne za viac želateľný, než je márný, hlúpy a nákladný boj s medziregionálnymi rozdielmi, ktorý sám o sebe nezaručuje viac pracovných miest a snaží sa umelo len o ich rovnomernejšie rozmiestnenie.

Frédéric Bastiat, predstaviteľ klasického liberalizmu, už v 19. storočí vysvetlil, prečo sú vládne stimuly do hospodárstva a redistribučné stratégie – ako je i regionálna/kohézna politika EÚ – úplným bludom. Na prvý pohľad sa nám môže zdať, že vláda dokáže stimulovať ekonomiku svojimi výdavkami, lebo ich účinky sú viditeľné. Nevidíme však, že vláda musela najprv niekomu peniaze odobrať, aby ich následne mohla použiť ako svoje výdavky. Odobrala ich občanom – daňovníkom, o túto sumu však zmenšila výdavky súkromných osôb. To, *čo je vidieť* v prípade regionálnej/kohéznej politiky EÚ, je teda realizácia stavieb, podpora poskytovania vybraných verejných služieb a počet vytvorených pracovných miest za miliardy eur z európskej, štátnej či regionálnej pomoci na každé takto vytvorené pracovné miesto. *Čo nie je vidieť*, je to, čo by s peniazmi urobili ľudia, ak by ich o ne vláda neoberala. Daňovníci samotní by rozhodli o ich smerovaní, pričom by taktiež vznikli pracovné miesta, a to nielen v prostredí veľkých investičných hráčov, ale i na úrovni živností a malých podnikateľov, pričom takto vytvorené pracovné miesta by boli dokonca i dlhodobejšie udržateľné (Bastiat 1850, 1998).

Tab. č. 1|1-1|: Regionálna/kohézna politika EÚ v programovacích obdobiach od roku 1989 (pokračovanie na ďalších stranách)

programovacie obdobie	1989-1993	1994-1999	2000-2006	2007-2013	2014-2020
ciele	<ul style="list-style-type: none"> • Cieľ 1: podpora rozvoja a štrukturálneho prispôsobenia regiónov, ktorých rozvoj zaostáva, • Cieľ 2: konverzia regiónov vážne postihnutých priemyselným úpadkom, • Cieľ 3: boj proti dlhodobej nezamestnanosti, • Cieľ 4: uľahčenie pracovnej integrácie mladých ľudí, • Cieľ 5a: zrýchlenie prispôsobenia poľnohospodárskych štruktúr a • Cieľ 5b: podpora rozvoja vidieckych oblastí. 	<ul style="list-style-type: none"> • Cieľ 1: podpora rozvoja a štrukturálneho prispôsobenia regiónov, ktorých rozvoj zaostáva, • Cieľ 2: konverzia regiónov alebo častí regiónov vážne postihnutých priemyselným úpadkom, • Cieľ 3: boj proti dlhodobej nezamestnanosti a uľahčenie integrácie do pracovného života mladých ľudí a osôb vystavených vylúčeniu z pracovného trhu, • Cieľ 4: uľahčenie adaptácie pracovníkov na priemyselné zmeny a zmeny vo výrobných systémoch, • Cieľ 5a: podpora rozvoja vidieka pomocou zrýchlenia prispôsobenia poľnohospodárskych štruktúr v rámci reformy spoločnej poľnohospodárskej politiky a podpory modernizácie a štrukturálneho prispôsobenia odvetvia rybného hospodárstva, • Cieľ 5b: podpora rozvoja vidieka pomocou podpory rozvoja a štrukturálneho prispôsobenia vidieckych oblastí a • Cieľ 6: rozvoj a štrukturálne prispôsobenie regiónov s mimoriadne nízkou hustotou zaľudnenia 	<ul style="list-style-type: none"> • Cieľ 1: podpora rozvoja a štrukturálneho prispôsobenia regiónov, ktorých rozvoj zaostáva, • Cieľ 2: podpora ekonomickej a sociálnej konverzie oblastí, ktoré čelia štrukturálnym ťažkostiam a • Cieľ 3: podpora adaptácie a modernizácie politík a systémov vzdelávania, odbornej prípravy a zamestnanosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • „Konvergencia“: usiluje sa o zrýchlenie konvergenencie najmenej rozvinutých členských štátov a regiónov, ktoré sú definované podľa HDP na hlavu menšom ako 75 % priemeru EÚ, • „Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť“: pokrýva všetky ostatné regióny EÚ s cieľom posilniť konkurencieschopnosť a príťažlivosť regiónov, ako aj zamestnanosť, • „Európska územná spolupráca“: založená na iniciatíve Interreg, podpora je dostupná pre cezhraničnú, nadnárodnú a medziregionálnu spoluprácu, ako aj pre siete 	<ul style="list-style-type: none"> • „Investície v oblasti rastu a pracovných miest“ v členských krajinách a regiónoch (tri kategórie regiónov) • „Európska územná spolupráca“

<p>smerovanie zdrojov do oprávnených regiónov</p>	<ul style="list-style-type: none"> • cieľ 1 pokrýval 25 % populácie EÚ (86,2 mil. obyv.), • cieľ 2 pokrýval 16,6 % populácie EÚ (57,3 mil. obyv.), • ciele 3 a 4 nemali určenú geografickú koncentráciu, schvaľovanie smerovania prebiehalo na národnej úrovni, • cieľ 5a nemal určenú geografickú koncentráciu • cieľ 5b sa koncentroval na vidiecke oblasti a pokrýval 5% populácie EÚ (17,6 mil. obyv.) 	<ul style="list-style-type: none"> • cieľ 1 pokrýval 24,6 % populácie EÚ (97,7 mil. obyv.), • cieľ 2 pokrýval 16,3 % populácie EÚ (60,6 mil. obyv.), • ciele 3 a 4 nemali určenú geografickú koncentráciu • cieľ 5a nemal určenú geografickú koncentráciu • cieľ 5b sa koncentroval na vidiecke oblasti a pokrýval 8,8 % populácie EÚ (32,7 mil. obyv.) • cieľ 6 sa týkal regiónov Švédska a Fínska 	<ul style="list-style-type: none"> • cieľ 1 pokrýval 37 % populácie EÚ (169,4 mil. obyv.), • cieľ 2 pokrýval 15,2 % populácie EÚ (69,8 mil. obyv.), • cieľ 3 nemal určenú geografickú koncentráciu 	<ul style="list-style-type: none"> • cieľ „Konvergenčia“ sa týka 84 regiónov v 17 členských krajinách (170 mil. obyv.) a ďalších 16 tzv. phasing out regiónov (16,4 mil. obyv.), • cieľ „Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť“ sa týka 168 regiónov v 19 členských štátoch (314 mil. obyv.), pričom 13 z nich je tzv. phasing-in regiónov (19 mil. obyv.), • cieľ „Európska územná spolupráca“ sa týka regiónov v cezhraničných oblastiach (181,7 mil. obyv.), okrem toho sú všetky regióny EÚ pokryté aspoň jednou z existujúcich 13 nadnárodných oblastí spolupráce 	<ul style="list-style-type: none"> • „menej rozvinuté regióny“: tie, ktorých HDP na obyvateľa je menej ako 75 % priemeru EÚ, budú naďalej najvyššou prioritou (maximálna miera spolufinancovania na úrovni 75-85 %), • „prechodné regióny“: tie, ktorých HDP na obyvateľa je v rozmedzí 75 % až 90 % priemeru EÚ (maximálna miera spolufinancovania na úrovni 60 %), • „rozvinutejšie regióny“: tie, kde HDP na obyvateľa predstavuje viac ako 90 % priemeru EÚ (maximálna miera spolufinancovania na úrovni 50 %)
<p>objem vyčlenených zdrojov</p>	<ul style="list-style-type: none"> • v rámci cieľa 1: 43,8 mld. ECU (64 % z celkových zdrojov) • v rámci cieľa 2: 6,1 mld. ECU (9 % z celkových zdrojov) • v rámci cieľov 3 a 4: 6,67 mld. ECU (10 % z celkových zdrojov) • v rámci cieľa 5: 6,3 mld. ECU (9,2 % z celkových zdrojov) • iniciatívy ES: 5,3 mld. ECU (7,8 % z celkových zdrojov) pre 16 iniciatív (Interreg, Euroform, Now, Horizon, Leader, Resider, Rechar, Retex, Renaval, Konver, Regis, Envireg, Regen, Prisma, Telematique, Stride), • celkovo: 69 mld. ECU pre EÚ-12 (25 % rozpočtu EÚ 0,3 % celkového HDP EÚ) 	<ul style="list-style-type: none"> • v rámci cieľa 1: 94 mld. ECU a zo štrukturálnych fondov a ďalších 14,45 mld. ECU Kohézneho fondu (68 % z celkových zdrojov), • v rámci cieľa 2: 9,4 mld. ECU (10,6 % z celkových zdrojov), • v rámci cieľov 3 a 4: 15,2 mld. ECU (9,1 % z celkových zdrojov), • v rámci cieľa 5: 13 mld. ECU (7,8 % z celkových zdrojov), • v rámci cieľa 6: 0,697 mld. ECU (0,4 % z celkových zdrojov), • iniciatívy ES: 14 mld. ECU (8 % z celkových zdrojov) pre 13 iniciatív, • celkovo: 168 mld. ECU pre EÚ-15 (33 % rozpočtu EÚ 0,4 % celkového HDP EÚ) 	<ul style="list-style-type: none"> • v rámci cieľa 1: 149,2 mld. eur zo štrukturálnych fondov a ďalších 25,4 mld. eur Kohézneho fondu (71,6 % z celkových zdrojov), • v rámci cieľa 2: 22,5 mld. eur (9,6 % z celkových zdrojov), • v rámci cieľa 3: 24,1 mld. eur (10,3 % z celkových zdrojov), • iniciatívy ES: 11,5 mld. eur pre Interreg III, Urban II, Equal, Leader+ a inováčné opatrenia, • celkovo: 213 mld. eur pre EÚ-15 a ďalších 21,7 mld. eur pre desať nových členských krajín (33 % rozpočtu EÚ 0,4 % HDP EÚ) 	<ul style="list-style-type: none"> • v rámci cieľa „Konvergenčia“: 282,8 mld. eur (81,5 % z celkových zdrojov) - z toho je 199,3 mld. eur pre konvergenčné regióny, 13,9 mld. eur pre tzv. phasing out regióny a 69,6 mld. eur pre Kohézny fond (oprávnených je 15 členských štátov) • v rámci cieľa „Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť“: 54,9 mld. eur (16 % z celkových zdrojov), pričom 11,4 mld. eur je určených pre tzv. phasing-in regióny, • v rámci cieľa „Európska územná spolupráca“: 8,7 mld. eur (2,5 % z celkových zdrojov), • celkovo: 347 mld. eur pre EÚ-27 (35,7 % rozpočtu EÚ 0,38 % HDP EÚ) 	<ul style="list-style-type: none"> • na „podporu menej rozvinutých regiónov“: viac ako 160 mld. eur (najmä z ERDF a Kohézneho fondu), • na „podporu pracovných miest, celoživotného vzdelávania a sociálneho začleňovania“: najmenej 84 mld. eur (najmä z ESF), • na nový nástroj „Spájame Európu“ (CEF) slúžiaci na zrýchlenie rozvoja prioritnej infraštruktúry: 40 mld. eur (plus dodatočných 10 mld. eur je osobitne vyčlenených v rámci Kohézneho fondu), • celkovo: 336 mld. eur pre EÚ-27 (33 % rozpočtu EÚ) + 40 mld. eur pre CEF (4 % rozpočtu EÚ)

hlavní prijímatelia	<ul style="list-style-type: none"> • Španielsko (14,2 mld. ECU), • Taliansko (11,4 mld. ECU), • Portugalsko (9,2 mld. ECU), • Grécko (8,2 mld. ECU) 	<ul style="list-style-type: none"> • Španielsko (42,4 mld. ECU), • Nemecko (21,8 mld. ECU), • Taliansko (21,7 mld. ECU), • Portugalsko (18,2 mld. ECU), • Grécko (17,7 mld. ECU), • Francúzsko (14,9 mld. ECU) 	<ul style="list-style-type: none"> • Španielsko (56,3 mld. eur), • Nemecko (29,8 mld. eur), • Taliansko (29,6 mld. eur), • Grécko (24,9 mld. eur), • Portugalsko (22,8 mld. eur), • Spojené kráľovstvo (16,6 mld. eur), • Francúzsko (15,7 mld. eur) 	<ul style="list-style-type: none"> • Poľsko (67,3 mld. eur), • Španielsko (35,2 mld. eur), • Taliansko (28,8 mld. eur), • Česká republika (26,7 mld. eur), • Nemecko (26,3 mld. eur), • Maďarsko (25,3 mld. eur), • Portugalsko (21,5 mld. eur), • Grécko (20,4 mld. eur) 	?
odhadované vplyvy na zamestnanosť podľa modelov Európskej komisie	<ul style="list-style-type: none"> • podľa EK bolo prostredníctvom eurofondov v Grécku, Írsku a Portugalsku vytvorených 600 000 pracovných miest 	<ul style="list-style-type: none"> • EK odhaduje, že v regiónoch cieľa 1 bolo vytvorených 700 000 čistých pracovných miest, ktoré vraj prispeli takmer 4 % k zamestnanosti v Portugalsku, 2,5 % v Grécku a 1 až 2 % v nových nemeckých spolkových krajinách, južnom Taliansku a Španielsku, • podľa EK v regiónoch cieľa 2 bolo (odhadom) vytvorených 567 000 hrubých dodatočných pracovných miest 	<ul style="list-style-type: none"> • EK odhaduje, že výdavky vynaložené z eurofondov v rámci cieľa 1 vytvorili asi 570 000 čistých pracovných miest, z ktorých približne 160 000 bolo v nových členských štátoch, • EK tvrdí, že prieskumy na firemnej úrovni odhadujú, že v regiónoch cieľa 2 sa v období 2000-2006 vytvorilo v hrubom 730 000 pracovných miest 	<ul style="list-style-type: none"> • do roku 2015 by mohli podľa EK eurofondy vytvoriť až 2 mil. dodatočných pracovných miest 	?

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#) a tiež [DG Regio, Európska komisia](#)

| 1-2 | NUTS klasifikácia: regionálne sústavy v členských krajinách EÚ

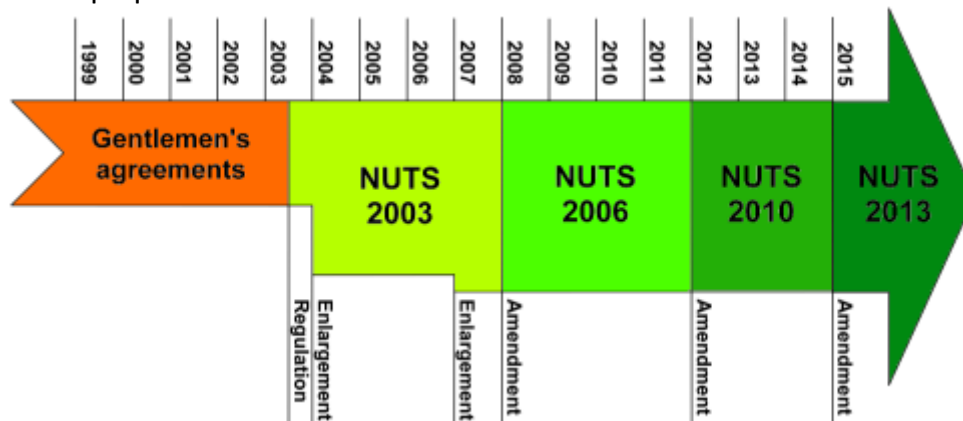
Od začiatku 70. rokov 20. storočia sa v členských krajinách Európskej únie používa systém klasifikácie územno-štatistických jednotiek známy pod akronymom NUTS (z fr. Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques), vypracovaný Eurostatom, ktorý vznikol s cieľom rozčleniť územie krajín EÚ na územné jednotky nižšieho hierarchického rangu než predstavujú národné štáty, a to pre potreby teritoriálneho rámca regionálnej štatistiky.

Približne tri desaťročia sa NUTS klasifikácia používala, menila a obnovovala v prostredí európskeho spoločenstva len na základe *gentlemen's agreements* medzi členskými krajinami a Eurostatom – teda bez toho, aby bolo nevyhnutné prijímať nariadenie. Napriek tomu, v roku 2000 začala Európska komisia pripravovať nariadenie, ktoré bolo prijaté v máji 2003 a vstúpilo do platnosti v júli 2003.⁴ Dôvody, ktoré sa spomínali v súvislosti s potrebou prejsť od dohôd k nariadeniu, spočívali v potrebe stabilizovať NUTS klasifikáciu tak, aby sa zmeny regionálnych sústav jednotlivých členských krajín nediali častejšie než raz za tri roky. Pre možnosť štatisticky porovnávať regióny je totiž kľúčové mať k dispozícii pokiaľ možno čo najdlhší časový rad dát v prostredí totožnej regionálnej sústavy. Treba však podotknúť, že tento deklarovaný cieľ pre potrebu mať nariadenie týkajúce sa NUTS sa absolútne

⁴ Nariadenie (ES) č. 1059/2003 z 26. mája 2003 o zostavení spoločnej nomenklatury územných jednotiek pre štatistické účely (NUTS) dostupné na <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:154:0001:0041:EN:PDF>

minul účinku, keďže častým zmenám v regionálnej sústave sa tým v skutočnosti nijako nezabránilo. Hlavným dôsledkom prijatého nariadenia je, že každé tri roky ho je nutné dopĺňať („novelizovať“), čo sa i deje (obr. č. 1).⁵

Obr. č. 1|1-2|: História nariadenia o NUTS klasifikácii

Zdroj: [Eurostat](#)

NUTS klasifikácia je založená na päťstupňovom hierarchickom triedení regiónov, pričom tri úrovne sa vzťahujú na regionálnu úroveň – NUTS I až NUTS III (tab. č. 1) – a dve na lokálnu úroveň – NUTS IV (LAU 1) a NUTS V (LAU 2).⁶

Tab. č. 1|1-2|: Kritériá pre zaradenie regiónu do NUTS klasifikácie a existujúce administratívne jednotky

úroveň	rozmedzie počtu obyvateľov (min - max)	existujúce administratívne jednotky
NUTS I	3 mil. - 7 mil.	pre Belgicko ‚Gewesten/Régions‘, pre Nemecko ‚Länder‘, pre Portugalsko ‚Continente‘, ‚Região dos Açores‘ a ‚Região da Madeira‘ a pre Spojené kráľovstvo ‚Scotland, Wales, Northern Ireland‘ a ‚Government Office Regions of England‘
NUTS II	0,8 mil. - 3 mil.	pre Belgicko ‚Provincies/Provinces‘, pre Dánsko ‚Regioner‘, pre Nemecko ‚Regierungsbezirke‘, pre Grécko ‚periferies‘, pre Španielsko ‚comunidades y ciudades autónomas‘, pre Francúzsko ‚régions‘, pre Taliansko ‚regioni‘, pre Holandsko ‚provincies‘, pre Rakúsko ‚Länder‘ a pre Poľsko ‚Wojewodztwa‘
NUTS III	0,15 mil. - 0,8 mil.	pre Belgicko ‚arrondissementen/arrondissements‘, pre Bulharsko ‚Области (Oblasti)‘, pre Českú republiku ‚Kraje‘, pre Nemecko ‚Kreise/kreisfreie Städte‘, pre Grécko ‚nomoi‘, pre Španielsko ‚provincias, consejos insulares, cabildos‘, pre Francúzsko ‚départements‘, pre Taliansko ‚provincie‘, pre Litvu ‚Apskritis‘, pre Maďarsko ‚Megyék‘, pre Rumunsko ‚Județe‘, pre Slovenskú republiku ‚kraje‘, pre Fínsko ‚maakunnat/landskap‘ a pre Švédsko ‚län‘

Zdroj: [Eurostat](#)

⁵ Prvou riadnou zmenou („novelizáciou“) prešlo nariadenie (ES) č. 1059/2003 definujúce tzv. NUTS 2003 v roku 2007 prostredníctvom nariadenia (ES) č. 105/2007, ktorým sa zaviedla tzv. NUTS 2006 s platnosťou od 1. januára 2008. Tejto zmene predchádzalo ešte doplnenie pôvodnej NUTS klasifikácie o regionálne sústavy nových členských krajín, ktoré pristúpili k EÚ v roku 2004, čo sa udialo nariadením (ES) č. 1888/2005 a po pristúpení Rumunska a Bulharska v roku 2007, čo sa udialo nariadením (ES) č. 176/2008. Druhou riadnou zmenou prešla NUTS klasifikácia nariadením (EU) č. 31/2011, ktorým sa zaviedla tzv. NUTS 2010 s platnosťou od 1. januára 2012.

⁶ Názvy menších administratívnych jednotiek (Local Administrative Units) v členských krajinách EÚ: pre Belgicko ‚Gemeenten/Communes‘, pre Bulharsko ‚Населени места (Naseleni mesta)‘, pre Českú republiku ‚Obce‘, pre Dánsko ‚Kommuner‘, pre Nemecko ‚Gemeinden‘, pre Estónsko ‚Vald, Linn‘, pre Grécko ‚Dimoi/Koinotites‘, pre Španielsko ‚Municipios‘, pre Francúzsko ‚Communes‘, pre Írsko ‚counties or county boroughs‘, pre Taliansko ‚Comuni‘, pre Cyprus ‚Δήμοι/κοινότητες (Dimoi/koinotites)‘, pre Lotyšsko ‚Republikas pilsētas, novadi‘, pre Litvu ‚Seniūnija‘, pre Luxembursko ‚Communes‘, pre Maďarsko ‚Települések‘, pre Maltu ‚Localities‘, pre Holandsko ‚Gemeenten‘, pre Rakúsko ‚Gemeinden‘, pre Poľsko ‚Gminy, miasta‘, pre Portugalsko ‚Freguesias‘, pre Rumunsko ‚Municipii, Orașe, Comune‘, pre Slovenskú republiku ‚obce‘, pre Fínsko ‚Kunnat/Kommuner‘, pre Švédsko ‚Kommuner‘ a pre Spojené kráľovstvo ‚Wards‘.

Pri vymedzovaní územných jednotiek v rámci systému NUTS sa uprednostňuje „umelé“ inštitucionálne členenie, ktoré slúži i pre potreby prerozdelenia štrukturálnych fondov, ktoré sú základným finančným nástrojom regionálnej politiky v EÚ⁷. Celky sa na úrovni NUTS II spájajú do tzv. normatívnych regiónov, vymedzených najmä podľa počtu obyvateľov⁸, až druhoradé je zohľadnenie historických, socioekonomických, politických a iných faktorov. Až na nižšej úrovni sa potom územné jednotky vymedzujú na základe funkčných (prirodzených) regiónov, často v podobe samosprávnych celkov.

Z hľadiska hodnotenia teritoriálnej organizácie administratívnych systémov dominujú dva prístupy, prvý z nich zdôrazňuje *mierku*, resp. *veľkosť* celkov, druhý zas priestorovú *formu a usporiadanie*. Prívrženci veľkostného prístupu, kam radíme i výslednú NUTS klasifikáciu (najmä jej stupeň NUTS II), sa snažia stanoviť optimálnu veľkosť územno-správnych celkov určitého rádu, zväčša vyjadrenú na základe kritéria počtu obyvateľov. Požiadavka približne rovnakej veľkosti (najmä v zmysle počtu obyvateľov) územno-správnych celkov toho istého rádu vyplýva z *princípu priestorovej spravodlivosti (rovnosti)*, ktorého podstatou je aplikácia ideí sociálnej spravodlivosti na teritoriálne jednotky (Bezák 1997, Goodall 1987).

Popieranie kritérií NUTS klasifikácie

Napriek tomu, že pri vytvorení systému bolo základným cieľom zabezpečenie porovnateľnosti na jednotlivých úrovniach NUTS, existujú i mnohé výnimky. Na jednej a tej istej úrovni NUTS II sa v EÚ nachádza 266 regiónov (mapa č. 1), medzi nimi malé ostrovčeky (Azory), veľkomestá svetového významu (Londýn), rozľahlé riedko zaľudnené vidiecke oblasti (Kalábria) či celé krajiny (Litva). Hoc ide o model, ktorý sa aplikuje v EÚ už štyri desaťročia, vo viacerých krajinách (napr. Belgicko, Dánsko, Fínsko, Grécko, Holandsko, Írsko, Nemecko, Švédsko, Taliansko či Veľká Británia) už prešiel mnohými zmenami, či už v súvislosti s celospoločenskými zmenami (zjednotenie Nemecka), so zmenami územno-správneho členenia krajín (Belgicko), s decentralizačnými procesmi (Veľká Británia) či prebiehajúcou municipalizáciou (Holandsko, Švédsko) (Casellas – Galley 1999).

Dokonalou absurditou a popieraním kritérií stanovených v nariadení o NUTS klasifikácii je maličký ostrovný štátik Malta (0,4 mil. obyv. | 316 km²). Na úrovni NUTS III sa totiž súostrovie Malta člení na dva regióny – ostrov Malta a ostrovy Gozo and Comino – tieto tri ostrovy sú jediné obývané. Sledovanie medziregionálnych rozdielov na Malte nemá však zmysel, rovnako ako je nezmyselné a umelé rozdeľovanie ostrovného miništátika na dva regióny úrovne NUTS III⁹.

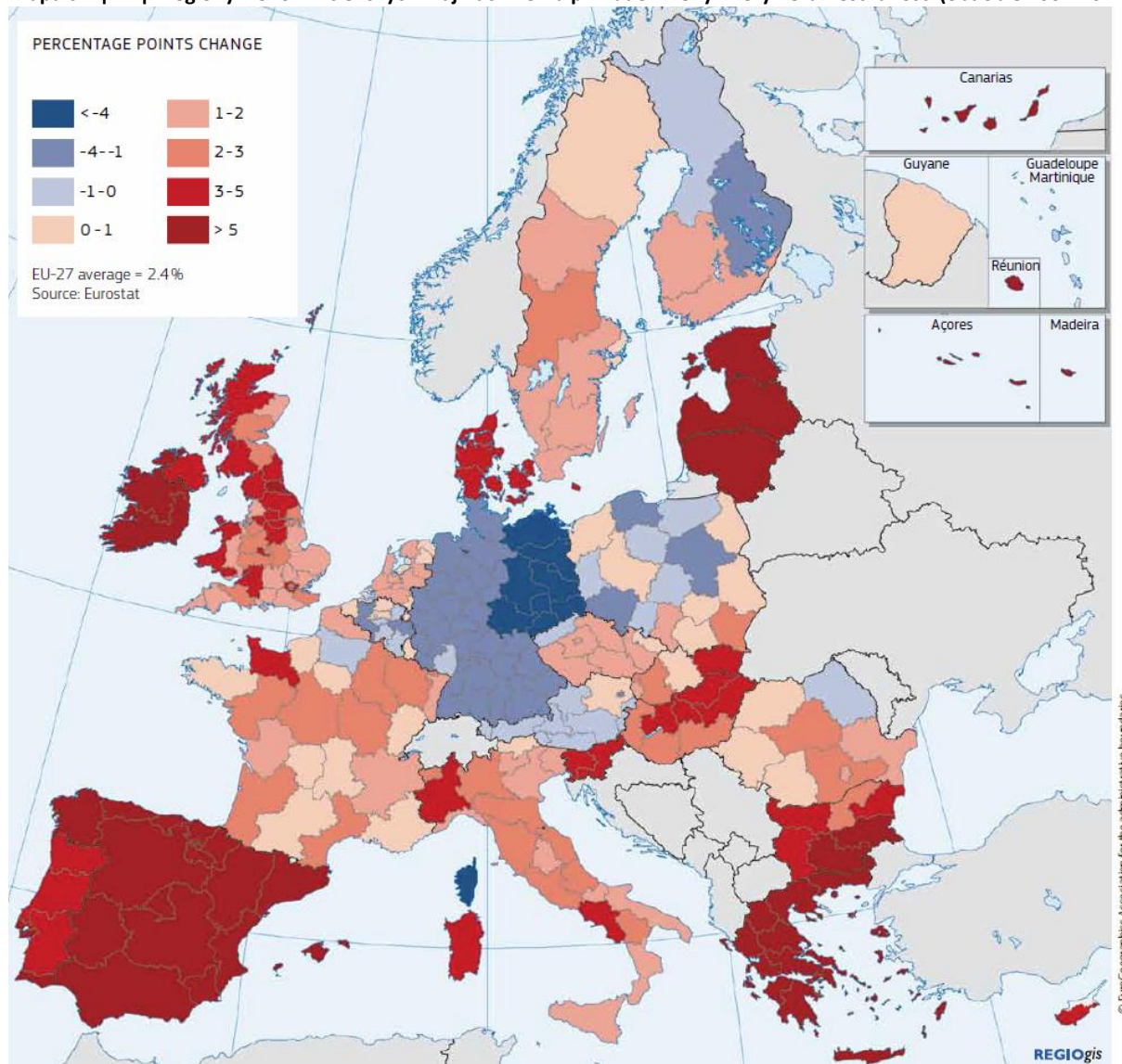
Ďalším príkladom popierania kritérií je autonómna oblasť súostrovia Åland vo Fínsku. Pri porovnávaní medziregionálnych rozdielov vo Fínsku sme sa rozhodli nebrať do úvahy dáta za súostrovie Åland, ktoré je nevhodne zaradené ako región úrovne NUTS I (a zároveň región úrovne NUTS II a III). Porovnávať na jednej úrovni (NUTS I) región Manner-Suomi, ktorý tvorí celé územie kontinentálneho Fínska, a súostrovie Åland, považujeme za absurdné, keďže ide o špecifické autonómne územie, ktoré sa na celkovej rozlohe a populácii Fínska podieľa len nepatrným zlomkom (0,5%).

⁷ Intenzita “podpory” jednotlivým regiónom z fondov EÚ závisí najmä od “úrovne rozvoja” regiónov, pričom základným kritériom je ukazovateľ hrubého domáceho produktu (HDP) na obyvateľa v parite kúpnej sily.

⁸ Napr. v roku 2004 z celkového počtu 254 regiónov EÚ vyčlenených na úrovni NUTS II nespĺňalo kritérium počtu obyvateľov stanovené Eurostatom v rozmedzí 800 000 až 3 000 000 spolu až 99 regiónov, z toho 60 malo populáciu nižšiu než daný interval a 39 daný interval počtom obyvateľov prekračovalo. Viac v Tretej správe o ekonomickej a sociálnej súdržnosti dostupnej na adrese http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion3/cohesion3_sk.htm

⁹ Pripomeňme, že podľa pravidiel Eurostatu by región NUTS III spravidla nemal mať menej než 150 000 obyvateľov, čo región Gozo and Comino nespĺňa.

Mapa č. 1|1-2|: Regióny NUTS II v členských krajinách EÚ na príklade zmeny miery nezamestnanosti (obdobie 2007-2011)

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Kritika NUTS klasifikácie

V súvislosti s kritickým zhodnotením vo vzťahu k územnému usporiadaniu regiónov podľa klasifikácie NUTS treba spomenúť nasledovné argumenty:

1. NUTS klasifikácia nezohľadňuje dostatočne klasické delenie regiónov na homogénne a nodálne, územné jednotky v jej rámci vymedzené nesú prvky kombinácie rôznych regionalizačných kritérií a porušovania logických pravidiel regionalizácie. Výsledkom je administratívne (inštitucionálne) členenie krajín EÚ na sústavu regiónov, ktorá nie je vhodná pre vzájomné porovnanie – spomeňme len výrazne heterogénne charakteristiky počtosti populácie, hustoty zaľudnenia či rozlohy území. Logicky, výsledné regionálne disparity sú tak často výrazné, avšak štatisticky nadhodnotené (Casellas – Galley 1999),
2. najmä regióny na úrovni NUTS II (resp. NUTS III) sú príliš heterogénne a neporovnateľné, a to nielen z hľadiska porovnávania úrovne konvergenencie, ale i regionálnych disparít ako takých všeobecne. Očakávať v takomto heterogénnom prostredí niečo iné ako výrazné priestorové

rozdiely by bolo nielen v protiklade s ekonomickou teóriou, ale i s elementárnou logikou (Boldrin – Canova 2001),¹⁰

3. pre potreby štatistických pozorovaní sa v EÚ často vymedzujú regióny nevhodne tak, že sa rozdeľujú tzv. funkčné mestské regióny tvorené mestom a jeho zázemím, čo pri sledovaní regionálnych rozdielov v rámci jednotlivých krajín posilňuje „efekt hlavného mesta“¹¹. To je často najväčším sústredením kapitálu a sídli v ňom firmy, ktoré síce pôsobia celoštátne, ale štatisticky vykazujú výsledky hospodárenia centrálné v hlavnom meste. Úroveň rozvoja regiónu hlavného mesta (metropolitné územie) je ovplyvnená i pracovnou silou dochádzajúcou z iných častí krajiny¹². Umelo (štatisticky) sa tak dvíha úroveň produkcie v regióne sídla zamestnávateľa, čo je i prípad nadhodnotenia sledovaného ukazovateľa pre hlavné mesto SR Bratislavu. Logickým štatistickým prejavom v takých prípadoch sú pozorované výrazné regionálne disparity (ISP 2004).¹³

Základná typológia zmien v NUTS klasifikácii¹⁴

Je možné identifikovať niekoľko základných typov zmien, ku ktorým pri modifikácii regionálnych sústav v členských krajinách EÚ dochádza, pričom niektoré z týchto zmien spôsobujú stratu možnosti súvisle sledovať regionálne rozdiely a ich zmien v čase z dôvodu, že nedochádza k spätnej rekonštrukcii dát podľa novej regionálnej sústavy:

- **zmena názvu:** ak dochádza len k samotnému premenovaniu regiónu, táto zmena nepredstavuje problém pre sledovanie regionálnych rozdielov a ich zmien v čase,
- **zmena kódu:** registrujeme viacero vln zmien kódovania, ktoré sa dotkli naraz všetkých regionálnych sústav (napr. v roku 1995) NUTS klasifikácie, pričom tento typ zmeny nepredstavuje problém pre sledovanie regionálnych rozdielov a ich zmien v čase; okrem všeobecnej zmeny kódovania však dochádza k zmenám kódov v súvislosti s inými zmenami, ako sú územné zmeny a politické rozhodnutia o zmene územno-správneho členenia, pričom tento typ zmien zväčša spôsobuje problém pre sledovanie regionálnych rozdielov a ich zmien v čase,
- **územné (geometrické) zmeny:** tento typ zmien je najkomplikovanejší, keďže výsledkom je zmena plochy (susedných) regiónov, teda zmena hraníc – buď dochádza k zmenšeniu alebo zväčšeniu regiónu, a to rozdelením regiónu alebo zlúčením regiónov, v jednoduchších prípadoch sa to týka celých regiónov, v zložitejších prípadoch sa zmeny dejú delením či

¹⁰ Okrem toho, konvergencia by sa podľa menovaných autorov mala skúmať na úrovni krajín, resp. regiónov s populáciou približne 10 miliónov. Ďalej, na nižšej úrovni nemá zmysel porovnávať regióny, ktoré nedisponujú možnosťami uskutočňovania vlastnej fiškálnej politiky (Boldrin – Canova 2003).

¹¹ Podobne to platí i o ďalších významných centrách, ktoré plnia iné ekonomicky významné (obslužné) funkcie, než hlavné mesto – napr. v prípade Hamburgu (významný prístav a dlhodobou históriou centra obchodu).

¹² Vhodným príkladom je Viedeň, ktorá je takto odtrhnutá od zázemia, čím ako jedno z európskych obchodných centier týmto „štatistickým efektom“ umelo vykazuje až 170% HDP na obyvateľa EÚ. Ak však k Viedni pripojíme aj Niederösterreich a Burgenland, s ktorými má „vlastná“ Viedeň výrazné vzájomné ekonomické vzťahy a tvoria jej zázemie, takýto prirodzený región už dosahuje „len“ 133% HDP na obyvateľa EÚ. Podobne to platí i pre metropolitné územia Londýna, Paríža, Madridu či Bruselu (pre príklad boli použité dáta za rok 2004).

¹³ V porovnaní s ostatnými členskými krajinami je napr. rozdiel v HDP na obyvateľa medzi najrozvinutejším slovenským regiónom (Bratislavský kraj) a najmenej rozvinutým (Východné Slovensko) približne trojnásobný (3,01). Veľká Británia vykazuje v tomto ukazovateli až vyše štvornásobok (4,42), keďže Londýn výrazne „vyčnieva“ nielen nad britské, ale i všetky ostatné regióny únie. V Belgicku, ktorého metropolou je sídlo väčšiny inštitúcií EÚ Brusel, vychádza pomer medzi „najbohatším“ a „najchudobnejším“ regiónom vyše trojnásobný (3,14). Dokonca i v Nemecku je približne trojnásobný (2,87). Ak by sme dané štatistiky „očistili“ od regiónov, v ktorých sa nachádza hlavné mesto, nižšie regionálne rozdiely spomedzi členských krajín EÚ než na Slovensku (1,22) by boli už len vo Fínsku (1,20), Česku (1,16) a Švédsku (1,12). Podobný prístup je v praxi v USA, kde región hlavného mesta Washington (District of Columbia), býva z komparatívnych regionálnych analýz všeobecne vylúčený (pre príklad boli použité dáta za rok 2004).

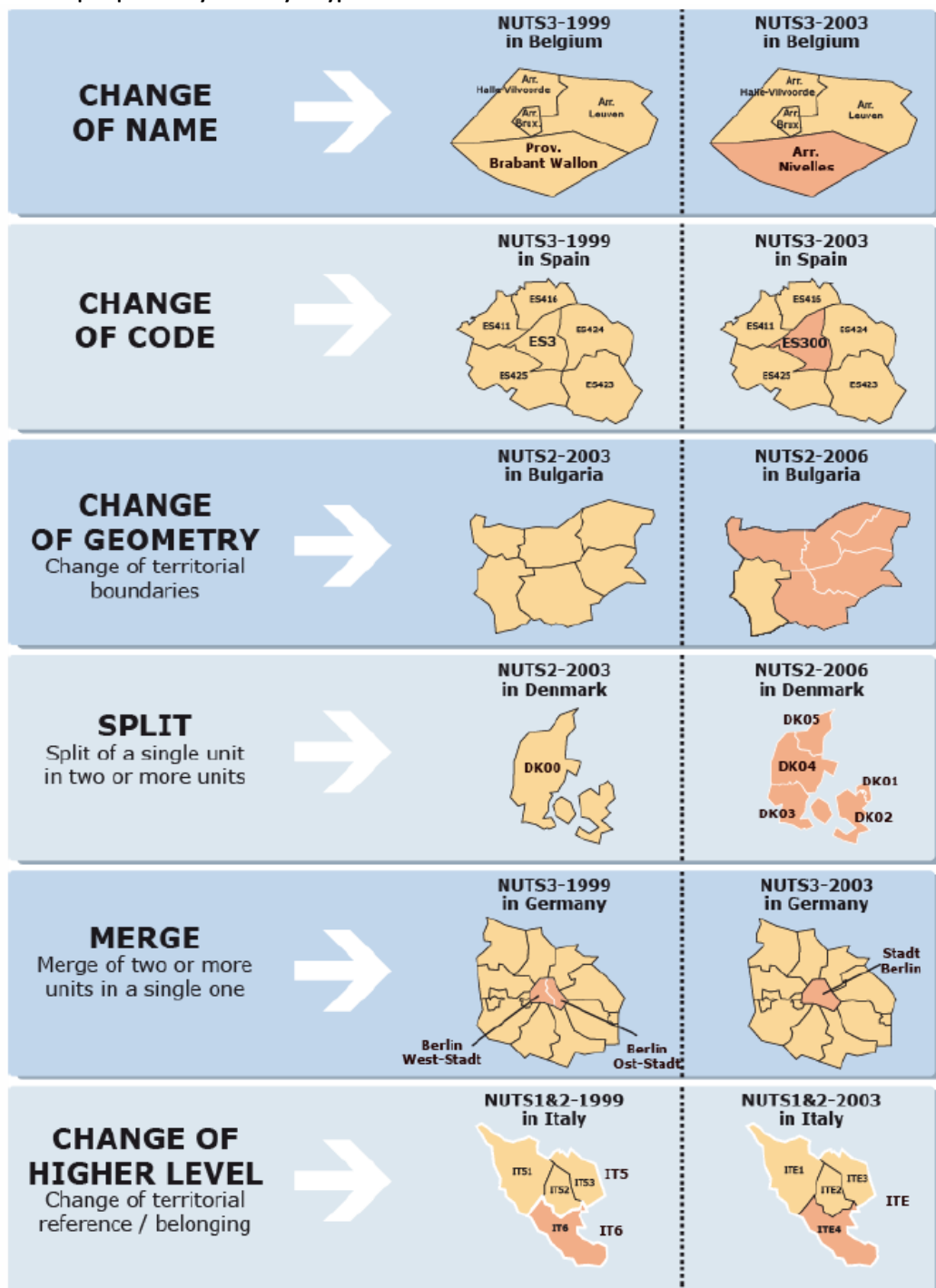
¹⁴ Typológia vychádza z práce Modeling territorial changes and time series database building process: empirical approach and applications dostupnej na adrese

http://www.espon.eu/export/sites/default/Documents/ToolsandMaps/ESPON2013Database/2.1_TR_time_series.pdf

spájaním častí regiónov, čím vznikajú nové entity, ktoré nie sú len jednoduchým sumárom tých predošlých; táto zmena predstavuje problém pre sledovanie regionálnych rozdielov a ich zmien v čase,

- **zmeny na vyššej hierarchickej úrovni:** na úrovni n dochádza k teritoriálnej zmene tak, že regióny $n-1$, z ktorých je úroveň n tvorená, boli nanovo preskupené do nových množín úrovne $n+1$, táto zmena by nemusela predstavovať problém pre sledovanie regionálnych rozdielov a ich zmien v čase, ak by Eurostat vykonal spätnú rekonštrukciu dát podľa dostupných dát regiónu nižšieho rangu.

Obr. č. 2 |1-2|: Príklady základných typov zmien v NUTS klasifikácii

Zhrnutie

NUTS klasifikáciu, najmä pokiaľ ide o úroveň NUTS II, ktorú používa Eurostat a ostatné orgány a inštitúcie EÚ ako bázu pre porovnanie, hodnotíme z hľadiska jej potenciálu pre vzájomnú komparáciu regiónov a ich charakteristík za nevhodnú sústavu (Sloboda 2006). Napriek tomu, že pri vytvorení systému NUTS klasifikácie bolo základným cieľom zabezpečenie porovnateľnosti na jednotlivých úrovniach NUTS, existujú i mnohé výnimky. Regióny na úrovni NUTS II (resp. NUTS III) sú príliš heterogénne a neporovnateľné, a to nielen z hľadiska porovnávania úrovne konvergenencie, ale i regionálnych rozdielov ako takých všeobecne. Očakávať v takomto heterogénnom prostredí niečo iné ako výrazné rozdiely by bolo nielen v protiklade s ekonomickou teóriou, ale i s elementárnou logikou (Boldrin – Canova 2001). Niektorí autori dokonca uvádzajú, že konvergencia by sa mala skúmať na úrovni krajín resp. regiónov s populáciou približne 10 miliónov, pričom podľa nich na nižšej úrovni nemá zmysel porovnávať regióny, ktoré navyše v nejednom prípade nedisponujú ani možnosťami uskutočňovania vlastnej fiškálnej politiky (Boldrin – Canova 2003).

Možnosť mať k dispozícii pokiaľ možno čo najdlhší časový rad dát v prostredí totožnej regionálnej sústavy je kľúčový predpoklad z hľadiska štatistického porovnávania regionálnych rozdielov. A hoci príslušné nariadenia o NUTS klasifikácii tento cieľ deklarujú, v realite sa absolútne minul s účinnosťou, keďže častým zmenám v regionálnych sústavách jednotlivých členských krajín EÚ sa nijako nezabránilo. Tento problém chýbajúcich dát by nemusel byť neprekonateľný, ak by Eurostat v spolupráci so štatistickými úradmi členských krajín (resp. inými národnými autoritami zodpovednými za zber a správu štatistických dát) rekonštruoval dáta za novovzniknuté členenie spätne.

| 1-3 | Zaužívané indikátory pre porovnanie regionálnych rozdielov

S otázkami vyčlenenia regiónov, ktorej sme sa venovali v predošlej subkapitole, je úzko spätá i problematika dostupnosti adekvátnych štatistických indikátorov a dát potrebných pre sledovanie rozdielov medzi územnými jednotkami danej hierarchickej úrovne. Pokúsime sa preto popísať pozitíva a negatíva používaných ukazovateľov, ich výpovednosť, intenzitu a exaktnosť a poukážeme na problémy s ich sledovaním.

Za jednu z kľúčových otázok pri charakteristike regionálnych rozdielov možno jednoznačne pokladať výber ukazovateľov, pomocou ktorých sa hodnotí úroveň rozvoja regiónu a následne tiež rozdiely medzi jednotlivými územnými celkami danej hierarchickej úrovne. Medzi najčastejšie používané indikátory v EÚ možno považovať mieru nezamestnanosti resp. mieru zamestnanosti, výšku hrubého domáceho produktu (zväčša meraného na obyvateľa (per capita) v parite kúpnej sily (PPS)) alebo výšku priemerných (reálnych) miezd. Za vhodné, ale menej často používané ukazovatele, možno považovať i mieru ekonomickej aktivity podľa výšky výnosu daní (najmä daní z príjmov fyzických osôb) či daňové príjmy miestnych rozpočtov na obyvateľa (Sloboda 2006).

Napriek zvýšenému dopytu po regionálne orientovaných dostupných relevantných (a aktuálnych) štatistických údajov na úrovni NUTS III a nižšej ostáva naďalej problémom. Základnými územnými jednotkami pre sledovanie regionálnych rozdielov v súvislosti s realizáciou regionálnej/kohéznej politiky EÚ sa stala úroveň NUTS II. Ako sme už uviedli v predchádzajúcej subkapitole, túto úroveň nepovažujeme za vhodnú sústavu na sledovanie regionálnych rozdielov.

Typickými problémami pri výskume regionálnych rozdielov je získavanie relevantných dát a ich nedostupnosť na zodpovedajúcej geografickej úrovni, či ich oneskorené publikovanie. Oficiálne sledované ukazovatele nemajú vždy dostatočnú výpovednú hodnotu, spoľahlivosť a porovnateľnosť potrebnú pre charakteristiku regiónov. Možnosťami a metodologickými problémami výskumu medziregionálnych rozdielov sa venujeme v práci ďalej.

|1-3-1| Ukazovateľ úrovne hrubého domáceho produktu

Hrubý domáci produkt (HDP)¹⁵ je dnes už zaužívaným a globálne najbežnejším ukazovateľom, pomocou ktorého sa hodnotí miera vyspelosti ekonomiky či životná úroveň obyvateľov na istom území, ale tiež intenzita rozvoja, teda ich zmeny v čase. Aplikácia rovnakej metodiky taktiež umožňuje priestorovú komparáciu, teda porovnávanie úrovne či intenzity rozvoja na vybranej úrovni priestorových celkov – regiónov.

Definície HDP podľa Štatistického úradu SR¹⁶ a Eurostatu

Hrubý domáci produkt v trhových cenách je konečným výsledkom výrobnej činnosti rezidentských výrobných jednotiek vytvoreným za bežné účtovné obdobie.¹⁷ Regionálny hrubý domáci produkt je vypočítaný ako súčet pridaných hodnôt za odvetvia v kraji a daní na produkty znížených o subvencie na produkty. Pre medzinárodné porovnania sa regionálny hrubý domáci produkt vyjadruje v parite kúpnej sily. Parita kúpnej sily (Purchasing Power Standard) sa vypočítava na základe cien a objemov predaja tovarov, ktoré sú vzájomne porovnateľné a reprezentatívne pre krajiny zahrnuté do porovnania. Parita kúpnej sily eliminuje efekty rozdielnej cenovej úrovne medzi krajinami. Hrubý domáci produkt nie je možné zamieňať s ukazovateľom príjmy domácností.¹⁸

Regionálny hrubý domáci produkt na obyvateľa je podielom dvoch ukazovateľov – regionálneho hrubého domáceho produktu (v ktorom sa uplatňuje kritérium zostavovania podľa miesta pracoviska) a priemerného počtu obyvateľstva trvalo bývajúceho v danom regióne (založeného na princípe rezidencie). Vo väčšine regiónov nespôsobuje väčšie problémy porovnávanie týchto dvoch ukazovateľov, založených na rozdielnych princípoch. V prípade regiónov s vysokou dochádzkou za prácou z okolitých regiónov, ktorými sú najmä regióny hlavných miest je tento ukazovateľ nadhodnotený.¹⁹

Regionálny hrubý domáci produkt sa udáva v menových jednotkách danej krajiny. Pre potreby porovnávania HDP medzi krajinami EÚ sa realizujú prepočty na euro používajúc oficiálny priemerný výmenný kurz pre daný kalendárny rok. Avšak, výmenný kurz neodráža všetky rozdiely v cenovej úrovni medzi jednotlivými krajinami. Preto dochádza k úprave HDP prostredníctvom konverzie menových kurzov (deflátor) známej ako parita kúpnej sily (Purchasing Power Parities (PPP)) na umelú spoločnú menu – koncept Purchasing Power Standards (PPS) umožňujúci porovnávať kúpnu silu v rámci odlišných národných menových systémov. Podobný koncept by bolo vhodné aplikovať i na porovnávanie odlišných cenových úrovní na regionálnej úrovni, avšak dosiaľ z dôvodu finančnej náročnosti sa tak nedeje.²⁰

¹⁵ O rozdieloch medzi ukazovateľmi HDP a HNP viac napr. na adrese: <http://www.iness.sk/stranka/7450-Domaci-alebo-narodny-produkt.html>

¹⁶ Dostupné na <http://www.statistics.sk>

¹⁷ HDP treba chápať ako peňažné vyjadrenie výrobnej činnosti.

¹⁸ Ďalším používaným ukazovateľom je hrubá pridaná hodnota v základných cenách, vypočítaná ako rozdiel medzi produkciou v základných cenách a medzispotrebou v kúpnych cenách. Produkcia pozostáva z produktov vytvorených počas bežného účtovného obdobia a medzispotreba sa skladá z hodnoty výrobkov a služieb spotrebovaných vo výrobnom procese ako vstupy, s vylúčením investičného majetku, ktorého spotreba je zachytená ako spotreba fixného kapitálu. Proces zostavenia regionálnej hrubej pridanej hodnoty pozostáva z viacerých krokov, pričom základný prístup spočíva v individuálnom vyčíslení hrubej pridanej hodnoty za odvetvia (OKEČ, A-Q) v regióne (NUTS II a NUTS III), pri využití metódy regionalizácie “zdola–hore” a “kombinovanej metódy”.

¹⁹ V rámci Eurostatu sa v rámci akademických diskusií a výskumných projektov hľadajú cesty k riešeniu vypovedajúcej schopnosti tohto ukazovateľa, resp. nahradeniu ukazovateľa priemerný počet trvalo bývajúceho obyvateľstva iným ukazovateľom.

²⁰ Ak by bol koncept regionálneho PPS k dispozícii, je odôvodnené očakávať, že by HDP na obyvateľa v mnohých periférnych či rurálnych regiónoch bolo vyššie než tieto regióny vykazujú v súčasnosti, zohľadňujúc len PPS na národnej úrovni.

Zhodnotenie vhodnosti ukazovateľa pre sledovanie regionálnych rozdielov

I keď sa metodológia výpočtu HDP neustále vyvíja a štandardizuje, nemožno tento indikátor považovať za postačujúci, vyčerpávajúci, spoľahlivý a neskresľujúci pre potreby porovnávania miery či intenzity rozvoja, a to z viacerých dôvodov:

1. HDP nie je deterministickou, ale do značnej miery stochastickou veličinou, s nie nepodstatnou váhou náhodného prvku, ktorý sa intenzívne prejavuje najmä v nestabilnom prostredí zmien, akými je i všeobecná transformácia, ktorou prechádzajú mnohé európske ekonomiky. Jednou z podmienok kvalifikovaného štatistického merania je i jeho opakovateľnosť za rovnakých podmienok,
2. pomocou HDP síce meriame výrobu (resp. príjmy či výdavky), tento ukazovateľ však zďaleka nezachytáva všetky jej zložky, a to nielen tzv. šedú či čiernu, ale taktiež neformálnu (domáce práce, samoživitelia),
3. výroba nie je úplným meradlom úžitku, keďže rozhodnutie o rozdelení času medzi prácu (venovanú výrobe) a jej intenzitu na jednej strane a mimopracovné aktivity na strane druhej je v rukách jednotlivcov, nie štátu či regiónu, ktorý je tou entitou, na úrovni ktorej sa HDP meria,
4. úroveň nominálneho HDP závisí na cenách, ktoré však môžu byť deformované, a to nedostatkom konkurencie či prebytkom byrokracie, čím dochádza i k skresleniu HDP,
5. závažným problémom pri určení a meraní HDP je prevod nominálneho HDP na reálny HDP pomocou tzv. deflátorov. Odhad deflátorov je vysoko subjektívny a podlieha výberovým zisťovaniam, v rámci ktorých sa zisťuje cena niekoľkých vybraných výrobkov – reprezentantov, ktoré tak zastupujú cenový vývoj celého sortimentu niekoľko stotisíc výrobkov. Zásadnou je teda voľba týchto „reprezentantov“ (alebo tiež spotrebného koša),²¹
6. úroveň HDP ako ukazovateľa produkcie subjektov, nachádzajúcich sa na jeho území, býva často skreslený vplyvom mobility pracovnej sily a súvisiacich aglomeračných faktorov. Nezriedka sme v jednotlivých štátoch svedkami „efektu hlavného mesta“²², kedy býva HDP regiónu hlavného mesta nadhodnotený („na úkor“ iných regiónov) i vplyvom pracovnej sily, ktorá k jeho tvorbe prispieva, avšak za prácou dochádza z iného regiónu,
7. podľa metodiky ESA 95 ukazovateľ HDP vyjadruje trhovú hodnotu tovarov a služieb vyprodukovaných v štáte či regióne pred odpočítaním spotreby fixného kapitálu²³. Odhad HDP per capita v PPS²⁴ sa však napríklad na Slovensku neprepočítava na úrovni nižšej než sú kraje (NUTS III), čo je i vzhľadom na aktuálne platné územné členenie nedostatočná a nevhodná úroveň pre regionálny výskum.

²¹ Údaje o cenovej hladine a jej vývoji na úrovni krajov či nižších hierarchických jednotkách nie sú na Slovensku štatisticky zisťované.

²² Hlavné mestá si zväčša v národných sídelných systémoch udržiavajú dominantné postavenie po stáročia, nadväzujú na historický vývoj, a podľa niektorých autorov (napr. G. Myrdal) tak predstavujú „zvyhodnenú“ skupinu regiónov (in Blažek – Uhlíř 2002).

²³ Produkcia a hrubá pridaná hodnota sú oceňované v základných/výrobných cenách, medzispotreba v nákupných cenách a HDP v trhových cenách. Tvorba hrubého fixného kapitálu je oceňovaná v nákupných cenách a zásoby v trhových cenách alebo vo výrobných cenách, ktoré sa upravujú o zisky/straty vyplývajúce z ich držania v dôsledku cenového vývoja. Bytové služby sa odhadujú podľa nákladovej metódy, t. j. spočítaním všetkých príslušných nákladov, vrátane prevádzkových nákladov, nákladov na opravy a údržbu, spotrebu fixného kapitálu, príspevku do prevádzkového prebytku. Netrhové služby sú hodnotené podľa nákladov a výdavkov domácnosti v trhových cenách, cenách regulovaných štátom a nákladových cenách. Transakcie v zahraničnom obchode sú oceňované na základe cien f. o. b. Odhady HDP v bežných a stálych cenách sa vykonávajú podľa odvetvových činností (podľa <http://www.statistics.sk>).

²⁴ Hrubý domáci produkt je za účelom európskeho porovnávania vyjadrovaný v euro a parite kúpnej sily (Purchasing Power Standard – PPS). Parita kúpnej sily berie v úvahu rozdielne úrovne kúpnej sily a nielen výmenné koeficienty medzi národnými menami euro. Základom pre výpočet parity kúpnej sily je Európsky porovnávací program (European Comparison Programme – ECP), na ktorom sa zúčastňujú národné štatistické úrady vrátane ŠÚ SR (podľa <http://www.statistics.sk>).

Negatíva ukazovateľa HDP ako prostriedku na meranie (nielen) regionálnych rozdielov

Podľa Vladimíra Benáčka z Univerzity Karlovej v Prahe ukazovateľ reálneho restu HDP „všeobecne stráca na svojom ekonomickom význame už len tým, ako sa výroba stále viac presúva do virtuálnych sfér služieb. Prostredníctvom intenzívnej transformácie ešte hlbšie zvyšuje náchylnosť tohto ukazovateľa k neurčitosti a k nárastu stochastickej (náhodnej) zložky jeho odhadu. Ekonomický význam HDP ako nestranného ukazovateľa výkonnosti ekonomiky sa tak oslabuje. O to väčší priestor sa poskytuje súdom ideologického charakteru.“ Vážnosť, ktorá sa ukazovateľu HDP v súčasnosti prikladá nielen u nás a nielen v prostredí EÚ či OECD, V. Benáček odôvodnil nasledovne: „Štatistika slúži nielen technologom ekonomickej politiky, ale taktiež ideológom, ktorí v bodových odhadoch HDP hľadajú konečné dôkazy správnosti alebo nesprávnosti celej globálnej politiky vlády. Je to typický problém chybného úsudku, kedy sa hodnotenie zložitého problému zúži len na jediný parameter, ktorý navyše môže byť skreslený“ (Benáček 2005).

Český ekonóm Pavel Kohout na margo ukazovateľa HDP upozorňuje na jeho klamivosť nasledovne: „v této souvislosti stojí zmínku jedna historická kuriozita: proslulá Samuelsonova učebnice ekonomie ve vydání z roku 1973. Na základě číselných údajů o vývoji hrubého domácího produktu velký ekonom Samuelson předpovídal, že v roce 1990 Sovětský svaz dožene USA v hospodářské výkonnosti na hlavu. Ještě vydání z roku 1985 - kdy už dlouhodobá stagnace sovětské ekonomiky byla široce známým faktem - uvádělo růst hospodářství SSSR v letech 1928 až 1983 v průměrné hodnotě 4,9 procenta ročně,“ pričom P. Kohout pokračuje, že ona historika „pouze ilustruje, jak ošidnou veličinou je hrubý domácí produkt, když dokáže ošálit i tak slovně autority, jako je Samuelson. Nejde totiž jen o rychlost hospodářského růstu, ale především o jeho kvalitu. Její posouzení není triviální.“²⁵

Ekonomický analytik slovenského think-tanku INESS Ján Dinga o ukazovateľi HDP uvádza, že „z agregátnych čísel človek tajomstvo bohatstva nevyčíta,“ a ďalej dodáva, že HDP „má v rôznych krajinách rôznu štruktúru, jeho výšku navyše ovplyvňujú štátne výdavky a opatrenia zvyšujúce spotrebu.“ Na Slovensku momentálne rastie priemyselná výroba najmä vďaka rastu výroby automobilov, ktorý však tvorí minimum nových pracovných miest.²⁶

Podobne ako na Slovensku závisí rast HDP v krajine a jej regiónoch najmä od toho, ako sa darí niekoľkým zahraničným investorom exportujúcim na Slovensku vyrábané či montované produkty, popisoval situáciu Českej republiky v roku 2006 i Pavel Kohout: „Hrubý domácí produkt je součtem všech přidaných hodnot vyprodukovaných v ekonomice. Jinak jej lze vyjádřit jako součet soukromé spotřeby, vládní spotřeby, investic do výrobního vybavení a rozdílu mezi exportem a importem. Právě vzestup exportu vedl k relativně vysokému šestiprocentnímu růstu české ekonomiky v roce 2005. A zde se dostáváme k prvnímu čertovu kopýtku. Měli bychom se ptát, jaký prospěch z exportu ekonomika vlastně má. Sama kladná obchodní bilance totiž neříká nic. Naivní představu, že „vývoz je dobrý, dovoz je špatný“, teoreticky vyvrátili již v 18. a 19. století ekonomové Adam Smith a David Ricardo. Odpověď na otázku o kvalitě českého hospodářského růstu leží v tom, kdo inkasuje zisky z rychle rostoucího exportního sektoru. Podle Českého statistického úřadu firmy v zahraničním vlastnictví vytvořily 39 tisíc pracovních míst v roce 2004, zatímco domácí firmy 45 tisíc pracovních míst zrušily. „Český“ export tedy zřejmě stále více sestává z produkce zahraničních firem. Prospěch z něho mají především jejich akcionáři. Ne, občané České republiky mezi ně většinou nepatří.“

Pavel Kohout poukazuje v súvislosti s HDP i na vzťah k tohto indikátora k rastu reálnych miezd, ktorý vôbec nemusí nutne nasledovať rast HDP, čo dokumentuje i na českom príklade nasledovne: „Růst

²⁵ Citovaný výrok je z článku, ktorý Pavel Kohout publikoval v roku 2006 v denníku Lidové noviny. Celý článok je dostupný na adrese http://www.lidovky.cz/osaleni-osidnou-velicinou-dch-/ln_nazory.asp?c=A060311_110924_ln_nazory_svo

²⁶ Citovaný výrok je z blogu, ktorý Ján Dinga publikoval v roku 2012 na stránkach týždenníka TREND. Celý blog je dostupný na adrese <http://blog.etrend.sk/iness/2012/09/13/prerozdelenim-k-vacsiemu-bohatstvu/>

mezd v reálné hodnotě 3,5 procenta byl v roce 2005 nejpomalejší za dobu trvání samostatné České republiky. Co horšího: tento růst byl tažen hlavně mzdami ve státním sektoru. Mzdy pracovníků soukromých firem rostly průměrně jen o 3,3 procenta. Příjmy domácností zaostávají za hrubým domácím produktem. Ekonomice se daří skvěle, ale lidé jsou chudí.“

Kohout si tiež všima i súvislosť medzi rastom HDP a zmenami v miere (ne)zamestnanosti, a pripomína, že „ve zdravé ekonomice by mělo platit Okunovo pravidlo: empirický vztah, který udává pokles nezaměstnanosti v závislosti na hospodářském růstu. Kdyby se česká ekonomika od roku 1998 vyvíjela podle tohoto pravidla, byla by dnes nezaměstnanost nanejvýše mezi 4-5 procenty. Skutečnost: 9,1 procenta podle údajů z února 2006. Nesoulad mezi růstem a mírou nezaměstnanosti sděluje, že v ekonomice je něco v nepořádku. Hospodářství, které navzdory šestiprocentnímu růstu netvoří pracovní místa, je očividně nemocné. Pripomíná atleta, který se pyšní vyvinutým svalstvem, ale játra má poničená anabolickými steroidy. Analogie s extenzivním růstem bývalé sovětské ekonomiky se přímo vnučuje.“

|1-3-2| Ukazovatele trhu práce

Medzi základné ukazovatele trhu práce patria: miera ekonomickej aktivity, miera zamestnanosti a miera nezamestnanosti. Napriek tomu, že vhodnejším ukazovateľom sa javí byť ukazovateľ zamestnanosti, ktorý podstatne jasnejšie hovorí o tom, či ekonomický a sociálny vývoj v rámci štátu či regiónu napreduje, v popredí záujmu nielen laickej verejnosti je zväčša ukazovateľ nezamestnanosti.

Ukazovateľ miery nezamestnanosti sa napríklad na Slovensku sleduje dvomi rôznymi metodikami. Údaje, z ktorých vychádza Štatistický úrad SR (ŠÚ SR), sú na báze výberového zisťovania pracovných síl (VZPS)²⁷, ktoré sa realizuje v rámci tzv. EU Labour Force Survey (EU LFS) podľa jednotnej metodiky Eurostatu vo všetkých členských krajinách EÚ.²⁸

Údaje, z ktorých pri sledovaní ukazovateľov trhu práce vychádza Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVR), sú založené na evidencii disponibilných nezamestnaných. Miera evidovanej nezamestnanosti podľa ÚPSVR sa počíta z disponibilného počtu evidovaných nezamestnaných, je teda očistená od zložky dobrovoľne nezamestnaných alebo odradených od evidencie na úradoch práce. I preto je zákonite zväčša nižšia, než v prípade VZPS/EU LFS. Opačný prípad nastáva, ak signifikantná časť osôb prizná v rámci štatistických zisťovaní „prácu“ pre šedú ekonomiku. Ako si objasníme ďalej, štatisticky zisťovaná a evidovaná nezamestnanosť sú postavené na odlišných konceptoch definície a merania nezamestnanosti.

²⁷ Výberové zisťovania pracovných síl (VZPS) alebo tiež EU Labour Force Survey (EU LFS) sú priebežným monitorovaním pracovných síl na základe priameho zisťovania vo vybraných domácnostiach. Základ pre zisťovanie pracovných síl tvorí stratifikovaný výber bytov, ktorý rovnomerne pokrýva celé územie krajiny. Napríklad na Slovensku je do vzorky štvrtročne zaradených 10250 bytov, čo predstavuje 0,6% z celkového počtu trvale obývaných bytov. Predmetom zisťovania sú všetky osoby vo veku od 15 rokov žijúce v domácnostiach vybraných bytov bez ohľadu na to či majú v byte trvalý, prechodný alebo nehlásený pobyt, okrem inštitucionálneho obyvateľstva. Každá vybraná domácnosť zostáva vo vzorke päť za sebou nasledujúcich štvrtrokov. Všetky zistené údaje sa prepočítavajú na aktuálne demografické údaje o obyvateľstve Slovenska prevzaté zo štatistického zisťovania o pohybe obyvateľstva. Metodika zisťovania vychádza z odporúčaní Medzinárodnej organizácie práce a Eurostatu (podľa <http://www.statistics.sk>).

²⁸ Viac informácií o LFS je dostupných na adrese

[http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Glossary:Labour_force_survey_\(LFS\)](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Glossary:Labour_force_survey_(LFS))

Ukazovatele podľa metodiky EU LFS²⁹

Prvým zo štandardných prístupov vykazovania nezamestnanosti je štatistický odhad na základe reprezentatívneho prieskumu domácností – tzv. EU Labour Force Survey (EU LFS), ktorý je v gescii národných štatistických autorít. V takomto prieskume (na Slovensku známom ako VZPS), sa respondenti kategorizujú medzi nezamestnaných na základe otázok v dotazníku. Údaje získané na limitovanej vzorke respondentov sa prepočítajú na celú populáciu krajiny, pričom tento odhad sa pohybuje v určitom intervale spoľahlivosti. Najvyššia presnosť odhadu je na národnej úrovni, čím nižšia územná úroveň, tým je odhad nepresnejší. Na strane druhej, výhodou je, že ide o metodiku, ktorá sa do značnej miery harmonizovala v krajinách EÚ a OECD, a umožňuje preto i relatívne spoľahlivé medzinárodné porovnania³⁰ (ISP 2005).

Miera ekonomickej aktivity predstavuje podiel počtu ekonomicky aktívnej zložky obyvateľstva (súčet pracujúcich³¹ a nezamestnaných³²) na celkovom počte obyvateľstva vo veku 15 rokov a viac³³. Táto miera nám napovedá o skupine obyvateľstva, ktorá je na trhu práce alebo je schopná a ochotná zapojiť sa doň. Vykazuje sa v percentách. Miera zamestnanosti je meraná ako podiel počtu pracujúcich osôb (vo veku 15-64 rokov) na celkovom počte obyvateľov vo veku 15-64 rokov. Vykazuje sa v percentách. Miera nezamestnanosti je meraná ako podiel počtu nezamestnaných osôb podľa VZPS/EU LFS na celkovom počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa VZPS/EU LFS. Vykazuje sa v percentách.

Ukazovatele podľa metodiky úradne evidovaných nezamestnaných

Evidencia nezamestnaných, ktoré na Slovensku vedie Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVR), je zdrojom údajov o obmedzenej populácii nezamestnaných. Na úradoch práce sa evidujú najmä tí nezamestnaní, ktorí majú nárok na podporu v nezamestnanosti, nárok na odvody platené štátom alebo záujem o pomoc pri sprostredkovaní práce úradom. Ostatné osoby bez práce tento zdroj nepokrýva.

²⁹ Viac o definícii a metodike EU LFS je dostupné na adrese

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_lfs/methodology/definitions.

Pokiaľ ide o databázy EU LFS, sú dostupné na adrese

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_lfs/data/database.

A pokiaľ ide o metadáta EU LFS, tie sú dostupné na adrese

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/EN/une_esms.htm.

Prístup k mikrodátam EU LFS za obdobie 1983-2010 je bohužiaľ obmedzený, viac nájdete na adrese

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/microdata/lfs>.

³⁰ Napriek snahe harmonizovať štatistiku nezamestnanosti, odlišnosti medzi medzinárodnými a národnými indikátormi nezamestnanosti pretrvávajú. V jednotlivých krajinách sa totiž líši vek povinnej školskej dochádzky ako i vek odchodu do dôchodku. Na rozdiel od medzinárodného odhadu nezamestnanosti, národné zdroje tiež zohľadňujú napríklad aj rozdielny vek odchodu do dôchodku pre mužov a ženy (ISP 2005).

³¹ Podľa metodiky VZPS/LFS sú za pracujúcich považované všetky osoby vo veku od 15 rokov, ktoré počas referenčného týždňa: vykonávali aspoň jednu hodinu prácu za mzdu, plat alebo prácu za účelom dosiahnutia zisku (prácu na plný alebo kratší pracovný čas, stálu prácu, dočasnú, príležitostnú alebo sezónnu) alebo mali prácu ale nemohli pracovať z dôvodu choroby, dovolenky, materskej dovolenky, školenia, zlého počasia, v dôsledku štrajku a výluky (táto skupina nezahŕňa osoby na dlhodobom neplatenom voľne a osoby na rodičovskej dovolenke). Za pracujúce osoby sú považovaní aj vypomáhajúci členovia domácností podnikateľov, osoby pracujúce v zahraničí, profesionálni príslušníci ozbrojených zložiek a tiež osoby v civilnej službe.

³² Podľa metodiky VZPS/LFS sú za nezamestnaných považované všetky osoby vo veku od 15 rokov, ktoré súčasne spĺňajú tri podmienky: v referenčnom týždni nemali žiadnu platenú prácu; v posledných štyroch týždňoch si aktívne hľadali prácu alebo si prácu našli a do zamestnania nastúpia najneskôr do 3 mesiacov; sú schopné nastúpiť do práce najneskôr do dvoch týždňov.

³³ Obyvateľstvo v produktívnom a poproduktívnom veku spolu. Obyvateľstvo v produktívnom veku tvoria muži vo veku 15 - 59 rokov a ženy vo veku 15 - 54 rokov, obyvateľstvo v poproduktívnom veku predstavujú muži vo veku od 60 rokov a ženy vo veku od 55 rokov.

Koncept evidovanej nezamestnanosti sa nepovažuje za vhodný na porovnávanie medzi štátmi, pretože podlieha rôznym administratívnym pravidlám a úpravám. Často tiež nemusí byť porovnateľný ani v rámci jednej krajiny ak sa podmienky výrazne menia. Na druhej strane, výhodou administratívnych údajov je, že udávajú presný počet evidovaných nezamestnaných a môžu byť vykazované hoci aj v dennej periodicite a to až na najnižšej administratívno-územnej úrovni (ISP 2005).

Miera evidovanej nezamestnanosti je meraná ako podiel počtu evidovaných nezamestnaných (disponibilných uchádzačov o zamestnanie)³⁴ k celkovému počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva³⁵ vyjadrený v percentách. Ďalšími indikátormi sledovanými v rámci skupiny trh práce sú miera dlhodobej nezamestnanosti či podiel počtu osôb v hmotnej núdzi na celkovom obyvateľstve.

Zhodnotenie vhodnosti ukazovateľa pre sledovanie regionálnych rozdielov

Pri hodnotení regionálnych rozdielov sa často skĺzava do mechanickej formulácie záverov, skresľujúcich realitu. Ak napríklad porovnáваме dva regióny, pričom v „regióne 1“ je 50 nezamestnaných z celkovej disponibilnej pracovnej sily v počte 1000, čo predstavuje mieru nezamestnanosti 5%; a v „regióne 2“ je 10 nezamestnaných z celkovej disponibilnej pracovnej sily v počte 100, čo znamená mieru nezamestnanosti 10%, tak napriek tomu, že z hľadiska priestorových disparít je z relatívneho hľadiska vyššia nezamestnanosť v „regióne 2“, absolútny počet nezamestnaných je niekoľkonásobne vyšší v „regióne 1“, a prejavy tohto javu (nezamestnanosť) môžu byť v „regióne 1“ dokonca geograficky koncentrovanejšie.

Tento príklad hovorí i o tom, že výsledky porovnávania môžu byť skreslené i tým, že sa na jednej úrovni porovnávajú regióny s odlišným významom (veľkosťou) lokálneho (regionálneho) trhu práce. Zaujímavé sú i regionálno-politické implikácie, kedy prednosť môže dostať politika, ktorá má za cieľ redukciu počtu nezamestnaných (primárne orientovaná na „región 1“), alebo politika odstraňovania regionálnych rozdielov (primárne orientovaná na „región 2“).

Prečo je ukazovateľ miery zamestnanosti vhodnejší pre analýzu?

Prílišná koncentrácia sa na mieru nezamestnanosti ako ukazovateľa reálneho vývoja sociálnej situácie obyvateľov štátu či regiónov nemusí byť vždy najvhodnejšia. Sústreďenie sa na tvorbu pracovných miest v ekonomike, a teda na ukazovateľ zamestnanosti, má tiež svoje výhody (podľa ISP 2005):

1. zamestnanosť sa dá jednoduchšie a spoľahlivejšie merať ako nezamestnanosť. Pri meraní zamestnanosti sa totiž nemusia odlišiť tí, ktorí sú v pracovnej sile a tí, ktorí v nej nie sú (čiže tí, ktorí sa počítajú medzi nezamestnaných), čo, ako sme už spomenuli, spôsobuje nielen metodologické problémy,
2. zmena miery zamestnanosti vplyva na produkt štátu či regiónu a teda má priamy vplyv na ekonomický a sociálny vývoj danej územnej jednotky,
3. miera zamestnanosti poukazuje tiež na úroveň flexibility pracovného trhu, ktorá vplyva na tvorbu pracovných miest v ekonomike, pričom rigidné trhy práce majú často problémy s rastom zamestnanosti,
4. údaje o zamestnanosti ponúkajú bohatšie výsledky. Údaje o nezamestnanosti nám nepovedia nič o type pracovných miest, ktoré sú v ekonomike vytvorené, alebo či sú to miesta na plný alebo polovičný pracovný úväzok, prípadne či ide o trvalý alebo len dočasný pracovný úväzok.

³⁴ Teda tých občanov hľadajúcich zamestnanie, ktorí boli zaradení do evidencie nezamestnaných po podaní písomnej žiadosti o sprostredkovanie zamestnania, a ktorí bezprostredne po ponuke voľného pracovného miesta môžu nastúpiť do pracovného pomeru.

³⁵ Ekonomicky aktívne obyvateľstvo sa počíta vždy na začiatku roka podľa údajov ŠÚ SR o zamestnanosti za predchádzajúci rok (priemer štvrtrokov podľa VZPS) a podľa údajov ÚPSVR o evidovaných nezamestnaných (ročný priemer). Tento údaj sa zafixuje a platí po celý rok (ISP 2005).

[1-3-2] Ukazovateľ úrovne priemernej nominálnej mesačnej mzdy

Ďalším indikátorom, na základe ktorého sa sledujú regionálne rozdiely, je úroveň nominálnej mesačnej mzdy.³⁶ Priemerné mzdy udávajú priemernú mesačnú úroveň miezd zamestnanca za celú ekonomiku krajiny (bez manažérskych a podnikateľských príjmov). Priemerná mesačná mzda za štvrtrok zahŕňa hrubú mzdu, ktorá pozostáva zo základného platu, odmien, príplatkov za prekážky v práci a nadčasy a iných príplatkov, náhrad miezd a naturálnych miezd. Mzdy v naturáliách zahŕňajú finančnú hodnotu výrobkov, produkcie a služieb. Zahrnuté sú daň z príjmu a príspevky na sociálne zabezpečenie platené zamestnancami (dôchodkové, zdravotné, nemocenské, v nezamestnanosti).

Zhodnotenie vhodnosti ukazovateľa pre sledovanie regionálnych rozdielov

Výber zisťovaní údajov o priemernej mzde je založený na metóde sídla organizácie, čo môže viesť k nesprávnym záverom pri analýze regionálnych disproporcií. Ďalším problémom môže byť i nedostatočná reprezentatívnosť vzorky. Základným nedostatkom je však fakt, že údaje o cenovej hladine a jej vývoji na hierarchickej úrovni NUTS III a nižšej nie sú štatisticky sledované, preto nie je možné exaktne posúdiť a porovnať vývoj a priestorovú diferenciáciu disparít v životnej úrovni obyvateľstva podľa priemernej *reálnej* mesačnej mzdy. Vyššia úroveň priemernej nominálnej mesačnej mzdy v regiónoch hlavného mesta či ďalších centrálnych regiónoch je často skreslená i tým, že v týchto regiónoch sídlia centrály celoštátne a nadregionálne pôsobiacich firiem, ktoré sústreďujú vyšší podiel riadiacich pracovníkov s vyššími mzdami ako i vyšší podiel vysokoškolsky vzdelaných pracovníkov s vyššími mzdami. Pri porovnávaní mzdovej diferenciácie podľa priemernej mzdy je treba vnímať i rozdielnu štruktúru pracovníkov a súvisiacu diferenciáciu v odmeňovaní vyššie kvalifikovanej práce.

Zhrnutie

Výber vhodného ukazovateľa pre sledovanie regionálnych rozdielov súvisí nielen s otázkou jeho dostupnosti pre danú regionálnu sústavu a s otázkou dostupnosti požadovaného časového radu. Ako správne poukazujú českí štatistickí, výber ukazovateľov súvisí najmä s otázkou, čo považujeme za cieľ regionálnej politiky a ako vnímame a stanovujeme si kritériá úspešnosti regiónov: *„Je to tvorba HDP, štruktúra spotreby, úroveň vybavenosti obcí, stabilita populácie v regióne, kvalitné životné prostredie alebo udržateľnosť rozvoja? Reálna diferenciácia regiónov je modifikovaná i subjektívnou percepciou – vnímaná je relatívna odlišnosť skôr než absolútna úroveň javov. Úroveň „zaostalosti“ regiónu je relatívna tak medzi štátmi, tak v rámci nich. Nie je vždy jednoducho možné stanoviť ani optimálne cieľovú úroveň ukazovateľa. Zrejme platí, že vyspelejšie štáty majú základné ukazovatele diferencované menej. Pojem regionálnej diferenciácie je teda nutné vždy viazať na nositeľov rozdielov a na vhodné ukazovatele.“*³⁷

Rast HDP sa nie vždy patrične odráža v raste reálnych miezd či v raste zamestnanosti či poklese nezamestnanosti, preto ho nepovažujeme za vhodný ukazovateľ pre sledovanie regionálnych rozdielov. Jedným z problémov ukazovateľa priemernej mzdy je fakt, že zisťovania údajov o priemernej mzde sú založené na metóde sídla organizácie, čo môže viesť k nesprávnym záverom pri analýze regionálnych disproporcií. Prikláňame sa k téze, že za hlavný ukazovateľ stavu ekonomiky je – v istej miere zjednodušenia – možné považovať mieru nezamestnanosti. Ako uvádza Jiří Blažek, miera nezamestnanosti je pokladaná i za indikátor “zdravia” regionálnej ekonomiky (Blažek 1999b).

³⁶ Údaje na Slovensku sú kombinované z viacerých vyčerpávajúcich či výberových zisťovaní a kvalifikovaných odhadov ŠÚ SR a výkazov o cene práce pre Informačný systém ceny práce (podľa <http://www.trexima.sk>). Podľa metodiky ŠÚ SR sú priemerné mesačné mzdy vypočítané spriemerovaním súčtu celkovej mesačnej mzdy na mesačnej báze a jeho vydelením priemernou dennou úrovňou zamestnanosti počas štvrtroka. Údaje sú zverejňované ako priemerné hrubé nominálne mesačné mzdy.

³⁷ Citovaný výrok je z Analýzy regionálnych rozdielov v ČR 2011 publikovanej Českým štatistickým úradom, ktorá je dostupná na adrese http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/publ/1370-11-r_2011

|1-4| Ako merať regionálne rozdiely?

Existuje množstvo spôsobov ako pristupovať k výskumu a charakteristike regionálnych rozdielov. V nasledujúcej časti sa pokúsime v stručnosti priblížiť len niekoľko z nich, nie je našou ambíciou priniesť ich vyčerpávajúci zoznam a popis. Pri nižšie predstavaných vybraných prístupoch k charakteristike regionálnych rozdielov sa snažíme poukázať i na problémy, ktoré so sebou nesie ich použitie v regionálne orientovanom výskume.

|1-4-1| Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti merané štandardnou odchýlkou a variačným koeficientom

Štandardná odchýlka

Miera medziregionálnej variability meraná ako štandardná (smerodatná) odchýlka (s , Sd , WSD) nezamestnanosti vážená veľkosťou regiónov podľa vzorca (Blažek 1996):

$$WSD = \sqrt{\frac{\sum (x_i - x)^2 n_i}{\sum n_i}}$$

kde

x_i je miera nezamestnanosti v regióne i ,

x je priemerná miera nezamestnanosti v celku vyššieho rádu (napr. príslušný štát),

a n_i je veľkosť regiónu i meraná počtom ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Ako uvádza J. Blažek (1996), „veľkosť štandardnej odchýlky však závisí i na priemernej miere nezamestnanosti v jednotlivých krajinách. Rovnaké hodnoty štandardnej odchýlky tak môžu byť dosiahnuté buď kombináciou veľkej medziregionálnej variability a nízkej priemernej miery nezamestnanosti alebo naopak kombináciou nízkej medziregionálnej variability a vysokej priemernej miery nezamestnanosti. Štandardná odchýlka tak vlastne zachytáva určitú formu spoločenskej záťaže, ktorú v danej krajine nezamestnanosť predstavuje.“ A ako ďalej menovaný autor v inej práci (Blažek 2000) uvádza, „škála disparít závisí i od počtu analyzovaných celkov (regiónov)“.

Variačný koeficient

Na porovnanie variability medzi súbormi dát s odlišnými priemermi sa používa „bezrozmerný“ variačný koeficient (k). Vypočíta sa ako podiel (váženej) štandardnej odchýlky (s , Sd , WSD) a priemeru (miery nezamestnanosti (x)) a predstavuje tak relatívnu mieru variability (Blažek 1996):

$$k = \frac{s}{x}$$

Porovnanie štandardnej odchýlky a variačného koeficientu

Zatiaľčo variačný koeficient porovnáva len variabilitu, štandardná odchýlka zohľadňuje i priemernú mieru premennej. Variačný koeficient naopak umožňuje vzájomné porovnávanie variability premenných s odlišnými hodnotami (očisťujúc štandardnú odchýlku o výšku priemernej hodnoty). Pomocou variačného koeficientu možno posúdiť, či sú medziregionálne rozdiely väčšie podľa miery nezamestnanosti alebo podľa miery podnikateľskej aktivity (napr. výnosu dane z príjmov fyzických osôb) a porovnať ich variabilitu podľa výšky priemerných miezd v čase. Sledovaním vývoja časových radov variačných koeficientov jednotlivých územných jednotiek – regiónov možno tiež analyzovať zmenu ich pozície v rámci celej sústavy regiónov danej hierarchickej úrovne (napr. štátu) (Blažek 1996).

[1-4-2] Regionálne rozdiely podľa ekonometrických analýz reálnej konvergenie

Otázkou konvergenie sa zaoberá najmä tzv. *nová teória rastu*. Koncept konvergenie rozpracovali vo svojich prácach v 90. rokoch 20. storočia najmä ekonómovia R. Barro a X. Sala-i-Martin. Pod procesmi konvergenie si zjednodušene možno predstaviť znižovanie rozdielu medzi dvomi či viacerými veličinami v čase až do úrovne, kedy sa rozdiel stáva zanedbateľným, teda konverguje (limitne sa blíži) k nule. Už z tohto popisu je zrejmé, že ide zväčša o dlhodobu pôsobiace procesy. Proces konvergenie medzi jednotlivými štátmi či regiónmi možno skúmať na základe vývoja štandardnej odchýlky či variačného koeficientu, ako sme poukázali vyššie. Ďalším krokom je sledovanie, či dané ukazovatele konvergujú alebo nekonvergujú (divergujú) k nule, a teda či dochádza k reálnej konvergencii. Tá sa zväčša analyzuje na základe dlhodobého sledovania HDP per capita prepočítaného podľa parity kúpnej sily (reálny HDP per capita) (Slavík 2005).

Koncepty a definície reálnej konvergenie (Sala-i-Martin 1996, Slavík 2005)

- *Absolútna konvergencia* vychádza z neoklasického modelu rastu a znamená, že štát či región s nižšou úrovňou reálneho HDP per capita vykazuje vyššie tempo rastu. Vyplyva to z postulátu neoklasických modelov, podľa ktorých sa ekonomiky približujú k rovnakému stálemu stavu, pričom ekonomiky, ktoré sú tomuto cieľu vzdialenejšie, sa mu približujú rýchlejšie, než ekonomiky, ktoré sú k nemu bližšie. Platí v nich, že miera približovania (konvergenie) sa k stálemu stavu je rastúcou funkciou rozdielu výstupu a výstupu v stálom stave.
- *Podmienaná konvergencia* opúšťa neoklasický predpoklad rovnakých stálych stavov pre rôzne ekonomiky. Keďže dochádza i k prípadom, kedy štáty či regióny s vyššou úrovňou reálneho HDP per capita rastú rýchlejšie než štáty či regióny s nižšou úrovňou reálneho HDP per capita, pričom k tomu dochádza v prípade, ak sa štát či región s vyššou úrovňou reálneho HDP per capita nachádza ďalej od stálego stavu, než štát či región s nižšou úrovňou. Existujú teda premenné, ktoré spôsobujú rozdielne stále stavy jednotlivých ekonomík. Konvergencia je teda „podmienaná“ ich sledovaním.
- *β-konvergencia* predstavuje koncept, podľa ktorého rastú menej rozvinuté štáty či regióny (s nižším reálnym HDP per capita) rýchlejšie než štáty či regióny rozvinutejšie. Nevýhodou tohto konceptu je, že predmetom výskumu je v podstate len stav na začiatku a na konci daného obdobia a disponibilné informácie o vývoji ostávajú nevyužitú. β-konvergencia sa skúma pomocou nelineárnej regresnej funkcie:

$$\frac{1}{T} \log \left(\frac{y_{i,t_0+T}}{y_{i,t_0}} \right) = a - \left(\frac{1 - e^{-\beta T}}{T} \right) * \log(y_{i,t_0}) + u_{i,t_0,t_0+T}$$

kde

y_{i,t_0} je reálny HDP na obyvateľa v krajine (regióne) i a v roku t_0 ,

y_{i,t_0+T} je reálny HDP na obyvateľa v krajine (regióne) i a v roku t_0+T ,

T je dĺžka obdobia,

β je rýchlosť konvergenie,

u_{i,t_0,t_0+T} je náhodná zložka s časovým posunom medzi rokmi t_0 a t_0+T ,

Podmienkou β-konvergenie je, aby výraz $(1 - e^{-\beta T})$ bol kladný, teda parameter $\beta > 0$.

- *σ-konvergencia* svojím spôsobom dopĺňa časť informácií o vývoji, ktoré sú pri výskume β-konvergenie nevyužitú. Poukazuje na mieru „disperzie“ (rozptylu či štandardnej odchýlky) reálneho HDP per capita medzi ekonomikami štátov či regiónov v čase (vývoj). β-konvergencia je nutnou, avšak nepostačujúcou podmienkou σ-konvergenie, keďže σ-konvergencia implikuje β-konvergenciu, ale β-konvergencia neimplikuje σ-konvergenciu. σ-konvergencia je chápaná ako tendencia k redukcii variability v úrovni reálneho HDP na obyvateľa medzi jednotlivými

krajinami za sledované časové obdobie. σ -konvergencia sa skúma na základe výpočtu výberovej štandardnej odchýlky, ktorá je počítaná z logaritmov prierezových údajov úrovne reálneho HDP na obyvateľa v skupine krajín (regiónov) podľa nasledovného vzťahu:

$$\sigma_{y_i} = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (\log y_{it} - \overline{\log y_i})^2}{n-1}}$$

kde

y_{it} je úroveň reálneho HDP na obyvateľa v krajine (regióne) i a v roku t .

Problémy ekonometrickej analýzy reálnej konvergencie

Keďže ako sme už spomenuli, procesy konvergencie sú dlhodobého charakteru, podmienkou pre uskutočnenie ekonometrickej analýzy konvergencie je existencia adekvátneho časového radu spoľahlivých a kompatibilných dát³⁸. V prípade postkomunistických krajín preto nemá význam zaoberať sa konvergenciou pred rokom 1990, a to taktiež i preto, že vtedajší vývoj v rámci uzavretého centrálne plánovaného hospodárstva nie je vzhľadom na súčasnosť relevantný.

[1-4-3] Regionálne rozdiely merané podľa Gini indexu

Nivelizačné či denivelizačné tendencie možno posudzovať nielen na základe zmien v charakteristikách variability (rozptyl, štandardná odchýlka, variačný koeficient či kvantilové odchýlky) ale i pomocou miery koncentrácie. Jednou z najpoužívanejších mier koncentrácie v oblasti skúmania príjmovej diferenciacie je Giniho koeficient koncentrácie – Gini index, ktorý vychádza z tzv. Lorenzovej krivky³⁹.

Gini index a meranie príjmovej diferenciacie

Gini index vyjadruje mieru rovnomernosti prerozdelenia bohatstva v krajine (podiel príjmu najbohatších 5% obyvateľov s príjmom najchudobnejších 5%). Gini index možno vypočítať dvoma základnými spôsobmi, a to v závislosti od toho, aké údaje máme k dispozícii:

1. Ak poznáme len intervalové príjmové rozdelenie, potom Giniho koeficient zisťujeme za pomoci veľkostí príjmových intervalov podľa vzorca:

$$G^i = \frac{\sum_{i=1}^r [M_i(h) - M_i(d)] \cdot k(p_i) \cdot [1 - k(p_i)]}{\sum_{i=1}^{r-1} [M_i(h) - M_i(d)] \cdot [1 - k(p_i)]}$$

kde

$M_i(h)$ je horná úroveň príjmového intervalu pre $i=1,2,\dots,r$,

$M_i(d)$ je dolná úroveň príjmového intervalu pre $i=1,2,\dots,r$,

p_i je relatívna početnosť v i -tom príjmovom intervale pre $i=1,2,\dots,r$,

$k(p_i)$ je kumulatívny súčet relatívnych početností až do i -teho príjmoveho intervalu.

³⁸ Dáta pre porovnanie reálneho HDP per capita vychádzajúce prevažne z dát OECD sú k dispozícii napr. v databáze Univerzity v Groningene (<http://www.ggdc.net>). Porovnateľnosť v čase je zaistená ich prepočítaním na USD v stálych cenách roku 2002 podľa parity kúpnej sily metódou EKS (Elteto-Koves-Szulc), ktorá je pre medzinárodné komparácie uprednostňovaná OECD i Eurostatom.

³⁹ Lorenzova krivka umožňuje graficky znázorniť stupeň príjmovej diferenciacie.

2. Ak poznáme súčasne v intervalovom príjmovom rozdelení i priemerné príjmy v jednotlivých intervaloch, potom Giniho koeficient možno získať na základe intervalových priemerných príjmov podľa vzorca:

$$G = \frac{\sum_i^{r-1} [\overline{M}_{i+1} - \overline{M}_i] \cdot k(p_i) \cdot [1 - k(p_i)]}{\overline{M}}$$

kde

\overline{M}_i je priemerný príjem v i -tom intervale pre $i=1,2,\dots,r$,

p_i je relatívna početnosť v i -tom príjmovom intervale pre $i=1,2,\dots,r$,

$k(p_i)$ je kumulatívny súčet relatívnych početností až do i -teho príjmového intervalu,

\overline{M} je celkový priemerný príjem za všetky intervaly, pričom $M = \sum_{i=1}^r M_i \cdot p_i$,

$\overline{M}_{i+1} - \overline{M}_i$ je rozdiel intervalových priemerných príjmov.

Hodnoty Gini indexu sa (teoreticky) pohybujú v intervale 0,0 až 1,0. Čím viac sa Gini koeficient blíži 1, tým je príjmová diferenciácia danej spoločnosti väčšia; nízke hodnoty Gini koeficientu naznačujú, že v spoločnosti prevládajú nivelizačné tendencie⁴⁰. V realite sa nízke hodnoty indexu v globálnom meradle pohybujú v najviac rovnostárskych spoločnostiach v rozmedzí 0,2 až 0,3, a vysoké v najväčších diferencovaných spoločnostiach v rozmedzí 0,5 až 0,6. Tento index sa však na regionálnej úrovni u nás nevyhodnocuje. Pre potreby výskumu regionálnych disparít je však vhodnejšie použiť jeho modifikáciu v podobe „upraveného teritoriálneho Gini koeficientu“.

Upravený teritoriálny Gini index a meranie regionálnych disparít (podľa OECD 2002)

Hoci indexy odhaľujúce mieru diferenciácie v spoločnosti, medzi nimi i Gini koeficient, sa pokladajú za vhodný nástroj pri preukazovaní disparít, bez ďalšej úpravy nie sú vhodné na regionálne orientovaný výskum, a to najmä z nasledovných dôvodov:

1. Gini index je zostavený pre porovnanie rozdielov v príjme medzi jednotlivcami, nie medzi regionálnymi entitami. Vo väčšine regionálnych štúdií sa tento metodologický problém prehliada a na tomto základe sa sledujú regionálne rozdiely v HDP na obyvateľa ako diferenciácia príjmov medzi skupinami jednotlivcov obývajúcich odlišné regióny. Avšak, takto získaný výsledný index nám veľa nenapovie o regionálnych disparitách, keďže nekoriguje priestorové rozmiestnenie populácie.

Aby sme si uvedomili tento problém, zoberme do úvahy hypotetický príklad, kde je celá populácia v krajine koncentrovaná v jednom regióne a každý jedinec má rovnaký príjem. V takej krajine by bola diferenciácia príjmov síce nulová (absolútne rovnostárska spoločnosť, $G=0$), avšak regionálne rozdiely sú významné, keďže vo všetkých regiónoch okrem jedného je príjem jedincov nulový, z čoho vyplýva, že Gini index založený na porovnaní regionálnych disparít dosahuje maximálnu hodnotu ($G=1$). Tento príklad poukazuje na fakt, že regionálne rozdiely je vhodnejšie merať na základe priestorových jednotiek, nie individuálnych. Berúc do úvahy zmienený metodologický problém, Gini index je potrebné upraviť, a to vážením regiónov podľa ich rozlohy namiesto populácie. Pre krajinu s rozlohou A , hrubým domácim

⁴⁰ Okrem Gini indexu existuje množstvo ďalších postupov pre zisťovanie miery príjmovej diferenciácie, spomeňme napr. jednoduchú kvantilovú mierou špicatosti.

produktom GDP a populáciou P , skladajúcou sa z N regiónov s rozlohou A_i , regionálnym hrubým produktom GDP_i a populáciou P_i , Gini index (G) regionálnych rozdielov v príjmoch na obyvateľa by bol zostavený nasledovne:

$$G = \frac{\sum_{i=1}^{N-1} (F_i - Q_i)}{\sum_{i=1}^{N-1} F_i} = \frac{\sum_{i=1}^{N-1} \left(\sum_{j=1}^i \frac{A_j}{A} - \sum_{j=1}^i \frac{(GDP_j / P_j)}{Am} \right)}{(N-1)/2}$$

kde

F_i predstavuje kumulovanú častosť a

Q_i predstavuje kumulované podiely na príjmoch po región i ,

m je priemerný regionálny hrubý domáci produkt GDP_i na obyvateľa vážený podľa rozlohy:

$$m = \sum_{i=1}^N \frac{A_i}{A} \frac{GDP_i}{P_i}$$

- Združené dáta ako vstupy pre Gini index podceňujú úroveň priestorových disparít, takže výsledný koeficient nie je vhodný na medzinárodné porovnávania, najmä ak sa úroveň, na ktorej dochádza k agregácii regionálnych dát, medzi jednotlivými krajinami významne líši. Tento problém je možné minimalizovať buď používaním dát združených na najnižšej možnej úrovni alebo nasledovným spôsobom, kedy je krivka koncentrácie zostavená tak, akoby analyzovaná premenná mala plynulý priebeh s predpokladom jednotnej distribúcie v rámci každého regiónu, pričom teritoriálny Gini index (TG) má podobu:

$$\begin{aligned} TG &= \frac{\sum_{i=1}^{A-1} (F_i - Q_i)}{\sum_{i=1}^{A-1} F_i} = \\ &= 1 - \frac{\left[\sum_{i=1}^{A_1} (A-i) \frac{(GDP_1 / P_1)}{Am} + \sum_{i=1}^{A_2} (A-A_1-i) \frac{(GDP_2 / P_2)}{Am} + \dots + \sum_{i=1}^{A_N} (A-A_1-A_2-\dots-A_{N-1}-i) \frac{(GDP_N / P_N)}{GDP} \right]}{(A-1)/2} = \\ &= 1 - \frac{\sum_{i=1}^A A_i \left(A - \sum_{j=1}^i A_j - \frac{(A_i+1)}{2} \right) \frac{(GDP_i / P_i)}{Am}}{(A-1)/2} \end{aligned}$$

Konečným problémom je, že ak sú dáta združené, maximálna hodnota Gini indexu je nižšia než 1, rozdiely sú tým významnejšie, čím rozsiahlejšia je skupina s najvyšším príjmom. To je samozrejme preto, že Gini index je rovný jednej, ak je príjem koncentrovaný v jedinej jednotke, čo je podmienka, ktorá nemôže byť rozpoznaná, ak nepoznáme príjmy jednotlivých jednotiek, pretože dáta sú združené. V snahe korigovať toto skreslenie, teritoriálny Gini index je potrebné vydeliť jeho skutočnou maximálnou hodnotou (TG^{MAX} v danej regionálnej sústave), a výsledne upravený teritoriálny Gini index (ATG, z anglického Adjusted Territorial Gini) má nízku úroveň skreslenia:

$$ATG = \frac{TG}{TG^{MAX}} \quad \text{kde } TG^{MAX} = 1 - \frac{A_N(A_N-1)}{(A-1)}$$

|1-4-4| Regionálne rozdiely merané podľa komparácie zmien v percentuálnych bodoch

Analyzovanie vybraného ukazovateľa (napr. miera nezamestnanosti vyjadrená v percentách) a porovnávanie jeho diferenciácie v regiónoch jednotlivých regionálnych sústav na danej hierarchickej úrovni (napr. NUTS I, NUTS II alebo NUTS III) ako i vzájomné porovnávanie regionálnych rozdielov medzi rôznymi regionálnymi sústavami (napr. medzi regiónmi členských krajín EÚ na danej hierarchickej úrovni), a to buď staticky k istému časovému momentu alebo dynamicky vyhodnocovaním zmien daného ukazovateľa a regionálnych rozdielov v dlhodobom časovom rade, toto všetko je možné i prostredníctvom sledovania zmien podľa percentuálnych bodov.

Regionálne rozdiely a ich zmeny v čase vyjadrené v percentuálnych bodoch nám umožňujú sledovať tak rozdiely medzi najnižšou a najvyššou mierou (napr. nezamestnanosti), ako i rozdiely medzi regiónom s najnižšou mierou a priemerom, a podobne i rozdiely medzi regiónom s najvyššou mierou a priemerom. Takéto analyzovanie dát je pomerne jednoduché ba z odborného či akademického hľadiska až primitívne, no v tom tkvie i jeho hlavná výhoda. Hlavnou výhodou sledovania regionálnych rozdielov vyjadrených v percentuálnych bodoch je práve jednoduchosť, ktorá umožňuje prezentovanie výsledkov nielen v prostredí akademickej obce ale i pre širšiu verejnosť.

Zhrnutie

Ako sme spomenuli v úvode tejto subkapitoly, existuje množstvo spôsobov ako pristupovať k výskumu a charakteristike regionálnych rozdielov, pričom my sme sa snažili priblížiť len niekoľko vybraných, pričom treba uviesť, že viaceré z nich sa nepoužívajú len v akademickom prostredí, ale i pri sledovaní regionálnych rozdielov v rámci EK a DG Regio. Po zvážení výhod a nevýhod jednotlivých spôsobov analyzovania dát sme sa rozhodli v aplikačnej časti tejto štúdie využiť sledovanie a meranie regionálnych rozdielov a ich zmien v čase vyjadrené v percentuálnych bodoch. Jednoduchá analýza dát prostredníctvom sledovania zmien podľa percentuálnych bodov nám umožňuje sledovať tak rozdiely medzi najnižšou a najvyššou mierou (napr. nezamestnanosti), ako i rozdiely medzi regiónom s najnižšou mierou a priemerom, a podobne i rozdiely medzi regiónom s najvyššou mierou a priemerom. Takéto analyzovanie dát je pomerne jednoduché ba z odborného či akademického hľadiska až primitívne, no v tom tkvie i jeho hlavná výhoda.

Hlavnou výhodou sledovania regionálnych rozdielov vyjadrených v percentuálnych bodoch je práve jednoduchosť, ktorá umožňuje prezentovanie výsledkov nielen v prostredí akademickej obce ale i pre širšiu verejnosť. Pravicu a ľavicu štandardne odlišuje i pohľad na úlohu vlády a štátu v ekonomike a spoločnosti. Učebnicová pravica hlása nižšie dane, štíhlu vládu a viac slobody pre jednotlivcov a firmy. Ľavica sa naopak bráni presunu zodpovednosti na občana a chce prerozdeľovať čo najviac verejných financií pod pláštikom sociálnej rovnosti. Na míňaní miliárd z eurofondov, typicky ľavicovej agende, sa však zhodujú oba tábory. Občania v rolách voličov a daňovníkov si zaslúžia, aby im boli výsledky realizovaných politík podávané v jednoduchej a zrozumiteľnej podobe, aby k nim mohli sami zaujať postoj.

| 2 | Regionálne rozdiely v členských krajinách EÚ

Regionálne (priestorové) rozdiely vyjadrujú mieru odlišnosti prejavu intenzity skúmaného ekonomického javu pozorovaného v rámci regiónov danej krajiny.

Definícia regionálnych rozdielov podľa OECD (2002)

Aký balík peňazí plynie na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ do jednotlivých členských krajín EÚ zo spoločného rozpočtu? Ako sa objem vyčlenených zdrojov menil v programovacích obdobiach od roku 1989? Aká je bilancia tej-ktorej krajiny vo vzťahu k Bruselu, ktoré krajiny sú čistými prispievateľmi a ktoré čistými príjemcami? Akú podobu majú NUTS klasifikácie jednotlivých regionálnych sústav? A v neposlednom rade, aký je vývoj regionálnych rozdielov v jednotlivých krajinách a v EÚ ako celku?

Nielen na tieto otázky sa pokúšame zodpovedať v analýzach predkladaných za jednotlivých členských krajín EÚ-27. Každá krajina je prezentovaná podľa identickej šablóny, ktorá zahŕňa základné údaje o krajine a programovacom období 2007-2013, ako i bilanciu zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku v jednotlivých programovacích obdobiach ako i celkovú bilanciu krajiny vo vzťahu k EÚ.

Ďalej sa venujeme podobe regionálnych sústav v rámci NUTS klasifikácie v jednotlivých členských krajinách, ich stabilite a možnostiam či problémom pri sledovaní a porovnávaní vývoja dát v dlhodobom časovom rade. Osobitne na úrovniach NUTS I, NUTS II a NUTS III za každú krajinu (ak danou úrovňou disponuje) sledujeme vývoj regionálnych rozdielov vyjadrených v percentuálnych bodoch podľa zmien miery nezamestnanosti.

V záverečnej časti sa venujeme regionálnym rozdielom a ich vývoju od roku 1989 v Európskej únii ako celku, a to osobitne na úrovni NUTS I, NUTS II a NUTS III.

| BE | Belgicko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	1958
Členská krajina eurozóny od roku:	1999
Počet obyvateľov (2011):	11 000 638
Rozloha:	30 528 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	2,25 mld. eur 215 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	0,65%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	2,5 mld. eur

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od roku 1989

Ako ukazujú dáta, Belgicko počas štyroch programovacích období od roku 1989 z rozpočtu EÚ postupne dostalo možnosť čerpať 7,2 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za obdobie 1989-2013 ročne predstavuje sumu 27,6 eura. Badať, že v období 2000-2006 Belgicko získalo menej zdrojov, než v 90. rokoch, čo zjavne súvisí s procesom rozšírenia EÚ o desať menej rozvinutých nových členských krajín v roku 2004. Trend poklesu zdrojov pre krajinu nebol potvrdený v ďalšom programovacom období 2007-2013 (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | BE |: Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Belgicko

	Programovacie obdobie				Spolu
	1989-1993	1994-1999	2000-2006	2007-2013	
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	865	2 094	2 038	2 258	7 255
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	17,5	34,6	28,5	30,7	27,6
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	1,25	1,25	0,87	0,65	0,89

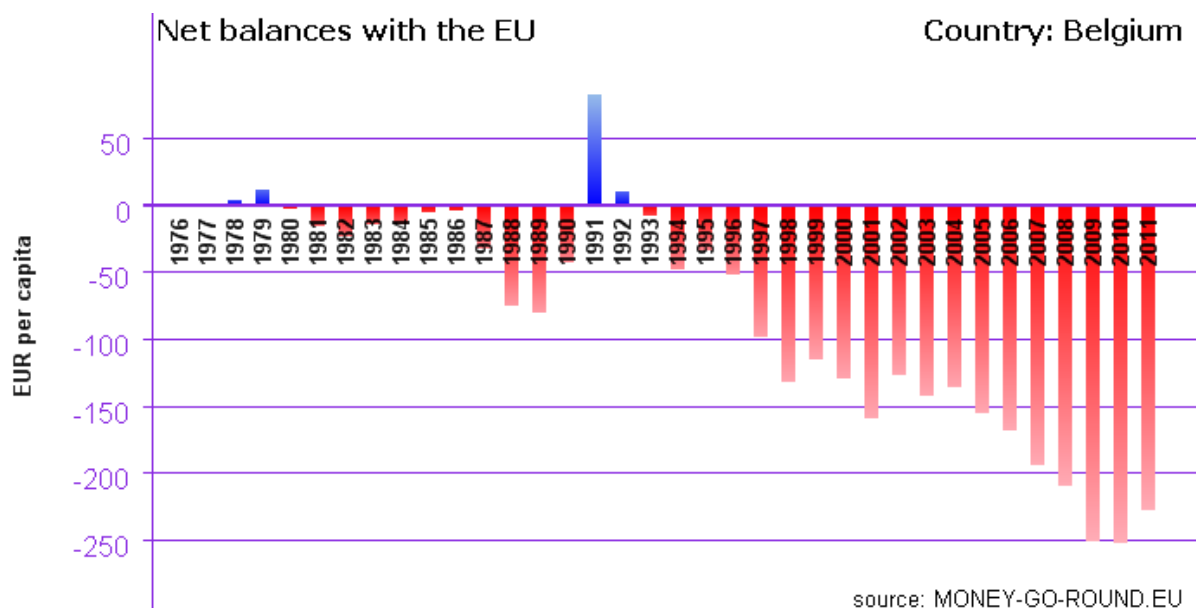
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Belgicko počas obdobia členstva zaplatilo do rozpočtu EÚ o 29,858 mld. eur viac, než z rozpočtu získalo. V dlhodobom horizonte patrí teda medzi čistých prispievateľov (graf č. 1). Len v roku 2011 stálo členstvo v EÚ belgických daňovníkov 228 eur na obyvateľa v čistom.⁴¹

⁴¹ Tento prepočet na obyvateľa je už po odrátaní objemu zdrojov, ktorý sa z rozpočtu EÚ do Belgicka vrátil na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahrňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či

Graf č. 1 |BE|: Fiskálna bilancia Belgicka vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Belgicko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)⁴² člení na 3 regióny na úrovni NUTS I, 11 regiónov na úrovni NUTS II a 44 regiónov na úrovni NUTS III.

Belgicko je príklad krajiny, ktorá má stabilné členenie, vďaka čomu je možné sledovať a porovnávať vývoj jednotlivých indikátorov v dlhodobom časovom rade.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Belgicko patrí medzi krajiny, ktorých miera nezamestnanosti je na priemernej až podpriemernej úrovni v porovnaní s mierou nezamestnanosti EÚ ako celku. Kým priemerná miera nezamestnanosti v krajine sa za sledované obdobie 1990-2011 menila len nepatrne, rozdiel v miere nezamestnanosti na úrovni regiónov NUTS I je zjavný (tab. č. 2). Disparity vnímané prostredníctvom rozdielu medzi mierou nezamestnanosti **v regióne s najvyššou mierou** a **v regióne s najnižšou mierou** v percentuálnych bodoch (p. b.) napriek miliardám z eurofondov na "boj s regionálnymi rozdielmi" evidentne narástli. Kým v roku 1990 bol tento rozdiel na úrovni 5,3 p. b., v roku 2011 už to bolo 12,6 p. b.

Tab. č. 2 |BE|: Belgicko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS I

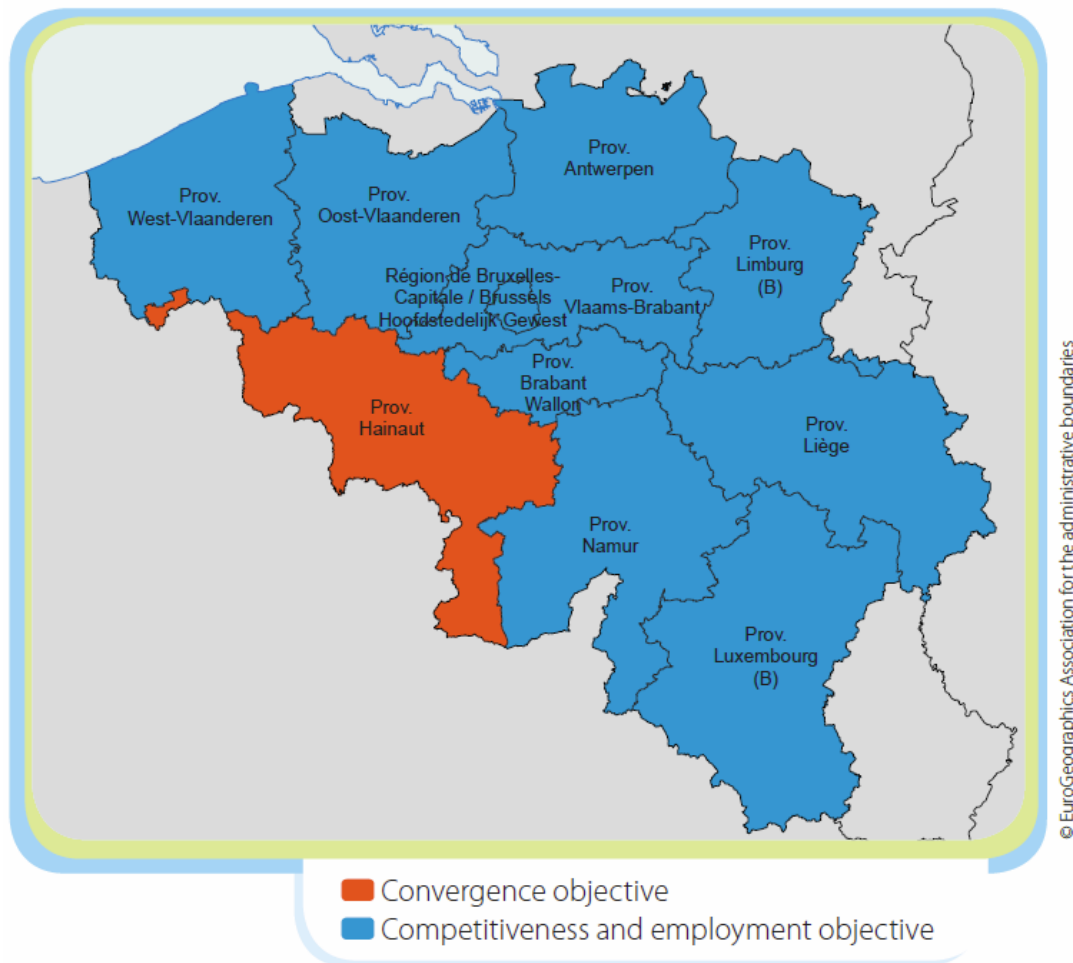
kód	región	rok	1990	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
BE1	Région de Bruxelles-Capitale		9,9	13,9	17,6	17,1	15,9	15,7	17,3	16,9
BE2	Vlaams Gewest		5,5	4,3	5,0	4,3	3,9	4,9	5,1	4,3
BE3	Région Wallonne		10,8	10,2	11,7	10,5	10,0	11,2	11,4	9,5
BE	Belgicko		7,6	7,0	8,2	7,5	7,0	7,9	8,3	7,1
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za rok 1990 je za EÚ 12

vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Belgicku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=BE>

⁴² Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

Mapa č. 1 | BE | : Regióny Belgicka na úrovni NUTS II

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Jedným z hlavných indikátorov, prostredníctvom ktorých sa sledujú regionálne rozdiely v EÚ, je miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II (mapa č. 1).

Tab. č. 3 | BE | : Belgicko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II

kód	región	rok	1990	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
BE10	Région de Bruxelles-Capitale		9,9	13,9	17,6	17,1	15,9	15,7	17,3	16,9
BE21	Prov. Antwerpen		6,5	4,8	5,7	5,0	4,6	5,7	6,0	5,7
BE22	Prov. Limburg (BE)		8,8	4,9	6,2	5,3	4,4	5,4	5,3	4,6
BE23	Prov. Oost-Vlaanderen		5,3	4,5	4,5	4,8	3,6	4,2	5,2	3,8
BE24	Prov. Vlaams-Brabant		4,2	3,6	4,2	3,4	4,2	4,9	4,8	3,5
BE25	Prov. West-Vlaanderen		3,7	3,6	4,2	3,0	2,7	4,3	3,8	3,2
BE31	Prov. Brabant Wallon		6,1	6,9	7,6	7,0	6,5	6,9	8,3	6,7
BE32	Prov. Hainaut		13,1	12,0	14,4	12,8	11,6	13,2	13,9	11,7
BE33	Prov. Liège		11,0	10,2	11,5	10,9	10,5	12,1	11,5	9,5
BE34	Prov. Luxembourg (BE)		5,9	6,8	7,7	6,8	7,7	7,4	7,5	6,2
BE35	Prov. Namur		9,9	10,3	10,6	8,5	8,8	9,4	9,6	8,0
BE	Belgicko		7,6	7,0	8,2	7,5	7,0	7,9	8,3	7,1
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za rok 1990 je za EÚ 12

Ako je zjavné z dát (tab. č. 3) o vývoji miery nezamestnanosti, v sledovanom období došlo v Belgicku k nárastu regionálnych disparít aj na úrovni NUTS II. Kým v roku 1990 bol rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** na úrovni 9,7 p. b., v roku 2011 sa tento rozdiel zvýšil na 13,7 p. b. Kým región s najnižšou mierou bol v roku 1990 3,9 p. b. pod úrovňou priemeru krajiny, a rovnako to bolo aj v roku 2011, tak situácia regiónu s najvyššou mierou sa zmenila. V roku 1990 bol región s najvyššou mierou nezamestnanosti 5,5 p. b. nad priemerom krajiny, avšak v roku 2011 už bol vzdialený od priemeru viac – až 9,8 p. b. Z celkového počtu 11 regiónov sú v sledovanom období zväčša dva (resp. tri) s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Ak sledujeme regionálne rozdiely na úrovni NUTS III, zisťujeme, že napriek miliardám z eurofondov sú prakticky nemenné resp. nepatrne vyššie (tab. č. 4). Kým v roku 1990 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a jeho protipólom **s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 12,5 p. b., v roku 2006⁴³ to bolo na úrovni 13,8 p. b. Podobne ako na úrovni NUTS II, i na úrovni NUTS III pozorujeme, že región s najvyššou mierou nezamestnanosti je od priemeru viac vzdialený v roku 2006 (8,9 p. b.), než bol v roku 1990 (7,1 p. b.). Kým región s najnižšou mierou nezamestnanosti bol v roku 1990 pod priemerom o 5,4 p. b., v roku 2006 šlo o nepatrne nižší rozdiel, na úrovni 4,4 p. b. Z celkového počtu 43 (resp. 44 po zmenách v klasifikácii NUTS) regiónov boli v roku 1990 dva s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti. V roku 2006 bolo takých regiónov už päť.

Tab. č. 4 | BE | Belgicko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III (pokračovanie na ďalšej strane)⁴⁴

kód	región	rok	1990	2000	2006
BE100	Arr. de Bruxelles-Capitale		9,9	13,9	17,6
BE211	Arr. Antwerpen		5,8	5,2	6,3
BE212	Arr. Mechelen		5,9	3,8	4,7
BE213	Arr. Turnhout		8,6	4,7	5,1
BE221	Arr. Hasselt		8,7	5,1	6,6
BE222	Arr. Maaseik		8,9	4,1	5,6
BE223	Arr. Tongeren		8,8	5,2	6,1
BE231	Arr. Aalst		5,8	4,2	4,0
BE232	Arr. Dendermonde		5,1	3,7	3,8
BE233	Arr. Eeklo		5,7	5,1	:
BE234	Arr. Gent		5,8	5,3	5,3
BE235	Arr. Oudenaarde		3,5	3,6	:
BE236	Arr. Sint-Niklaas		4,6	4,2	4,4
BE241	Arr. Halle-Vilvoorde		3,3	3,2	4,0
BE242	Arr. Leuven		4,9	4,1	4,5
BE251	Arr. Brugge		4,5	4,0	4,2
BE252	Arr. Diksmuide		3,1	2,8	:
BE253	Arr. Ieper		3,9	3,4	:
BE254	Arr. Kortrijk		3,1	3,2	4,1
BE255	Arr. Oostende		5,7	5,6	6,2
BE256	Arr. Roeselare		2,6	2,7	:
BE257	Arr. Tielt		2,2	2,1	:

⁴³ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), vid' viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

⁴⁴ Zmeny v klasifikácii NUTS: Arr. Verviers - communes francophones a Bezirk Verviers - Deutschsprachige Gemeinschaft tvorili pôvodne v roku 1990 jeden región Arr. Verviers.

BE258	Arr. Veurne	5,0	4,3	:
BE310	Arr. Nivelles	6,1	6,9	7,6
BE321	Arr. Ath	10,4	9,2	10,3
BE322	Arr. Charleroi	14,2	14,2	17,3
BE323	Arr. Mons	14,7	14,3	17,1
BE324	Arr. Mouscron	10,1	8,5	10,3
BE325	Arr. Soignies	12	10,2	12,7
BE326	Arr. Thuin	13,9	10,7	12,9
BE327	Arr. Tournai	10,5	9,6	10,3
BE331	Arr. Huy	10,2	8,1	9,0
BE332	Arr. Liège	12,4	11,0	12,5
BE334	Arr. Waremmes	8,4	6,1	7,2
BE335	Arr. Verviers - communes francophones		:	:
BE336	Bezirk Verviers - Deutschsprachige Gemeinschaft	8,4	:	:
BE341	Arr. Arlon	6,3	5,4	:
BE342	Arr. Bastogne	5,7	6,9	:
BE343	Arr. Marche-en-Famenne	6,3	8,9	:
BE344	Arr. Neufchâteau	5,0	6,9	:
BE345	Arr. Virton	6,6	6,4	:
BE351	Arr. Dinant	9,4	10,3	10,5
BE352	Arr. Namur	9,7	10,1	10,2
BE353	Arr. Philippeville	11,6	11,1	12,4
BE	Belgicko	7,6	7,0	8,2
EU	Európska únia (EÚ 27) *	8,3	9,0	8,2

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za rok 1990 je za EÚ 12 | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

Zhrnutie za Belgicko

Belgicko nepatrí medzi krajiny, ktorým by sa venovala na úrovni EÚ hlavná pozornosť z pohľadu plnenia cieľa znižovať regionálne rozdiely. Je to pochopiteľné, keďže Belgicko patrí medzi rozvinutejšie krajiny únie a je dokonca jedným z čistých prispievateľov do rozpočtu EÚ. Napriek tomu EÚ intervnuje prostredníctvom svojich programov v rámci regionálnej/kohéznej politiky aj v tejto krajine. Ani to však nič nemení na fakte, že nožnice regionálnych rozdielov sa ani v Belgicku neprívierajú, aspoň pokiaľ ide o mieru nezamestnanosti v regiónoch. Kým v roku 1990 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a jeho protipólom **s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 12,5 p. b., v roku 2006 to bolo na úrovni 13,8 p. b. Platí, že čím nižšia (podrobnejšia) je úroveň regiónov klasifikácie NUTS, tým vyššie sú rozdiely. Problém nezamestnanosti a boj s veternými mlynmi regionálnych rozdielov nevyriešil ani štvrtstoročie trvajúci masívny prílev eurofondov.

| BG | Bulharsko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	2007
Členská krajina eurozóny od roku:	-
Počet obyvateľov (2011):	7 369 431
Rozloha:	110 910 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	6,9 mld. eur 902 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	1,97%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	1,4 mld. eur

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od vstupu do EÚ v roku 2007

Bulharsko bolo najprv príjemcom tzv. predvstupovej pomoci. Od roku 2007 má možnosť z rozpočtu EÚ postupne vyčerpať 6,9 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za programovacie obdobie 2007-2013 ročne predstavuje sumu 128,8 eura (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | BG | Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Bulharsko

	Programovacie obdobie	Spolu
	2007-2013	2007-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	6 853	6 853
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	128,8	128,8
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	1,97	1,97

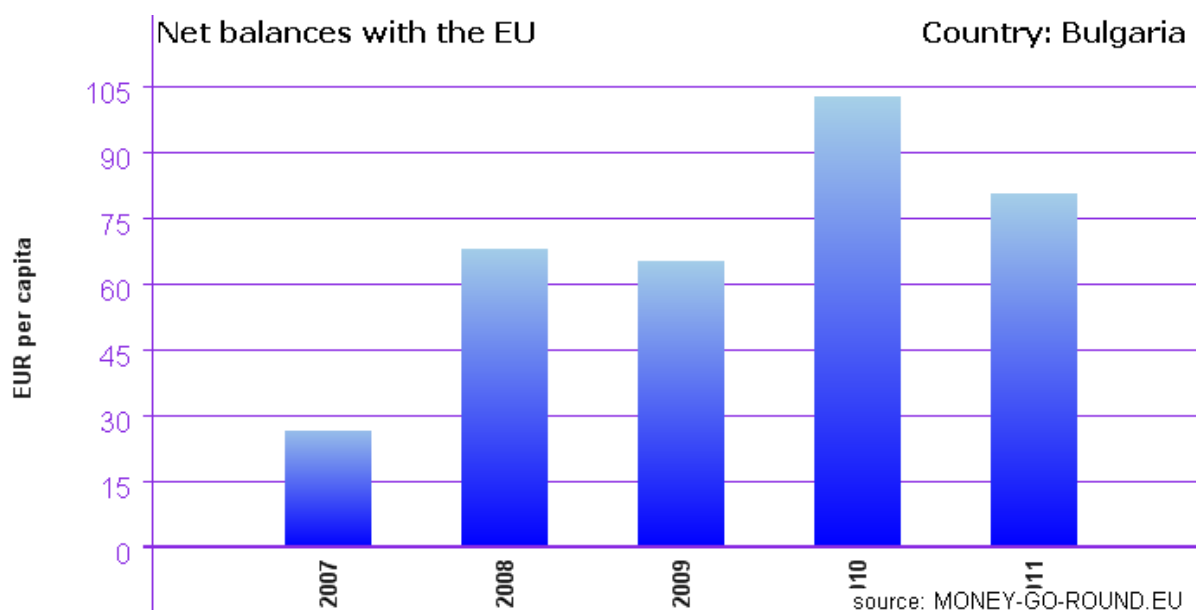
Zdroj: *DG Regio, Európska komisia, prepočty autor*

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Bulharsko počas obdobia svojho krátkoého členstva získalo z rozpočtu EÚ o 2,598 mld. eur viac, než do spoločného rozpočtu muselo poslať. Patrí teda medzi čistých príjemcov (graf č. 1). V roku 2011 získalo Bulharsko z členstva v EÚ 81 eur na obyvateľa v čistom.⁴⁵

⁴⁵ Tento prepočet na obyvateľa je už po zarátaní objemu zdrojov, ktorý do rozpočtu EÚ Bulharsko poslalo, ako i zarátaní objemu zdrojov, ktoré Bulharsku boli z rozpočtu EÚ transferované na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahrňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Bulharsku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=BG>

Graf č. 1 |BG|: Fiskálna bilancia Bulharska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Bulharsko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)⁴⁶ člení na 2 regióny na úrovni NUTS I, 6 regiónov na úrovni NUTS II a 28 regiónov na úrovni NUTS III.

Bulharsko patrí medzi najmladších členov EÚ, preto vývoj jednotlivých indikátorov možno sledovať a porovnávať v nevelmi dlhodobom časovom rade.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Bulharsko je príkladom transformujúcej sa postkomunistickej krajiny, ktorej miera nezamestnanosti začala klesať smerom k priemeru EÚ 27 už počas predvstupového obdobia, pričom od roku pristúpenia krajiny k EÚ tento trend pokračoval dokonca až do úrovne pod priemer EÚ. V rokoch 2010 a 2011 sa úroveň miery nezamestnanosti opäť vrátila nad európsky priemer (tab. č. 2).

Disparity medzi dvomi regiónmi úrovne NUTS I boli v sledovanom období 2003-2011 nevýrazné, pričom **región s vyššou mierou nezamestnanosti** a **región s nižšou mierou nezamestnanosti** boli od priemeru vzdialené každý menej než 2,5 p. b. v roku 2003, 2,3 p. b. v roku pristúpenia k EÚ a menej než 2 p. b. v roku 2011.

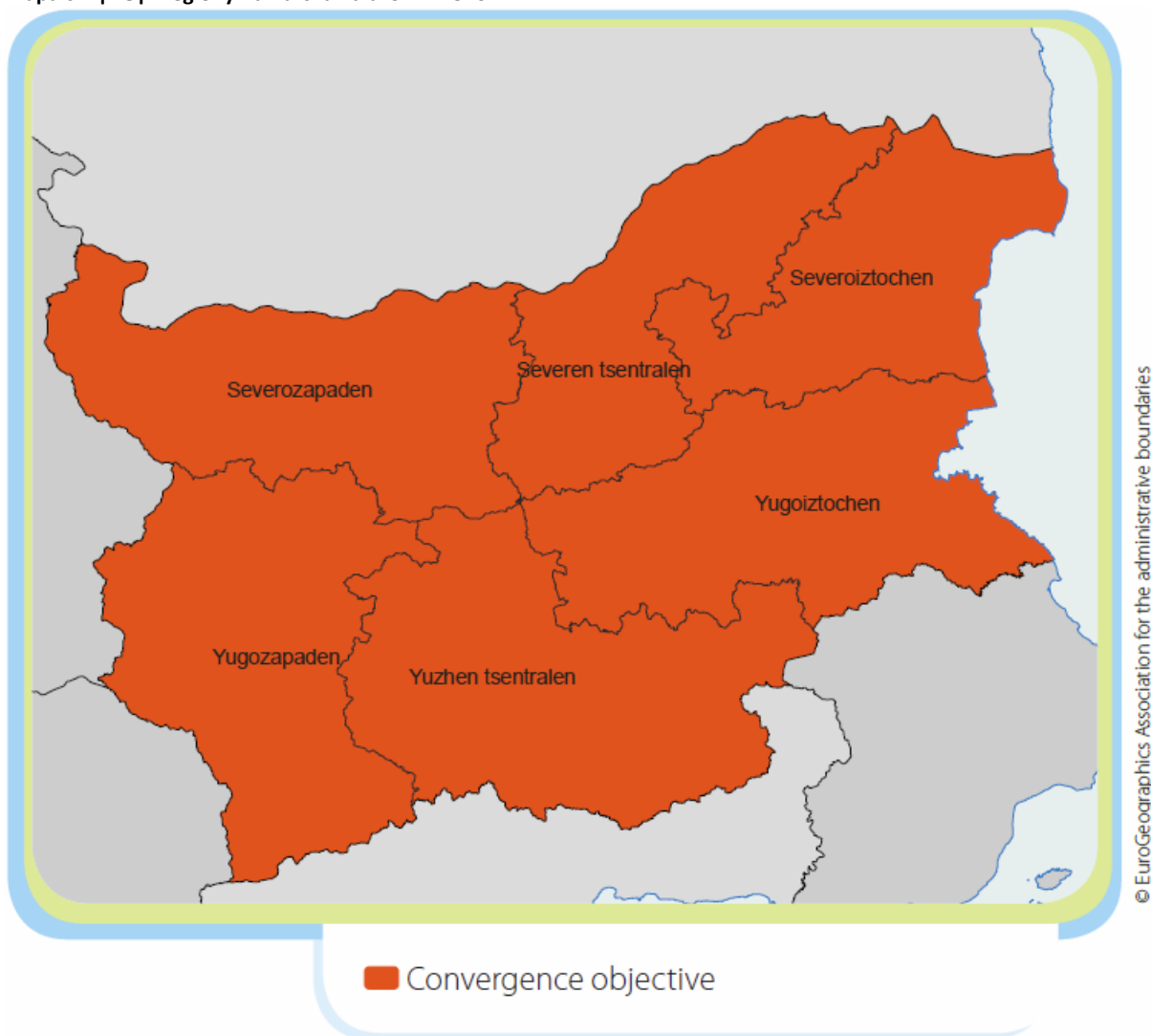
Tab. č. 2 |BG|: Bulharsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS I

kód	región	rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
BG3	Severna i yugoiztočna Bulgaria		16,1	14,0	11,2	10,8	9,2	7,5	8,3	12,0	13,1
BG4	Yugozapadna i yuzhna tsentralna Bulgaria		11,2	10,0	8,9	7,1	4,6	3,8	5,3	8,6	9,4
BG	Bulharsko		13,7	12,0	10,1	9,0	6,9	5,6	6,8	10,2	11,2
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat,

⁴⁶ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

Mapa č. 1 | BG | : Regióny Bulharska na úrovni NUTS II

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Jedným z hlavných indikátorov, prostredníctvom ktorých sa sledujú regionálne rozdiely v EÚ, je miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II (mapa č. 1).

Tab. č. 3 | BG | : Bulharsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II

kód	región	rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
BG31	Severozapaden		14,0	12,7	12,6	11,0	9,0	7,1	8,0	11,0	12,5
BG32	Severen tsentralen		15,3	14,1	12,5	13,5	10,7	8,5	8,4	11,5	12,9
BG33	Severoiztochen		20,1	17,5	12,1	11,0	10,8	8,6	10,4	14,5	15,5
BG34	Yugoiztochen		14,6	11,8	8,3	8,1	6,5	5,8	6,6	10,6	11,6
BG41	Yugozapaden		11,3	9,4	7,6	6,5	3,9	2,9	4,1	6,8	7,3
BG42	Yuzhen tsentralen		11,0	11,0	11,0	8,2	5,6	5,1	7,3	11,4	12,7
BG	Bulharsko		13,7	12,0	10,1	9,0	6,9	5,6	6,8	10,2	11,2
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat

Z prezentovaných dostupných dát (tab. č. 3) o vývoji miery nezamestnanosti možno v sledovanom období identifikovať trend znižovania regionálnych rozdielov v Bulharsku na úrovni NUTS II v predvstupovom období s pokračovaním i po vstupe v roku 2008. V období po roku 2008 dochádza v krízovom období k opätovnému nárastu rozdielov smerom k úrovniam z rokov 2003-2004.

Kým v roku 2003 bol rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** na úrovni 9,1 p. b., po pristúpení Bulharska k EÚ osciluje od 5,7 p. b. v roku 2008 po 8,2 p. b. v roku 2011. Región s najnižšou mierou bol v roku 2003 2,7 p. b. pod úrovňou priemeru krajiny, rovnako to bolo aj v rokoch 2008-2009 po pristúpení k EÚ, s rastom v ďalších rokoch až k 3,9 p. b. v roku 2011. Región s najvyššou mierou nezamestnanosti sa k priemeru v Bulharsku naopak približuje – kým v roku 2003 bol vzdialený 6,4 p. b., rok po pristúpení k EÚ to bolo už len 3,0 p. b., avšak s následným nárastom na 4,3 p. b. v roku 2011.

Z celkového počtu 6 regiónov sú v sledovanom období zväčša dva (resp. len jeden) s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Až keď sa na regionálne rozdiely v Bulharsku pozrieme na úrovni NUTS III, zisťujeme, že rozdiely sú pomerne významné (tab. č. 4.).

Tab. č. 4 | BG | : Bulharsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III

kód	región	rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
BG311	Vidin		19,9	24,7	22,6	14,2	13,4	12,9	13,0
BG312	Montana		14,5	10,9	9,2	10,9	10,9	8,5	10,1
BG313	Vratsa		16,4	12,4	12,5	11,7	10,0	9,0	7,9
BG314	Pleven		10,4	21,3	7,1	7,3	6,2	4,7	8,1
BG315	Lovech		13,3	5,2	19,1	14,7	7,6	:	:
BG321	Veliko Tarnovo		11,5	8,4	12,0	11,7	6,5	7,8	9,0
BG322	Gabrovo		11,3	8,9	3,4	:	:	:	:
BG323	Ruse		20,3	18,2	12,3	15,3	11,4	8,3	5,4
BG324	Razgrad		17,2	19,1	19,2	21,7	23,5	14,9	18,1
BG325	Silistra		15,5	17,6	16,9	15,9	15,2	11,6	7,6
BG331	Varna		17,3	14,5	9,5	7,5	6,8	4,3	4,3
BG332	Dobrich		19,0	18,6	17,0	14,9	13,4	9,7	12,9
BG333	Shumen		21,6	20,0	16,4	14,9	17,4	16,7	23,1
BG334	Targovishte		30,1	24,0	7,8	12,0	12,1	10,8	9,9
BG341	Burgas		14,4	11,4	6,2	6,0	4,1	3,4	3,9
BG342	Sliven		23,9	19,9	17,3	17,1	12,2	12,5	15,0
BG343	Yambol		11,7	10,6	9,2	10,1	7,2	6,4	8,8
BG344	Stara Zagora		11,2	8,4	5,4	4,5	5,7	4,4	3,9
BG411	Sofia (stolitsa)		11,8	10,0	7,6	6,2	3,6	2,5	3,9
BG412	Sofia		10,4	11,3	9,9	9,0	5,4	:	3,6
BG413	Blagoevgrad		8,0	4,0	2,2	3,6	2,3	:	3,4
BG414	Pernik		12,7	8,7	7,5	8,9	8,5	:	:
BG415	Kyustendil		14,7	12,4	15,8	9,3	:	8,3	8,6
BG421	Plovdiv		9,3	7,6	7,2	6,1	3,1	3,9	5,1
BG422	Haskovo		9,4	9,8	9,3	8,1	9,2	6,4	8,5
BG423	Pazardzhik		15,2	18,3	17,7	11,1	5,4	5,3	9,4
BG424	Smolyan		20,5	20,7	19,6	16,2	13,9	10,9	14,9
BG425	Kardzhali		4,9	4,7	8,0	:	:	:	:
BG	Bulharsko		13,7	12,0	10,1	9,0	6,9	5,6	6,8
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat, pozn.: : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

Celkové regionálne rozdiely v Bulharsku sledované na úrovni NUTS III v priebehu obdobia 2003-2009⁴⁷ síce klesli z 25,2 p. b. na 19,7 p. b., no i tak sú pomerne výrazné. Kým v roku 2003 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a celoštátnym priemerom na úrovni 16,4 p. b., podobnú úroveň sme zaznamenali i v roku pristúpenia krajiny k EÚ (16,6 p. b. v roku 2007) a taktiež v roku 2009, z ktorého je posledný údaj aktuálne k dispozícii (16,3 p. b.). Na strane druhej, rozdiel medzi mierou nezamestnanosti **v regióne s najnižšou mierou** a celoštátnym priemerom sa znížil z 8,8 p. b. v roku 2003 na 3,4 p. b. v roku 2009. Tento posun nebol spôsobený nárastom miery nezamestnanosti v regiónoch s najnižšou mierou, ale poklesom celkovej nezamestnanosti v krajine z 13,7% v roku 2003 na 6,8% v roku 2009.

Z celkového počtu 28 regiónov boli v roku 2003 dva s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti. V roku 2008 bolo takých regiónov až deväť, a na konci sledovaného obdobia v roku 2009 ich počet klesol na šesť.

Zhrnutie za Bulharsko

Bulharsko ešte nezavršilo transformačný proces na ceste od centrálne plánovaného k trhovému hospodárstvu. Hoci býva zaraďované k najmenej rozvinutým krajinám podľa úrovne HDP, mierou nezamestnanosti sa už zaraďuje k oblasti priemeru. Krajina je čistým príjemcom z rozpočtu EÚ. Aj v prípade Bulharska platí, že čím nižšia (podrobnejšia) je úroveň regiónov klasifikácie NUTS, tým vyššie sú pozorované rozdiely. Pretrvávanie medziregionálnych rozdielov na úrovni NUTS III nie je spôsobené zvýšením miery nezamestnanosti regiónov s nadpriemernými mierami, ale lepšou adaptáciou na meniace sa podmienky na trhu práce v prípade regiónov s podpriemernou mierou nezamestnanosti. V Bulharsku evidujeme v prípade niektorých regiónov veľké skokovité zmeny. Najvypuklejšie je to na príklade regiónu Ruse (NUTS III), kde miera nezamestnanosti klesla z úrovne 20,3% v roku 2003 na 5,4% v roku 2009.

⁴⁷ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), vid' viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

| CZ | Česká republika

Základné údaje

Členská krajina od roku:	2004
Členská krajina eurozóny od roku:	-
Počet obyvateľov (2011):	10 486 731
Rozloha:	78 866 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	26,7 mld. eur 2 591 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	7,69%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	4,6 mld. eur

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od vstupu do EÚ v roku 2004

Česká republika bola najprv príjemcom tzv. predvstupovej pomoci. Od roku 2004 dostala možnosť z rozpočtu EÚ postupne počas dvoch programovacích období vyčerpať 29,1 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za programovacie obdobie 2004-2013 ročne predstavuje sumu 282,7 eura (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | CZ | Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Českú republiku

	Programovacie obdobie		Spolu
	2004-2006	2007-2013	2004-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	2 427	26 692	29 119
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	79,3	370,2	282,7
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	1,03	7,69	5,01

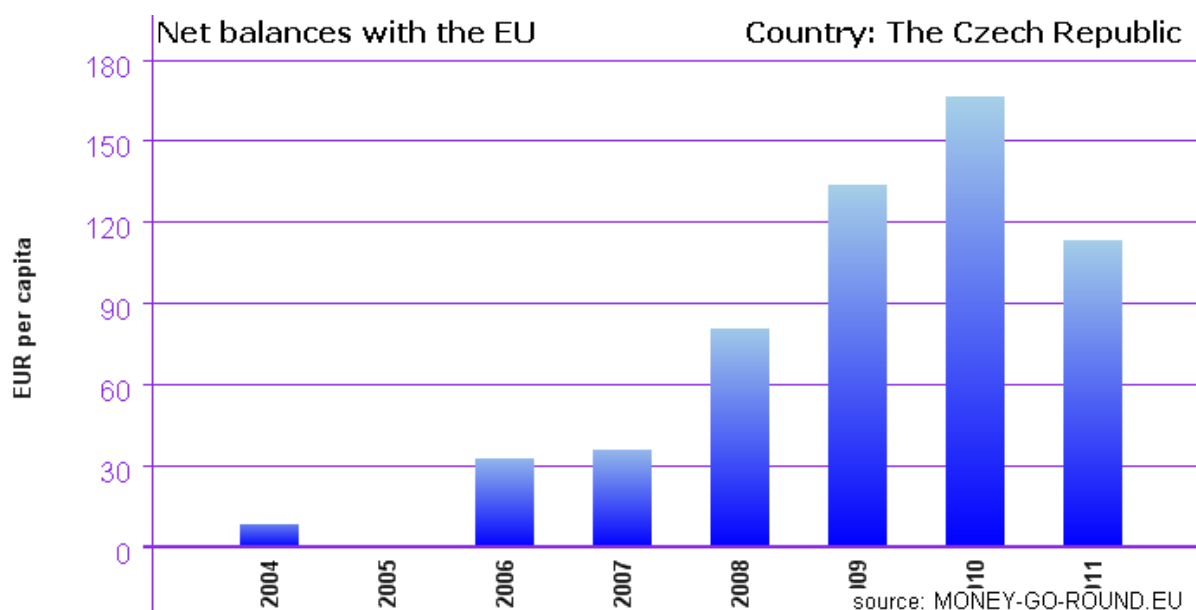
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Česká republika počas obdobia svojho členstva získala z rozpočtu EÚ o 5,992 mld. eur viac, než do spoločného rozpočtu musela prispieť. Patrí teda medzi čistých príjemcov (graf č. 1). V roku 2011 získala Česká republika z členstva v EÚ 114 eur na obyvateľa v čistom.⁴⁸

⁴⁸ Tento prepočet na obyvateľa je už po zarátaní objemu zdrojov, ktorý do rozpočtu EÚ Česká republika poslala, ako i zarátaní objemu zdrojov, ktoré Českej republike boli z rozpočtu EÚ transferované na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahrňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Českej republike publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=CZ>

Graf č. 1 | CZ | Fiskálna bilancia Českej republiky vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Česká republika sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)⁴⁹ nečlení na regióny na úrovni NUTS I. Krajina sa rozdeľuje až na úrovni NUTS II, a to na 8 štatistických regiónov, ktoré sú tvorené 14 samosprávnymi krajinami na úrovni NUTS III.

Česká republika patrí medzi desať členských krajín, ktoré spoločne pristúpili k EÚ v roku 2004, pričom hierarchická sústava regionálnych jednotiek krajiny sa formovala až v 90. rokoch po páde totalitného režimu v roku 1989. Vývoj jednotlivých indikátorov možno sledovať a porovnávať v časovom rade menšom než dve dekády.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Česká republika patrí v EÚ medzi krajiny s podpriemernou rozlohou či počtom obyvateľov. Ako stredne veľká krajina predstavuje na úrovni NUTS I jeden celok. Krajina po páde totality v roku 1989 pomerne úspešne nadviazala na tradíciu medzivojnového Československa, ktoré patrilo vo svojej dobe medzi najvyspelejšie demokracie sveta. Miera nezamestnanosti sa už od predvstupového obdobia permanentne pohybuje na úrovniach pod priemerom EÚ.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Miera nezamestnanosti patrí medzi hlavné ukazovatele stavu ekonomiky a tiež medzi indikátory, prostredníctvom ktorých sa sledujú regionálne rozdiely v EÚ na úrovni NUTS II (mapa č. 1). Česká republika patrí medzi krajiny s nevýraznými medziregionálnymi disparitami v miere nezamestnanosti na úrovni NUTS II (tab. č. 2), pričom badať trend pokračujúcej nivelizácie. Kým v roku 1999 predstavoval rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** 9,5 p. b., v roku 2011 klesol na 5,9 p. b. V roku 1999 bol región s najvyššou mierou nezamestnanosti od priemeru vzdialený 4,7 p. b. a jeho protipól bol 4,8 p. b. pod celoštátnym priemerom. V roku 2011 sa oba extrémny ešte viac priblížili k priemeru – región s najvyššou mierou sa priblížil na 2,8 p. b. a región s najnižšou mierou je od priemernej miery

⁴⁹ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

nezamestnanosti vzdialený 3,1 p. b. Zároveň treba dodať, že miera celoštátnej nezamestnanosti klesala až do krízového roku 2008, po ktorom začala opäť mierne stúpať.

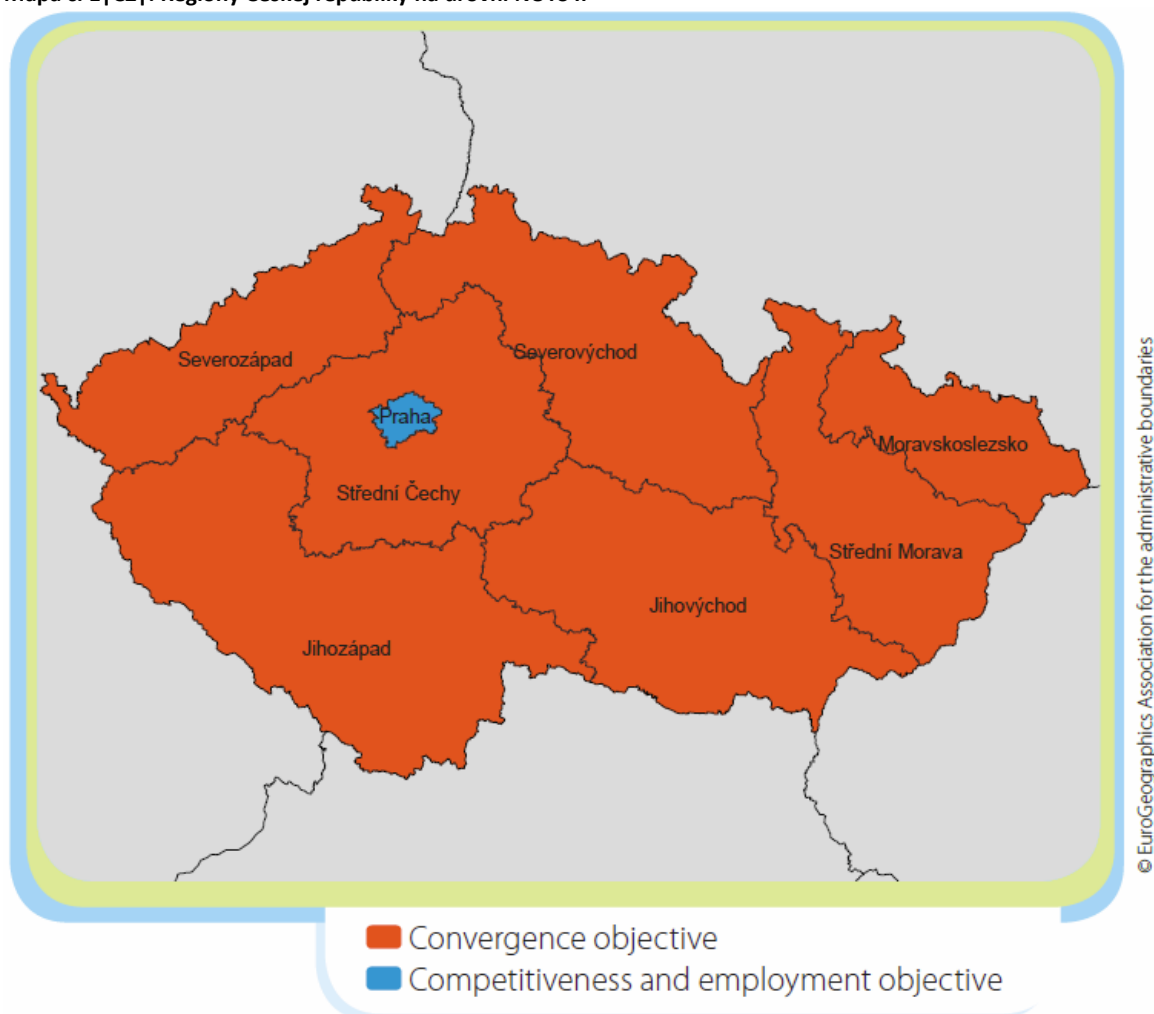
Z celkového počtu 14 regiónov sú v sledovanom období najčastejšie dva (alebo len jeden, ba v niektorých rokoch žiadne) s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Tab. č. 2 | CZ | Česká republika: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
CZ01	Praha		4,0	4,2	3,9	3,6	4,2	3,9	3,5	2,8	2,4	1,9	3,1	3,7	3,6
CZ02	Střední Čechy		8,0	7,5	6,7	5,0	5,2	5,4	5,2	4,6	3,4	2,6	4,4	5,2	5,1
CZ03	Jihozápad		6,5	6,1	5,7	4,9	5,3	5,8	5,1	4,9	3,5	3,1	5,2	5,6	5,4
CZ04	Severozápad		13,5	14,0	11,8	11,4	11,2	13,1	13,5	12,8	9,5	7,8	10,3	11,1	9,5
CZ05	Severovýchod		7,7	6,9	6,2	5,4	6,5	6,7	5,6	6,1	4,8	4,0	7,3	7,0	6,6
CZ06	Jihovýchod		8,3	7,8	7,8	6,8	7,2	7,9	7,7	7,1	5,2	4,0	6,5	7,5	7,2
CZ07	Střední Morava		9,7	10,6	9,5	8,8	8,7	9,8	9,7	7,6	5,9	4,9	7,5	8,8	7,6
CZ08	Moravskoslezsko		13,1	14,5	14,4	13,4	14,8	14,6	13,9	12,0	8,5	7,4	9,7	10,2	9,3
CZ	Česká republika		8,8	8,8	8,2	7,3	7,8	8,3	7,9	7,1	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat

Mapa č. 1 | CZ | Regióny Českej republiky na úrovni NUTS II

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Pomerne nevýrazné a postupne sa znižujúce rozdiely identifikujeme v Českej republike i pri pohľade na situáciu regiónov úrovne NUTS III (tab. č. 3).

Celkové regionálne rozdiely medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou** na strane druhej klesli z 11,4 p. b. v roku 1999 na 7,8 p. b. v roku 2009⁵⁰.

V celom sledovanom období je región hlavného mesta Praha suverénom s najnižšou mierou nezamestnanosti – v roku 1999 bola 4,8 p. b. pod priemerom, a postupne klesla na 3,6 p. b. rok pred vstupom do EÚ, a na tejto úrovni sa nachádza i v roku 2009. Na strane regiónov s najvyššou mierou nezamestnanosti dominujú kraje s málo diverzifikovanou bázou postavenou na ťažkom priemysle a ťažbe uhlia ako dedičstvom predošlého režimu. V roku 1999 bol región s najvyššou mierou nezamestnanosti 11,4 p. b. nad priemerom, pričom v roku 2009 pozorujeme pokles na 7,8 p. b. Z celkového počtu 14 regiónov bol v roku 1999 jeden s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti. V priebehu sledovaného obdobia sa počet takých regiónov zvýšil na dva a miestami i na tri, avšak v roku 2009 bol taký región opäť len jeden.

Tab. č. 3 | CZ | Česká republika: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
CZ01	Praha		4,0	4,2	3,9	3,6	4,2	3,9	3,5	2,8	2,4	1,9	3,1
CZ020	Stredočeský kraj		8,0	7,5	6,7	5,0	5,2	5,4	5,2	4,6	3,4	2,6	4,4
CZ031	Jihočeský kraj		6,2	5,7	5,4	4,6	5,2	5,7	5,0	5,1	3,3	2,6	4,3
CZ032	Plzeňský kraj		6,9	6,6	6,1	5,1	5,3	5,8	5,1	4,6	3,7	3,6	6,3
CZ041	Karlovarský kraj		8,5	8,5	7,0	7,2	6,4	9,4	10,9	10,2	8,2	7,6	10,9
CZ042	Ústecký kraj		15,4	16,2	13,6	13,0	13,0	14,5	14,5	13,7	10,0	7,9	10,1
CZ051	Liberecký kraj		8,0	6,6	6,3	5,8	6,1	6,4	6,5	7,7	6,1	4,6	7,8
CZ052	Královéhradecký kraj		7,0	6,1	5,4	4,8	5,9	6,6	4,8	5,4	4,2	3,9	7,7
CZ053	Pardubický kraj		8,3	8,0	7,2	5,7	7,6	7,0	5,6	5,5	4,4	3,6	6,4
CZ063	Kraj Vysočina		:	:	:	:	5,3	6,9	6,8	5,3	4,7	3,3	5,7
CZ064	Jihomoravský kraj		:	:	:	:	8,1	8,4	8,1	8,0	5,4	4,4	6,8
CZ071	Olomoucký kraj		13,5	14,8	13,4	12,1	9,6	12,0	10,0	8,2	6,3	5,9	7,6
CZ072	Zlínský kraj		5,5	6,1	5,4	5,2	7,6	7,4	9,4	7,1	5,5	3,8	7,3
CZ080	Moravskoslezský kraj		13,1	14,5	14,4	13,4	14,8	14,6	13,9	12,0	8,5	7,4	9,7
CZ	Česká republika		8,8	8,8	8,2	7,3	7,8	8,3	7,9	7,1	5,3	4,4	6,7
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat, pozn.: : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

Zhrnutie za Českú republiku

Česká republika je z pohľadu vnútorných rozdielov mimoriadne homogénna krajina, čo súvisí nielen so štyrmi desaťročiami nivelizácie v plánovanom socialistickom režime s prerozdelenými mechanizmami, ale i na dobrý základ, ktorý pre vývoj krajiny predstavovala medzivojnová Československá republika. To platí napriek tomu, že región hlavného mesta z radu tých ostatných predsa len trochu vystupuje. Istá miera tolerance k regionálnym rozdielom je prítomná i vďaka pomerne stabilnej – z pohľadu EÚ podpriemernej – miery nezamestnanosti a tiež ochoty dochádzať za prácou. Napriek tomu, že v Českej republike neidentifikujeme výrazné medziregionálne rozdiely, krajina je čistým príjemcom z rozpočtu EÚ a z fondov určených na regionálnu/kohéznu politiku sú pre ňu určené nemalé zdroje.

⁵⁰ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), vid' viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

| DK | Dánsko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	1973
Členská krajina eurozóny od roku:	-
Počet obyvateľov (2011):	5 560 628
Rozloha:	43 094 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	0,61 mld. eur 113 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	0,18%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	0,33 mld. eur (ver.) + 0,18 mld. eur (súkr.)

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od roku 1989

Ako vyplýva z dát, Dánsko počas štyroch programovacích období od roku 1989 z rozpočtu EÚ postupne dostalo možnosť čerpať 2,7 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za obdobie 1989-2013 ročne predstavuje sumu 20,0 eura. V období 2000-2006 Dánsko získalo menej zdrojov, než v 90. rokoch, čo súvisí s procesom rozšírenia EÚ o desať menej rozvinutých nových členských krajín v roku 2004, a tiež s faktom, že Dánsko patrí medzi najrozvinutejšie krajiny EÚ. Trend poklesu zdrojov pre krajinu pokračoval aj v ďalšom programovacom období 2007-2013 (tab. č. 1).

Tab. č. 1|DK|: Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznú politiku vyčlenených pre Dánsko

	Programovacie obdobie				Spolu
	1989-1993	1994-1999	2000-2006	2007-2013	1989-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	430	840	822	613	2 705
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	16,9	26,9	22,2	16,2	20,0
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznú politiku (v %)	0,62	0,50	0,35	0,18	0,33

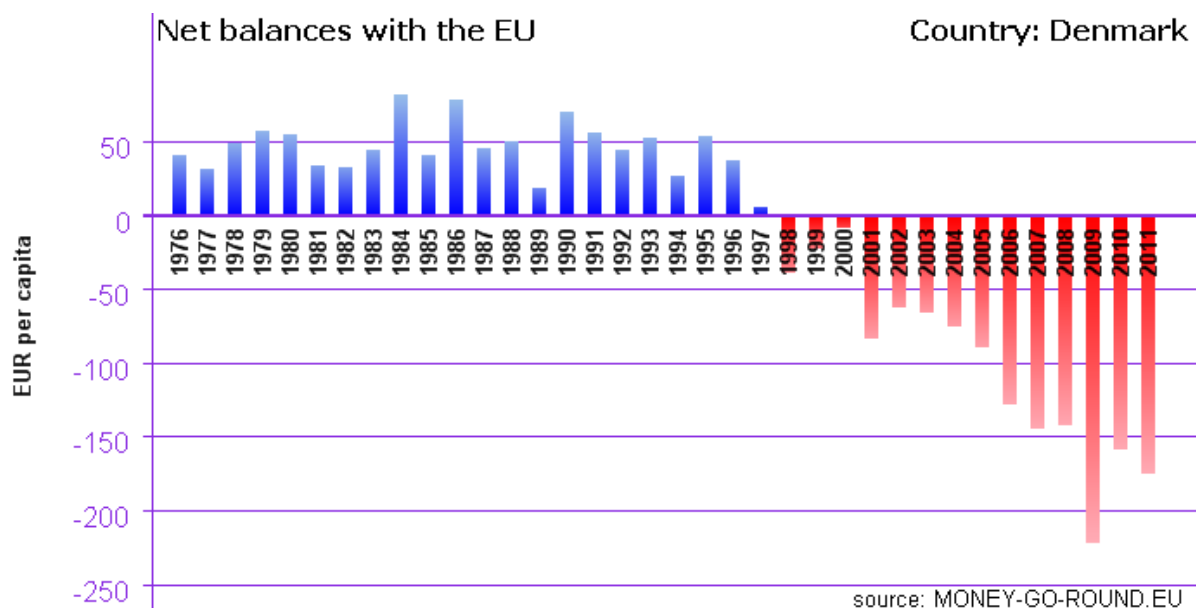
Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Dánsko počas obdobia členstva zaplatilo do rozpočtu EÚ o 2,5 mld. eur viac, než z rozpočtu získalo. Od roku 1998 patrí medzi čistých prispievateľov (graf č. 1). Len v roku 2011 stálo členstvo v EÚ dánskych daňovníkov 175 eur na obyvateľa v čistom.⁵¹

⁵¹ Tento prepočet na obyvateľa je už po odrátaní objemu zdrojov, ktorý sa z rozpočtu EÚ do Dánska vrátil na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahŕňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina

Graf č. 1 |DK| : Fiskálna bilancia Dánska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Dánsko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)⁵² na úrovni NUTS I nečlení. Rovnako sa nečlenilo ani na úrovni NUTS II, od roku 2007 však došlo k administratívnej reforme, po ktorej vzniklo na úrovni NUTS II päť regiónov. Zmeny neobišli ani regióny na úrovni NUTS III, kde dovtedajších 15 celkov nahradilo 11 štatistických regiónov, z ktorých sa len jeden zhoduje s regiónmi z predošlého obdobia.

Z dôvodov komplexnej administratívnej reorganizácie platnej od roka 2007 musíme vývoj regionálnych disparít v Dánsku sledovať v dvoch obdobiach oddelene.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Dánsko patrí medzi krajiny, ktorých miera nezamestnanosti je na podpriemernej úrovni v porovnaní s mierou nezamestnanosti EÚ ako celku. Priemerná miera nezamestnanosti v krajine (Dánsko sa na úrovni NUTS I nečlení na regióny) sa v prvej dekáde nového tisícročia pohybovala na úrovniach medzi od 3,3 do 5,5%. K rastu došlo až v krízových rokoch, rokom 2009 počnúc.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Jedným z hlavných indikátorov, prostredníctvom ktorých sa sledujú regionálne rozdiely v EÚ, je miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II (mapa č. 1).

Keďže Dánsko sa na úrovni NUTS II člení až od roku 2007, nemáme k dispozícii dáta v dlhodobom časovom rade (tab. č. 2). Rozdiely medzi regiónmi úrovne NUTS II v období 2007-2011 boli v Dánsku takmer nepodstatné, a pohybovali sa od 0,5 p. b. v roku 2008 po 1,8 p. b. v roku 2009. Či už sledujeme **región s najnižšou mierou nezamestnanosti** alebo **región s najvyššou mierou nezamestnanosti** – ani jeden z týchto protipólov nebol v období 2007-2011 od priemeru vzdialený viac, než 1,0 p. b.

s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Dánsku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=DK>

⁵² Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

Mapa č. 1|DK|: Regióny Dánska na úrovni NUTS II

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Tab. č. 2|DK|: Dánsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II

kód	región	rok	2007	2008	2009	2010	2011
DK01	Hovedstaden		4,3	3,6	6,1	7,8	8,1
DK02	Sjælland		3,5	3,2	5,2	6,7	7,2
DK03	Syddanmark		3,6	3,2	6,1	7,6	7,7
DK04	Midtjylland		3,3	3,1	5,8	7,2	6,7
DK05	Nordjylland		4,3	3,4	7,0	7,4	8,0
DK	Dánsko		3,8	3,3	6,0	7,4	7,6
EU	Európska únia (EÚ 27)		7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III pred rokom 2007

Ako je zjavné z dát (tab. č. 3) o vývoji miery nezamestnanosti, medziregionálne rozdiely nie sú v Dánsku významné ani na úrovni NUTS III. V sledovanom období 1990-2002 došlo v Dánsku k nepatrnému zníženiu regionálnych disparít – kým v roku 1990 bol rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** na úrovni 6,3 p. b., v roku 2002 sa tento nevelký rozdiel ešte viac znížil, a to na 4,4 p. b. Kým región s najnižšou mierou bol v roku 1990 3,1 p. b. pod úrovňou priemeru krajiny, v roku 2002 to bolo na úrovni 1,4 p. b. Situácia ohľadom pozície regiónu s najvyššou mierou sa veľmi nezmenila. Kým v roku 1990 bol región s najvyššou mierou nezamestnanosti 3,2 p. b. nad priemerom krajiny, v roku 2002 bol vzdialený od priemeru nepatrne menej, a to 3,0 p. b.

Z celkového počtu 15 regiónov sa v sledovanom období objavoval len jeden s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Tab. č. 3 | DK | Dánsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III pred rokom 2007

kód	región	rok	1990	2002
DK001	København kommuner Frederiksberg kommuner		12,6 10,1	5,1
DK002	Københavns amt		6,9	3,3
DK003	Frederiksborg amt		6,6	3,2
DK004	Roskilde amt		7,0	3,3
DK005	Vestsjællands amt		10,9	4,6
DK006	Storstrøms amt		11,4	5,4
DK007	Bornholms amt		10,0	7,6
DK008	Fyns amt		11,1	5,3
DK009	Sønderjyllands amt		9,6	4,6
DK00A	Ribe amt		9,1	3,9
DK00B	Vejle amt		9,3	4,3
DK00C	Ringkøbing amt		7,7	3,6
DK00D	Århus amt		10,5	5,3
DK00E	Viborg amt		8,6	3,7
DK00F	Nordjyllands amt		12,9	6,0
DK	Dánsko		9,7	4,6
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	9,0

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za rok 1990 je za EÚ 12

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III od roku 2007

Bezvýznamné regionálne rozdiely pozorujeme v Dánsku i na novom administratívnom členení úrovne NUTS III od roku 2007 (tab. č. 4).

Rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** sa v období 2007-2009⁵³ pohyboval od 3,2 p. b. (2007) cez 1,5 p. b. (2008) až po 4,4 p. b. (2009).

Región s najvyššou mierou bol v roku 2007 2,0 p. b. nad úrovňou priemeru krajiny, v rokoch 2008-2009 to bolo na úrovni 1,5 p. b. Na strane druhej, región s najnižšou mierou bol v rokoch 2007-2008 len 1,2 p. b. pod priemerom krajiny, následne v roku 2009 odskočil na 2,9 p. b.

Z celkového počtu 11 regiónov sa v krátkom sledovanom období objavoval maximálne jeden s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

⁵³ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), vid' viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

Tab. č. 4 | DK | Dánsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III od roku 2007

kód	región	rok	2007	2008	2009
DK011	Byen København		5,8	4,8	7,5
DK012	Københavns omegn		3,4	2,8	5,2
DK013	Nordsjælland		2,6	2,1	4,4
DK014	Bornholm		:	:	:
DK021	Østsjælland		2,6	2,5	4,3
DK022	Vest- og Sydsjælland		3,9	3,5	5,6
DK031	Fyn		4,4	4,1	6,7
DK032	Syddjælland		3,0	2,7	5,7
DK041	Vestjylland		2,6	3,3	:
DK042	Østjylland		3,6	2,7	3,1
DK050	Nordjylland		4,3	3,4	7,0
DK	Dánsko		3,8	3,3	6
EU	Európska únia (EÚ 27)		7,5	7,6	9,5

Zdroj: Eurostat | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

Zhrnutie za Dánsko

Dánsko patrí medzi najrozvinutejšie krajiny sveta, s vysokým štandardom životnej úrovne, produktivity práce, nízkou nezamestnanosťou, nízkou toleranciou ku korupcii a nefragmentovanou štruktúrou administratívy verejnej správy. Nepatrí medzi krajiny, na ktoré by sa cielila zvláštna pozornosť regionálnej/kohéznej politiky, a dlhodobo nízka úroveň medziregionálnych rozdielov potvrdzuje, že zasahovanie do domácich politík v Dánsku z Bruselu nemá žiadne opodstatnenie a zmysel. Pre Dánsko by mohlo byť prínosom, ak by sa regionálna/kohézna politika EÚ vôbec nevykonávala (očakávané úspory na strane administratívy a byrokracie a tiež z väčšej adresnosti domácich politík vykonávaných bez ingerencie Bruselu).

| DE | Nemecko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	1958
Členská krajina eurozóny od roku:	1999
Počet obyvateľov (2011):	81 751 602
Rozloha:	357 021 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	26,3 mld. eur 320 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	7,59%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	12,2 mld. eur (ver.) + 4,4 mld. eur (súkr.)

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od roku 1989

Nemecko je špecifickou krajinou. Na jednej strane je ako jedna z najvyspelejších krajín a ekonomík sveta hlavným prispievateľom do rozpočtu EÚ (graf č. 1). Na strane druhej patrí medzi krajiny, ktoré čerpajú významný objem zdrojov z eurofondov – desatina z celkového objemu zdrojov na regionálnu/kohéznu politiku EÚ počas obdobia 1989-2013 putovala do Nemecka. Tento rozpor súvisí so zjednotením Nemecka v roku 1990 a dlhodobým procesom sanácie socialistickým režimom zdevastovaného východu krajiny.

Nemecko počas štyroch programovacích období od roku 1989 z rozpočtu EÚ postupne dostalo možnosť čerpať 86,2 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za obdobie 1989-2013 ročne predstavuje sumu 41,9 eura (tab. č. 1). V porovnaní s viac než biliónom eur, ktoré na pozdvihnutie svojich východných krajín priebežne za vyše dve dekády použilo z vlastných zdrojov samotné Nemecko, sú eurofondy len nepatrným doplnkom.

Tab. č. 1 |DE|: Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Nemecko

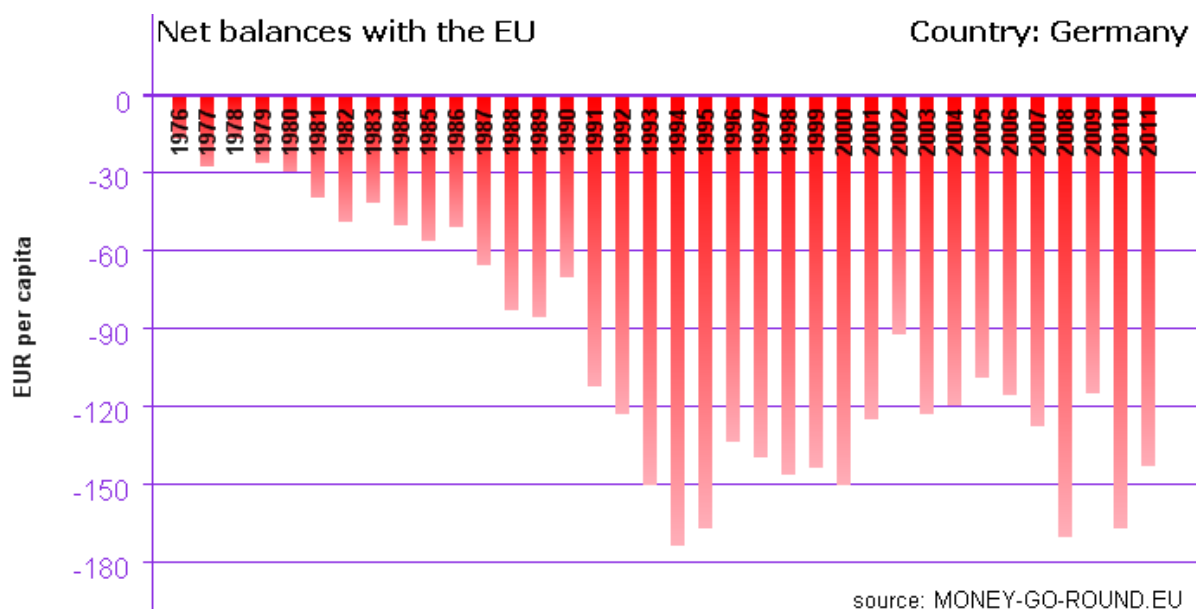
	Programovacie obdobie				Spolu 1989-2013
	1989-1993	1994-1999	2000-2006	2007-2013	
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	8 400	21 732	29 797	26 340	86 269
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	21,4	44,6	51,8	45,7	41,9
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	12,17	12,94	12,70	7,59	10,54

Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Nemecko počas obdobia členstva zaplatilo do rozpočtu EÚ o 288,794 mld. eur viac, než z rozpočtu získalo. Nemecko je dlhodobo čistým prispievateľom (graf č. 1), pričom napr. v roku 2011 stálo členstvo v EÚ nemeckých daňovníkov 143 eur na obyvateľa v čistom.⁵⁴

Graf č. 1 |DE|: Fiskálna bilancia Nemecka vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Nemecko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)⁵⁵ na úrovni NUTS I člení na 16 spolkových krajín. Na tejto úrovni je členenie dlhodobo stabilné. Na úrovni NUTS II sa krajina delí na 38 celkov a na úrovni NUTS III na 412 regiónov.

V Nemecku sme však od zjednotenia krajiny roku 1990 svedkami desiatok zmien na nižších úrovniach NUTS klasifikácie. Časté sú najmä zmeny na úrovni NUTS III, obzvlášť v nových spolkových krajinách bývalého východného Nemecka. Z týchto dôvodov je časový rad, na ktorom môžeme sledovať zmeny, kratší, než by sme si želali.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Nemecko má ako "motor" európskej ekonomiky podpriemernú mieru nezamestnanosti v EÚ. Na úrovni spolkových krajín Nemecka (NUTS I) možno pozorovať rast medziregionálnych disparít od zjednotenia až do roku 2001. Následne dochádza k ich stabilizácii a od roku 2004 k ich postupnému znižovaniu. Kým v roku 1993 bol rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** na úrovni 10,2 p. b., v roku 2001 to už bolo 16,2 p. b., avšak v poslednom období je evidentný ich pokles až na úroveň 8,6 p. b. v roku 2011. Pokles

⁵⁴ Tento prepočet na obyvateľa je už po odrátaní objemu zdrojov, ktorý sa z rozpočtu EÚ do Nemecka vrátil na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahŕňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Dánsku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=DE>

⁵⁵ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

pokračuje i po roku 2008, odkedy sa USA a EÚ zmietajú v ekonomickej a dlhovej kríze, avšak tempo poklesu sa spomalilo.

Ak sa pozrieme na situáciu roku 1990, za ktorý máme k dispozícii len dáta o regiónoch západnej časti Nemecka, medziregionálne rozdiely boli najnižšie, len na úrovni 7,4 p. b. Najaktuálnejšie dáta z roku 2011 poukazujú na to, že za dve dekády trvania "paktu solidarity" a masívnych fiskálnych transferov zo západu na východ v Nemecku spoločne so zavedením trhových mechanizmov prinášajú efekt. Rozdiel medzi regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti a jeho protipólom sa znížil na 8,6 p. b., teda takmer na úroveň, na akej boli regionálne rozdiely medzi západnými spolkovými krajinami v roku 1990 (tab. č. 2).

Tab. č. 2 | DE | : Nemecko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS I

kód	región	rok	1990	1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
DE1	Baden-Württemberg		3,0	4,1	6,2	5,4	4,1	6,3	4,9	4,2	5,1	4,8	3,6
DE2	Bayern		3,4	3,9	5,9	5,0	4,0	6,5	5,3	4,2	5,0	4,4	3,3
DE3	Berlín **		6,9	9,2	13,4	15,3	14,4	18,7	16,3	15,1	13,7	13,2	11,9
DE4	Brandenburg		:	12,0	17,2	15,8	16,3	16,5	13,8	11,5	11,3	10,0	8,8
DE5	Bremen		10,4	8,7	12,3	11,5	10,0	14,4	11,9	9,5	9,0	8,1	7,9
DE6	Hamburg		8,0	5,6	8,8	8,6	7,8	9,8	8,9	7,1	7,1	7,1	5,4
DE7	Hessen		4,1	4,6	7,4	7,3	5,8	8,1	7,3	6,4	6,3	5,9	4,7
DE8	Mecklenburg-Vorpommern		:	14,1	18,8	18,2	16,4	19,2	17,4	14,6	13,9	12,4	10,2
DE9	Niedersachsen		6,8	6,4	9,4	7,4	6,6	9,7	7,9	7,1	6,8	6,5	5,6
DEA	Nordrhein-Westfalen		6,9	6,6	9,0	7,5	6,5	9,8	8,3	7,4	7,8	7,5	6,4
DEB	Rheinland-Pfalz		4,5	4,7	7,2	6,1	5,8	8,0	6,0	5,6	6,0	5,5	4,8
DEC	Saarland		7,2	7,4	10,1	7,2	7,3	9,5	7,3	7,1	8,3	7,0	6,0
DED	Sachsen		:	11,5	17,2	16,0	16,1	16,6	14,4	12,9	12,4	11,3	9,4
DEE	Sachsen-Anhalt		:	13,6	20,6	20,8	20,2	17,8	15,7	14,6	13,7	11,4	10,4
DEF	Schleswig-Holstein		6,2	5,3	7,6	7,7	6,4	9,0	7,9	6,8	7,2	6,8	5,9
DEG	Thüringen		:	12,8	17,6	14,5	13,5	15,6	13,7	10,6	10,6	8,6	7,6
DE	Nemecko		5,2	7,0	9,8	8,9	7,9	10,2	8,6	7,5	7,7	7,1	5,9
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	10,4	10,7	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15 | ** údaj za rok 1990 je za Západný Berlín | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii (ide o regióny, ktoré boli do roku 1990 súčasťou NDR)

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Na úrovni NUTS II je možné aktuálne platné členenie na 38 regiónov pomerne dobre rekonštruovať i spätne, s výnimkou regiónov Saska, až k roku 1993 (tab. č. 3).

Z dát je zrejmé, že v 90. rokoch medziregionálne rozdiely v zjednotenom Nemecku rástli, čo je pochopiteľné. Rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** sa z 11,0 p. b. v roku 1993 zvýšil na 17,2 p. b. v roku 2000. V prvej dekáde nového tisícročia však už dochádza k poklesu až na 9,1 p. b. v roku 2011, pričom od roku 2004 počnúc ide o kontinuálny pokles, ktorý nenarušili ani krízové roky. Kým v roku 2000 bol región s najvyššou mierou až 12,3 p. b. nad celoštátnym priemerom, v roku 2011 sa onen rozdiel stiahol na 6,0 p. b. Tendenciu k nivelizácii potvrdzuje i trend približovania regiónu s najnižšou mierou nezamestnanosti k priemeru (od 4,9 p. b. v roku 2000 k 3,1 p. b. v roku 2011).

Z celkového počtu 38 regiónov sa v sledovanom období objavovalo šesť až osem s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti. I na tomto poli došlo k zmene, keďže v roku 2011 boli také regióny len štyri.

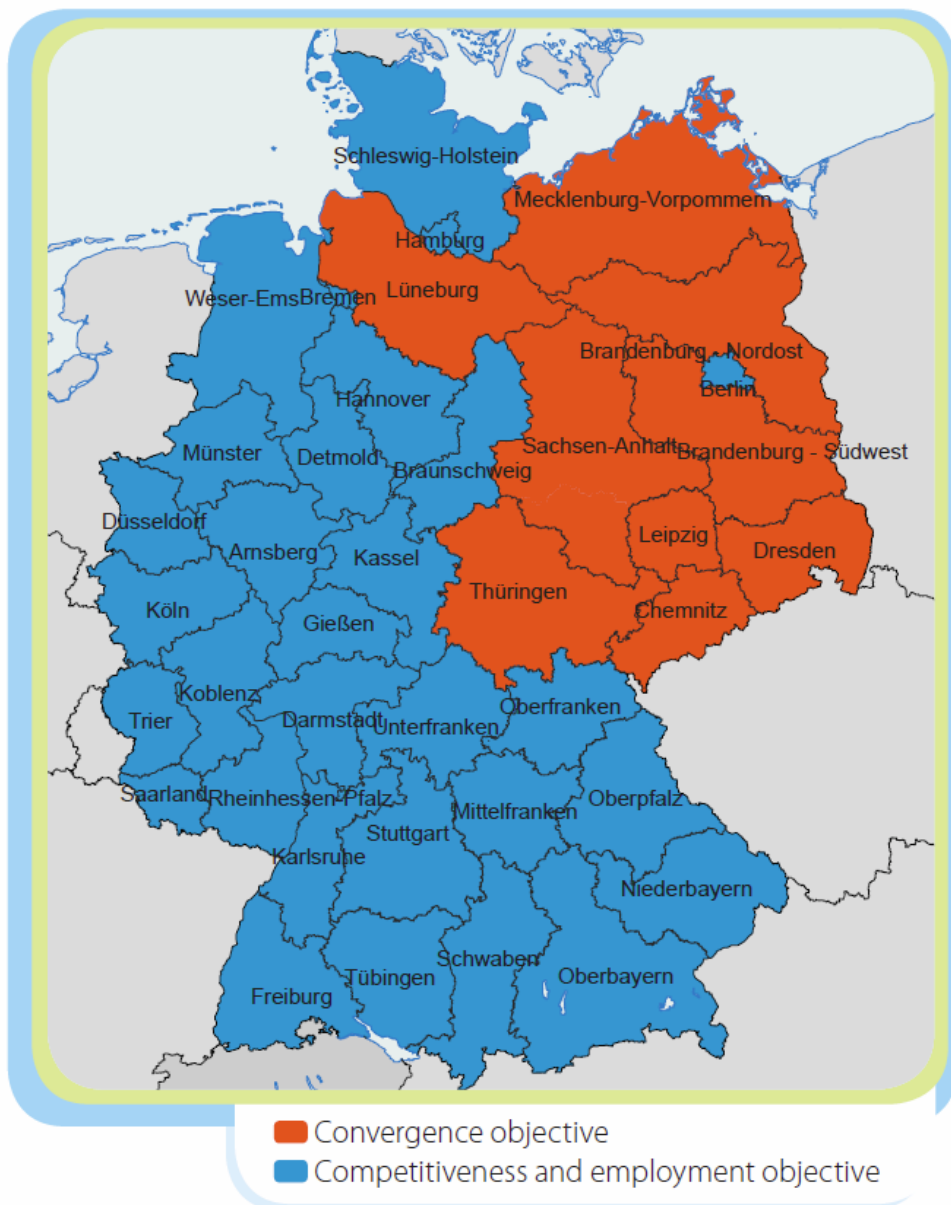
Tab. č. 3 | DE | : Nemecko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II

kód	región	rok	1990	1993	1997	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
DE11	Stuttgart		2,7	4,0	6,1	3,9	6,4	5,0	4,2	5,2	5,0	3,7
DE12	Karlsruhe		3,7	4,3	6,6	4,7	7,1	5,5	4,8	5,6	5,3	4,3
DE13	Freiburg		2,8	4,3	6,2	4,4	5,5	4,3	3,8	4,4	4,0	3,0
DE14	Tübingen		2,8	3,8	5,7	3,5	5,9	4,6	3,7	4,9	4,6	3,2
DE21	Oberbayern		2,8	3,1	4,8	3,0	5,3	4,3	3,3	4,2	3,6	2,8
DE22	Niederbayern		3,6	4,0	5,5	3,3	6,6	5,0	4,2	5,0	3,9	2,9
DE23	Oberpfalz		4,6	5,1	6,5	4,6	6,8	5,2	4,2	4,9	4,0	3,4
DE24	Oberfranken		4,1	4,5	7,4	4,9	9,5	7,6	6,1	6,6	6,0	4,2
DE25	Mittelfranken		3,8	4,3	7,1	5,6	7,8	6,7	5,5	6,3	5,6	4,1
DE26	Unterfranken		3,6	4,4	6,4	4,5	6,3	5,8	4,4	5,6	5,2	3,5
DE27	Schwaben		2,8	3,6	5,8	3,8	6,2	5,0	4,1	4,6	4,3	3,4
DE30	Berlin **		6,9	9,2	13,4	5,5	18,7	16,3	15,1	13,7	13,2	11,9
DE40	Brandenburg		:	12,0	17,2	16,3	16,5	13,8	11,5	11,3	10,0	8,8
DE50	Bremen		10,4	8,7	12,3	10,0	14,4	11,9	9,5	9,0	8,1	7,9
DE60	Hamburg		8,0	5,6	8,8	7,8	9,8	8,9	7,1	7,1	7,1	5,4
DE71	Darmstadt		3,5	4,0	6,7	5,2	7,9	7,1	6,1	6,2	5,8	4,7
DE72	Gießen		4,5	5,4	7,8	6,6	8,4	7,2	6,5	6,6	6,1	5,2
DE73	Kassel		5,8	5,8	9,0	6,9	8,4	7,9	7,4	6,6	6,0	4,4
DE80	Mecklenburg-Vorpommern		:	14,1	18,8	16,4	19,2	17,4	14,6	13,9	12,4	10,2
DE91	Braunschweig		7,8	7,6	11,4	7,4	10,1	8,9	8,6	8,4	7,2	6,4
DE92	Hannover		6,8	6,3	9,1	7,4	10,5	8,4	7,6	7,9	7,1	6,8
DE93	Lüneburg		5,9	5,2	8,0	6,2	9,0	7,4	6,2	5,4	5,8	5,4
DE94	Weser-Ems		6,6	6,5	9,2	5,5	9,3	7,1	6,2	5,9	6,0	4,2
DEA1	Düsseldorf		7,3	7,1	9,6	6,8	9,7	8,5	7,4	7,7	7,7	6,9
DEA2	Köln		6,5	6,3	8,3	6,0	9,1	7,7	6,9	7,1	7,1	6,0
DEA3	Münster		7,2	6,3	8,6	5,4	9,1	7,3	6,4	7,3	6,7	5,3
DEA4	Detmold		5,6	5,6	8,3	5,7	10,0	8,1	7,2	7,7	7,1	5,6
DEA5	Arnsberg		7,3	7,1	9,7	7,7	11,1	9,7	8,7	9,2	8,4	7,3
DEB1	Koblenz		4,5	4,1	6,8	:	7,7	6,3	5,8	6,7	5,2	4,5
DEB2	Trier		5,1	4,3	6,3	:	6,2	5,2	5,2	4,6	4,1	4,2
DEB3	Rheinhesen-Pfalz		4,3	5,3	7,7	:	8,7	5,9	5,6	5,8	6,1	5,2
DECO	Saarland		7,2	7,4	10,1	7,3	9,5	7,3	7,1	8,3	7,0	6,0
DED2	Dresden		:	:	:	15,9	16,2	13,3	12,3	12,0	10,4	8,8
DED4	Chemnitz (NUTS 2006)		:	:	:	15,4	16,2	13,6	12,1	12,3	11,4	8,7
DED5	Leipzig (NUTS 2006)		:	:	:	17,3	17,9	17,2	14,7	13,2	12,4	11,3
DEE0	Sachsen-Anhalt		:	13,6	20,6	20,2	17,8	15,7	14,6	13,7	11,4	10,4
DEF0	Schleswig-Holstein		6,2	5,3	7,6	6,4	9,0	7,9	6,8	7,2	6,8	5,9
DEG0	Thüringen		:	12,8	17,6	13,5	15,6	13,7	10,6	10,6	8,6	7,6
DE	Nemecko		5,2	7,0	9,8	7,9	10,2	8,6	7,5	7,7	7,1	5,9
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	10,4	10,7	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15 | ** údaj za rok 1990 je za Západný Berlín | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

Jedným z hlavných indikátorov, prostredníctvom ktorých sa sledujú regionálne rozdiely v EÚ, je miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II (mapa č. 1).

Mapa č. 1 |DE|: Regióny Nemecka na úrovni NUTS II

Zdroj: *DG Regio, Európska komisia*

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Vzhľadom na to, že Eurostat nemá dosiaľ k dispozícii dáta za 413 nemeckých regiónov NUTS III podľa tzv. NUTS 2010 členenia platného od 1. januára 2012⁵⁶, sme nútení regióny tejto úrovne porovnávať na predošlej sústave 429 regiónov tzv. NUTS 2006 členenia platného od 1. januára 2008⁵⁷.

Dáta pre väčšinu regiónov úrovne NUTS III sú dostupné len za obdobie 2001-2005⁵⁸ (tab. č. 4). V tomto časovom výseku bol badateľný trend rastu miery nezamestnanosti na celoštátnej úrovni a zároveň mierny pokles medziregionálnych disparít na úrovniach NUTS I a tiež NUTS II. Opačný trend

⁵⁶ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

⁵⁷ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 105/2007 z 1. februára 2007 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:039:0001:0037:EN:PDF>

⁵⁸ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), pričom spätnú projekciu na zmenenú sústavu NUTS do minulosti Eurostat taktiež nezverejňuje, viď viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

však nastal na úrovni regiónov NUTS III, kde sa rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** zvýšil z 23,3 p. b. v roku 2001 na 26,1 p. b. v roku 2005 (pričom maximum dosiahol rok predtým na úrovni 28,0 p. b.). Kým regióny s najnižšou mierou dosahovali v jednotlivých rokoch mieru nezamestnanosti od 1,8% po 3,5%, regióny s najvyššou mierou nezamestnanosti sa pohybovali na úrovniach od 25,1% po 31,5%. Z celkového počtu 429 regiónov sa v sledovanom období objavovalo približne 50 s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane od priemeru vzdialený región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Zhrnutie za Nemecko

Hoci rozdiely medzi východom a západom Nemecka boli v roku 1990 výraznejšie, než dlhodobé rozdiely medzi juhom a severom Talianska, v Nemecku sa podarilo tieto rozdiely podstatne znížiť za relatívne krátky čas dvoch dekád. Nebolo to však vďaka eurofondom a regionálnej/kohéznej politike EÚ, ale najmä domácimi politikami a nemalými nákladmi samotného Nemecka v stovkách miliárd eur. Príliš časté zmeny na úrovni NUTS III, obzvlášť v nových spolkových krajinách bývalého východného Nemecka, nám neumožňujú spätne v dlhšom časovom rade porovnať vývoj disparít na tejto úrovni NUTS klasifikácie. Dáta za obdobie 2001-2005, v ktorom v Nemecku došlo k rastu miery nezamestnanosti na celoštátnej úrovni, nám ukazujú, že došlo k miernemu poklesu medziregionálnych disparít na úrovniach NUTS I a NUTS II, avšak na úrovni NUTS III sme boli svedkami opačného trendu. I tento príklad potvrdzuje, že ak by EÚ venovala pozornosť sledovaniu vývoja disparít na nižšej úrovni, než NUTS II, výsledky regionálnej/kohéznej politiky EÚ vyznievajú ešte menej lichotivo.

Príklad východného Nemecka hovorí i o tom, kam až môžu dospieť dlhodobé politiky štátnej politiky nivelizácie, prerozdelenia a socialistických politík, akou vo svojej podstate je i regionálna/kohézna politika EÚ. Tieto mechanizmy nie sú liekom na problémy v regiónoch, ale naopak sú súčasťou príčin úpadku či stagnácie.

Tab. č. 4 | DE | : Nemecko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III (pokračovanie na ďalších stranách)⁵⁹

kód	región	rok	2001	2002	2003	2004	2005
DE111	Stuttgart, Stadtkreis		4,3	5,2	7,1	8,2	10,3
DE112	Böblingen		3,5	3,9	5,4	6,1	6,4
DE113	Esslingen		2,9	3,4	4,7	5,4	5,8
DE114	Göppingen		3,2	3,9	5,5	6,8	7,3
DE115	Ludwigsburg		3,0	3,5	4,9	5,4	5,7
DE116	Rems-Murr-Kreis		3,2	3,9	5,2	6,0	6,5
DE117	Heilbronn, Stadtkreis		5,4	6,5	9,0	10,5	11,5
DE118	Heilbronn, Landkreis		3,4	4,0	5,7	6,4	6,6
DE119	Hohenlohekreis		3,2	4,0	5,7	6,5	6,2
DE11A	Schwäbisch Hall		3,6	4,4	6,2	6,7	6,4
DE11B	Main-Tauber-Kreis		3,6	4,5	6,2	7,2	7,3
DE11C	Heidenheim		4,5	5,1	7,4	9,0	8,8
DE11D	Ostalbkreis		4,3	4,9	6,6	7,5	7,3
DE121	Baden-Baden, Stadtkreis		3,9	5,2	6,4	7,4	9,7
DE122	Karlsruhe, Stadtkreis		4,9	5,9	7,4	8,4	8,6
DE123	Karlsruhe, Landkreis		3,3	4,0	4,9	5,7	6,0
DE124	Rastatt		3,4	4,0	4,7	5,3	5,6
DE125	Heidelberg, Stadtkreis		4,3	5,0	6,2	7,4	8,3
DE126	Mannheim, Stadtkreis		7,3	8,3	9,8	11,0	12,1

⁵⁹ Regióny, ktoré sú v tab. č.3 uvedené *kurzívou*, nie sú na rozdiel od ostatných uvedených regiónov súčasťou tzv. NUTS 2010, ale vychádzajú z predošlej sústavy tzv. NUTS 2006.

DE127	Neckar-Odenwald-Kreis	3,8	4,6	5,9	6,9	7,2
DE128	Rhein-Neckar-Kreis	4,1	4,8	5,5	6,4	6,9
DE129	Pforzheim, Stadtkreis	5,4	7,0	8,8	10,0	10,6
DE12A	Calw	2,8	3,6	4,5	5,4	6,0
DE12B	Enzkreis	3,2	3,8	4,9	5,4	5,4
DE12C	Freudenstadt	3,0	3,9	4,9	5,6	6,2
DE131	Freiburg im Breisgau, Stadtkreis	5,6	5,8	6,8	8,3	8,7
DE132	Breisgau-Hochschwarzwald	3,3	3,7	4,3	5,4	5,4
DE133	Emmendingen	3,4	4,0	4,8	6,1	5,4
DE134	Ortenaukreis	3,3	3,9	4,9	6,4	6,5
DE135	Rottweil	2,9	3,5	4,5	5,5	5,4
DE136	Schwarzwald-Baar-Kreis	3,2	4,0	5,4	7,0	6,7
DE137	Tuttlingen	3,3	3,6	4,6	5,9	5,7
DE138	Konstanz	4,3	5,0	5,9	7,2	6,8
DE139	Lörrach	4,1	4,1	4,7	6,0	6,2
DE13A	Waldshut	4,1	3,9	4,5	5,8	5,9
DE141	Reutlingen	3,2	3,8	5,1	5,7	6,1
DE142	Tübingen, Landkreis	3,6	4,1	5,5	6,2	6,4
DE143	Zollernalbkreis	3,8	4,6	6,5	7,5	8,5
DE144	Ulm, Stadtkreis	4,3	5,5	7,1	8,5	10,2
DE145	Alb-Donau-Kreis	3,1	3,9	5,0	5,7	6,3
DE146	Biberach	2,7	3,4	4,7	5,2	5,8
DE147	Bodenseekreis	3,3	4,1	5,2	5,7	6,0
DE148	Ravensburg	3,0	3,7	4,8	5,3	5,7
DE149	Sigmaringen	4,1	5,0	6,4	7,5	7,9
DE211	Ingolstadt, Kreisfreie Stadt	4,1	4,7	6,5	7,3	7,1
DE212	München, Kreisfreie Stadt	3,1	4,0	5,9	6,1	7,4
DE213	Rosenheim, Kreisfreie Stadt	3,8	4,6	7,0	7,2	8,4
DE214	Altötting	4,2	4,3	5,9	6,5	7,1
DE215	Berchtesgadener Land	3,5	4,2	5,5	5,9	6,2
DE216	Bad Tölz-Wolfratshausen	2,6	3,1	4,7	5,5	5,6
DE217	Dachau	2,3	2,7	4,2	4,6	4,6
DE218	Ebersberg	1,8	2,4	3,8	4,1	4,2
DE219	Eichstätt	2,5	2,7	3,4	3,5	3,5
DE21A	Erding	1,9	2,4	3,5	3,6	3,6
DE21B	Freising	1,8	2,4	3,7	3,9	3,7
DE21C	Fürstenfeldbruck	2,4	3,1	4,4	4,9	4,7
DE21D	Garmisch-Partenkirchen	2,6	3,1	4,8	5,2	5,6
DE21E	Landsberg am Lech	2,2	2,7	4,4	4,9	5,3
DE21F	Miesbach	2,5	3,2	5,1	5,2	5,0
DE21G	Mühlhofen a. Inn	3,5	4,2	6,0	6,7	7,1
DE21H	München, Landkreis	2,1	2,7	4,1	4,2	4,3
DE21I	Neuburg-Schrobenhausen	3,0	3,3	4,4	4,6	4,9
DE21J	Pfaffenhofen a. d. Ilm	3,2	3,5	4,9	4,6	4,4
DE21K	Rosenheim, Landkreis	2,4	3,0	4,8	4,9	5,3
DE21L	Starnberg	2,1	2,9	4,4	4,2	4,3
DE21M	Traunstein	2,9	3,5	4,7	4,8	5,3
DE21N	Weilheim-Schongau	2,3	2,7	4,0	4,4	5,0
DE221	Landshut, Kreisfreie Stadt	3,9	4,6	5,9	6,8	7,3
DE222	Passau, Kreisfreie Stadt	4,9	5,5	7,3	8,4	9,1
DE223	Straubing, Kreisfreie Stadt	4,6	5,6	7,1	8,4	9,5
DE224	Deggendorf	4,1	4,9	6,0	6,9	7,0
DE225	Freyung-Grafenau	4,8	6,0	8,0	8,7	7,9
DE226	Kelheim	3,0	3,6	4,6	5,1	5,2

DE227	Landshut, Landkreis	2,8	3,1	4,0	4,6	4,4
DE228	Passau, Landkreis	4,7	5,4	6,9	7,9	7,6
DE229	Regen	4,4	5,5	6,5	7,1	7,3
DE22A	Rottal-Inn	3,6	4,2	5,2	6,1	6,0
DE22B	Straubing-Bogen	3,4	3,7	4,6	5,3	5,6
DE22C	Dingolfing-Landau	2,6	2,9	3,5	3,9	4,1
DE231	Amberg, Kreisfreie Stadt	7,1	7,6	9,9	10,8	10,3
DE232	Regensburg, Kreisfreie Stadt	6,1	6,1	7,4	8,0	7,3
DE233	Weiden i. d. Opf, Kreisfreie Stadt	6,2	6,6	8,8	9,6	11,3
DE234	Amberg-Sulzbach	4,7	4,9	6,6	7,5	6,9
DE235	Cham	4,8	5,2	7,0	7,5	6,6
DE236	Neumarkt i. d. OPf.	4,2	4,4	5,6	6,0	5,1
DE237	Neustadt a. d. Waldnaab	4,3	4,5	6,1	6,7	6,5
DE238	Regensburg, Landkreis	3,7	3,7	4,5	4,9	4,3
DE239	Schwandorf	4,1	4,3	5,7	6,1	5,9
DE23A	Tirschenreuth	5,5	5,9	7,8	8,1	8,0
DE241	Bamberg, Kreisfreie Stadt	5,5	7,2	9,0	10,2	10,9
DE242	Bayreuth, Kreisfreie Stadt	6,2	8,4	10,3	11,9	12,4
DE243	Coburg, Kreisfreie Stadt	6,5	8,8	11,5	13,8	14,9
DE244	Hof, Kreisfreie Stadt	8,6	11,1	13,4	14,7	15,6
DE245	Bamberg, Landkreis	4,0	5,1	6,3	7,2	7,0
DE246	Bayreuth, Landkreis	4,7	6,1	7,3	8,6	8,4
DE247	Coburg, Landkreis	4,8	6,7	9,1	10,8	10,7
DE248	Forchheim	4,1	5,1	5,9	6,9	7,0
DE249	Hof, Landkreis	5,9	7,7	9,8	10,4	10,6
DE24A	Kronach	5,2	6,7	8,4	9,8	10,2
DE24B	Kulmbach	6,0	7,4	9,1	11,2	11,9
DE24C	Lichtenfels	4,7	6,5	8,3	10,0	10,5
DE24D	Wunsiedel i. Fichtelgebirge	7,2	9,3	11,4	12,1	12,3
DE251	Ansbach, Kreisfreie Stadt	4,4	5,4	6,9	8,4	8,7
DE252	Erlangen, Kreisfreie Stadt	4,5	4,9	6,3	7,1	7,3
DE253	Fürth, Kreisfreie Stadt	5,9	7,2	9,4	10,6	11,2
DE254	Nürnberg, Kreisfreie Stadt	6,8	8,0	10,5	12,3	12,5
DE255	Schwabach, Kreisfreie Stadt	3,3	4,5	6,7	8,0	8,0
DE256	Ansbach, Landkreis	3,6	4,3	5,6	6,6	6,7
DE257	Erlangen-Höchstadt	3,4	3,7	4,7	5,4	5,0
DE258	Fürth, Landkreis	3,6	4,3	5,6	6,3	6,3
DE259	Nürnberger Land	3,5	4,1	5,6	6,7	6,3
DE25A	Neustadt a. d. Aisch-Bad Windsheim	3,3	4,2	5,4	6,1	6,4
DE25B	Roth	3,4	4,2	5,8	6,6	6,3
DE25C	Weißenburg-Gunzenhausen	4,1	5,2	6,8	7,9	8,2
DE261	Aschaffenburg, Kreisfreie Stadt	5,2	7,0	8,1	10,0	11,2
DE262	Schweinfurt, Kreisfreie Stadt	8,2	9,7	10,3	11,7	14,7
DE263	Würzburg, Kreisfreie Stadt	4,8	6,0	7,3	9,0	10,5
DE264	Aschaffenburg, Landkreis	3,6	4,5	5,4	6,4	6,9
DE265	Bad Kissingen	5,3	6,5	7,5	9,1	9,7
DE266	Rhön-Grabfeld	5,6	6,8	7,6	8,6	10,0
DE267	Haßberge	4,3	5,3	6,4	7,8	8,0
DE268	Kitzingen	3,4	4,2	5,1	6,2	7,0
DE269	Miltenberg	4,3	5,4	6,6	7,7	8,2
DE26A	Main-Spessart	3,2	3,9	5,0	6,0	6,6
DE26B	Schweinfurt, Landkreis	4,3	5,0	5,2	5,7	6,1
DE26C	Würzburg, Landkreis	3,2	3,8	4,7	5,8	6,0
DE271	Augsburg, Kreisfreie Stadt	5,4	6,0	9,0	10,7	11,5

DE272	Kaufbeuren, Kreisfreie Stadt	4,9	5,4	8,0	9,5	8,9
DE273	Kempten (Allgäu), Kreisfreie Stadt	4,9	5,2	7,3	8,2	8,4
DE274	Memmingen, Kreisfreie Stadt	4,3	5,2	7,1	8,1	8,0
DE275	Aichach-Friedberg	3,3	3,6	5,0	5,9	5,3
DE276	Augsburg, Landkreis	3,4	3,5	5,2	6,3	5,4
DE277	Dillingen a.d. Donau	2,8	2,9	4,5	5,4	5,3
DE278	Günzburg	3,9	4,2	5,6	6,4	6,1
DE279	Neu-Ulm	4,2	4,1	5,7	6,5	6,1
DE27A	Lindau (Bodensee)	2,8	3,0	4,3	4,7	4,6
DE27B	Ostallgäu	3,0	3,1	4,8	5,6	4,9
DE27C	Unterallgäu	2,9	3,4	4,9	5,5	4,9
DE27D	Donau-Ries	3,2	2,8	4,0	4,5	4,7
DE27E	Oberallgäu	3,5	3,7	5,3	6,0	5,5
DE300	Berlin	15,1	15,6	18,0	19,1	19,2
DE401	Brandenburg an der Havel, Kreisfreie Stadt	:	:	:	20,2	20,9
DE402	Cottbus, Kreisfreie Stadt	:	:	:	19,1	18,2
DE403	Frankfurt (Oder), Kreisfreie Stadt	:	:	:	22,1	20,6
DE404	Potsdam, Kreisfreie Stadt	:	:	:	12,1	12,6
DE405	Barnim	:	:	:	19,4	17,5
DE406	Dahme-Spreewald	:	:	:	14,8	13,4
DE407	Elbe-Elster	:	:	:	22,3	21,8
DE408	Havelland	:	:	:	18,4	17,1
DE409	Märkisch-Oderland	:	:	:	21,1	19,0
DE40A	Oberhavel	:	:	:	19,1	17,2
DE40B	Oberspreewald-Lausitz	:	:	:	24,1	23,3
DE40C	Oder-Spree	:	:	:	19,7	18,7
DE40D	Ostprignitz-Ruppin	:	:	:	22,4	21,8
DE40E	Potsdam-Mittelmark	:	:	:	12,8	12,2
DE40F	Prignitz	:	:	:	23,3	22,9
DE40G	Spree-Neiße	:	:	:	20,7	19,4
DE40H	Teltow-Fläming	:	:	:	14,7	14,7
DE40I	Uckermark	:	:	:	27,3	25,8
DE501	Bremen, Kreisfreie Stadt	8,1	9,3	10,5	13,5	15,2
DE502	Bremerhaven, Kreisfreie Stadt	11,5	13,3	15,4	20,1	22,9
DE600	Hamburg	7,0	8,2	9,6	10,6	10,4
DE711	Darmstadt, Kreisfreie Stadt	5,8	6,1	7,5	8,7	9,3
DE712	Frankfurt am Main, Kreisfreie Stadt	5,8	6,2	8,0	9,2	9,3
DE713	Offenbach am Main, Kreisfreie Stadt	7,8	8,3	10,6	12,6	13,1
DE714	Wiesbaden, Kreisfreie Stadt	6,4	7,0	8,5	9,8	10,9
DE715	Bergstraße	5,2	5,2	6,3	7,4	7,8
DE716	Darmstadt-Dieburg	4,6	4,9	6,1	6,9	7,1
DE717	Groß-Gerau	4,8	5,1	6,3	7,5	7,8
DE718	Hochtaunuskreis	3,7	4,1	5,2	5,9	5,5
DE719	Main-Kinzig-Kreis	5,6	5,7	6,6	7,2	7,6
DE71A	Main-Taunus-Kreis	3,4	3,6	4,6	5,1	5,3
DE71B	Odenwaldkreis	5,2	5,3	6,7	8,4	8,0
DE71C	Offenbach, Landkreis	4,6	5,1	6,7	7,7	7,5
DE71D	Rheingau-Taunus-Kreis	3,9	4,3	5,3	6,0	6,3
DE71E	Wetteraukreis	5,0	5,5	6,6	7,5	7,8
DE721	Gießen, Landkreis	5,9	6,2	8,7	9,7	10,5
DE722	Lahn-Dill-Kreis	5,2	5,6	7,7	8,8	8,9
DE723	Limburg-Weilburg	4,4	4,8	6,8	8,1	8,8
DE724	Marburg-Biedenkopf	5,1	5,0	6,7	7,1	7,7
DE725	Vogelsbergkreis	5,4	5,6	7,5	8,2	8,2

DE731	Kassel, Kreisfreie Stadt	11,0	11,7	12,3	12,5	15,6
DE732	Fulda	5,3	5,8	6,1	6,0	6,9
DE733	Hersfeld-Rotenburg	6,4	6,5	6,7	6,9	8,1
DE734	Kassel, Landkreis	6,4	6,7	6,8	6,6	8,0
DE735	Schwalm-Eder-Kreis	6,6	6,9	6,9	6,7	8,4
DE736	Waldeck-Frankenberg	5,3	6,0	6,7	7,0	7,9
DE737	Werra-Meißner-Kreis	8,8	8,7	9,1	9,1	10,7
DE801	Greifswald, Kreisfreie Stadt	18,7	18,6	20,5	22,8	22,2
DE802	Neubrandenburg, Kreisfreie Stadt	19,3	20,3	21,5	23,7	23,0
DE803	Rostock, Kreisfreie Stadt	16,1	17,4	18,8	20,7	20,5
DE804	Schwerin, Kreisfreie Stadt	15,2	14,5	15,9	16,9	18,2
DE805	Stralsund, Kreisfreie Stadt	20,6	21,2	22,8	25,5	22,9
DE806	Wismar, Kreisfreie Stadt	19,4	18,3	19,1	19,8	19,8
DE807	Bad Doberan	15,4	16,1	17,1	17,9	17,1
DE808	Demmin	25,1	26,4	27,8	30,3	27,8
DE809	Güstrow	20,7	21,7	23,0	26,1	24,4
DE80A	Ludwigslust	12,2	12,4	13,3	14,5	14,0
DE80B	Mecklenburg-Strelitz	21,8	23,1	23,7	26,3	24,7
DE80C	Müritz	20,9	21,8	22,8	23,8	21,9
DE80D	Nordvorpommern	21,7	21,7	23,9	26,4	24,9
DE80E	Nordwestmecklenburg	14,5	14,4	14,9	16,1	16,0
DE80F	Ostvorpommern	20,3	21,0	22,3	24,8	25,6
DE80G	Parchim	17,1	17,5	17,9	18,8	17,9
DE80H	Rügen	18,9	19,9	21,2	22,9	21,4
DE80I	Uecker-Randow	24,9	26,1	27,2	31,5	29,6
DE911	Braunschweig, Kreisfreie Stadt	8,1	9,7	11,0	11,5	12,3
DE912	Salzgitter, Kreisfreie Stadt	9,3	9,9	11,3	12,1	13,4
DE913	Wolfsburg, Kreisfreie Stadt	6,6	7,0	7,6	7,9	9,8
DE914	Gifhorn	7,1	7,9	8,8	8,9	9,6
DE915	Göttingen	8,4	9,6	10,5	11,1	12,1
DE916	Goslar	8,7	10,0	10,6	10,8	12,8
DE917	Helmstedt	8,7	9,6	10,2	10,4	11,7
DE918	Northeim	8,1	9,6	10,6	11,1	11,9
DE919	Osterode am Harz	9,3	11,0	11,9	12,8	14,1
DE91A	Peine	7,1	7,7	8,4	8,9	10,0
DE91B	Wolfenbüttel	7,3	8,0	8,7	9,3	9,8
DE922	Diepholz	4,4	5,1	5,6	7,2	7,0
DE923	Hameln-Pyrmont	8,0	9,0	9,9	12,2	11,7
DE925	Hildesheim	6,3	6,6	7,2	8,8	9,3
DE926	Holz Minden	7,1	8,2	9,0	11,6	11,8
DE927	Nienburg (Weser)	5,3	6,1	7,1	8,9	9,0
DE928	Schaumburg	5,9	6,9	7,9	10,3	9,9
DE929	Region Hannover	6,9	7,8	8,6	10,2	11,2
DE931	Celle	7,4	7,3	9,0	10,0	11,2
DE932	Cuxhaven	6,6	6,9	8,6	9,9	11,1
DE933	Harburg	4,9	5,4	7,0	7,1	7,3
DE934	Lüchow-Dannenberg	10,9	11,9	14,4	15,3	16,1
DE935	Lüneburg, Landkreis	7,2	7,8	10,2	10,3	10,4
DE936	Osterholz	5,2	5,4	6,8	8,0	8,5
DE937	Rotenburg (Wümme)	4,8	5,2	6,8	7,8	8,3
DE938	Sołtau-Fallingb.ostel	5,6	6,1	7,8	8,8	10,2
DE939	Stade	4,9	5,2	6,9	7,9	9,4
DE93A	Uelzen	7,1	7,8	10,4	11,1	12,0
DE93B	Verden	4,2	4,6	6,1	6,8	8,0

DE941	Delmenhorst, Kreisfreie Stadt	7,7	9,0	11,3	12,3	15,7
DE942	Emden, Kreisfreie Stadt	7,5	8,7	10,9	12,2	13,1
DE943	Oldenburg (Oldenburg), Kreisfreie Stadt	6,6	7,7	9,5	10,8	12,8
DE944	Osnabrück, Kreisfreie Stadt	6,0	7,1	8,8	9,9	11,8
DE945	Wilhelmshaven, Kreisfreie Stadt	8,0	9,4	11,8	13,2	16,6
DE946	Ammerland	5,1	6,2	7,6	8,4	8,7
DE947	Aurich	7,1	8,1	10,2	11,6	12,0
DE948	Cloppenburg	4,7	5,4	6,8	7,5	8,9
DE949	Emsland	5,0	5,7	7,1	7,9	8,3
DE94A	Friesland (DE)	6,1	7,3	8,9	9,8	11,5
DE94B	Grafschaft Bentheim	4,6	5,6	7,2	7,8	8,6
DE94C	Leer	6,7	8,0	10,6	11,5	12,9
DE94D	Oldenburg, Landkreis	4,8	5,6	7,0	8,0	8,6
DE94E	Osnabrück, Landkreis	3,9	4,8	6,0	6,6	7,6
DE94F	Vechta	3,5	3,9	5,0	5,6	6,4
DE94G	Wesermarsch	5,6	6,4	7,8	8,9	9,5
DE94H	Wittmund	6,6	8,0	10,0	11,3	12,4
DEA11	Düsseldorf, Kreisfreie Stadt	6,0	7,3	9,0	9,9	10,7
DEA12	Duisburg, Kreisfreie Stadt	8,7	10,2	12,4	13,5	14,5
DEA13	Essen, Kreisfreie Stadt	7,2	8,9	10,8	11,8	13,6
DEA14	Krefeld, Kreisfreie Stadt	6,8	8,5	10,7	11,5	11,5
DEA15	Mönchengladbach, Kreisfreie Stadt	6,7	8,8	10,9	11,9	12,8
DEA16	Mülheim an der Ruhr, Kreisfreie Stadt	5,7	6,4	8,2	8,9	9,5
DEA17	Oberhausen, Kreisfreie Stadt	7,7	8,3	10,7	11,9	12,6
DEA18	Remscheid, Kreisfreie Stadt	5,1	6,7	8,7	9,3	10,0
DEA19	Solingen, Kreisfreie Stadt	5,3	6,7	8,3	9,3	8,7
DEA1A	Wuppertal, Kreisfreie Stadt	6,1	7,8	10,0	11,4	12,7
DEA1B	Kleve	5,0	5,9	7,2	7,7	8,0
DEA1C	Mettmann	4,2	5,3	6,6	7,3	7,6
DEA1D	Rhein-Kreis Neuss	4,4	5,6	7,1	7,9	7,7
DEA1E	Viersen	4,9	6,1	7,6	8,0	7,9
DEA1F	Wesel	5,6	6,5	8,1	8,5	8,7
DEA22	Bonn, Kreisfreie Stadt	4,5	5,3	6,8	6,8	7,6
DEA23	Köln, Kreisfreie Stadt	7,2	7,9	10,0	10,3	11,3
DEA24	Leverkusen, Kreisfreie Stadt	6,3	6,7	8,4	8,7	10,8
DEA26	Düren	5,6	6,3	7,8	8,5	9,5
DEA27	Rhein-Erft-Kreis	4,7	5,5	7,1	7,6	9,1
DEA28	Euskirchen	4,5	5,3	6,7	7,2	7,8
DEA29	Heinsberg	5,8	6,4	8,2	8,5	9,6
DEA2A	Oberbergischer Kreis	5,5	5,9	7,3	7,7	8,7
DEA2B	Rheinisch-Bergischer Kreis	4,8	5,5	6,9	7,3	8,1
DEA2C	Rhein-Sieg-Kreis	4,3	4,9	5,9	5,9	6,4
DEA21	<i>Aachen, Kreisfreie Stadt (NUTS 2006)</i>	6,7	7,6	9,7	10,3	12,1
DEA25	<i>Aachen, Kreis (NUTS 2006)</i>	6,1	6,7	8,4	8,8	10,8
DEA31	Bottrop, Kreisfreie Stadt	7,1	8,4	10,8	11,3	11,5
DEA32	Gelsenkirchen, Kreisfreie Stadt	10,0	11,7	14,9	15,5	18,4
DEA33	Münster, Kreisfreie Stadt	4,4	5,5	7,1	7,4	7,7
DEA34	Borken	4,0	5,3	6,9	6,8	7,0
DEA35	Coesfeld	3,8	4,8	6,3	6,2	6,6
DEA36	Recklinghausen	7,8	8,7	10,5	10,6	11,5
DEA37	Steinfurt	4,0	4,8	6,4	6,3	6,5
DEA38	Warendorf	4,2	5,2	6,9	7,0	7,7
DEA41	Bielefeld, Kreisfreie Stadt	7,7	9,7	10,7	13,0	13,6
DEA42	Gütersloh	4,9	6,4	7,1	8,2	8,6

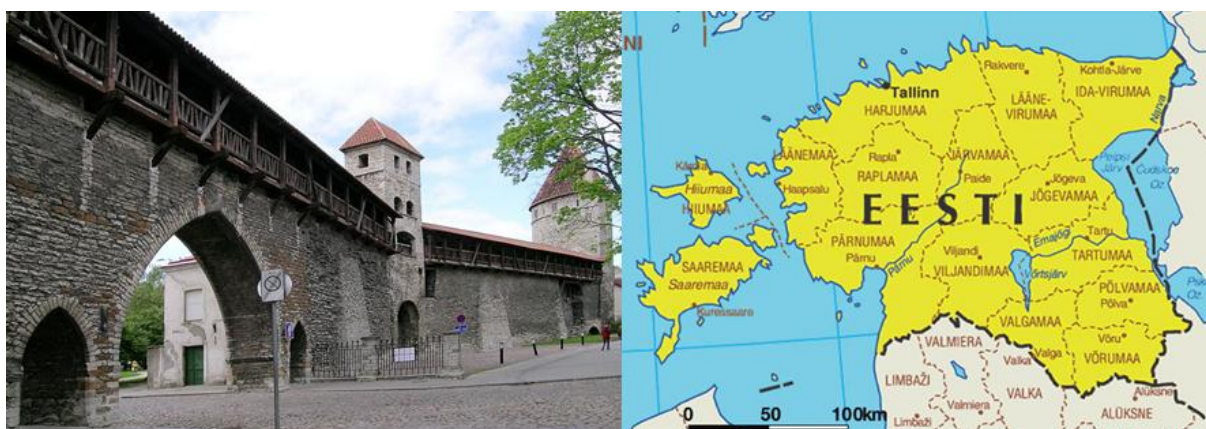
DEA43	Herford	4,9	6,5	7,2	8,3	9,2
DEA44	Höxter	5,6	6,8	6,8	8,0	8,4
DEA45	Lippe	5,8	7,9	8,4	9,5	10,9
DEA46	Minden-Lübbecke	5,3	6,9	7,9	9,0	9,5
DEA47	Paderborn	5,8	7,0	7,2	8,7	9,5
DEA51	Bochum, Kreisfreie Stadt	8,0	8,8	11,3	12,0	13,6
DEA52	Dortmund, Kreisfreie Stadt	9,9	10,8	13,4	15,0	16,7
DEA53	Hagen, Kreisfreie Stadt	7,2	8,6	11,1	11,9	13,1
DEA54	Hamm, Kreisfreie Stadt	8,6	9,7	12,0	12,9	13,6
DEA55	Herne, Kreisfreie Stadt	10,4	11,4	13,7	14,6	16,7
DEA56	Ennepe-Ruhr-Kreis	6,0	6,8	8,4	9,1	10,2
DEA57	Hochsauerlandkreis	4,6	5,8	7,4	8,0	9,5
DEA58	Märkischer Kreis	5,3	6,7	8,4	9,1	9,8
DEA59	Olpe	4,3	4,9	6,3	6,5	7,2
DEA5A	Siegen-Wittgenstein	4,9	5,8	7,3	8,0	9,7
DEA5B	Soest	5,7	6,8	8,3	9,2	10,1
DEA5C	Unna	7,6	8,4	10,6	11,7	12,6
DEB11	Koblenz, Kreisfreie Stadt	:	6,1	6,8	8,1	11,3
DEB12	Ahrweiler	:	5,0	6,0	7,0	7,4
DEB13	Altenkirchen (Westerwald)	:	5,8	6,7	8,0	9,2
DEB14	Bad Kreuznach	:	6,5	7,3	8,7	9,7
DEB15	Birkenfeld	:	7,3	8,0	9,1	10,1
DEB16	Cochem-Zell	:	4,3	5,1	5,9	6,8
DEB17	Mayen-Koblenz	:	5,6	6,3	7,3	8,5
DEB18	Neuwied	:	6,4	7,5	8,6	9,6
DEB19	Rhein-Hunsrück-Kreis	:	5,6	6,3	7,1	7,8
DEB1A	Rhein-Lahn-Kreis	:	5,2	5,8	6,8	8,0
DEB1B	Westerwaldkreis	:	4,8	5,6	6,4	7,4
DEB21	Trier, Kreisfreie Stadt	:	6,5	6,9	8,4	10,7
DEB22	Bernkastel-Wittlich	:	4,4	4,4	5,7	6,6
DEB23	Eifelkreis Bitburg-Prüm	:	4,1	4,1	5,2	6,4
DEB24	Vulkaneifel	:	4,3	4,6	6,1	8,0
DEB25	Trier-Saarburg	:	4,1	4,1	5,2	5,8
DEB31	Frankenthal (Pfalz), Kreisfreie Stadt	:	7,0	7,4	8,1	11,0
DEB32	Kaiserslautern, Kreisfreie Stadt	:	8,9	9,1	9,9	13,0
DEB33	Landau in der Pfalz, Kreisfreie Stadt	:	5,9	6,6	6,8	7,9
DEB34	Ludwigshafen am Rhein, Kreisfreie Stadt	:	7,4	8,3	9,5	13,1
DEB35	Mainz, Kreisfreie Stadt	:	5,4	6,2	6,9	9,5
DEB36	Neustadt an der Weinstraße, Kreisfreie Stadt	:	5,6	5,9	6,1	9,0
DEB37	Pirmasens, Kreisfreie Stadt	:	10,5	12,8	14,7	18,9
DEB38	Speyer, Kreisfreie Stadt	:	6,5	7,1	7,4	10,1
DEB39	Worms, Kreisfreie Stadt	:	7,5	8,1	8,2	11,9
DEB3A	Zweibrücken, Kreisfreie Stadt	:	7,6	9,0	9,5	13,4
DEB3B	Alzey-Worms	:	5,0	5,7	6,1	8,5
DEB3C	Bad Dürkheim	:	4,6	4,9	5,1	6,6
DEB3D	Donnersbergkreis	:	7,0	6,9	7,1	9,7
DEB3E	Germersheim	:	5,1	5,8	6,0	7,2
DEB3F	Kaiserslautern, Landkreis	:	5,9	6,2	6,4	8,4
DEB3G	Kusel	:	6,2	6,6	6,9	9,4
DEB3H	Südliche Weinstraße	:	4,9	5,4	5,3	6,6
DEB3I	Rhein-Pfalz-Kreis	:	4,0	4,3	4,8	6,1
DEB3J	Mainz-Bingen	:	4,4	5,1	5,2	6,9
DEB3K	Südwestpfalz	:	6,0	7,2	7,5	9,3
DEC01	Regionalverband Saarbrücken	7,6	9,8	10,7	10,9	13,7

DEC02	Merzig-Wadern	4,8	5,9	6,7	7,2	8,5
DEC03	Neunkirchen	5,9	8,1	8,6	9,3	11,4
DEC04	Saarlouis	5,5	6,6	7,1	7,3	9,1
DEC05	Saarpfalz-Kreis	4,7	6,4	7,1	7,8	9,4
DEC06	St. Wendel	3,9	5,2	5,9	6,5	7,8
DED21	Dresden, Kreisfreie Stadt	14,5	14,3	13,7	15,3	15,3
DED22	Görlitz, Kreisfreie Stadt (NUTS 2006)	22,8	23,2	23,3	26,6	25,9
DED23	Hoyerswerda, Kreisfreie Stadt (NUTS 2006)	23,9	23,6	23,2	25,7	24,5
DED24	Bautzen (NUTS 2006)	19,0	19,4	18,7	21,1	20,2
DED25	Meißen (NUTS 2006)	15,5	15,2	14,5	16,6	17,6
DED26	Niederschlesischer Oberlausitzkreis (NUTS 2006)	20,7	21,1	20,6	23,2	22,3
DED27	Riesa-Großenhain (NUTS 2006)	18,6	18,6	18,1	20,9	20,4
DED28	Löbau-Zittau (NUTS 2006)	21,4	21,9	21,5	24,7	22,8
DED29	Sächsische Schweiz (NUTS 2006)	17,1	17,3	16,1	18,1	18,3
DED2A	Weißeritzkreis (NUTS 2006)	15,4	15,6	14,1	15,5	15,6
DED2B	Kamenz (NUTS 2006)	16,9	17,1	16,0	17,8	16,7
DED41	Chemnitz, Kreisfreie Stadt	16,1	17,1	17,5	19,5	17,9
DED12	Plauen, Kreisfreie Stadt (NUTS 2006)	16,1	17,4	17,9	18,9	17,3
DED13	Zwickau, Kreisfreie Stadt (NUTS 2006)	18,3	18,6	18,5	20,9	19,6
DED14	Annaberg (NUTS 2006)	16,3	17,2	17,9	20,0	17,8
DED15	Chemnitzer Land (NUTS 2006)	15,9	17,3	17,3	19,1	17,5
DED16	Freiberg (NUTS 2006)	16,1	16,4	16,2	18,6	16,8
DED17	Vogtlandkreis (NUTS 2006)	13,8	15,6	16,1	17,3	16,3
DED18	Mittlerer Erzgebirgskreis (NUTS 2006)	17,1	18,4	18,9	20,8	19,0
DED19	Mittweida (NUTS 2006)	16,4	17,4	18,0	19,8	18,3
DED1A	Stollberg (NUTS 2006)	15,9	17,0	17,3	18,8	16,4
DED1B	Aue-Schwarzenberg (NUTS 2006)	18,3	18,8	20,2	22,1	19,4
DED1C	Zwickauer Land (NUTS 2006)	17,5	17,6	17,7	20,1	18,1
DED51	Leipzig, Kreisfreie Stadt	17,1	19,6	20,4	20,2	21,0
DED32	Delitzsch (NUTS 2006)	17,4	18,0	18,9	19,8	19,9
DED33	Döbeln (NUTS 2006)	19,4	19,3	19,9	21,0	20,5
DED34	Leipziger Land (NUTS 2006)	18,5	20,3	20,6	21,0	20,9
DED35	Muldentalkreis (NUTS 2006)	16,5	16,7	17,9	18,7	19,0
DED36	Torgau-Oschatz (NUTS 2006)	17,7	18,9	19,5	20,0	20,1
DEE01	Dessau-Roßlau, Kreisfreie Stadt	:	:	:	:	:
DEE02	Halle (Saale), Kreisfreie Stadt	:	:	:	:	:
DEE03	Magdeburg, Kreisfreie Stadt	:	:	:	:	:
DEE04	Altmarkkreis Salzwedel	:	:	:	:	:
DEE05	Anhalt-Bitterfeld	:	:	:	:	:
DEE06	Jerichower Land	:	:	:	:	:
DEE07	Börde	:	:	:	:	:
DEE08	Burgenland (DE)	:	:	:	:	:
DEE09	Harz	:	:	:	:	:
DEE0A	Mansfeld-Südharz	:	:	:	:	:
DEE0B	Saalekreis	:	:	:	:	:
DEE0C	Salzlandkreis	:	:	:	:	:
DEE0D	Stendal	:	:	:	:	:
DEE0E	Wittenberg	:	:	:	:	:
DEF01	Flensburg, Kreisfreie Stadt	9,2	10,4	11,7	13,4	15,4
DEF02	Kiel, Kreisfreie Stadt	8,5	9,9	11,4	13,0	14,2
DEF03	Lübeck, Kreisfreie Stadt	9,4	10,8	11,7	13,4	15,6
DEF04	Neumünster, Kreisfreie Stadt	9,0	10,3	11,5	13,0	13,8
DEF05	Dithmarschen	7,0	8,2	9,4	11,2	12,2
DEF06	Herzogtum Lauenburg	5,9	6,7	7,5	8,6	8,5

DEF07	Nordfriesland	5,9	7,3	8,5	9,6	9,5
DEF08	Ostholstein	6,6	7,7	8,6	9,7	10,2
DEF09	Pinneberg	5,6	7,0	7,8	8,6	9,0
DEF0A	Plön	5,7	6,8	7,9	9,1	8,8
DEF0B	Rendsburg-Eckernförde	5,6	6,5	7,1	7,8	8,6
DEF0C	Schleswig-Flensburg	5,9	7,0	7,8	8,9	9,3
DEF0D	Segeberg	5,0	6,2	7,0	7,7	7,4
DEF0E	Steinburg	6,5	8,1	9,1	10,8	10,3
DEF0F	Stormarn	4,4	5,5	6,0	7,0	6,8
DEG01	Erfurt, Kreisfreie Stadt	14,5	16,0	17,7	17,7	19,0
DEG02	Gera, Kreisfreie Stadt	16,1	16,8	18,3	18,6	20,0
DEG03	Jena, Kreisfreie Stadt	10,9	11,5	12,9	12,5	12,9
DEG04	Suhl, Kreisfreie Stadt	13,2	14,4	14,9	14,6	14,6
DEG05	Weimar, Kreisfreie Stadt	15,1	15,1	17,2	17,9	18,8
DEG06	Eichsfeld	12,8	13,5	14,8	15,1	15,5
DEG07	Nordhausen	17,5	18,4	19,5	19,7	19,6
DEG09	Unstrut-Hainich-Kreis	14,1	15,5	16,6	16,6	18,0
DEG0A	Kyffhäuserkreis	20,2	21,1	22,8	23,5	24,5
DEG0B	Schmalkalden-Meiningen	12,1	12,9	14,1	13,5	13,7
DEG0C	Gotha	12,1	13,2	14,5	14,4	15,3
DEG0D	Sömmerda	15,4	17,1	19,1	18,4	19,4
DEG0E	Hildburghausen	10,4	11,8	13,0	13,6	14,1
DEG0F	Ilm-Kreis	16,1	17,7	18,8	18,7	19,1
DEG0G	Weimarer Land	13,1	15,2	16,9	16,8	17,3
DEG0H	Sonneberg	8,6	10,3	11,5	11,8	13,1
DEG0I	Saalfeld-Rudolstadt	14,3	15,1	16,8	16,4	18,4
DEG0J	Saale-Holzland-Kreis	12,3	13,4	14,7	14,6	15,0
DEG0K	Saale-Orla-Kreis	13,6	14,6	15,4	15,0	15,9
DEG0L	Greiz	14,3	15,8	16,9	17,1	18,0
DEG0M	Altenburger Land	18,6	20,2	21,2	21,0	21,3
DEG0N	Eisenach, Kreisfreie Stadt	12,1	12,7	12,9	13,6	15,4
DEG0P	Wartburgkreis	10,9	11,9	12,2	12,5	13,2
DE	Nemecko	7,8	8,5	9,8	10,7	11,1
EU	Európska únia (EÚ 27)	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9

Zdroj: Eurostat | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

| EE | Estónsko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	2004
Členská krajina eurozóny od roku:	2011
Počet obyvateľov (2011):	1 340 194
Rozloha:	45 226 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	3,4 mld. eur 2 579 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	1,00%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	0,45 mld. eur

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od vstupu do EÚ v roku 2004

Estónsko dosiaľ dostalo možnosť z rozpočtu EÚ postupne vyčerpať 4,1 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za obdobie rokov 2004-2013 ročne predstavuje sumu 306,4 eura (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | EE |: Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Estónsko

	Programovacie obdobie		Spolu
	2004-2006	2007-2013	2004-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	650	3 456	4 106
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	160,5	368,4	306,4
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	0,28	1,00	0,71

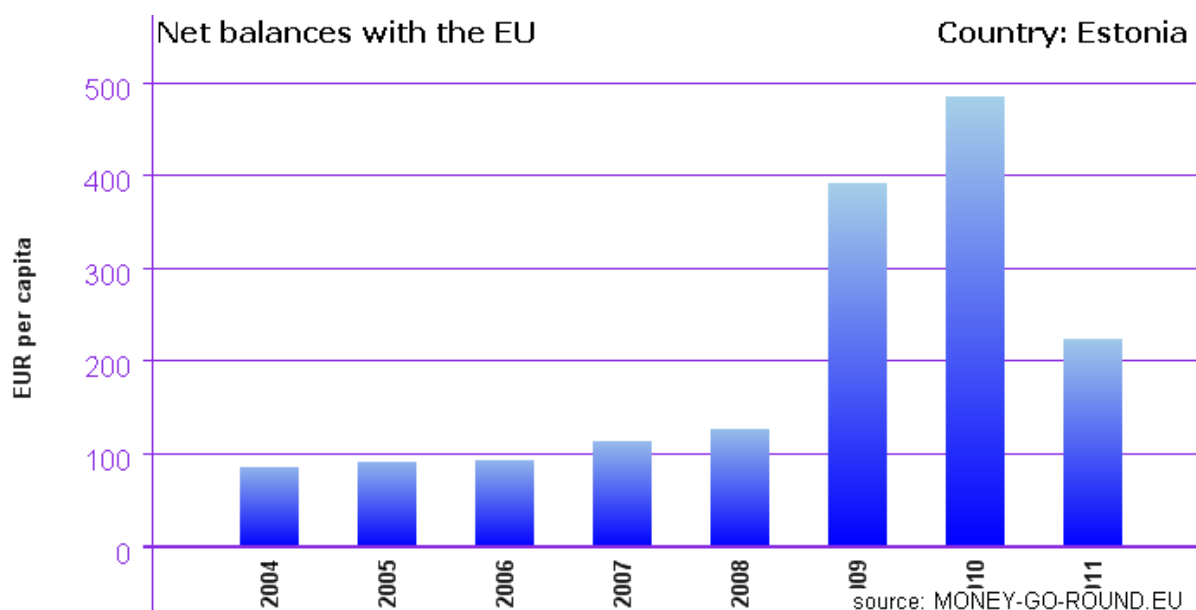
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Estónsko počas obdobia svojho krátkoho členstva získalo z rozpočtu EÚ o 2,178 mld. eur viac, než do spoločného rozpočtu muselo poslať. Patrí teda medzi čistých príjemcov (graf č. 1). V roku 2011 získalo z členstva v EÚ 226 eur na obyvateľa v čistom.⁶⁰

⁶⁰ Tento prepočet na obyvateľa je už po zarátaní objemu zdrojov, ktorý do rozpočtu EÚ Estónsko poslalo, ako i zarátaní objemu zdrojov, ktoré Estónsku boli z rozpočtu EÚ transferované na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahrňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Estónsku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu [Money-go-round.eu](http://www.money-go-round.eu) je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=EE>

Graf č. 1 | EE | Fiskálna bilancia Estónska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Estónsko patrí medzi menšie krajiny EÚ tak podľa rozlohy, ako i podľa počtu obyvateľov. Z toho dôvodu sa nečlení na regióny na úrovni NUTS I a ani na úrovni NUTS II (mapa č. 1). Podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)⁶¹ sa Estónsko člení na regióny až na úrovni NUTS III, a to na 5 celkov.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Estónsko je malá krajina s otvorenou ekonomikou, ktorej rast či recesia závisí od situácie na trhoch krajín, do ktorých smeruje estónsky export. To všetko sa odráža i vo vývoji miery nezamestnanosti, ktorá bola za obdobie 1999-2009 v šiestich rokoch nad priemerom EÚ 27, avšak v zvyšných štyroch pod priemerom. Výrazný skokovitý nárast miery nezamestnanosti krajina zaznamenala v roku 2009, kedy medziročne narástla o 8,3 p. b., pričom došlo i k istému miernemu nárastu medziregionálnych rozdielov (tab. č. 2).

Tab. č. 2 | EE | Estónsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EE001	Põhja-Eesti		8,6	10,5	9,8	8,0	9,0	9,0	7,6	5,4	3,8	4,1	11,9
EE004	Lääne-Eesti		11,5	11,9	9,8	7,7	8,4	7,4	5,7	4,0	3,4	4,3	11,6
EE006	Kesk-Eesti		10,7	12,9	12,2	9,7	9,0	8,2	5,9	4,5	3,9	5,4	14,8
EE007	Kirde-Eesti		21,7	25,7	22,6	19,6	17,4	17,9	14,6	11,4	9,7	11,3	21,4
EE008	Lõuna-Eesti		11,9	13,6	13,5	10,8	9,2	8,1	6,7	5,2	4,5	5,9	14,0
EE	Estónsko		11,6	13,6	12,6	10,3	10,0	9,7	7,9	5,9	4,7	5,5	13,8
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat

V roku 1999 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 13,1 p. b. a v roku 2000 dosiahol maximum na úrovni 15,2 p. b.

⁶¹ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

Od roku 2004 bol evidentný pokles disparít až na úroveň 6,3 p. b. v roku 2007, v nasledujúcich krízových rokoch opäť narástol na 9,8 p. b.

V celom sledovanom období sa v Estónsku nachádza len jeden región (Kirde-Eesti na severovýchode krajiny) s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane od priemeru vzdialený región s najnižšou mierou nezamestnanosti. Špecifickosť regiónu Kirde-Eesti súvisí s industriálnou bázou dominantného priemyselného komplexu budovaného v regióne v ére Sovietskeho zväzu. S ním súvisí i vtedajšia imigrácia pracovníkov neestónskych etník "importovaných" do regiónu ako pracovná sila v časoch centrálne plánovaného hospodárstva. Ich adaptabilita na zmenené podmienky po roku 1991 je nižšia, než u domácich Estónco.

Mapa č. 1 | EE | Estónsko sa na úrovni NUTS II nečlení

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Zhrnutie za Estónsko

Estónsko patrí medzi menšie krajiny EÚ, tak podľa rozlohy, ako i podľa počtu obyvateľov. S touto mierkou súvisí i to, že krajina sa na viac celkov člení až na úrovni NUTS III. Regionálne disparity sledované podľa miery nezamestnanosti nepovažujeme za významné, pričom nebyť regiónu Kirde-Eesti, na úrovni NUTS III by boli rozdiely medzi zvyšnými regiónmi úplne zanedbateľné. Od vstupu do EÚ evidujeme v nasledujúcich rokoch pokles v miere nezamestnanosti na celoštátnej i regionálnej úrovni, sprevádzaný i poklesom disparít. Po roku 2007 dochádza opäť k nárastu nezamestnanosti i rozdielov, a to napriek tomu, že projekty realizované z eurofondov od roku 2004 už mali prinášať svoje výsledky v "boji s regionálnymi rozdielmi".

| IE | Írsko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	1973
Členská krajina eurozóny od roku:	1999
Počet obyvateľov (2011):	4 569 864
Rozloha:	70 280 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	0,9 mld. eur 210 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	0,26%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	1,5 mld. eur

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od roku 1989

Írsko počas štyroch programovacích období od roku 1989 z rozpočtu EÚ postupne dostalo možnosť čerpať vyše 17 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za obdobie 1989-2013 ročne predstavuje sumu 158,2 eura. Vzhľadom na kontinuálny rast ekonomiky a životnej úrovne dochádza z obdobia na obdobie postupne k poklesu zdrojov poskytovaných pre krajinu z eurofondov (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | IE | Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Írsko

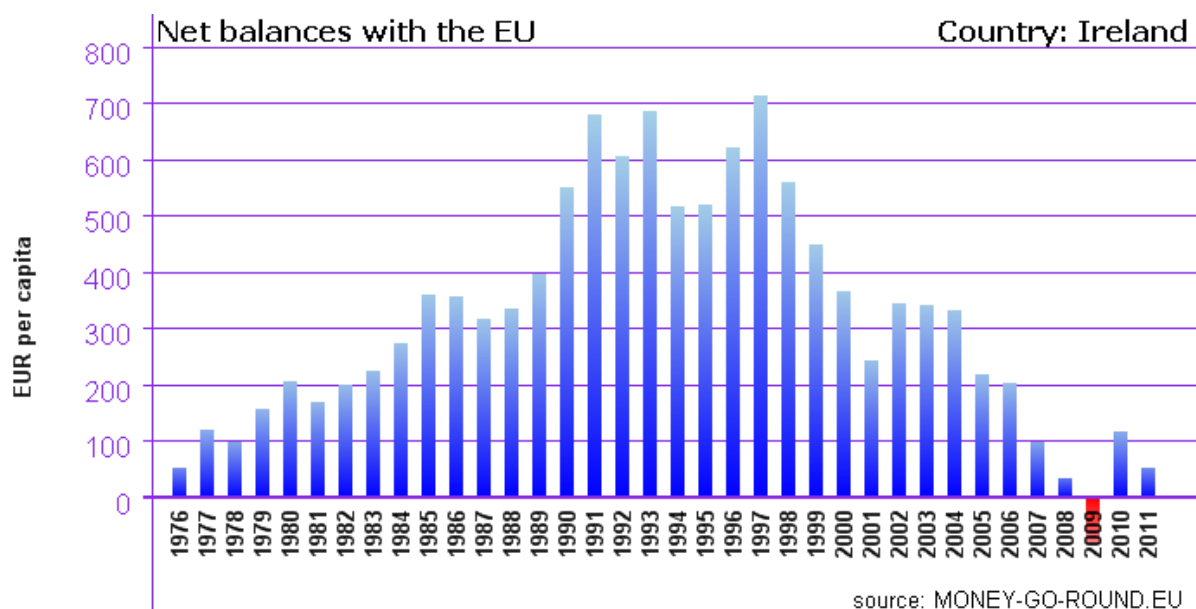
	Programovacie obdobie				Spolu
	1989-1993	1994-1999	2000-2006	2007-2013	1989-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	4 900	7 404	3 803	901	17 008
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	280,0	342,8	146,8	29,9	158,2
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	7,10	4,41	1,62	0,26	2,08

Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Írsko počas obdobia svojho členstva získalo z rozpočtu EÚ o 41,894 mld. eur viac, než do spoločného rozpočtu muselo poslať. Dlhodobu patrí medzi čistých príjemcov, s výnimkou roka 2009 (graf č. 1). V roku 2011 získalo Írsko z členstva v EÚ 54 eur na obyvateľa v čistom.⁶²

Graf č. 1 |IE|: Fiskálna bilancia Írska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Írsko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)⁶³ na úrovni NUTS I nečlení. Nerozčleňovalo sa ani na úrovni NUTS II, zmena nastala v roku 1999, odkedy sú na tejto úrovni vyčlenené dva štatistické regióny. Na úrovni NUTS III sa krajina člení 8 regiónov. Hoci Írsko nepatrí medzi nové členské krajiny, vzhľadom na zmeny hraníc celkov úrovne NUTS III v roku 1995 nie je možné kontinuálne sledovať vývoj jednotlivých indikátorov v dlhodobom časovom rade.⁶⁴

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Jedným z hlavných indikátorov, prostredníctvom ktorých sa sledujú regionálne rozdiely v EÚ, je miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II (mapa č. 1).

Počas obdobia 1999-2008 sa miera nezamestnanosti v Írsku držala na úrovni pod 6% a radilo sa tak ku krajinám s podpriemernou mierou nezamestnanosti. Skokovitý medziročný nárast je evidentný v roku 2009, kedy Írsko z roka na rok prestúpilo ku krajinám s nadpriemernou mierou nezamestnanosti (tab. č. 2). Disparity medzi dvomi regiónmi úrovne NUTS II boli v sledovanom období 1999-2011

⁶² Tento prepočet na obyvateľa je už po zarátaní objemu zdrojov, ktorý do rozpočtu EÚ Írsko poslalo, ako i zarátaní objemu zdrojov, ktoré Írsku boli z rozpočtu EÚ transferované na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahrňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Írsku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=IE>

⁶³ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

⁶⁴ Zmeny na úrovni regiónov NUTS III, ktoré nastali v roku 1995, znamenali síce zmeny hraníc regiónov tejto úrovne, no na nižšej úrovni NUTS IV (dnes LAU 1) k zmenám nedošlo, preto by Eurostat mohol späťne dáta zrekonštruovať, no napriek tomu to nerobí.

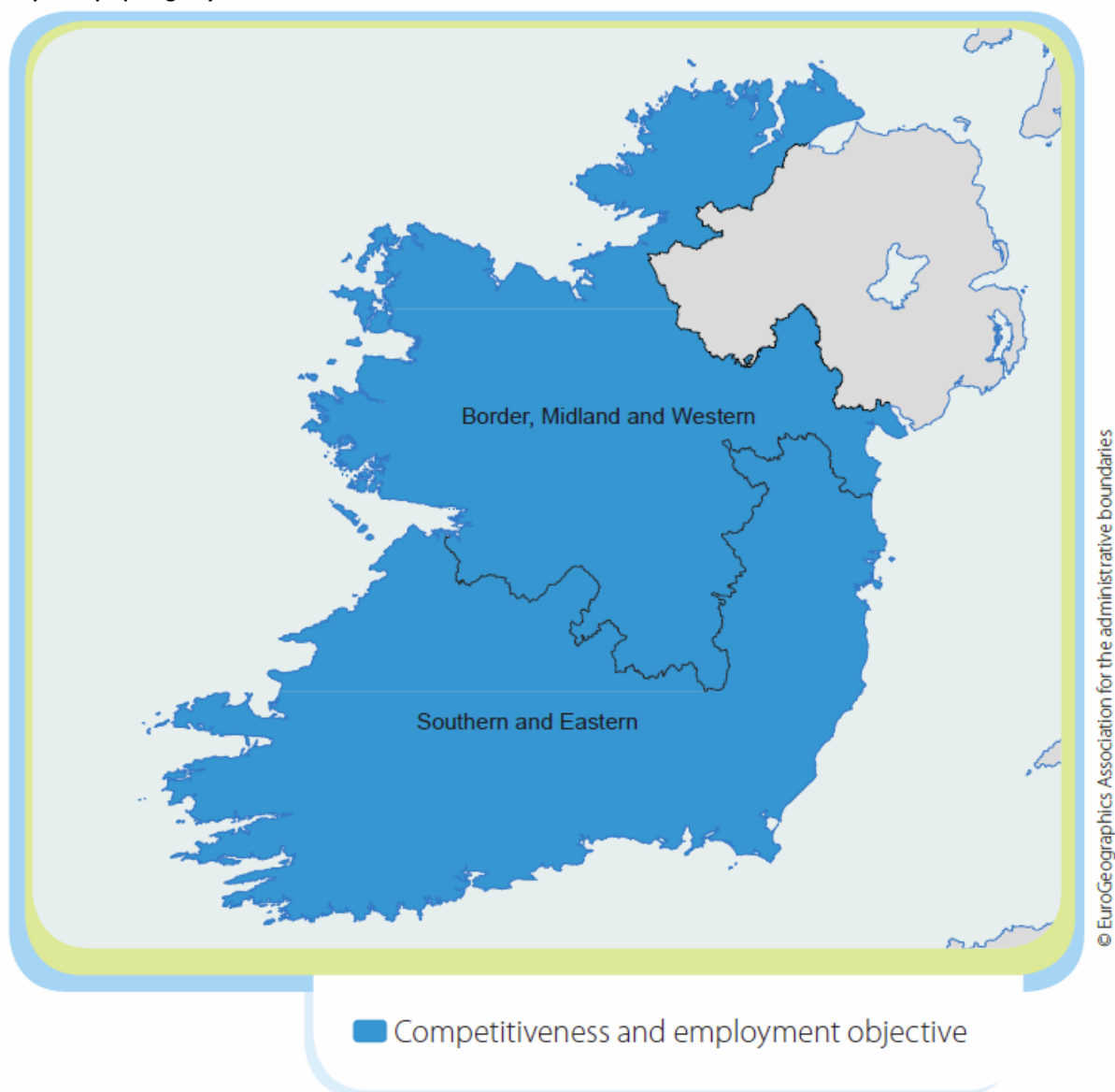
nevýrazné, pričom **región s vyššou mierou nezamestnanosti** a **región s nižšou mierou nezamestnanosti** neboli od seba vzdialené viac než 1,5 p. b. v roku 1999, a rovnako i v roku 2011.

Tab. č. 2 | IE | : Írsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
IE01	Border, Midland and Western		6,9	5,5	4,9	5,4	5,3	4,7	4,4	4,6	4,8	7,0	13,0	14,0	15,5
IE02	Southern and Eastern		5,4	4,0	3,6	4,1	4,5	4,5	4,3	4,3	4,5	5,7	11,3	13,3	14,0
IE	Írsko		5,8	4,3	3,9	4,4	4,7	4,5	4,3	4,4	4,6	6,0	11,7	13,5	14,4
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat

Mapa č. 1 | IE | : Regióny Írska na úrovni NUTS II

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Írsko patrí medzi krajiny s bezvýznamnými rozdielmi v miere nezamestnanosti medzi regiónmi úrovne NUTS III (tab. č. 3). Rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** sa v sledovanom období 1999-2009⁶⁵ bol zväčša pod úrovňou troch p. b., pričom v roku 2009 sa nepatrne zvýšil na 4,4 p. b., čo je len o 0,1 p. b. viac, než bol rozdiel pozorovaný v roku 1999.

Z celkového počtu 8 regiónov nebol v sledovanom období ani jeden s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá by bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Tab. č. 3 | IE | Írsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2009
IE011	Border		8,8	6,2	5,9	6,5	6,3	5,6	5,1	5,2	12,9
IE012	Midland		6,9	5,7	4,0	4,1	4,8	4,6	3,8	3,8	14,0
IE013	West		4,9	4,6	4,4	5,0	4,7	3,8	4,0	4,4	12,6
IE021	Dublin		4,7	3,5	3,0	3,8	4,3	4,4	4,3	4,4	10,1
IE022	Mid-East		4,5	3,7	3,3	3,6	3,5	3,3	3,2	3,3	10,6
IE023	Mid-West		5,6	4,3	4,2	4,1	5,1	5,2	4,7	4,6	12,8
IE024	South-East (IE)		8,2	5,3	4,7	5,1	5,9	5,7	5,8	5,4	14,5
IE025	South-West (IE)		5,6	4,0	4,0	4,4	4,5	4,3	3,8	3,7	10,9
IE	Írsko		5,8	4,3	3,9	4,4	4,7	4,5	4,3	4,4	11,7
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	8,9

Zdroj: Eurostat

Zhrnutie za Írsko

Regionálne rozdiely merané podľa miery nezamestnanosti nie sú v Írsku problémom. Identifikované medziregionálne rozdiely na úrovni NUTS III sa zväčša pohybujú na úrovni nižšej než 3 p. b. a sú teda bezvýznamné. Ani z pohľadu pochybného cieľa EÚ vyrovnávať rozdiely sme teda neidentifikovali dôvod, prečo by EÚ mala do regionálnej politiky v Írsku akokoľvek zasahovať.

⁶⁵ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), vid' viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

| EL | Grécko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	1981
Členská krajina eurozóny od roku:	2001
Počet obyvateľov (2011):	11 309 885
Rozloha:	131 940 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	20,4 mld. eur 1 839,6 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	5,88%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	5,7 mld. eur

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od roku 1989

Grécko pristúpilo k európskemu spoločenstvu v roku 1981. Počas štyroch programových období od roku 1989 dostalo možnosť postupne vyčerpať 72,2 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ, čo v prepočte na obyvateľa ročne predstavuje sumu 260,2 eura (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | EL | Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Grécko

	Programovacie obdobie				Spolu 1989-2013
	1989-1993	1994-1999	2000-2006	2007-2013	
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	9 170	17 736	24 880	20 420	72 206
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	183,4	281,5	326,1	262,8	260,2
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	13,29	10,56	10,60	5,88	8,82

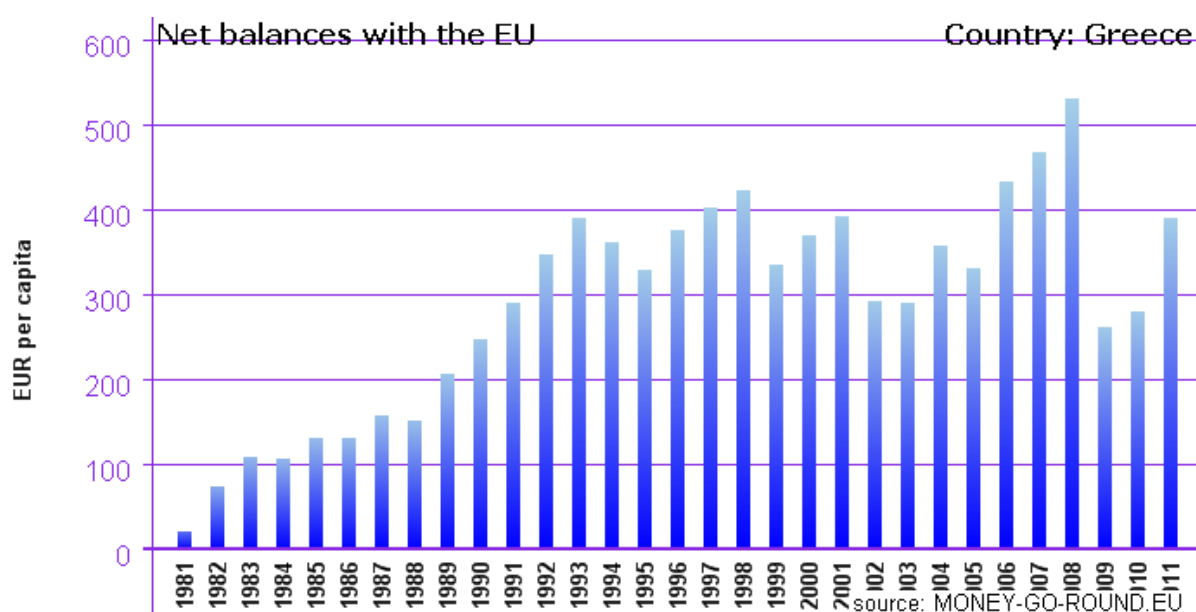
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Grécko počas obdobia svojho vyše tri dekády trvajúceho členstva získalo z rozpočtu EÚ o 97,029 mld. eur viac, než do spoločného rozpočtu muselo poslať. Patrí teda medzi čistých príjemcov (graf č. 1). V roku 2011 získalo Grécko z členstva v EÚ 391 eur na obyvateľa v čistom.⁶⁶

⁶⁶ Tento prepočet na obyvateľa je už po zarátaní objemu zdrojov, ktorý do rozpočtu EÚ Grécko poslalo, ako i zarátaní objemu zdrojov, ktoré Grécku boli z rozpočtu EÚ transferované na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahŕňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Grécku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu [Money-go-round.eu](http://www.money-go-round.eu) je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=EL>

Graf č. 1 | EL | Fiskálna bilancia Grécka vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Grécko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)⁶⁷ člení na 4 regióny na úrovni NUTS I, 13 regiónov na úrovni NUTS II a 51 regiónov na úrovni NUTS III.

Členenie úrovni NUTS I a II je v Grécku stabilné a nemenné od roku 1989, hranice celkov na úrovni NUTS III je bez zmien počas celého obdobia členstva krajiny v EÚ od roku 1981, vývoj jednotlivých indikátorov možno sledovať a porovnávať v pomerne dlhodobom časovom rade.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Podľa dostupných štatistických dát Grécko patrilo v 90. rokoch medzi krajiny s podpriemernou mierou nezamestnanosti v EÚ. Zlom nastáva koncom 90. rokov, odkedy až do súčasnosti Grécko radíme medzi krajiny s nadpriemernou mierou nezamestnanosti rozšírenej (!) únie. Výrazný medziročný skok ešte hlbšie je zreteľný v roku 2011, čo sa nedá nespájať s aktuálnou situáciou krajiny umelo zadrživanej pred bankrotom (tab. č. 2).

Tab. č. 2 | EL | Grécko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS I

kód	región	rok	1990	1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
EL1	Voreia Ellada		7,0	6,4	9,1	12,5	11,4	9,7	9,1	8,7	10,1	13,5	19,3
EL2	Kentriki Ellada		6,0	7,3	8,8	11,5	11,4	9,2	9,0	8,7	9,6	11,9	16,5
EL3	Attiki		9,7	10,0	11,6	12,7	12,0	8,3	7,6	6,5	8,8	12,3	17,6
EL4	Nisia Aigaiou, Kriti		4,2	4,9	4,7	9,8	8,5	7,9	6,7	6,5	9,3	11,9	15,1
EL	Grécko		7,5	7,8	9,6	12,1	11,4	8,9	8,3	7,7	9,5	12,5	17,7
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	10,4	10,7	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15 | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

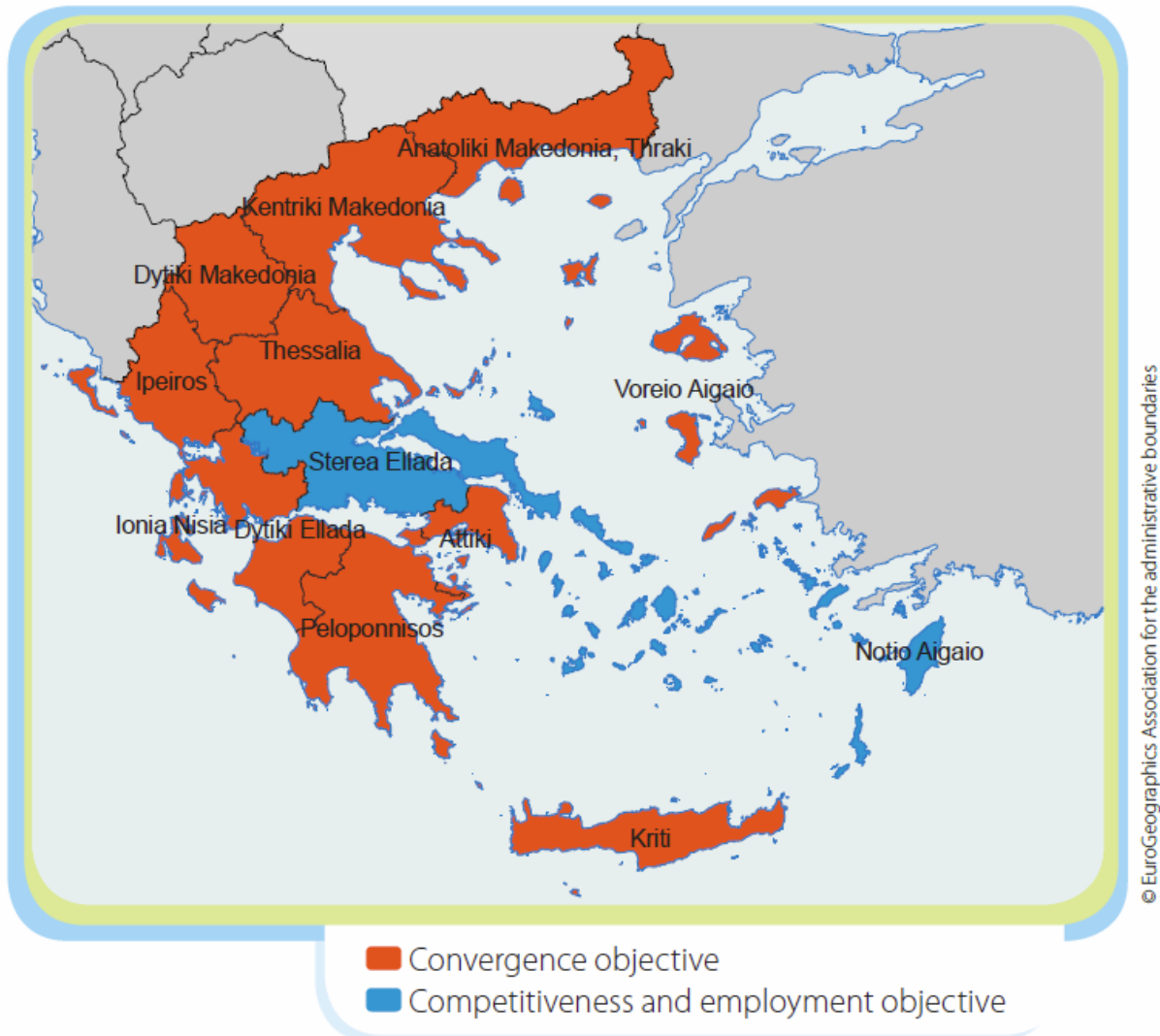
⁶⁷ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

Disparity medzi štyrmi regiónmi úrovne NUTS I boli v sledovanom období 1990-2011 nevýrazné. V období prvej dekády nového tisícročia, keď celoštátna nezamestnanosť v Grécku rástla, dochádzalo k ďalšej nivelizácii rozdielov na úrovni regiónov NUTS I. **Región s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **región s najnižšou mierou nezamestnanosti** boli od seba vzdialené 5,5 p. b. v roku 1990, 3,5 p. b. v roku 2000 a iba 1,2 p. b. v roku 2010.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Jedným z hlavných indikátorov, prostredníctvom ktorých sa sledujú regionálne rozdiely v EÚ, je miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II (mapa č. 1).

Mapa č. 1 | EL |: Regióny Grécka na úrovni NUTS II

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Z prezentovaných dostupných dát (tab. č. 3) o vývoji miery nezamestnanosti nemožno v sledovanom období identifikovať jednoznačný trend znižovania či zvyšovania regionálnych rozdielov v Grécku na úrovni NUTS.

Kým v roku 1990 bol rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** na úrovni 6,4 p. b., v roku 2000 to bolo 7,7 p. b. a v roku 2011 9,0 p. b. Z celkového počtu štyroch regiónov bol v sledovanom období zväčša jeden alebo žiadny s takou

nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá by bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Tab. č. 3 | EL | Grécko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II

kód	región	rok	1990	1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
EL11	Anatoliki Makedonia, Thraki		8,7	5,5	8,3	12,6	9,0	11,0	9,7	8,7	10,9	14,2	19,9
EL12	Kentriki Makedonia		6,6	6,2	9,2	11,9	11,1	9,3	8,9	8,3	9,9	13,5	19,5
EL13	Dytiki Makedonia		5,8	8,1	13,8	14,6	15,1	14,2	12,1	12,5	12,5	15,5	23,2
EL14	Thessalia		6,7	7,0	7,5	13,4	12,9	8,2	7,8	8,4	9,2	12,1	16,8
EL21	Ipeiros		4,9	9,9	10,5	14,1	11,7	9,8	10,0	9,9	11,2	12,6	16,7
EL22	Ionia Nisia		3,3	4,0	6,2	9,0	9,8	11,2	9,0	8,5	9,7	14,8	14,2
EL23	Dytiki Ellada		7,1	8,8	7,9	11,7	10,7	9,5	9,6	9,6	9,5	11,7	17,3
EL24	Stereia Ellada		6,7	7,1	12,0	14,2	14,7	9,2	9,4	8,5	10,5	12,5	18,9
EL25	Peloponnisos		5,6	5,7	7,5	8,2	9,7	7,7	7,5	7,1	8,0	9,8	14,2
EL30	Attiki		9,7	10	11,6	12,7	12,0	8,3	7,6	6,5	8,8	12,3	17,6
EL41	Voreio Aigaio		5,3	9,0	7,1	11,6	7,4	9,4	7,9	4,5	6,0	9,0	14,3
EL42	Notio Aigaio		5,0	3,6	4,3	11,7	11,6	8,8	9,1	8,1	12,0	14,2	15,0
EL43	Kriti		3,4	4,0	4,3	8,5	7,4	7,0	5,3	6,3	8,8	11,7	15,4
EL	Grécko		7,5	7,8	9,6	12,1	11,4	8,9	8,3	7,7	9,5	12,5	17,7
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	10,4	10,7	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15 | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Až keď sa na regionálne rozdiely v Grécku pozrieme na úrovni NUTS III, zisťujeme, že rozdiely sú pomerne významné (tab. č. 4.).

Tab. č. 4 | EL | Grécko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III (pokračovanie na ďalšej strane)

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EL111	Evros		12,0	6,9	10,2	10,7	9,3	11,6	12,4	11,2	8,2	8,0	14,2
EL112	Xanthi		13,9	10,7	7,7	6,9	10,9	10,1	9,0	8,1	9,5	6,6	11,1
EL113	Rodopi		7,6	6,0	5,1	3,5	4,4	7,8	5,2	5,9	5,7	6,2	7,0
EL114	Drama		20,0	9,8	10,3	19,8	15,8	22,3	22,4	19,5	17,5	15,5	13,3
EL115	Kavala		12,0	12,3	14,3	13,1	14,9	15,9	12,8	12,2	10,7	9,2	9,5
EL121	Imathia		15,8	14,8	13,4	18,4	20,6	22,9	20,5	15,2	12,9	9,2	7,9
EL122	Thessaloniki		12,8	11,2	10,7	11,7	9,9	11,5	10,5	8,9	8,8	8,5	11,3
EL123	Kilkis		9,4	10,4	12,2	6,9	5,5	13,8	14,6	15,8	15,1	11,9	8,8
EL124	Pella		8,5	5,9	6,0	6,1	7,3	9,7	10,9	9,2	8,9	6,2	6,7
EL125	Pieria		12,2	12,6	13,7	13,9	8,4	13,9	8,2	8,1	9,2	10,0	9,4
EL126	Serres		7,7	11,9	13,6	10,8	9,9	10,8	9,1	6,5	5,0	5,8	5,1
EL127	Chalkidiki		6,2	8,9	7,5	7,5	10,4	6,3	5,1	:	:	:	:
EL131	Grevena		6,5	13,9	15,8	4,5	3,2	9,3	10,1	:	:	:	:
EL132	Kastoria		20,5	24,6	20,8	15,4	22,6	24,0	28,5	25,2	15,5	18,6	16,9
EL133	Kozani		14,9	13,8	14,9	16,0	15,9	13,5	13,1	12,1	11,8	12,8	12,3
EL134	Florina		10,5	8,0	17,9	16,8	19,3	20,9	22,3	15,2	15,5	:	11,2
EL141	Karditsa		8,7	11,0	10,7	12,9	12,6	6,2	9,3	5,8	6,6	6,5	7,1
EL142	Larisa		12,9	11,4	11,1	12,5	11,9	11,5	10,4	9,0	9,5	9,7	10,5
EL143	Magnisia		16,1	15,1	12,7	12,5	11,5	9,3	8,5	7,8	5,9	8,1	9,6
EL144	Trikala		14,5	14,7	17,5	7,8	6,7	10,1	8,7	8,8	7,3	7,1	7,8
EL211	Arta		16,9	13,8	16,7	16,4	14,2	12,9	16,2	10,7	12,7	10,9	11,9
EL212	Thesprotia		7,2	8,9	7,6	6,7	9,0	11,6	9,9	:	:	:	:
EL213	Ioannina		15,1	13,6	14,4	12,2	12,3	11,3	10,6	9,3	8,6	9,8	11,4

EL214	Preveza	13,3	6,8	8,4	8,3	10,5	8,6	9,4	11,7	13,7	11,6	10,6
EL221	Zakynthos	8,1	14,2	14,4	11,1	13,6	12,5	7,3	15,2	:	:	9,2
EL222	Kerkyra	9,6	8,4	10,3	11,1	12,5	13,1	9,9	11,5	11,2	10,5	11,2
EL223	Kefallinia	7,6	10,4	8,6	5,4	5,4	3,3	1,4	:	:	:	:
EL224	Lefkada	10,5	8,9	9,8	6,7	10,0	4,8	8,4	:	:	:	:
EL231	Aitoloakarnania	11,6	8,8	10,2	10,2	8,8	15,4	11,0	9,2	10,3	9,1	9,2
EL232	Achaia	16,2	14,5	13,2	13,9	11,8	11,6	11,5	10,6	9,6	10,2	10,2
EL233	Ileia	2,6	4,6	5,6	4,5	5,2	9,8	7,7	7,1	8,6	9,1	8,6
EL241	Voiotia	18,2	17,9	15,3	11,8	12,0	15,6	13,7	10,9	11,1	10,0	12,8
EL242	Evvoia	16,5	17,8	17,9	12,9	12,6	14,2	11,9	9,9	10,4	10,3	12,3
EL243	Evrytania	5,0	8,2	10,9	7,7	6,4	18,3	15,0	:	:	:	:
EL244	Fthiotida	9,0	8,7	9,2	7,2	3,8	6,9	5,8	6,0	4,4	:	4,4
EL245	Fokida	11,4	14,3	8,8	10,9	15,1	15,4	13,1	:	15,5	14,6	14,0
EL251	Argolida	9,1	8,8	8,8	5,3	6,7	11,6	9,8	7,8	7,1	7,1	8,8
EL252	Arkadia	15,2	14,1	13,8	9,9	11,2	9,9	10,2	12,2	11,3	10,6	10,6
EL253	Korinthia	6,4	8,6	8,1	11,0	9,2	7,4	7,8	6,2	6,1	7,6	9,4
EL254	Lakonia	1,3	3,0	3,7	3,7	6,2	8,3	7,0	:	6,0	:	:
EL255	Messinia	8,3	12,1	10,6	8,6	9,6	9,0	8,9	7,9	7,7	6,1	6,8
EL300	Attiki	12,7	12,0	10,4	9,3	8,8	9,1	8,8	8,3	7,6	6,5	8,8
EL411	Lesvos	13,2	8,4	8,6	11,2	9,4	9,6	12,0	10,9	8,8	:	8,4
EL412	Samos	7,5	3,5	4,6	9,3	9,3	8,9	7,4	:	:	:	:
EL413	Chios	10,2	7,6	4,7	7,5	4,6	8,8	7,7	:	:	:	:
EL421	Dodekanisos	14,2	14,0	14,9	19,1	16,1	9,7	10,8	9,2	11,0	10,1	14,3
EL422	Kyklades	6,9	7,6	6,7	6,1	3,1	7,3	7,0	8,2	:	:	8,0
EL431	Irakleio	8,5	8,0	7,5	8,8	7,8	8,2	7,6	7,3	5,1	6,7	8,9
EL432	Lasithi	4,9	5,2	7,0	11,1	6,0	6,3	5,4	:	:	:	:
EL433	Rethymni	7,2	6,6	5,8	6,4	8,0	11,5	7,3	:	:	10,3	12,9
EL434	Chania	11,4	8,1	7,8	8,3	6,9	5,3	6,6	6,9	4,2	4,6	7,0
EL	Grécko	12,1	11,4	10,8	10,3	9,7	10,5	9,8	8,9	8,3	7,7	9,5
EU	Európska únia (EÚ 27)	9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

Celkové regionálne rozdiely v Bulharsku sledované na úrovni NUTS III v priebehu obdobia 1999-2009⁶⁸ síce klesli z 19,2 p. b. na 12,5 p. b., no i tak sú pomerne výrazné a predpokladáme, že v rokoch 2010-2011 sa výraznejšie zvýšili, možno na úroveň blízku roku 2005, keď rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou** dosiahol maximum v sledovanom období (27,1 p. b).

Kým v roku 2009 nebol z celkového počtu 51 regiónov ani jeden s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá by bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti, v roku 2006 bol takých regiónov 9, no v roku 2009 už len jeden.

Zhrnutie za Grécko

Grécko je jednou z krajín, kam smerujú fondy z regionálnej/kohéznej politiky EÚ dlhodobou. Roky trvajúca a prehľbujúca sa závislosť na externých zdrojoch umelého udržiavania blahobytu pomáha krajine a jej regióny udržiavať na takých ukazovateľoch, ktoré umožňujú Grécko "oprávňovať" aj na ďalšie obdobia takej "pomoci". Grécky príklad tiež potvrdzuje, že medziregionálne rozdiely sú tým výraznejšie, čím na nižšej úrovni sa na ne pozeráme (1,3 p. b. na úrovni NUTS I vs. 4,5 p. b. na úrovni NUTS II vs. 12,5 p. b. na úrovni NUTS III v roku 2009). Veľké medziročné výkyvy v miere nezamestnanosti v niektorých regiónoch vyvolávajú však tiež pochybnosti o relevantnosti Gréckom ponúkaných štatistických dát.

⁶⁸ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), vid' viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

| ES | Španielsko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	1986
Členská krajina eurozóny od roku:	1999
Počet obyvateľov (2011):	46 152 926
Rozloha:	504 782 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	35,2 mld. eur 793,2 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	10,15%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	15 mld. eur

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od roku 1989

Španielsko pristúpilo k európskemu spoločenstvu v roku 1986. Počas programových období od roku 1989 dostalo možnosť postupne vyčerpať vyše 148,9 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ, čo v prepočte na obyvateľa ročne predstavuje sumu 134,2 eura (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | ES |: Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Španielsko

	Programovacie obdobie				Spolu 1989-2013
	1989-1993	1994-1999	2000-2006	2007-2013	
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	15 085	42 396	56 297	35 117	148 995
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	77,8	180,3	201,1	113,3	134,2
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	21,86	25,24	23,99	10,15	18,20

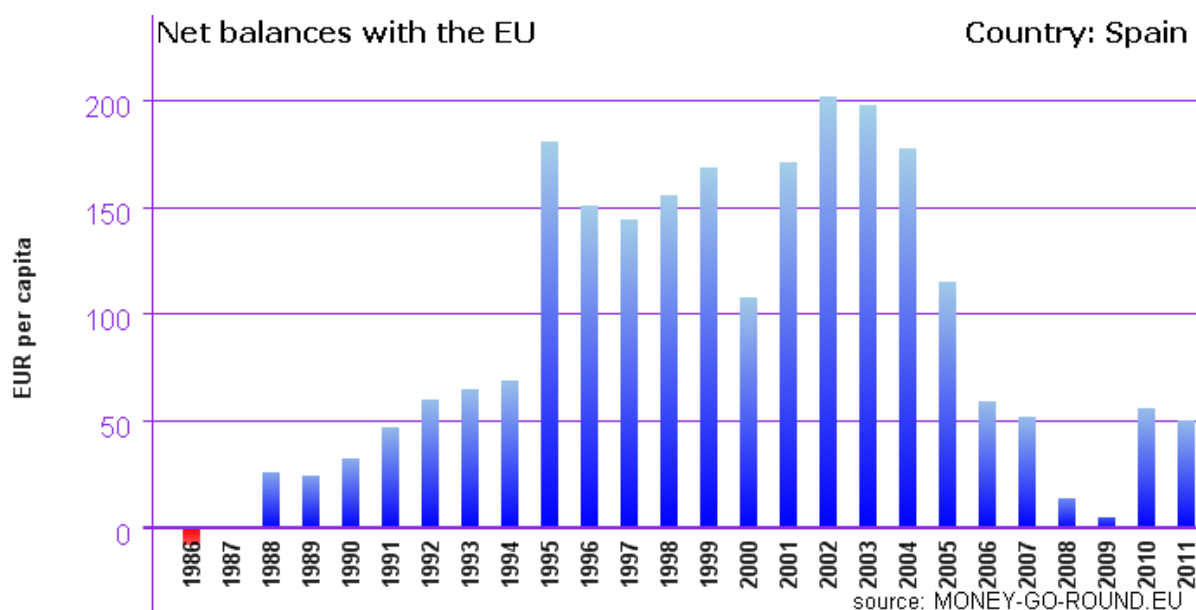
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Španielsko počas obdobia svojho členstva získalo z rozpočtu EÚ o 95,368 mld. eur viac, než do spoločného rozpočtu muselo poslať a dlhodobo patrí medzi čistých príjemcov (graf č. 1). V roku 2011 získalo Španielsko z členstva v EÚ 51 eur na obyvateľa v čistom.⁶⁹

⁶⁹ Tento prepočet na obyvateľa je už po zarátaní objemu zdrojov, ktorý do rozpočtu EÚ Španielsko poslalo, ako i zarátaní objemu zdrojov, ktoré Španielsku boli z rozpočtu EÚ transferované na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahrňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady

Graf č. 1 | ES | Fiskálna bilancia Španielska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Španielsko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)⁷⁰ člení na 7 regiónov na úrovni NUTS I, 19 regiónov na úrovni NUTS II a 59 regiónov na úrovni NUTS III. Členenie úrovní NUTS I a II je v Španielsku stabilné a nemenné od roku 1985 (s výnimkou rozdelenia celku Ceuta y Melilla na úrovni NUTS II v roku 2002). Na úrovni NUTS III je taktiež pomerne stabilné a v pevninskej polostrovej časti krajiny bez zmien. K zmenám došlo len v prvej dekáde nového tisícročia v prípade autonómnych enkláv na severe Afriky a ostrovných súčastí v rámci Baleárskych ostrovov a Kanárskych ostrovov⁷¹. Vývoj jednotlivých indikátorov možno sledovať a porovnávať v pomerne dlhodobom časovom rade (aspoň na úrovni NUTS I a NUTS II).

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Španielsko sa dlhodobo zaraďuje ku krajinám s najvyššou mierou nezamestnanosti v EÚ (tab. č. 2).

Tab. č. 2 | ES | Španielsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS I

kód	región	rok	1990	1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ES1	Noroeste		13,6	17,8	19,9	16,5	15,2	8,4	7,6	8,5	12,7	15,3	17,2
ES2	Noreste		14,5	18,6	16,0	11,5	9,6	6,3	5,6	6,8	11,7	12,3	14,0
ES3	Comunidad de Madrid		12,4	16,5	18,4	13,0	11,6	6,4	6,3	8,7	14,0	16,1	16,7
ES4	Centro		16,5	21,0	21,6	17,2	15,4	9,3	8,4	11,3	16,9	19,1	20,6
ES5	Este		12,8	19,6	18,5	11,6	9,7	7,2	7,4	10,2	18,2	20,0	21,4
ES6	Sur		24,1	29,7	30,0	24,7	22,5	12,0	12,0	17,0	24,6	27,2	29,6
ES7	Canarias		22,7	26,7	20,9	14,3	13,5	11,7	10,4	17,4	26,2	28,7	29,7
ES	Španielsko		16,1	21,3	21,1	15,7	13,9	8,5	8,3	11,3	18,0	20,1	21,6
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	10,4	10,7	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15

výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Španielsku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=ES>

⁷⁰ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

⁷¹ Vo všetkých prípadoch došlo k procesu delenia a vzniku samostatných celkov NUTS III.

Disparity medzi siedmymi regiónmi úrovne NUTS I boli v sledovanom období 1990-2011 zväčša pomerne výrazné. Na úrovni NUTS I takéto výrazné rozdiely pri väčšine krajín EÚ nepozorujeme. Kým v roku 1990 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 11,7 p. b., v roku 2000 to bolo 12,9 p. b. a v roku 2010 dokonca rozdiely narástol na 16,4 p. b.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Jedným z hlavných indikátorov, prostredníctvom ktorých sa sledujú regionálne rozdiely v EÚ, je miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II (mapa č. 1).

Mapa č. 1 | ES | Regióny Španielska na úrovni NUTS II

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Z dostupných dát (tab. č. 3) o vývoji miery nezamestnanosti nemožno v sledovanom období 1990-2011 vyplýva, že rozdiely sú jednak ešte výraznejšie, než na úrovni NUTS I, a tiež pozorujeme, že

rozdiely sú povýše dvoch dekádach na prakticky totožnej úrovni. Kým v roku 1990 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 18,1 p. b., v roku 2000 to bolo 18,5 p. b. a v roku 2010 18,2 p. b.

Z celkového počtu 17 porovnávaných regiónov NUTS II⁷² boli v sledovanom období zväčša dva s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá by bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti, čo len potvrdzuje, že nezamestnanosť je problémom väčšiny španielskych regiónov.

Tab. č. 3 | ES | Španielsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II

kód	región	rok	1990	1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ES11	Galicia		11,8	17,0	19,2	16,2	14,9	8,5	7,6	8,7	12,6	15,4	17,4
ES12	Principado de Asturias		17,0	19,6	21,2	17,9	17,0	9,3	8,5	8,4	13,4	16,0	17,9
ES13	Cantabria		16,6	19,2	21,1	15,4	13,4	6,6	5,9	7,2	12,0	13,9	15,3
ES21	País Vasco		19,0	22,3	18,8	13,9	12,1	7,0	6,1	6,4	11,0	10,5	12,0
ES22	Comunidad Foral de Navarra		10,8	12,5	10,0	8,2	5,6	5,3	4,8	6,7	10,9	11,8	12,9
ES23	La Rioja		7,3	13,6	11,8	8,1	8,1	6,2	5,7	7,8	12,8	14,3	17,0
ES24	Aragón		9,2	15,3	14,4	9,3	7,3	5,5	5,2	7,1	12,8	14,8	17,1
ES30	Comunidad de Madrid		12,4	16,5	18,4	13,0	11,6	6,4	6,3	8,7	14,0	16,1	16,7
ES41	Castilla y León		15,3	19,2	19,9	15,3	13,8	8,1	7,2	9,5	13,8	15,8	16,7
ES42	Castilla-la Mancha		13,1	18,6	19,1	15,0	12,6	8,8	7,6	11,6	18,8	21,0	22,9
ES43	Extremadura		24,8	28,9	29,5	25,1	23,6	13,4	13,1	15,2	20,5	23,0	25,1
ES51	Cataluña		12,5	18,0	17,4	10,8	8,9	6,6	6,5	9,0	16,2	17,8	19,2
ES52	Comunidad Valenciana		13,9	22,8	21,4	13,8	11,6	8,4	8,8	12,1	21,2	23,3	24,5
ES53	Illes Balears		10,0	15,7	12,2	8,2	6,8	6,5	7,0	10,2	18,0	20,4	21,9
ES61	Andalucía		25,4	30,8	32,0	26,5	24,1	12,7	12,8	17,8	25,4	28,0	30,4
ES62	Región de Murcia		15,5	23,4	18,3	13,9	12,7	7,9	7,6	12,6	20,7	23,4	25,4
ES63	Ciudad Autónoma de Ceuta **		28,9	21,9	26,4	27,2	24,7	21,0	20,3	17,3	18,9	24,1	29,3
ES64	Ciudad Autónoma de Melilla **					21,0	21,4	13,4	18,2	20,7	24,2	23,7	24,4
ES70	Canarias		22,7	26,7	20,9	14,3	13,5	11,7	10,4	17,4	26,2	28,7	29,7
ES	Španielsko		16,1	21,3	21,1	15,7	13,9	8,5	8,3	11,3	18,0	20,1	21,6
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	10,4	10,7	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15 | ** do porovnávania medziregionálnych rozdielov sme nezahrnuli regióny Ceuta a Melilla, keďže ide o dve rozlohou i počtom obyvateľov nepodstatné enklávy v tzv. Španielskej Afrike | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Keď sa na regionálne rozdiely v Španielsku pozrieme na ešte nižšej úrovni NUTS III, zisťujeme, že rozdiely sú ešte výraznejšie (tab. č. 4).

Celkové regionálne rozdiely v Španielsku sledované na úrovni NUTS III v priebehu obdobia 1990-2009⁷³ klesli zanedbateľne z 22,7 p. b. v roku 1990 na 20,2 p. b. v roku 2009 a predpokladáme, že v rokoch 2010-2011 sa výraznejšie zvýšili. Rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou** dosahoval maximá koncom 90. rokov (24,8 p. b. v roku 1999) a minimum na úrovni 11,0 p. b. bolo zaznamenané v roku 2007.

Kým v roku 2009 boli z celkového počtu 57 porovnávaných regiónov úrovne NUTS III³³ len tri s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá by bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti, najčastejšie bolo takých regiónov identifikovaných až 6.

⁷² Do porovnávania medziregionálnych rozdielov sme nezahrnuli regióny Ceuta a Melilla, keďže ide o dve rozlohou i počtom obyvateľov nepodstatné enklávy v tzv. Španielskej Afrike.

⁷³ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), vid' viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

Tab. č. 4 | ES | Španielsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III (pokračovanie na ďalšej strane)

kód	región	rok	1990	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ES111	A Coruña		12,2	14,7	11,3	12,9	13,9	14,7	9,9	8,3	8,3	8,9	11,6
ES112	Lugo		9,1	11,7	8,8	9,1	8,1	8,6	6,7	6,7	5,8	6,2	9,3
ES113	Ourense		9,1	16,1	8,4	8,4	8,5	13,3	10,5	9,0	5,7	6,3	10,3
ES114	Pontevedra		13,9	16,0	12,5	13,7	14,3	14,1	11,0	9,1	8,1	10,1	15,5
ES120	Asturias		17,0	17,0	7,7	9,7	11,1	10,4	10,2	9,3	8,5	8,4	13,4
ES130	Cantabria		16,6	13,4	8,7	10,1	10,5	10,5	8,5	6,6	5,9	7,2	12,0
ES211	Álava		18,6	10,3	8,5	9,0	9,4	9,3	7,1	6,7	5,0	4,8	11,3
ES212	Guipúzcoa		19,6	9,7	6,8	7,0	6,3	6,8	5,7	5,5	4,9	5,3	9,0
ES213	Vizcaya		18,7	14,1	12,0	11,4	11,5	11,7	8,5	7,9	7,2	7,7	12,3
ES220	Navarra		10,8	5,6	4,9	5,7	5,7	5,5	5,6	5,3	4,8	6,7	10,9
ES230	La Rioja		7,3	8,1	4,5	7,0	6,0	5,6	6,2	6,2	5,7	7,8	12,8
ES241	Huesca		9,0	6,5	5,0	4,1	3,7	5,1	6,9	5,5	3,9	5,4	10,6
ES242	Teruel		8,7	6,8	4,6	6,0	4,8	4,5	4,7	3,7	4,5	6,4	10,3
ES243	Zaragoza		9,3	7,5	5,0	6,2	7,5	5,9	5,8	5,8	5,6	7,7	13,7
ES300	Madrid		12,4	11,6	7,6	7,3	7,4	6,7	6,8	6,4	6,3	8,7	14,0
ES411	Ávila		13,3	11,7	9,0	9,0	8,9	9,6	8,8	6,8	6,7	11,1	18,5
ES412	Burgos		14,5	9,9	6,6	7,5	8,5	8,3	6,7	6,7	6,4	9,0	12,7
ES413	León		14,6	14,8	10,1	10,4	9,5	8,4	10,8	9,2	7,8	9,5	14,6
ES414	Palencia		16,3	14,0	7,9	8,6	9,2	7,5	7,5	7,1	6,2	9,3	14,1
ES415	Salamanca		17,8	18,1	13,4	13,3	15,5	15,7	9,1	10,1	8,9	11,7	15,5
ES416	Segovia		8,3	9,4	9,2	9,5	9,6	8,3	6,8	7,3	5,4	9,8	12,2
ES417	Soria		9,3	7,0	4,6	4,8	4,7	4,3	5,2	5,2	4,7	5,4	10,4
ES418	Valladolid		16,0	15,5	12,6	13,2	13,3	13,4	9,2	8,2	7,3	8,9	12,4
ES419	Zamora		21,3	14,7	8,7	9,7	13,2	11,8	10,0	9,0	8,2	9,3	14,1
ES421	Albacete		17,2	12,9	8,2	7,2	7,4	9,3	10,0	9,9	9,1	12,3	20,0
ES422	Ciudad Real		15,7	13,4	10,2	9,3	11,1	9,8	10,6	10,7	9,0	13,3	19,9
ES423	Cuenca		8,5	11,4	8,6	9,1	9,2	8,5	6,5	6,9	5,7	7,9	15,9
ES424	Guadalajara		8,9	11,0	7,9	8,9	8,6	7,9	7,1	7,0	4,9	8,5	13,5
ES425	Toledo		10,6	12,5	10,5	11,5	11,6	10,4	9,1	7,9	7,1	12,1	20,1
ES431	Badajoz		27,8	24,5	17,7	19,8	16,4	18,1	17,5	14,8	14,1	15,8	21,4
ES432	Cáceres		20,7	22,2	8,7	18,3	19,0	15,6	13,0	11,2	11,3	14,2	19,0
ES511	Barcelona		12,9	9,4	9,0	10,8	10,7	10,4	7,0	6,7	6,6	8,7	16,2
ES512	Girona		9,8	7,8	7,3	8,6	10,3	8,5	7,3	6,6	8,1	11,1	18,2
ES513	Lleida		7,6	5,3	5,5	6,5	5,5	4,7	5,9	6,3	3,0	6,4	11,4
ES514	Tarragona		14,2	8,5	9,2	8,6	7,5	8,6	7,1	6,3	6,6	10,2	17,0
ES521	Alicante / Alacant		14,8	13,8	10,0	10,8	12,3	10,6	9,6	9,6	10,3	13,5	22,4
ES522	Castellón / Castelló		9,0	6,3	4,1	5,1	6,8	8,4	7,3	6,1	6,8	10,9	19,9
ES523	Valencia / València		14,4	11,4	10,2	11,9	11,5	10,7	8,6	8,0	8,1	11,5	20,6
ES531	Eivissa, Formentera		:	5,8	6,8	8,0	11,4	10,3	6,8	6,7	8,0	:	18,4
ES532	Mallorca		:	7,1	5,8	7,7	9,5	9,2	7,4	6,4	6,8	:	18,0
ES533	Menorca		:	4,9	5,2	6,2	8,3	6,5	6,1	6,5	7,3	:	17,3
ES611	Almería		18,2	16,3	10,5	10,7	11,5	10,1	9,2	9,5	11,5	19,5	26,8
ES612	Cádiz		30,0	29,7	25,0	27,4	23,4	22,7	17,7	15,4	14,9	19,4	26,9
ES613	Córdoba		24,2	25,7	20,8	21,4	21,2	20,7	14,8	14,4	13,9	16,5	26,1
ES614	Granada		26,3	22,7	18,5	19,7	18,0	13,4	12,9	10,9	12,0	19,3	26,3
ES615	Huelva		28,2	25,2	13,1	21,5	19,9	16,0	15,9	14,4	13,9	17,6	22,6
ES616	Jaén		16,3	23,5	17,1	18,5	18,8	18,2	15,9	13,7	13,0	16,5	23,2
ES617	Málaga		27,4	18,9	14,4	15,1	16,5	15,1	11,7	11,2	10,9	18,5	26,4
ES618	Sevilla		25,9	26,5	21,2	20,2	18,3	17,4	13,9	12,9	13,0	16,0	23,6
ES620	Murcia		15,5	12,7	10,7	11,4	10,7	10,7	8,0	7,9	7,6	12,6	20,7
ES630	Ceuta **		25,6	24,7	7,1	6,7	9,5	10,7	19,7	21,0	20,3	17,3	18,9

ES640	Melilla **	34,4	21,4	3,1	4,2	8,9	17,0	14,0	13,4	18,2	20,7	24,2
ES703	El Hierro	:	12,3	10,3	11,1	12,8	13,4	11,9	:	:	:	:
ES704	Fuerteventura	:	10,5	8,9	9,6	9,0	9,5	11,2	10,7	10,0	17,9	29,2
ES705	Gran Canaria	:	13,3	9,6	11,0	11,1	11,6	13,3	12,7	11,8	18,7	27,7
ES706	La Gomera	:	14,8	11,3	11,5	11,3	11,6	11,9	:	:	:	24,1
ES707	La Palma	:	14,8	11,6	11,3	13,0	13,1	11,9	12,6	10,5	17,0	23,6
ES708	Lanzarote	:	9,6	8,7	9,9	8,3	9,3	10,7	9,6	9,1	16,6	29,2
ES709	Tenerife	:	14,2	12,3	11,5	12,2	12,8	10,3	11,0	9,4	16,2	24,2
ES	Španielsko	16,1	13,9	10,5	11,5	11,5	11,0	9,2	8,5	8,3	11,3	18,0
EU	Európska únia (EÚ 27) *	8,3	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za rok 1990 je za EÚ 12 | ** do porovnávania medziregionálnych rozdielov sme nezhrnuli regióny Ceuta a Melilla, keďže ide o dve rozlohou i počtom obyvateľov nepodstatné enklávy v tzv. Španielskej Afrike | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

Zhrnutie za Španielsko

Medziregionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti v Španielsku, ktoré patrí medzi hlavných beneficentov regionálnej/kohéznej politiky EÚ, sú aj po vyše dvoch dekádach nalievania eurofondov na prakticky totožnej úrovni, ktorá presahuje 20 p. b. na úrovni regiónov NUTS III.

| FR | Francúzsko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	1958
Členská krajina eurozóny od roku:	1999
Počet obyvateľov (2011):	65 048 412
Rozloha:	547 030 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	14,4 mld. eur 226 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	4,13%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	13,9 mld. eur (ver.) + 5,6 mld. eur (súkr.)

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od roku 1989

Francúzsko patrí medzi zakladateľské krajiny európskeho spoločenstva. Počas štyroch programových období od roku 1989 dostalo možnosť postupne vyčerpať vyše 51,8 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ, čo v prepočte na obyvateľa ročne predstavuje sumu 32,7 eura (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | FR | Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Francúzsko

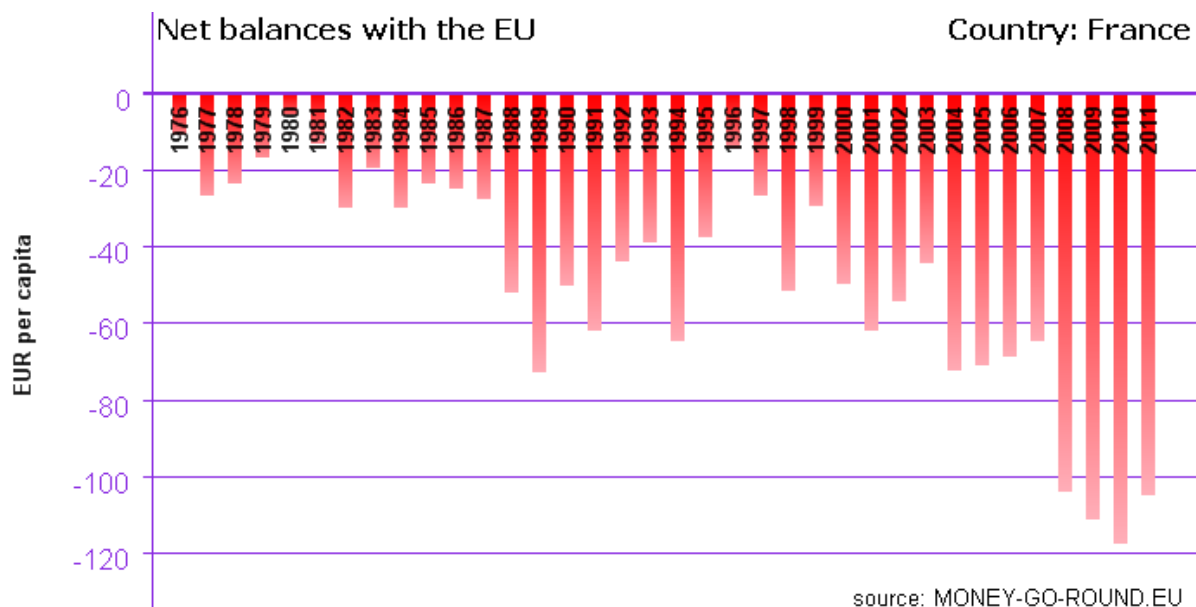
	Programovacie obdobie				Spolu 1989-2013
	1989-1993	1994-1999	2000-2006	2007-2013	
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	6 935	14 946	15 669	14 319	51 869
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	24,7	42,1	37,0	32,3	32,7
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	10,05	8,90	6,68	4,13	6,34

Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Francúzsko počas obdobia členstva zaplatilo do rozpočtu EÚ o 104,158 mld. eur viac, než z rozpočtu získalo. V dlhodobom horizonte patrí medzi čistých prispievateľov (graf č. 1). V roku 2011 stálo členstvo v EÚ francúzskych daňovníkov 105 eur na obyvateľa v čistom.⁷⁴

Graf č. 1 | FR | Fiskálna bilancia Francúzska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Francúzsko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)⁷⁵ člení na 9 regiónov na úrovni NUTS I, 26 regiónov na úrovni NUTS II a 100 regiónov na úrovni NUTS III.⁷⁶

Členenie Francúzska na všetkých zmienovaných úrovniach NUTS je neobyčajne stabilné a vývoj jednotlivých indikátorov možno sledovať a porovnávať v dlhodobom časovom rade.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Francúzsko sa zaraďuje ku krajinám s priemernou mierou nezamestnanosti v EÚ (tab. č. 2).

Disparity medzi európskymi regiónmi Francúzska na úrovni NUTS I boli v sledovanom období 1990-2011 zväčša nie veľmi výrazné a pomerne nemenné. Kým v roku 1990 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 5,4 p. b., v roku 2000 to bolo síce 8,4 p. b., no v roku 2011 to bolo 4,7 p. b., teda na úrovni podobnej ako na začiatku sledovaného obdobia pred dvomi dekadami.

⁷⁴ Tento prepočet na obyvateľa je už po odrátaní objemu zdrojov, ktorý sa z rozpočtu EÚ do Francúzska vrátil na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahrňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Francúzsku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=FR>

⁷⁵ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

⁷⁶ Do porovnávaní medziregionálnych rozdielov na úrovniach NUTS I až NUTS III nebudú zahrnuté francúzske zámorské územia Guadeloupe, Martinique, Guyane a Réunion, preto počet porovnávaných regiónov bude nasledovný: 8 regiónov NUTS I, 22 regiónov NUTS II a 96 regiónov NUTS III.

Tab. č. 2 |FR|: Francúzsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS I

kód	región	rok	1990	1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
FR1	Île de France		7,2	8,9	10,7	10,5	8,7	8,9	8,2	7,2	8,4	8,9	8,6
FR2	Bassin Parisien		8,9	10,5	12,6	12,0	9,9	8,4	7,7	7,2	8,8	9,4	9,4
FR3	Nord - Pas-de-Calais		11,8	13,2	16,6	18,1	16,7	12,5	11,7	11,4	13,5	13,1	12,9
FR4	Est		6,4	8,2	9,6	9,6	8,3	8,2	7,1	7,3	10,0	9,0	9,0
FR5	Ouest		9,0	10,0	10,7	11,0	8,6	7,5	6,6	6,3	7,3	8,1	8,3
FR6	Sud-Ouest		9,5	10,2	11,4	11,3	10,3	7,9	7,6	6,8	8,8	8,3	8,9
FR7	Centre-Est		7,5	10,5	10,6	10,0	8,5	7,6	7,0	6,6	8,5	8,3	8,2
FR8	Méditerranée		11,6	13,5	16,9	17,4	15,3	11,5	9,8	8,8	10,8	11,5	10,9
FR9	Départements d'outre-mer **		:	10,3	:	:	:	27,0	22,7	23,1	24,4	25,2	25,3
FR	Francúzsko		8,7	10,3	12,0	12,0	10,2	9,3	8,4	7,8	9,5	9,7	9,7
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	10,4	10,7	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii | * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15 | ** do porovnávania medziregionálnych rozdielov sme nezahrnuli francúzske zámorské územia (DOM)

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Z dostupných dát (tab. č. 3) o vývoji miery nezamestnanosti v sledovanom období 1990-2011 vyplýva, že aj rozdiely medzi regiónmi úrovne NUTS II sú pomerne stabilné a po vyše dvoch dekádach na prakticky totožnej úrovni. Kým v roku 1990 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 8,4 p. b., v roku v roku 2011 to bolo 8,1 p. b.

Z celkového počtu 22 porovnávaných európskych francúzskych regiónov NUTS II bol v sledovanom období žiaden a v iných rokoch až štyri s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá by bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Tab. č. 3 |FR|: Francúzsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II (pokračovanie na ďalšej strane)

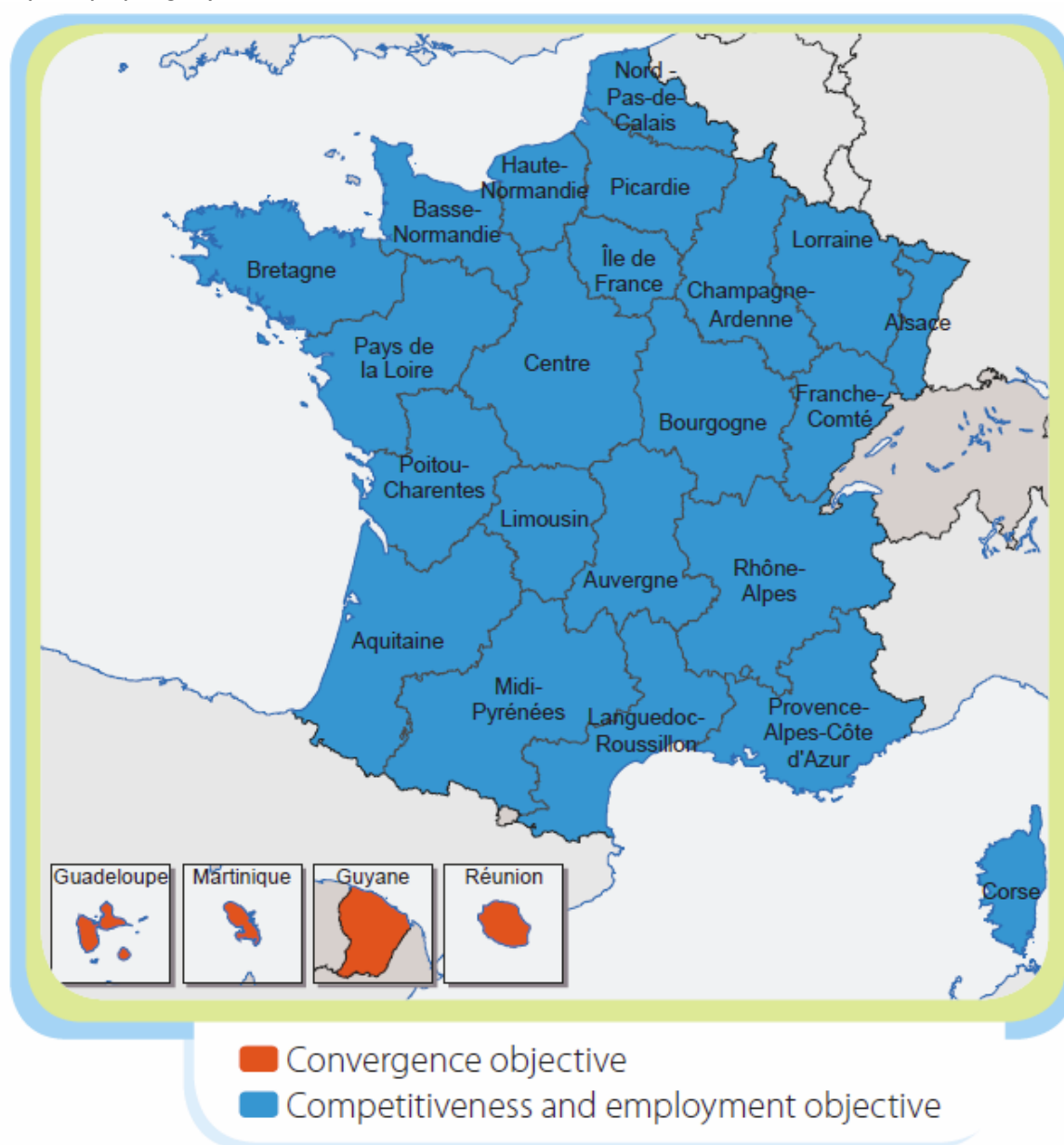
kód	región	rok	1990	1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
FR10	Île de France		7,2	8,9	10,7	10,5	8,7	8,9	8,2	7,2	8,4	8,9	8,6
FR21	Champagne-Ardenne		9,3	10,1	13,3	13,2	11,3	7,1	8,4	8,0	9,6	9,6	10,7
FR22	Picardie		10,0	11,0	14,2	13,4	11,6	10,8	10,2	7,5	10,7	12,0	9,4
FR23	Haute-Normandie		9,8	12,1	13,6	14,1	11,0	9,3	9,0	8,9	10,4	10,2	9,4
FR24	Centre		8,4	10,1	10,9	10,8	8,2	7,1	6,0	5,7	7,0	7,3	8,8
FR25	Basse-Normandie		8,0	8,9	13,2	10,0	8,2	7,5	5,8	6,7	7,3	8,6	9,7
FR26	Bourgogne		8,1	10,3	11,0	10,4	9,3	8,9	7,0	6,7	8,1	9,4	9,4
FR30	Nord - Pas-de-Calais		11,8	13,2	16,6	18,1	16,7	12,5	11,7	11,4	13,5	13,1	12,9
FR41	Lorraine		8,0	9,6	11,3	11,1	9,7	9,8	7,7	8,4	11,6	9,8	10,4
FR42	Alsace		4,5	6,4	7,8	7,5	6,5	6,6	6,2	6,1	8,5	8,3	7,7
FR43	Franche-Comté		6,7	8,6	9,1	9,7	8,1	7,9	7,5	7,1	9,2	8,7	8,4
FR51	Pays de la Loire		9,0	10,2	11,0	12,2	9,5	7,2	6,2	6,4	8,0	8,9	8,8
FR52	Bretagne		8,4	8,9	9,9	9,5	7,5	7,7	6,8	5,6	5,9	7,2	7,5
FR53	Poitou-Charentes		9,9	11,6	11,4	10,9	8,4	8,1	6,9	7,4	8,7	8,1	8,5
FR61	Aquitaine		10,7	11,9	11,9	11,9	11,1	7,9	7,3	7,4	8,7	8,5	9,4
FR62	Midi-Pyrénées		8,7	9,0	11,2	11,1	10,1	8,4	8,2	6,4	9,4	8,3	8,6
FR63	Limousin		8,0	8,4	9,2	9,5	7,8	6,1	7,1	5,8	6,5	7,3	7,9
FR71	Rhône-Alpes		7,2	10,7	10,5	9,9	8,1	7,6	6,6	6,6	8,7	8,5	8,1
FR72	Auvergne		8,7	9,7	11,0	10,6	10,2	7,5	8,7	6,7	7,8	7,4	8,8
FR81	Languedoc-Roussillon		12,9	13,7	17,8	17,4	16,6	11,4	10,6	9,9	13,9	14,4	12,7
FR82	Provence-Alpes-Côte d'Azur		11,0	13,5	16,5	16,9	14,3	11,6	9,4	8,2	9,5	10,2	10,3
FR83	Corse		10,1	11,0	15,2	26,0	22,8	10,9	11,2	8,4	6,9	6,2	4,8

FR91	Guadeloupe **	:	26,1	:	:	:	26,9	22,6	21,9	23,4	23,8	22,6	
FR92	Martinique **	:	25,0	:	:	:	24,1	21,1	22,3	21,8	21,0	20,8	
FR93	Guyane **	:	24,1	:	:	:	28,5	20,1	21,4	20,2	21,0	21,0	
FR94	Réunion **	:	31,7	:	:	:	28,3	24,1	24,4	27,1	28,9	29,6	
FR	Francúzsko		8,7	10,3	12,0	12,0	10,2	9,3	8,4	7,8	9,5	9,7	9,7
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	10,4	10,7	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii | * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15 | ** do porovnávania medziregionálnych rozdielov sme nezahrnuli francúzske zámorské územia Guadeloupe, Martinique, Guyane a Réunion

Jedným z hlavných indikátorov, prostredníctvom ktorých sa sledujú regionálne rozdiely v EÚ, je miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II (mapa č. 1).

Mapa č. 1 | FR | Regióny Francúzska na úrovni NUTS II

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Medziregionálne rozdiely vo Francúzsku na úrovni NUTS III kopírujú situáciu regiónov úrovne NUTS II (tab. č. 4). V priebehu obdobia 1990-2009⁷⁷ klesli zanedbateľne z 9,8 p. b. v roku 1990 na 9,0 p. b. v roku 2009. Rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou** dosahoval maximá koncom 90. rokov (20,1 p. b. v roku 1999) kvôli skoku miery nezamestnanosti na ostrovnej Korzike a minimum na úrovni 7,4 p. b. bolo zaznamenané v roku 2008. Kým v roku 2009 boli z celkového počtu 96 porovnávaných regiónov úrovne NUTS III tri s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá by bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti, v prvej dekáde nového tisícročia najčastejšie nebol taký región identifikovaných žiaden a extrémom bolo 9 regiónov v roku 2000.

Tab. č. 4 | FR | : Francúzsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III (pokračovanie na ďalších stranách)

kód	región	rok	1990	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
FR101	Paris		9,4	12,0	10,2	8,7	9,7	10,3	10,1	9,9	9,7	9,0	8,0	9,2
FR102	Seine-et-Marne		6,8	8,5	6,6	5,6	6,2	6,8	7,1	7,6	7,5	6,8	6,1	7,4
FR103	Yvelines		5,1	7,7	6,3	5,4	6,2	6,6	6,9	7,0	6,9	6,4	5,6	6,8
FR104	Essonne		5,3	8,0	6,4	5,3	6,1	6,7	6,8	7,0	6,9	6,2	5,6	6,8
FR105	Hauts-de-Seine		5,6	9,5	7,9	6,8	7,7	8,3	8,3	8,4	8,3	7,5	6,5	7,7
FR106	Seine-Saint-Denis		9,2	15,6	13,2	11,1	11,8	12,3	12,5	12,7	12,6	11,6	10,1	11,4
FR107	Val-de-Marne		6,3	10,5	8,7	7,3	7,7	8,2	8,4	8,7	8,7	8,1	6,9	8,1
FR108	Val-d'Oise		7,1	10,5	8,7	7,3	8,1	8,7	9,0	9,4	9,4	8,8	7,7	9,1
FR211	Ardennes		11,3	17,3	15,2	13,6	12,5	10,9	12,7	12,9	9,3	10,8	10,2	12,4
FR212	Aube		9,0	12,8	11,0	9,9	9,6	8,6	10,1	10,3	7,2	8,5	8,2	9,4
FR213	Marne		9,2	11,7	10,0	8,7	7,9	7,0	8,5	8,9	6,1	7,4	7,0	8,5
FR214	Haute-Marne		7,6	12,2	10,2	9,1	8,4	7,5	9,2	9,3	6,6	7,8	7,4	9,7
FR221	Aisne		10,7	15,3	13,7	11,1	9,8	11,3	11,1	12,6	12,8	12,2	9,2	12,9
FR222	Oise		8,5	11,3	9,5	7,3	7,2	8,4	8,2	9,2	9,1	8,6	6,2	9,1
FR223	Somme		11,3	14,8	12,8	10,4	9,3	10,2	9,9	10,9	11,3	10,8	7,9	11,2
FR231	Eure		8,2	11,8	8,9	7,2	8,9	8,0	7,5	7,2	8,7	8,4	8,2	10,0
FR232	Seine-Maritime		9,8	15,1	12,0	9,6	10,7	9,2	8,7	8,4	9,6	9,3	9,2	10,6
FR241	Cher		8,3	12,3	9,9	8,9	9,9	7,1	7,7	7,9	7,8	6,6	6,2	7,5
FR242	Eure-et-Loir		7,5	10,1	7,6	6,8	8,6	6,4	7,1	7,4	7,2	6,1	5,8	7,2
FR243	Indre		9,1	11,0	8,6	8,0	8,8	6,4	6,8	7,1	7,1	5,8	5,4	6,7
FR244	Indre-et-Loire		9,6	12,1	9,2	8,0	9,1	6,6	7,1	7,3	7,2	6,2	5,9	6,8
FR245	Loir-et-Cher		7,4	10,7	8,3	7,1	8,7	6,5	6,9	7,0	6,8	5,9	5,6	6,9
FR246	Loiret		8,3	9,4	6,8	5,9	7,6	5,8	6,3	6,6	6,7	5,8	5,6	6,9
FR251	Calvados		9,1	10,9	9,0	7,8	8,6	8,2	8,3	8,6	8,1	6,2	7,0	7,6
FR252	Manche		7,3	9,3	7,7	6,9	7,5	6,7	7,0	7,3	6,9	5,4	6,3	6,7
FR253	Orne		6,8	8,9	7,1	6,3	7,0	6,8	7,3	7,6	7,0	5,5	6,8	7,6
FR261	Côte-d'Or		8,0	9,8	8,9	6,6	6,7	6,3	7,7	7,0	8,2	6,6	6,1	7,2
FR262	Nièvre		8,0	11,4	10,0	7,3	7,2	6,8	8,4	7,8	9,1	7,3	6,8	8,6
FR263	Saône-et-Loire		8,3	10,4	9,6	7,2	7,2	6,9	8,5	7,7	9,1	7,1	6,9	8,5
FR264	Yonne		8,2	10,6	9,1	6,6	6,8	6,7	8,5	7,8	9,4	7,4	7,1	8,9
FR301	Nord (FR)		11,7	18,1	16,7	14,0	13,6	11,9	12,6	13,3	12,4	11,7	11,3	13,5
FR302	Pas-de-Calais		12,0	18,2	16,6	13,8	13,1	11,5	12,3	13,0	12,5	11,6	11,5	13,4
FR411	Meurthe-et-Moselle		7,9	11,1	9,7	7,7	7,6	9,1	10,5	9,7	9,3	7,4	8,1	10,8
FR412	Meuse		7,7	10,6	9,3	7,7	7,6	9,0	10,4	10,3	10,1	8,3	8,9	12,0
FR413	Moselle		8,0	11,1	9,7	7,6	7,7	9,4	10,9	10,3	9,8	7,7	8,4	11,8
FR414	Vosges		8,4	11,6	10,0	8,2	8,5	10,3	11,5	11,0	10,5	8,2	9,1	12,3

⁷⁷ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), vid' viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

FR421	Bas-Rhin	4,8	7,6	6,6	6,4	7,0	7,1	7,5	6,8	6,3	5,8	5,9	8,2
FR422	Haut-Rhin	4,1	7,4	6,3	5,7	6,3	6,9	7,8	7,3	7,1	6,8	6,5	9,0
FR431	Doubs	6,6	10,1	8,3	5,0	8,6	7,4	8,4	7,6	8,2	7,7	7,3	9,6
FR432	Jura	5,0	7,8	6,7	4,2	7,1	6,2	6,8	6,1	6,3	6,0	6,0	8,2
FR433	Haute-Saône	7,8	10,4	8,6	5,3	8,1	6,7	7,6	7,1	7,8	7,4	7,1	9,0
FR434	Territoire de Belfort	7,9	11,0	9,2	5,5	9,3	8,1	9,4	8,7	9,9	9,4	8,2	10,0
FR511	Loire-Atlantique	10,9	14,2	11,0	8,9	8,8	8,6	8,5	8,2	7,7	6,7	6,6	7,8
FR512	Maine-et-Loire	8,9	12,1	9,7	8,2	7,9	8,0	7,8	7,7	7,4	6,5	6,7	8,3
FR513	Mayenne	5,0	7,9	5,6	5,0	5,1	5,4	5,4	5,5	5,2	4,4	4,9	6,4
FR514	Sarthe	8,9	12,4	9,3	7,4	7,4	7,2	7,3	7,5	7,4	6,5	6,8	8,9
FR515	Vendée	7,5	10,5	8,3	6,9	6,8	6,8	6,7	6,7	6,4	5,5	5,9	7,9
FR521	Côtes-d'Armor	7,9	9,6	7,6	6,2	6,6	6,1	6,6	6,9	7,6	6,7	5,5	5,7
FR522	Finistère	8,6	10,0	8,1	6,7	6,8	6,3	7,1	7,6	8,1	7,3	6,0	6,1
FR523	Ille-et-Vilaine	7,7	8,5	6,5	5,3	6,3	5,8	6,0	6,4	7,0	6,2	4,9	5,4
FR524	Morbihan	9,8	10,4	8,3	6,9	7,3	6,6	7,2	7,5	8,2	7,3	6,1	6,3
FR531	Charente	9,5	11,1	8,6	9,0	8,3	8,3	8,8	9,3	8,5	7,4	8,0	9,5
FR532	Charente-Maritime	11,9	13,1	10,3	10,4	9,6	9,4	10,2	10,6	9,6	8,1	8,6	10,1
FR533	Deux-Sèvres	8,8	8,8	6,6	6,7	6,2	6,3	6,4	6,6	6,3	5,2	5,6	6,8
FR534	Vienne	8,9	9,6	7,3	7,4	7,0	7,0	7,5	8,0	7,5	6,3	6,8	7,9
FR611	Dordogne	9,8	11,3	10,7	9,9	8,4	8,6	9,2	7,3	7,8	7,2	7,4	9,1
FR612	Gironde	11,7	12,9	11,8	10,9	9,9	9,9	10,6	8,2	8,5	7,7	7,7	8,9
FR613	Landes	8,6	10,2	9,8	9,2	8,3	8,4	9,0	7,1	7,4	6,9	7,1	8,4
FR614	Lot-et-Garonne	10,5	12,0	11,1	10,3	8,9	9,2	9,8	7,5	8,3	7,5	7,7	9,3
FR615	Pyrénées-Atlantiques	10,5	10,8	10,4	9,8	8,7	8,6	8,9	6,6	6,9	6,5	6,6	7,9
FR621	Ariège	8,1	11,6	10,7	9,2	8,3	8,4	7,5	7,9	9,5	9,4	7,4	11,4
FR622	Aveyron	5,1	6,6	6,0	4,9	4,8	4,9	4,2	4,2	5,2	4,9	4,1	6,5
FR623	Haute-Garonne	10,2	12,6	11,4	10,0	9,3	9,1	7,9	7,7	9,0	8,7	6,7	9,5
FR624	Gers	6,1	7,5	6,9	5,8	5,3	5,3	4,8	4,8	5,7	5,5	4,4	6,8
FR625	Lot	7,8	9,5	8,7	7,5	6,8	7,1	6,3	6,2	7,4	6,9	5,6	8,8
FR626	Hautes-Pyrénées	10,0	12,1	10,8	9,5	8,5	8,6	7,6	7,4	8,6	8,5	6,6	10,6
FR627	Tarn	8,6	11,5	10,5	9,0	8,3	8,6	7,5	7,5	9,3	9,3	7,4	10,8
FR628	Tarn-et-Garonne	9,0	11,0	10,0	8,9	8,2	8,4	7,5	7,7	9,4	9,6	7,6	10,9
FR631	Corrèze	8,0	9,0	7,3	6,8	5,8	6,4	7,4	5,9	5,3	6,1	5,0	5,7
FR632	Creuse	8,6	10,6	9,1	8,8	7,0	7,6	8,6	6,8	:	7,4	:	6,5
FR633	Haute-Vienne	7,7	9,5	7,8	7,3	6,6	7,0	8,1	6,7	6,5	7,6	6,1	6,9
FR711	Ain	4,9	6,8	5,2	4,5	4,8	5,2	6,0	6,1	5,6	4,9	5,2	7,4
FR712	Ardèche	8,6	11,3	9,5	8,9	8,3	8,3	9,5	9,4	9,1	8,1	8,3	9,8
FR713	Drôme	10,0	12,5	10,6	9,6	8,9	9,2	10,3	10,4	9,7	8,5	8,7	10,4
FR714	Isère	7,6	10,2	8,4	7,2	6,9	7,1	8,2	8,0	7,5	6,5	6,5	8,5
FR715	Loire	8,6	11,0	9,5	8,7	7,7	8,0	9,2	9,1	8,6	7,3	7,4	9,7
FR716	Rhône	6,9	10,2	8,2	7,2	7,0	7,6	8,9	8,6	8,1	7,0	6,8	8,6
FR717	Savoie	6,5	9,6	8,0	6,9	6,5	6,7	7,6	7,3	6,7	5,8	5,8	7,7
FR718	Haute-Savoie	5,6	8,0	6,6	5,8	5,8	5,9	6,8	6,6	6,1	5,2	5,4	8,1
FR721	Allier	10,4	12,2	11,4	8,4	7,6	7,7	8,1	8,3	8,4	9,6	7,3	8,7
FR722	Cantal	8,4	9,3	9,0	6,6	5,4	5,2	5,4	5,7	5,7	6,6	:	5,4
FR723	Haute-Loire	7,0	9,5	9,1	6,6	6,3	6,4	6,7	6,9	7,3	8,3	6,3	7,2
FR724	Puy-de-Dôme	8,3	10,4	10,3	7,5	7,0	7,1	7,5	7,5	7,6	8,9	6,9	8,0
FR811	Aude	11,6	15,1	14,3	11,5	10,9	9,9	9,7	10,7	10,4	9,8	9,5	13,2
FR812	Gard	13,1	18,1	17,4	14,1	13,4	12,0	11,3	12,3	12,0	10,9	10,0	14,1
FR813	Hérault	13,9	18,4	17,7	14,5	14,3	12,9	12,0	12,9	12,0	11,2	10,5	14,4
FR814	Lozère	5,0	6,8	6,7	5,6	5,1	4,5	4,3	4,9	:	:	:	:
FR815	Pyrénées-Orientales	13,3	17,4	16,5	13,3	12,8	11,9	11,0	11,8	11,1	10,5	9,7	14,2
FR821	Alpes-de-Haute-Provence	8,1	13,2	11,7	10,5	10,0	8,4	8,5	9,4	10,3	8,6	7,9	9,0
FR822	Hautes-Alpes	7,2	10,3	8,4	7,9	7,9	6,6	6,8	7,3	8,0	6,7	6,0	6,7

FR823	Alpes-Maritimes	9,2	14,0	11,6	10,0	9,8	8,6	8,5	9,0	9,7	7,6	6,6	8,1
FR824	Bouches-du-Rhône	12,1	19,1	16,3	14,1	12,5	10,6	10,5	11,4	12,9	10,5	9,1	10,2
FR825	Var	12,4	17,9	15,4	13,3	12,1	10,2	10,4	11,1	12,0	9,6	8,6	9,9
FR826	Vaucluse	10,4	15,4	13,1	11,4	10,7	9,1	9,1	10,2	11,5	9,4	8,3	9,7
FR831	Corse-du-Sud	10,0	25,2	21,9	11,5	13,0	12,1	13,3	10,8	10,4	10,6	8,1	:
FR832	Haute-Corse	10,2	26,7	23,7	12,1	13,3	11,8	12,9	11,2	11,4	11,8	8,7	7,1
FR910	Guadeloupe	31,1	:	:	25,2	26,0	26,2	25,1	25,9	26,9	22,6	21,9	23,4
FR920	Martinique	32,1	:	:	24,0	22,9	21,0	21,5	18,7	24,1	21,1	22,3	21,8
FR930	Guyane	24,0	:	:	28,1	24,4	24,3	25,7	24,8	28,5	20,1	21,4	20,2
FR940	Réunion	36,9	:	:	31,5	29,3	31,6	32,8	30,1	28,3	24,1	24,4	27,1
FR	Francúzsko	8,7	12,0	10,2	9,1	9,2	8,9	9,3	9,3	9,3	8,4	7,8	9,5
EU	Európska únia (EÚ 27) *	8,3	9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii | * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15 | ** do porovnávania medziregionálnych rozdielov sme nezahrnuli francúzske zámorské územia Guadeloupe, Martinique, Guyane a Réunion

Zhrnutie za Francúzsko

Medziregionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti vo Francúzsku v sledovanom období 1990-2011 sú pomerne stabilné a nemenné na všetkých troch sledovaných úrovniach NUTS.

Do porovnávania medziregionálnych rozdielov sme nezahrnuli francúzske zámorské územia Guadeloupe, Martinique, Guyane a Réunion, keďže sú mimo územia Európy, pomerne vzdialené pevninskému Francúzsku. Na zváženie je tiež otázka, prečo by sa vôbec z peňazí daňovníkov členských krajín EÚ mali financovať projekty v zámorských neeurópskych územiach členských krajín EÚ.

| IT | Taliansko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	1958
Členská krajina eurozóny od roku:	1999
Počet obyvateľov (2011):	60 626 442
Rozloha:	301 230 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	28,8 mld. eur 487 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	8,3%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	31,3 mld. eur

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od roku 1989

Taliansko je jedným zo zakladateľov európskeho spoločenstva. Počas programových období od roku 1989 dostalo možnosť postupne vyčerpať vyše 91,9 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ, čo v prepočte na obyvateľa ročne predstavuje sumu 62,2 eura (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | IT | Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Taliansko

	Programovacie obdobie				Spolu
	1989-1993	1994-1999	2000-2006	2007-2013	1989-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	11 870	21 648	29 636	28 812	91 966
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	41,9	63,5	74,4	69,6	62,2
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	17,20	12,89	12,63	8,30	11,23

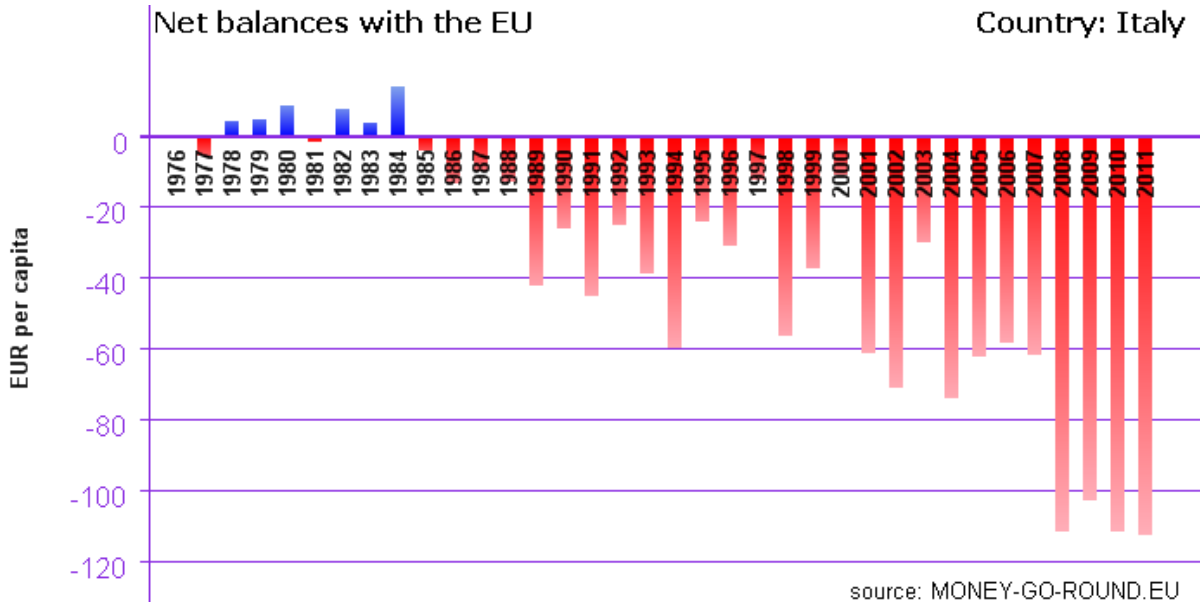
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Taliansko patrí síce k hlavným beneficiantom regionálnej/kohéznej politiky EÚ, ale zároveň je v dlhodobom horizonte jedným z čistých prispievateľov do rozpočtu EÚ (graf č. 1). Počas obdobia

členstva zaplatilo do rozpočtu EÚ o 73,929 mld. eur viac, než z rozpočtu získalo. V roku 2011 stálo členstvo v EÚ talianskych daňovníkov 112 eur na obyvateľa v čistom.⁷⁸

Graf č. 1|IT|: Fiskálna bilancia Talianska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Taliansko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)⁷⁹ člení na 5 regiónov na úrovni NUTS I, 21 regiónov na úrovni NUTS II a 110 regiónov na úrovni NUTS III.

Členenie Talianska bolo pomerne dlhé obdobie stabilné na všetkých zmienených úrovniach NUTS, po zmenách po roku 2003 to však už tak celkom neplatí. Z pôvodných 11 regiónov NUTS I bolo vytvorených 5, na úrovni NUTS II došlo k rozdeleniu jedného regiónu a na úrovni NUTS III došlo k viacerým zmenám – najmä deleniám regiónov. Napriek tomu je možné možno sledovať a porovnávať vývoj jednotlivých indikátorov v dlhodobom časovom rade aspoň na úrovniach NUTS II a III.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I pred rokom 2003

Taliansko sa zaraďuje ku krajinám s priemernou až mierne nadpriemernou mierou nezamestnanosti v EÚ. Vzhľadom na zmeny členenia realizované v Taliansku na úrovni NUTS I (pôvodných 11 regiónov bolo zlúčených do 5 celkov) a platné na základe tzv. NUTS 2003⁸⁰ nie je možné sledovať disparity medzi regiónmi v súvislosti časovom rade za celé obdobie 1990-2011.

Ak sa pozrieme na 11 regiónov úrovne NUTS I za pred rokom 2003, medziregionálne rozdiely sú pre túto úroveň v porovnaní s väčšinou krajín EÚ nezvyčajne vysoké (tab. č. 2). Kým v roku 1990 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 18,3 p. b., v roku 1997 dokonca narástol na 21,2 p. b. V roku 1999 došlo

⁷⁸ Tento prepočet na obyvateľa je už po odrátaní objemu zdrojov, ktorý sa z rozpočtu EÚ do Talianska vrátil na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahrňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Taliansku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=IT>

⁷⁹ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

⁸⁰ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 1059/2003 z 26. mája 2003 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:154:0001:0041:EN:PDF>

k miernemu poklesu na 20,1 p. b. a posledný údaj z roka 2002 hovorí o úrovni 17,8 p. b., disparity sa teda za obdobie 1990-2002 znížili len nepatrne.

Tab. č. 2 | IT | Taliansko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS I pred rokom 2003

kód	región	rok	1990	1993	1997	1999	2002
IT1	Nord Ovest		6,6	8,7	9,0	8,0	5,4
IT2	Lombardia		3,4	4,5	6,2	4,9	3,8
IT3	Nord Est		4,1	4,9	5,0	4,7	3,3
IT4	Emilia-Romagna		4,3	4,7	6,7	4,8	3,3
IT5	Centro		7,3	7,9	8,1	7,2	4,8
IT6	Lazio		10,9	11,0	13,3	13,2	8,6
IT7	Abruzzo-Molise		10,6	13,1	10,6	11,6	7,5
IT8	Campania		19,8	22,8	26,1	23,7	21,1
IT9	Sud		17,7	17,6	20,5	21,9	17,4
ITA	Sicilia		21,7	23,1	24,0	24,8	20,1
ITB	Sardegna		18,9	19,8	20,5	21,9	18,5
IT	Taliansko		10,2	11,2	12,3	11,4	9,0
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	10,4	10,7	9,6	9,0

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I od roku 2003

Vývoj v ďalšom období je možné sledovať na novom členení NUTS I (tab. č. 3). Kým v období 90. rokov dochádzalo k miernemu nárastu medziregionálnych rozdielov na úrovni NUTS I, v novom členení v prvej dekáde aktuálneho tisícročia pozorujeme postupné zníženie rozdielov. Kým v roku 2000 bol rozdiel medzi regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti a regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti na úrovni 19,3 p. b., v roku 2006 to bolo 9,1 p. b. a na tejto úrovni sú rozdiely evidované i v roku 2011.

Tab. č. 3 | IT | Taliansko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS I od roku 2003

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ITC	Nord-Ovest		6,0	5,3	4,3	4,4	4,2	4,5	4,4	3,9	3,8	4,2	5,8	6,2	6,3
ITF	Sud		21,2	20,0	18,6	17,7	17,0	14,4	13,8	12,0	10,5	11,4	11,9	12,8	13,3
ITG	Isole		23,5	23,1	20,8	19,6	19,2	16,3	15,3	12,7	12,1	13,3	13,7	14,5	14,1
ITH	Nord-Est		4,6	3,8	3,6	3,3	3,2	3,9	4,0	3,6	3,1	3,4	4,7	5,5	5,0
ITI	Centro		9,2	8,3	7,4	6,6	6,5	6,5	6,4	6,1	5,3	6,1	7,2	7,6	7,6
IT	Taliansko		11,4	10,6	9,5	9,0	8,7	8,0	7,7	6,8	6,1	6,7	7,8	8,4	8,4
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat

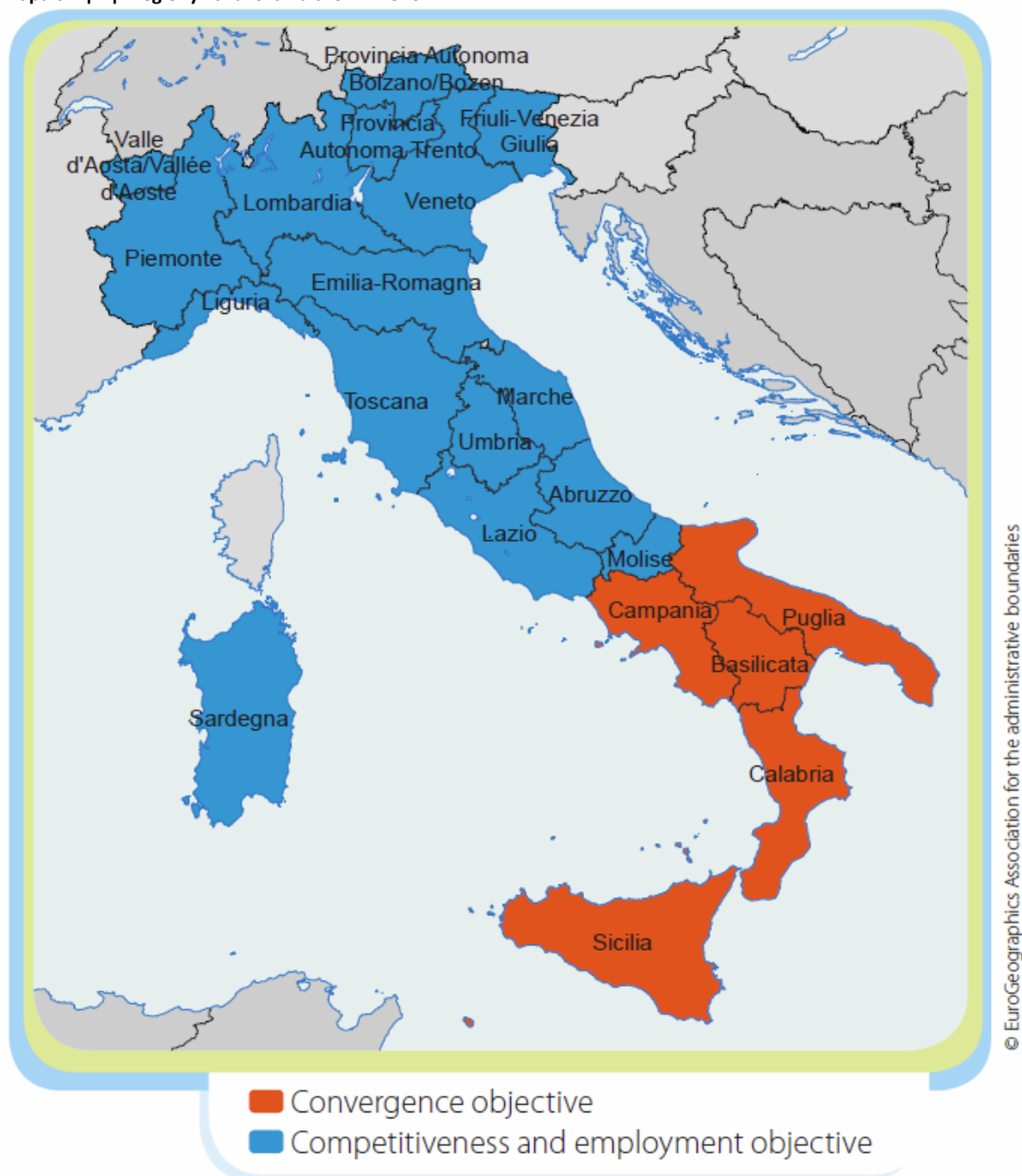
Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Z dostupných dát (tab. č. 4) o vývoji miery nezamestnanosti v sledovanom období 1990-2011 vyplýva, že aj rozdiely medzi regiónmi úrovne NUTS II sa v sledovanom období znížili, hoci naďalej presahujú hranicu 10-12 p. b. Kým v roku 1990 bol rozdiel medzi regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti a regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti na úrovni 19,9 p. b., v roku v roku 2011 to bolo 12,2 p. b. (tab. č. 4).

Z celkového počtu 21 porovnávaných regiónov NUTS II bolo v sledovanom období zväčša štyri až päť s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá by bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Jedným z hlavných indikátorov, prostredníctvom ktorých sa sledujú regionálne rozdiely v EÚ, je miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II (mapa č. 1).

Mapa č. 1 | IT | : Regióny Talianska na úrovni NUTS II

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Tab. č. 4 | IT | : Taliansko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II (pokračovanie na ďalšej strane)

kód	región	rok	1990	1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ITC1	Piemonte		6,0	8,2	8,7	7,2	6,3	4,0	4,2	5,0	6,8	7,6	7,6
ITC2	Valle d'Aosta/Vallée d'Aoste		2,4	4,9	4,1	5,3	4,5	3,0	3,2	3,3	4,4	4,4	5,3
ITC3	Liguria		8,5	10,1	10,2	9,9	8,2	4,8	4,8	5,4	5,7	6,5	6,3
ITC4	Lombardia		3,4	4,5	6,2	4,8	4,4	3,7	3,4	3,7	5,4	5,6	5,8
ITF1	Abruzzo		10,2	12,4	8,8	10,1	7,8	6,5	6,2	6,6	8,1	8,8	8,5
ITF2	Molise		12,1	15,6	17,2	16,2	14,0	10,0	8,1	9,1	9,1	8,4	9,9
ITF3	Campania		19,8	22,8	26,1	23,7	23,7	12,9	11,2	12,6	12,9	14,0	15,5

ITF4	Puglia	14,4	15,6	18,3	19,0	17,1	12,8	11,2	11,6	12,6	13,5	13,1
ITF5	Basilicata	21,5	23,0	20,6	17,1	16,3	10,5	9,5	11,1	11,2	13,0	12,0
ITF6	Calabria	22,6	19,6	24,9	28,0	26,0	12,9	11,2	12,1	11,3	11,9	12,7
ITG1	Sicilia	21,7	23,1	24,0	24,5	24,0	13,5	13,0	13,8	13,9	14,7	14,4
ITG2	Sardegna	18,9	19,8	20,5	21,0	20,6	10,8	9,9	12,2	13,3	14,1	13,5
ITH1	Provincia Autonoma di Bolzano **	2,7	3,1	3,8	2,5	2,1	2,6	2,6	2,4	2,9	2,7	3,3
ITH2	Provincia Autonoma di Trento **				4,4	3,4	3,1	2,9	3,3	3,5	4,3	4,5
ITH3	Veneto	3,9	5,0	4,8	4,5	3,7	4,0	3,3	3,5	4,8	5,8	5,0
ITH4	Friuli-Venezia Giulia	5,7	5,9	7,2	5,6	4,6	3,5	3,4	4,3	5,3	5,7	5,2
ITH5	Emilia-Romagna	4,3	4,7	6,7	4,6	4,0	3,4	2,9	3,2	4,8	5,7	5,3
ITI1	Toscana	7,6	8,1	8,5	7,2	6,1	4,8	4,3	5,0	5,8	6,1	6,5
ITI2	Umbria	8,2	9,2	8,2	7,6	6,5	5,1	4,6	4,8	6,7	6,6	6,5
ITI3	Marche	6,3	6,6	7,1	6,1	5,0	4,5	4,2	4,7	6,6	5,7	6,7
ITI4	Lazio	10,9	11,0	13,3	11,7	11,0	7,5	6,4	7,5	8,5	9,3	8,9
IT	Taliansko	10,2	11,2	12,3	11,4	10,6	6,8	6,1	6,7	7,8	8,4	8,4
EU	Európska únia (EÚ 27) *	8,3	10,4	10,7	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15 | ** Provincia Autonoma di Bolzano a Provincia Autonoma di Trento tvorili do roku 2003 región Trentino-Alto Adige

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Medziregionálne rozdiely v Taliansku v sledovanom období poklesli aj na úrovni NUTS III (tab. č. 5). V priebehu obdobia 1990-2009⁸¹ klesli z 30,5 p. b. v roku 1990 na 16,9 p. b. v roku 2009. Rozdiel medzi regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti a regiónom s najnižšou mierou dosahoval maximá začiatkom 90. rokov (30,5 p. b. v roku 1990) a minimum bolo zaznamenané v roku 2007 na úrovni 14,8 p. b. Napriek významnému poklesu sú rozdiely na úrovni presahujúcej 15 p. b. pomerne výrazné. Kým v roku 2009 bolo z celkového počtu 110 porovnávaných regiónov úrovne NUTS III trinásť s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti, v roku 1990 ich bolo sedemnášť a v roku 2005 dokonca až dvadsať.

Tab. č. 5 | IT | Taliansko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III (pokračovanie na ďalších stranách)⁸²

kód	región	rok	1990	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ITC11	Torino	7,8	9,0	7,9	6,2	6,2	5,9	6,1	4,8	4,1	4,7	5,6	8,3	
ITC12	Vercelli	3,5	5,7	4,9	2,7	3,6	2,4	4,5	4,7	3,7	4,2	4,4	5,2	
ITC13	Biella		3,8	3,8	2,7	4,1	3,5	5,1	5,4	4,8	4,3	4,9	6,7	
ITC14	Verbano-Cusio-Ossola	4,1	7,1	4,7	4,0	5,7	4,5	4,5	4,9	4,2	3,2	5,0	5,1	
ITC15	Novara		5,2	5,4	3,7	4,5	3,6	6,1	4,6	4,7	5,2	5,4	7,6	
ITC16	Cuneo	3,4	4,5	3,6	3,2	3,1	4,0	2,2	3,2	2,7	2,2	3,4	2,9	
ITC17	Asti	4,7	4,4	3,1	3,3	2,9	2,6	5,1	5,1	4,2	3,2	4,2	5,8	
ITC18	Alessandria	5,0	7,0	5,8	4,1	4,5	3,7	5,2	5,2	4,6	4,6	4,8	5,8	
ITC20	Valle d'Aosta/Vallée d'Aoste	2,4	5,3	4,5	4,2	3,6	4,1	3,0	3,2	3,0	3,2	3,3	4,4	
ITC31	Imperia	3,8	8,7	5,8	4,0	3,7	4,1	9,2	7,4	4,0	4,8	6,3	6,8	
ITC32	Savona	5,4	7,6	6,0	6,6	5,3	4,3	5,4	5,3	4,5	4,3	5,6	4,9	

⁸¹ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), vid' viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

⁸² Zmeny v klasifikácii NUTS: Vercelli a Biella do roku 1995 spolu tvorili región Vercelli; Novara a Verbano-Cusio-Ossola do roku 1995 spolu tvorili región Novara; Como a Lecco do roku 1995 spolu tvorili región Como; Milano a Monza e della Brianza do roku 2009 spolu tvorili región Milano; Lodi a Milano do roku 1995 spolu tvorili región Milano; Barletta-Andria-Trani bola do roku 2009 súčasťou Bari a čiastočne súčasťou Foggia; Crotone, Catanzaro a Vibo Valentia do roku 1995 spolu tvorili región Catanzaro; Olbia-Tempio do roku 2001 súčasťou Nuoro a Sassari; Ogliastra do roku 2001 súčasťou Nuoro; Carbonia-Iglesias a Medio Campidano do roku 2001 súčasťou Cagliari; Forlì-Cesena a Rimini do roku 1995 spolu tvorili región Forlì; Firenze a Prato do roku 1995 spolu tvorili región Firenze; Ascoli Piceno a Fermo do roku 2009 spolu tvorili región Ascoli Piceno

ITC33	Genova	11,0	11,3	10,1	7,5	8,0	7,2	5,2	5,5	5,1	4,4	5,4	5,5
ITC34	La Spezia	7,7	8,4	6,2	4,7	3,9	5,2	5,1	5,8	4,8	7,3	4,2	6,6
ITC41	Varese	3,9	5,6	5,1	5,2	3,7	3,4	3,5	5,1	3,8	2,9	3,5	6,3
ITC42	Como	1,9	5,2	3,3	2,9	3,0	2,7	3,4	4,1	3,8	3,9	4,2	5,7
ITC43	Lecco		2,7	1,7	1,6	2,1	1,3	2,7	3,2	3,2	2,6	3,2	4,5
ITC44	Sondrio	4,9	4,7	2,8	3,0	3,8	3,5	4,2	4,0	3,5	4,4	4,3	4,4
ITC4C	Milano	4,0	5,6	5,2	4,6	4,6	4,5	4,6	4,2	3,9	3,8	3,9	5,7
ITC4D	Monza e della Brianza		:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
ITC46	Bergamo	2,4	2,9	2,9	1,8	2,5	1,9	3,6	3,2	3,0	2,6	3,0	3,7
ITC47	Brescia	2,5	4,2	4,2	3,3	3,5	3,2	3,5	4,2	3,7	3,2	3,1	5,3
ITC48	Pavia	5,1	4,9	5,0	3,4	3,8	4,5	4,3	4,3	4,3	3,7	4,9	5,5
ITC49	Lodi	:	6,7	5,3	4,7	5,2	4,6	4,2	3,5	3,2	4,1	3,7	5,4
ITC4A	Cremona	2,7	4,2	3,0	2,4	2,8	2,7	4,3	4,4	4,5	3,1	4,0	5,5
ITC4B	Mantova	2,4	3,0	2,6	1,7	3,2	2,6	3,2	3,9	3,0	3,4	4,1	4,8
ITF11	L'Aquila	10,7	13,1	12,1	10,2	10,5	7,4	8,4	5,9	5,8	7,7	8,6	9,9
ITF12	Teramo	7,9	10,2	6,4	3,9	4,2	3,5	6,1	6,6	6,5	5,7	5,3	6,0
ITF13	Pescara	8,7	9,9	6,5	4,7	5,0	6,2	8,4	9,8	8,1	5,8	6,5	7,9
ITF14	Chieti	13,0	8,3	7,1	5,4	6,2	4,5	8,6	8,8	5,9	5,8	6,0	8,5
ITF21	Isernia	8,7	12,6	10,0	11,3	12,5	11,6	10,2	9,0	8,9	8,3	8,3	7,9
ITF22	Campobasso	13,2	17,5	15,4	14,6	12,6	12,5	11,8	10,5	10,3	8,0	9,4	9,5
ITF31	Caserta	24,0	25,6	23,7	24,6	22,4	22,4	12,2	12,3	9,9	8,6	10,5	9,0
ITF32	Benevento	15,1	14,9	17,6	16,9	12,5	10,6	12,8	12,8	10,8	9,6	10,0	11,1
ITF33	Napoli	20,3	27,9	28,0	26,3	24,7	23,6	18,9	17,1	14,8	12,4	14,0	14,6
ITF34	Avellino	12,6	19,9	17,2	14,2	13,7	11,9	11,2	13,1	10,6	9,3	9,7	8,1
ITF35	Salerno	18,7	15,2	16,4	15,1	16,1	15,4	11,7	12,2	11,6	11,3	12,3	14,0
ITF46	Foggia	15,0	18,1	18,6	15,4	16,1	13,9	19,3	18,5	11,3	9,5	11,5	13,6
ITF47	Bari	12,2	16,7	14,6	12,1	10,8	11,5	14,7	13,5	13,3	9,7	10,3	11,1
ITF48	Barletta-Andria-Trani	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
ITF43	Taranto	16,3	22,2	21,1	18,2	16,8	16,3	14,0	12,8	9,3	10,6	10,3	9,6
ITF44	Brindisi	10,3	16,5	15,3	13,2	12,6	11,3	16,1	16,3	12,9	13,7	12,0	14,3
ITF45	Lecce	19,1	23,0	18,8	17,4	17,0	17,6	14,7	14,4	15,0	14,5	15,0	16,2
ITF51	Potenza	22,5	17,9	15,9	17,0	15,4	15,3	12,3	12,4	10,8	9,8	10,8	10,5
ITF52	Matera	19,3	15,8	16,8	15,4	15,3	17,4	13,8	12,0	9,9	9,1	11,5	12,6
ITF61	Cosenza	26,9	25,3	22,8	23,8	22,6	21,9	10,8	12,3	12,2	10,5	11,1	10,9
ITF62	Crotone	20,8	17,8	16,3	17,1	20,5	22,8	16,4	15,5	13,5	10,6	13,4	12,0
ITF63	Catanzaro		29,7	29,0	25,3	22,1	20,1	13,1	15,4	13,9	12,6	13,9	11,3
ITF64	Vibo Valentia		29,4	26,4	26,1	26,9	24,9	12,5	13,1	13,4	14,8	14,3	12,9
ITF65	Reggio di Calabria		18,9	32,3	30,5	30,3	29,1	27,5	19,2	16,3	12,7	10,5	11,2
ITG11	Trapani	26,9	16,0	15,7	13,2	12,9	12,9	15,8	15,8	10,4	11,0	10,7	11,0
ITG12	Palermo	24,6	29,0	28,6	25,0	23,4	22,9	20,3	19,2	18,6	15,5	17,1	17,9
ITG13	Messina	20,2	26,5	26,1	23,0	20,4	22,1	16,1	13,1	10,7	10,4	13,6	14,1
ITG14	Agrigento	20,7	17,5	25,1	23,6	22,4	21,4	20,4	17,7	13,3	16,7	16,8	17,6
ITG15	Caltanissetta	32,0	22,1	20,8	22,4	22,8	20,6	20,4	19,2	16,6	15,7	14,5	15,3
ITG16	Enna	26,7	32,0	30,3	23,0	20,5	22,3	21,6	19,4	16,7	16,3	16,0	15,2
ITG17	Catania	19,9	27,0	24,8	23,0	22,1	22,0	15,0	15,3	12,3	11,6	12,0	11,3
ITG18	Ragusa	17,7	14,5	13,9	13,3	13,0	13,7	8,0	10,8	6,7	8,3	8,4	8,9
ITG19	Siracusa	20,9	21,6	18,3	14,8	12,7	13,8	17,7	14,6	11,5	11,5	11,6	8,5
ITG25	Sassari	20,8	:	:	:	:	:	:	:	:	:	16,9	19,0
ITG26	Nuoro	17,1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	13,0	10,1
ITG27	Cagliari	20,8	:	:	:	:	:	:	:	:	:	11,3	11,0
ITG28	Oristano	17,1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	11,4	13,9
ITG29	Olbia-Tempio	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	8,9	14,2
ITG2A	Ogliastra	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	12,1	12,7
ITG2B	Medio Campidano	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	11,7	11,9

ITG2C	Carbonia-Iglesias	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	10,0	11,8
ITH10	Bolzano-Bozen	2,0	2,5	2,1	1,9	1,9	2,0	2,7	2,8	2,6	2,6	2,4	2,9
ITH20	Trento	3,5	4,4	3,4	3,3	3,4	2,9	3,2	3,6	3,1	2,9	3,3	3,5
ITH31	Verona	4,2	5,1	4,0	3,3	3,6	3,3	4,7	4,4	4,0	3,4	3,8	4,7
ITH32	Vicenza	1,5	2,8	2,3	2,2	2,5	2,6	3,3	3,5	3,7	3,4	3,7	5,0
ITH33	Belluno	5,6	4,5	3,2	3,7	3,0	4,7	2,7	3,8	2,3	2,1	2,4	4,4
ITH34	Treviso	2,5	2,7	2,6	2,5	3,0	3,4	4,1	4,1	3,5	3,9	3,4	4,7
ITH35	Venezia	6,6	7,0	5,1	5,2	4,6	4,0	4,9	4,5	5,1	2,9	3,6	5,6
ITH36	Padova	3,1	3,7	4,0	3,0	2,9	3,0	4,1	4,4	4,3	3,2	3,5	4,3
ITH37	Rovigo	7,6	8,8	6,6	6,5	5,0	4,7	6,3	6,2	4,4	3,8	3,7	3,2
ITH41	Pordenone	5,2	3,5	3,0	2,7	1,9	2,6	4,2	3,4	3,9	2,8	3,9	4,9
ITH42	Udine	4,6	5,7	4,4	4,0	3,9	4,3	3,5	3,3	3,4	3,4	4,0	5,6
ITH43	Gorizia	6,4	4,7	5,3	4,8	4,4	4,9	3,4	4,9	3,6	3,2	5,8	5,7
ITH44	Trieste	8,2	8,5	6,4	5,3	5,2	4,2	4,8	6,5	3,3	4,3	4,5	4,7
ITH51	Piacenza	4,0	4,9	4,8	5,3	4,0	2,5	3,4	4,0	2,6	2,2	1,9	2,1
ITH52	Parma	2,8	4,9	4,0	3,1	2,7	3,1	3,6	4,1	2,7	2,3	2,3	3,8
ITH53	Reggio nell'Emilia	1,9	3,2	2,8	2,1	2,2	2,6	2,7	3,2	2,6	1,9	2,3	5,0
ITH54	Modena	3,0	3,7	2,5	2,7	2,3	3,1	3,7	3,7	2,8	3,5	3,3	5,2
ITH55	Bologna	3,3	3,2	3,1	3,3	2,8	2,3	3,1	2,7	2,9	2,5	2,2	3,4
ITH56	Ferrara	8,5	8,3	6,4	7,1	6,4	3,9	4,3	5,8	5,5	2,7	4,8	6,5
ITH57	Ravenna	6,2	5,0	4,3	5,1	3,9	4,4	4,3	4,2	3,4	2,9	3,4	5,3
ITH58	Forlì-Cesena	6,2	4,8	5,1	3,6	3,6	3,1	4,2	4,3	5,4	3,8	5,0	5,9
ITH59	Rimini		7,0	7,0	5,2	4,3	3,6	5,8	4,7	4,2	4,5	5,5	7,6
ITI11	Massa-Carrara	9,0	11,6	11,8	6,7	7,1	7,6	7,8	9,0	7,6	8,5	10,2	11,3
ITI12	Lucca	9,2	5,5	4,8	4,5	5,9	5,8	5,9	4,2	3,2	3,7	4,8	6,0
ITI13	Pistoia	6,8	7,1	5,7	5,4	4,3	4,2	6,0	6,8	6,8	4,5	4,3	5,4
ITI14	Firenze	6,8	6,3	5,6	4,2	4,2	3,9	5,0	4,5	4,4	3,5	4,4	5,0
ITI15	Prato		8,2	5,1	5,9	5,6	4,7	5,6	6,2	5,9	5,1	7,0	7,2
ITI16	Livorno	10,9	11,2	8,4	8,5	6,1	6,3	5,6	5,7	5,9	4,5	5,1	5,2
ITI17	Pisa	7,4	8,1	4,9	4,1	5,0	4,5	4,6	5,2	3,6	4,6	4,6	5,5
ITI18	Arezzo	5,6	5,9	6,6	4,7	2,7	3,5	4,4	5,3	4,9	4,6	4,9	5,5
ITI19	Siena	6,6	3,3	3,4	3,1	3,6	2,9	3,2	3,1	3,9	3,4	4,0	5,1
ITI1A	Grosseto	9,1	9,1	8,8	7,2	6,3	6,6	5,4	5,8	5,0	3,8	4,4	5,0
ITI21	Perugia	6,6	7,5	6,1	5,1	4,9	4,7	5,5	6,7	5,2	4,2	5,0	6,5
ITI22	Terni	12,8	8,1	7,8	6,0	8,2	6,6	6,1	4,3	4,8	5,7	4,3	7,1
ITI31	Pesaro e Urbino	6,6	6,6	4,3	3,5	3,5	3,2	5,0	3,1	3,7	3,3	4,8	5,9
ITI32	Ancona	6,8	5,3	3,9	4,4	4,4	2,9	5,2	4,0	4,0	3,5	3,8	5,8
ITI33	Macerata	4,4	6,8	5,7	4,1	3,6	4,2	5,2	5,2	4,0	4,4	4,3	5,2
ITI34	Ascoli Piceno	7,0	6,1	6,3	6,2	6,0	5,1	5,8	6,5	6,5	5,7	5,9	9,6
ITI35	Fermo		:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
ITI41	Viterbo	9,5	12,0	9,8	12,2	11,4	10,0	8,3	9,0	6,8	9,6	10,1	11,7
ITI42	Rieti	10,2	10,4	12,0	12,6	8,6	7,6	7,8	7,8	5,9	5,3	7,1	8,0
ITI43	Roma	11,1	11,6	11,1	9,9	7,8	8,0	7,5	7,3	7,2	5,8	7,0	8,1
ITI44	Latina	8,1	8,9	8,8	9,1	10,0	8,8	8,8	9,5	9,4	7,9	8,5	10,9
ITI45	Frosinone	13,7	15,4	13,6	11,6	11,6	13,4	10,7	8,9	9,2	8,4	9,3	7,4
IT	Taliansko	10,2	11,4	10,6	9,5	9,0	8,7	8,0	7,7	6,8	6,1	6,7	7,8
EU	Európska únia (EÚ 27) *	8,3	9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii | * pozn.: údaj za rok 1990 je za EÚ 12

Zhrnutie za Taliansko

Taliansko sa nielen podľa miery nezamestnanosti delí na dva svety – sever a juh.

Z porovnania členenia NUTS I na 11 regiónov pred rokom 2003 a zmeneného členenia na 5 regiónov od roku 2003 možno vzhľadom na čiastočnú spätnú rekonštrukciu dát Eurostatom v prípade nového

členenia pozorovať i štatistické zníženie vykazovaných disparít podľa nového členenia. Kým medziregionálne disparity v pôvodnom členení v roku 1999 boli na úrovni 20,1 p. b., v novom členení uvádza pre rok 1999 rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 18,9 p. b. a podobne sú disparity vykazované na nižšej úrovni i pre rok 2002 (17,8 p. b. v pôvodnom členení vs. 16,3 p. b. v novom členení NUTS I). Tento príklad ukazuje, že vykonaná teritoriálna zmena môže znamenať zmenu vykazovanej úrovne rozdielov.

Na jednej strane je Taliansko jedným z hlavných beneficentov regionálnej/kohéznej politiky EÚ, ale na strane druhej je jedným z čistých prispievateľov do rozpočtu EÚ. Na mieste je otázka, či by nebolo efektívnejšie, aby sa tento transfer do Bruselu a späť zrušil a aby si Taliansko určilo vlastnú regionálnu politiku financovanú talianskymi daňovníkmi do miery, do akej to Taliani schvaľujú. Zároveň treba pripomenúť, že s realizáciou regionálnej/kohéznej politiky EÚ je (nielen) v Taliansku spätá byrokracia a korupcia, pričom výsledky neukazujú na to, že by táto politika bola v plnení cieľa redukovať disparity nejako obzvlášť úspešná. Rozdiely medzi talianskym severom a juhom v miere nezamestnanosti stále na úrovni NUTS III regiónov pretrvávajú na úrovniach vyšších ako 15 p. b.

| CY | Cyprus

Základné údaje

Členská krajina od roku:	2004
Členská krajina eurozóny od roku:	2008
Počet obyvateľov (2011):	839 751
Rozloha:	9 250 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	0,64 mld. eur 822,6 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	0,18%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	0,12 mld. eur

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od vstupu do EÚ v roku 2004

Cyprus⁸³ je členom EÚ od roku 2004. Vzhľadom na to, že ostrovný Cyprus je pomerne malou krajinou z pohľadu počtu obyvateľov i rozlohy, z rozpočtu EÚ dostal možnosť postupne počas dvoch programovacích období vyčerpať len 0,64 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za programovacie obdobie 2004-2013 ročne predstavuje sumu 95,6 eura (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | CY |: Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Cyprus

	Programovacie obdobie		Spolu
	2004-2006	2007-2013	2004-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	103,7	640	744
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	47,4	117,5	95,6
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	0,04	0,18	0,13

Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

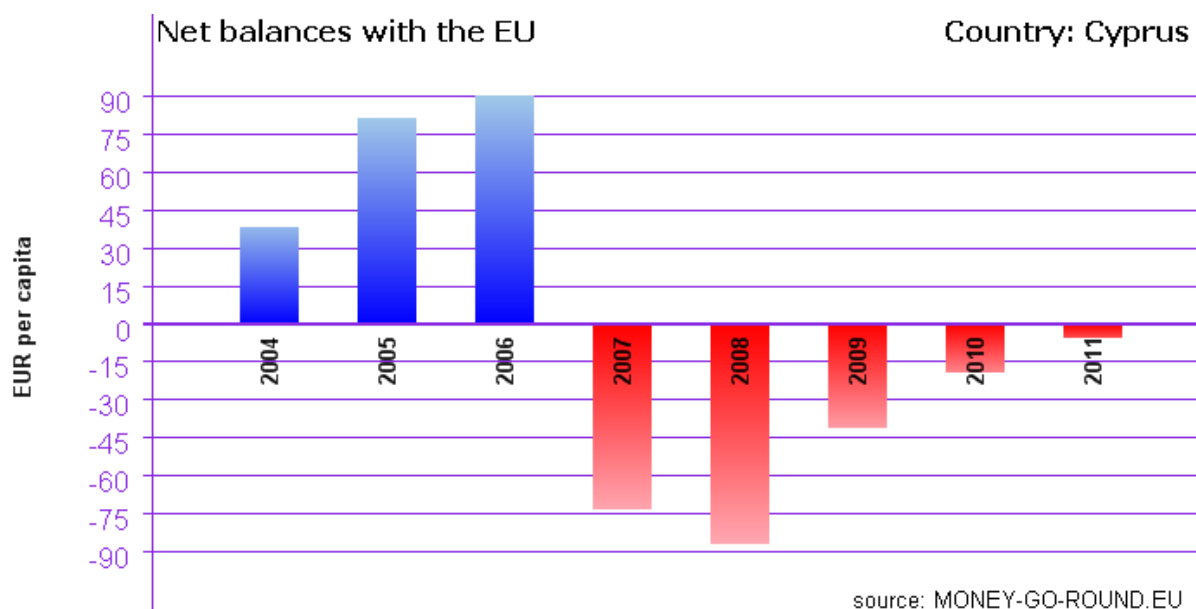
Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Cyprus počas obdobia svojho členstva získal z rozpočtu EÚ o 0,021 mld. eur menej, než do spoločného rozpočtu musel prispieť. V roku 2007 sa pozícia krajiny z čistého príjemcu zmenila na

⁸³ Od roku 1974 je Cyprus *de facto* rozdelený na dve časti. Väčšia časť ostrova sa ako Republika Cyprus (prevažne obývaná gréckymi Cyperčanmi) stala súčasťou EÚ. Menšia časť (asi tretina ostrova, prevažne obývaná tureckými Cyperčanmi) na severovýchode sa proklamuje ako Turecká republika Severný Cyprus, medzinárodne je uznávaná len Tureckom, *de iure* medzinárodné spoločenstvo považuje túto časť ostrova za okupovanú súčasť Republiky Cyprus.

čistého prispievateľa do rozpočtu EÚ (graf č. 1). V roku 2011 stálo členstvo v EÚ cyperských daňovníkov 6 eur na obyvateľa v čistom.⁸⁴

Graf č. 1|CY|: Fiskálna bilancia Cypru vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Cyprus sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)⁸⁵ nečlení na regióny na úrovni NUTS I, ani na úrovni NUTS II ba ani na úrovni NUTS III. Je to pochopiteľné, keďže ide o pomerne malú krajinu, či už z hľadiska populácie alebo z hľadiska rozlohy.

Prvá úroveň NUTS, na ktorej sa Cyprus horizontálne delí na celky, je úroveň NUTS IV (dnes LAU 1), na ktorej je na Cypre vyčlenených 6 regiónov. Údaje na tejto úrovni však EÚ nesleduje a nevyhodnocuje. Vývoj jednotlivých indikátorov možno preto sledovať a porovnávať len na úrovni krajiny ako celku, sledovanie medziregionálnych rozdielov na Cypre na základe dát od Eurostatu nie je teda možné. Cyprus patrí medzi krajiny s podpriemernou mierou nezamestnanosti v EÚ (tab. č. 2).

Tab. č. 2|CY|: Cyprus: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS 0

kód	región	rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
CY	Cyprus		5,0	4,0	3,3	4,1	4,3	5,3	4,5	3,9	3,7	5,3	6,2	7,7
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat

Zhrnutie za Cyprus

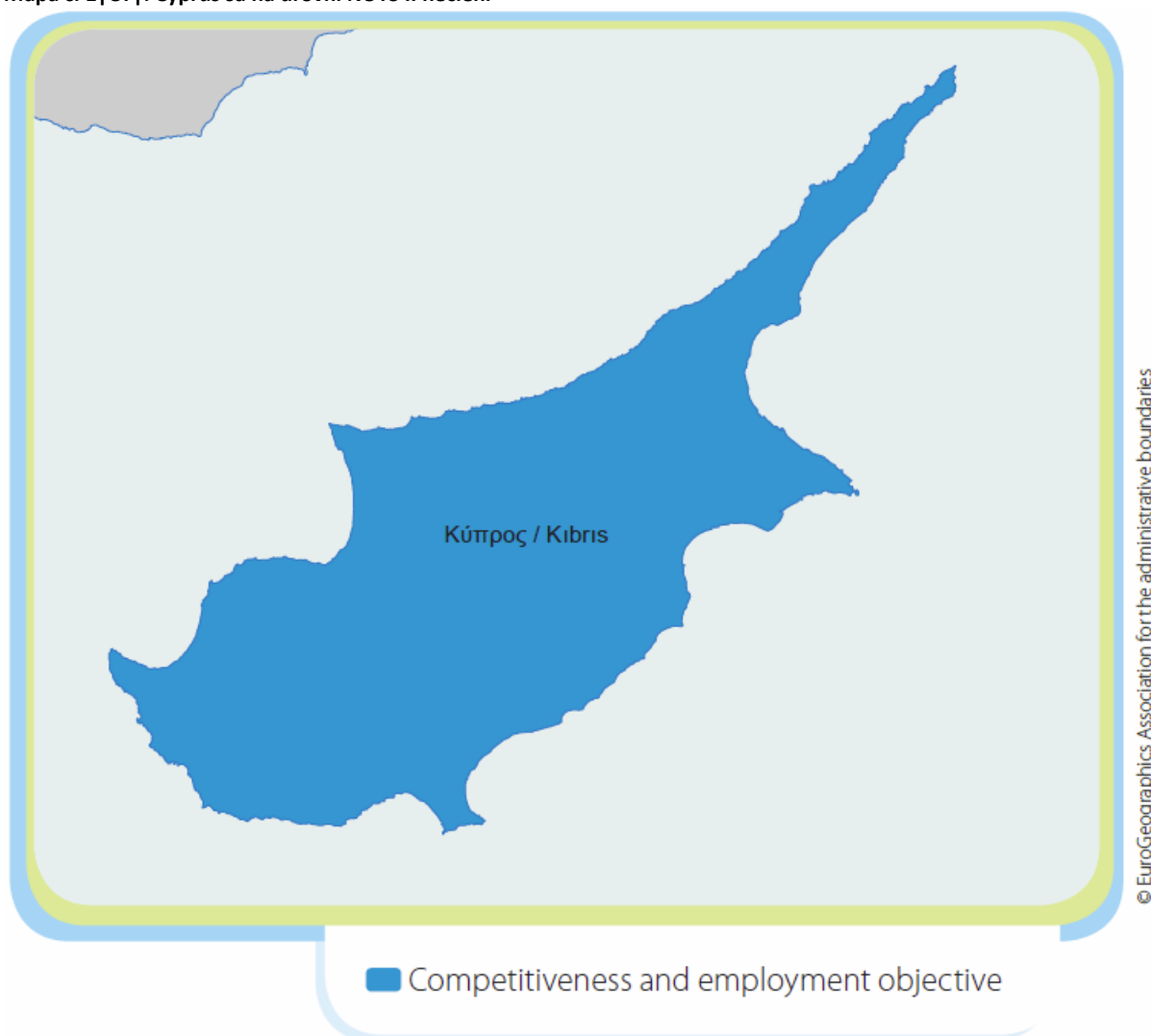
Rozlohou i počtom obyvateľov nevelké krajiny EÚ ako Cyprus sa nečlenia na regióny na žiadnej z akotak Eurostatom sledovaných úrovní NUTS I až NUTS III (mapa č. 1). V takýchto krajinách teda EÚ

⁸⁴ Tento prepočet na obyvateľa je už po odrátaní objemu zdrojov, ktorý sa z rozpočtu EÚ na Cyprus vrátil na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahŕňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Cypre publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=CY>

⁸⁵ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

vôbec nesleduje, ako sa v rámci nich darí znižovať regionálne rozdiely, čo je pôvodným hlavným cieľom regionálnej/kohéznej politiky EÚ. V prípadoch takých krajín EÚ sleduje indikátory na úrovni NUTS 0, teda na úrovni krajín, ktoré v týchto prípadoch degraduje na úroveň regiónov. Nie je to nič prekvapujúce, keďže stovky miliónov z eurofondov, ktoré do regiónov EÚ plynú z rozpočtu EÚ (a doň z našich daní), smerujú presne v súlade s heslom „Európa regiónov“ k demontáži entít národných štátov v rámci "budovania" európskeho superštátu s hlavným mestom „Európy regiónov“ v Bruseli.

Mapa č. 1|CY|: Cyprus sa na úrovni NUTS II nečlení

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

| LV | Lotyšsko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	2004
Členská krajina eurozóny od roku:	-
Počet obyvateľov (2011):	2 074 605
Rozloha:	64 589 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	4,6 mld. eur 2008 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	1,33%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	0,8 mld. eur (ver.) + 0,5 mld. eur (súkr.)

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od vstupu do EÚ v roku 2004

Lotyšsko dosiaľ dostalo možnosť z rozpočtu EÚ postupne vyčerpať 5,7 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za obdobie rokov 2004-2013 ročne predstavuje sumu 248,3 eura (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | LV | : Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Lotyšsko

	Programovacie obdobie		Spolu
	2004-2006	2007-2013	2004-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	1 090	4 620	5 710
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	158,0	287,0	248,3
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	0,46	1,33	0,98

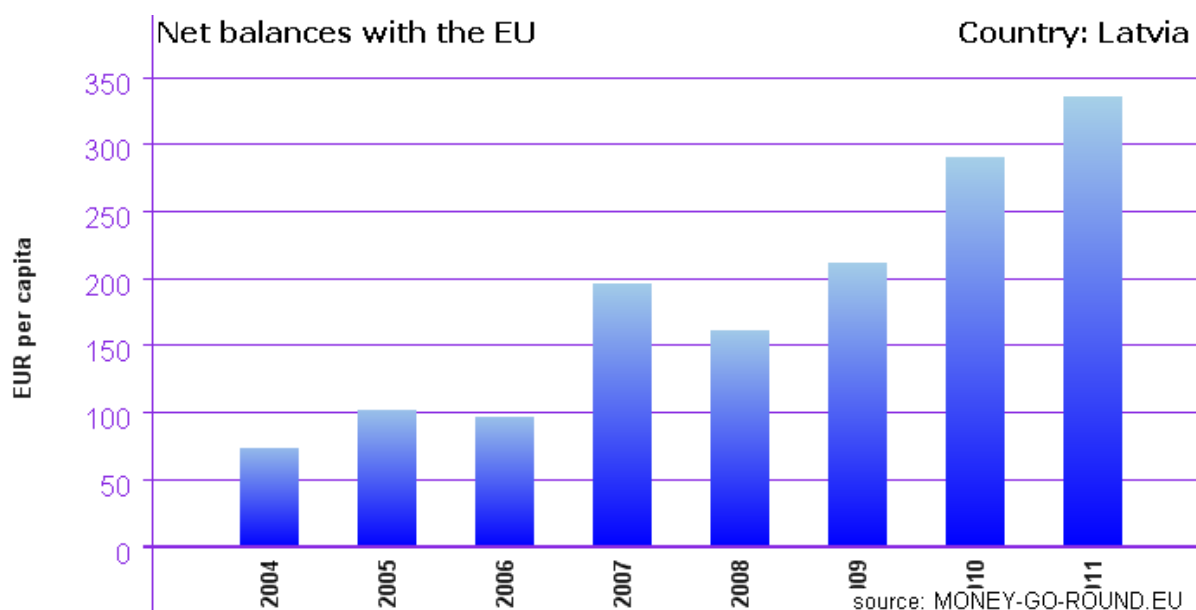
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Lotyšsko počas obdobia svojho krátkeho členstva získalo z rozpočtu EÚ o 3,285 mld. eur viac, než do spoločného rozpočtu muselo poslať. Patrí teda medzi čistých príjemcov (graf č. 1). V roku 2011 získalo z členstva v EÚ 336 eur na obyvateľa v čistom.⁸⁶

⁸⁶ Tento prepočet na obyvateľa je už po zarátaní objemu zdrojov, ktorý do rozpočtu EÚ Lotyšsko poslalo, ako i zarátaní objemu zdrojov, ktoré Lotyšsku boli z rozpočtu EÚ transferované na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahŕňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Lotyšsku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu [Money-go-round.eu](http://www.money-go-round.eu) je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=LV>

Graf č. 1 | LV | Fiskálna bilancia Lotyšska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Lotyšsko patrí medzi menšie krajiny EÚ tak podľa rozlohy, ako i podľa počtu obyvateľov. Z toho dôvodu sa nečlení na regióny na úrovni NUTS I a ani na úrovni NUTS II (mapa č. 1). Podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)⁸⁷ sa Lotyšsko člení na regióny až na úrovni NUTS III, a to na 6 celkov.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Lotyšsko si prešlo cestu od ekonomickej stagnácie v 90. rokoch k jednej z najrýchlejšie rastúcich krajín Európy v období 1998-2006. Následne však zažilo jeden z najtvrdších pádov v rokoch 2008-2010 nielen v súvislosti s globálnou finančnou krízou, ale i s prasknutím domácej bubliny, keďže predchádzajúce obdobie rastu bolo ťahané najmä domácou spotrebou na úkor zadlžovania. To všetko sa odráža i vo vývoji miery nezamestnanosti, ktorá od úrovne 14,2% v roku 2000 kontinuálne klesala až k 6,0% v roku 2007. Výrazný skok miery nezamestnanosti krajina zaznamenala v roku 2009, kedy medziročne narástla o 9,6 p. b. (tab. č. 2).

Tab. č. 2 | LV | Lotyšsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
LV003	Kurzeme		10,4	14,6	15,6	12,8	9,5	10,6	11,0	7,5	5,2	6,4	14,8
LV005	Latgale		20,5	20,5	20,0	17,8	15,4	12,7	13,1	10,8	8,0	8,4	17,6
LV006	Rīga		13,8	13,8	11,0	11,1	10,8	10,3	7,9	5,8	5,7	7,7	17,3
LV007	Pierīga		12,8	11,2	11,5	10,6	8,2	9,0	8,0	4,9	4,9	5,8	15,3
LV008	Vidzeme		11,6	11,8	11,8	11,0	9,0	9,4	8,4	6,4	6,5	9,1	18,9
LV009	Zemgale		12,6	13,6	11,3	10,3	9,6	10,8	6,2	6,7	6,4	7,7	19,6
LV	Lotyšsko		13,8	14,2	13,1	12,1	10,5	10,4	8,9	6,8	6,0	7,5	17,1
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat

⁸⁷ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

V roku 1999 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** na svojej maximálnej úrovni 10,1 p. b., pričom v nasledujúcich rokoch došlo k poklesu disparít až na úroveň 3,1 p. b. v roku 2007, v nasledujúcich krízových rokoch opäť mierne narástol na 4,8 p. b. v roku 2009⁸⁸.

V sledovanom období sa v Lotyšsku nachádza zväčša len jeden región s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane od priemeru vzdialený región s najnižšou mierou nezamestnanosti. Najčastejšie je tým regiónom Latgale, ktorého špecifickosť spočíva v etnickom zložení populácie. Lotyši tam totiž netvoria väčšinu obyvateľstva, hlavným etnikom sú etnickí Rusi. Ich adaptabilita na zmenené podmienky po roku 1991 je zrejme nižšia, než u domácich Lotyšov.

Mapa č. 1 | LV | : Lotyšsko sa na úrovni NUTS II nečlení

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Zhrnutie za Lotyšsko

Lotyšsko, podobne ako jeho sused Estónsko, patrí medzi menšie krajiny EÚ, tak podľa rozlohy, ako i podľa počtu obyvateľov. S touto mierkou súvisí i to, že krajina sa na viac celkov člení až na úrovni NUTS III. Regionálne disparity sledované podľa miery nezamestnanosti nepovažujeme za významné, pričom nebyť regiónu Latgale, na úrovni NUTS III by boli rozdiely medzi zvyšnými regiónmi úplne zanedbateľné. Od roku 2000 evidujeme v nasledujúcich rokoch pokles v miere nezamestnanosti na celoštátnej i regionálnej úrovni, sprevádzaný i poklesom disparít. Po roku 2008 dochádza opäť k nárastu nezamestnanosti i rozdielov v krajine.

⁸⁸ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), vid' viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

| LT | Litva

Základné údaje

Členská krajina od roku:	2004
Členská krajina eurozóny od roku:	-
Počet obyvateľov (2011):	3 052 588
Rozloha:	65 200 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	6,8 mld. eur 2025 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	1,98%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	1 mld. eur (ver.) + 0,6 mld. eur (súkr.)

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od vstupu do EÚ v roku 2004

Litva dosiaľ dostala možnosť z rozpočtu EÚ postupne čerpať 8,3 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za obdobie rokov 2004-2013 ročne predstavuje sumu 244,6 eura (tab. č. 1).

Tab. č. 1 |LT|: Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Litvu

	Programovacie obdobie		Spolu
	2004-2006	2007-2013	2004-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	1 430	6 885	8 315
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	140,2	289,3	244,6
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	0,61	1,98	1,43

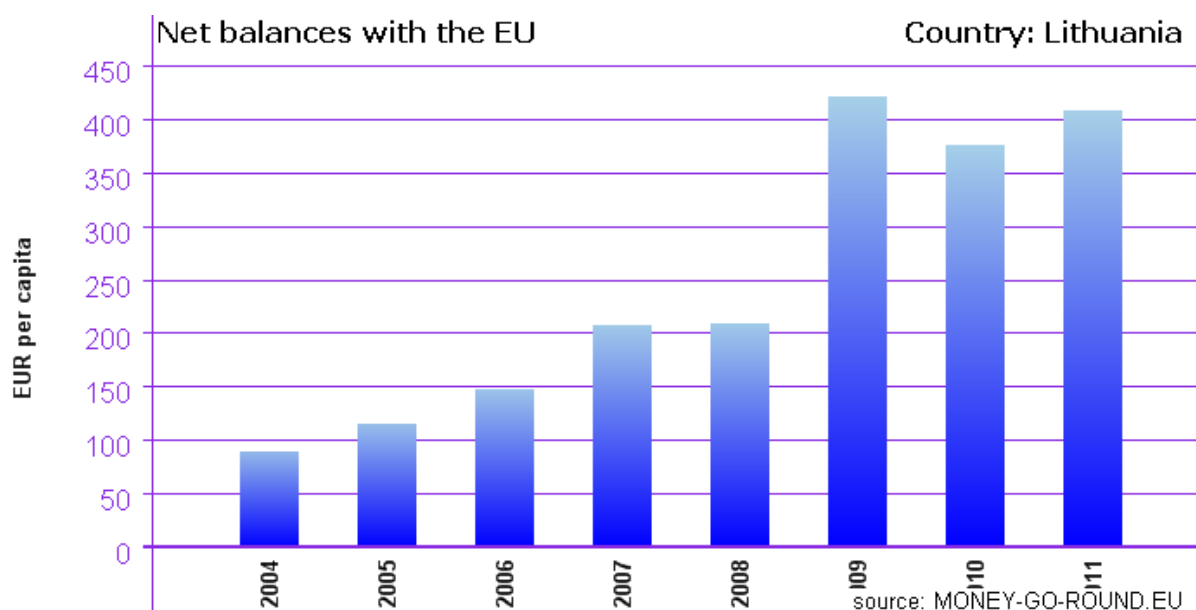
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Litva počas obdobia svojho krátkočasného členstva získala z rozpočtu EÚ o 6,551 mld. eur viac, než do spoločného rozpočtu musela poslať. Patrí teda medzi čistých príjemcov (graf č. 1). V roku 2011 získala z členstva v EÚ 410 eur na obyvateľa v čistom.⁸⁹

⁸⁹ Tento prepočet na obyvateľa je už po zarátaní objemu zdrojov, ktorý do rozpočtu EÚ Litva poslala, ako i zarátaní objemu zdrojov, ktoré Litve boli z rozpočtu EÚ transferované na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahŕňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Litve publikovaných Petrom Machom v rámci projektu [Money-go-round.eu](http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=LT) je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=LT>

Graf č. 1 |LT|: Fiskálna bilancia Litvy vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Litva patrí medzi menšie krajiny EÚ podľa rozlohy a ešte viac to platí podľa počtu obyvateľov. Z toho dôvodu sa nečlení na regióny na úrovni NUTS I a ani na úrovni NUTS II (mapa č. 1). Podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)⁹⁰ sa Litva člení na regióny až na úrovni NUTS III, a to na 10 celkov.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Litva, podobne ako ďalšie pobaltské krajiny – Lotyšsko a Estónsko – patrila medzi najrýchlejšie rastúce ekonomiky Európy, keď v období 2003-2007 rast HDP ani v jednom z rokov nebol nižší než 7%. V súvislosti s rastom ekonomiky klesala i miera nezamestnanosti z 16,8% v roku 2001 na 4,3% v roku 2007, čím sa Litva sa z krajiny s jednou z najvyšších mier nezamestnanosti v EÚ zmenila na krajinu, v ktorej nezamestnanosť nepredstavuje problém. V súvislosti s prepuknutím globálnej finančnej krízy došlo k prepadu HDP a skokovitému medziročnému rastu nezamestnanosti v roku 2009 o 7,9 p. b. (tab. č. 2).

V roku 2004 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** na svojej maximálnej úrovni 9,4 p. b., pričom v nasledujúcich rokoch došlo k poklesu disparít až na úroveň 1,8 p. b. v roku 2008. V roku 2009 došlo v súvislosti s rastom celoštátnej miery nezamestnanosti i ku skoku medziregionálnych rozdielov na 7,4 p. b.⁹¹

V sledovanom období sa v Litve nachádza zväčša len jeden alebo žiaden región s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorý by bol od priemeru viac vzdialený, než je na opačnej strane od priemeru vzdialený región s najnižšou mierou nezamestnanosti. Medziregionálne rozdiely vnímané cez miery nezamestnanosti nie sú v Litve vôbec významné.

⁹⁰ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

⁹¹ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), vid' viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

Tab. č. 2 | LT | Litva: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
LT001	Alytaus apskritis		17,6	17,9	21,9	16,2	13,6	16,0	8,2	:	:	:	15,6
LT002	Kauno apskritis		12,5	15,9	17,2	14,0	12,1	10,3	8,9	5,9	4,2	5,9	13,1
LT003	Klaipėdos apskritis		13,2	13,8	16,5	12,3	12,5	12,7	7,0	6,8	4,1	7,2	14,1
LT004	Marijampolės apskritis		11,6	14,3	17,9	10,5	7,5	6,9	3,0	:	:	:	9,9
LT005	Panevėžio apskritis		12,9	15,3	14,1	13,3	11,5	12,6	10,8	8,0	6,5	5,6	14,4
LT006	Šiaulių apskritis		15,7	19,1	19,0	14,7	16,9	12,7	10,1	5,8	4,4	5,5	14,2
LT007	Tauragės apskritis		12,4	13,3	15,9	8,6	9,6	8,9	6,0	:	:	:	11,0
LT008	Telšių apskritis		10,7	12,9	18,0	15,4	12,6	10,3	7,9	5,6	:	6,6	17,3
LT009	Utenos apskritis		11,3	14,9	16,1	14,3	15,3	12,3	6,0	5,9	:	5,4	10,0
LT00A	Vilniaus apskritis		14,0	16,8	15,5	14,5	11,7	11,1	8,6	5,0	4,5	6,3	14,3
LT	Litva		13,4	15,9	16,8	13,7	12,4	11,4	8,3	5,6	4,3	5,8	13,7
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

Mapa č. 1 | LT | Litva sa na úrovni NUTS II nečlení

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Zhrnutie za Litvu

V sledovanom období 1999-2009 neboli regionálne rozdiely v miere nezamestnanosti nijako výrazné, pričom v porovnaní roka 1999 a roka 2009 vnímame ich mierny nárast. Aj dáta z Litvy však poukazujú na to, že hlavný vplyv na vývoj miery nezamestnanosti a regionálnych rozdielov má skôr globálna ekonomika a jej cykly, než vstup do EÚ či objem zdrojov poskytnutých z eurofondov.

| LU | Luxembursko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	1958
Členská krajina eurozóny od roku:	1999
Počet obyvateľov (2011):	511 840
Rozloha:	2 586 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	0,065 mld. eur 138,3 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	0,02%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	0,068 mld. eur (ver.) + 0,017 mld. eur (súkr.)

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od roku 1989

Luxembursko patrí k zakladajúcim členom európskeho spoločenstva. Vzhľadom na to, že ide o jednu z ekonomicky najrozvinutejších krajín Európy s jednou z najvyšších životných úrovní na svete, ako i vzhľadom na fakt, že je jednou z rozlohou i počtom obyvateľov najmenších krajín EÚ, z rozpočtu EÚ dostal možnosť postupne čerpať len 0,334 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za štyri programovacie obdobia od roku 1989 ročne predstavuje sumu 28,4 eura (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | LU | Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Luxembursko

	Programovacie obdobie				Spolu 1989-2013
	1989-1993	1994-1999	2000-2006	2007-2013	
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	75	102	92	65	334
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	40,5	42,5	30,6	19,8	28,4
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	0,11	0,06	0,04	0,02	0,04

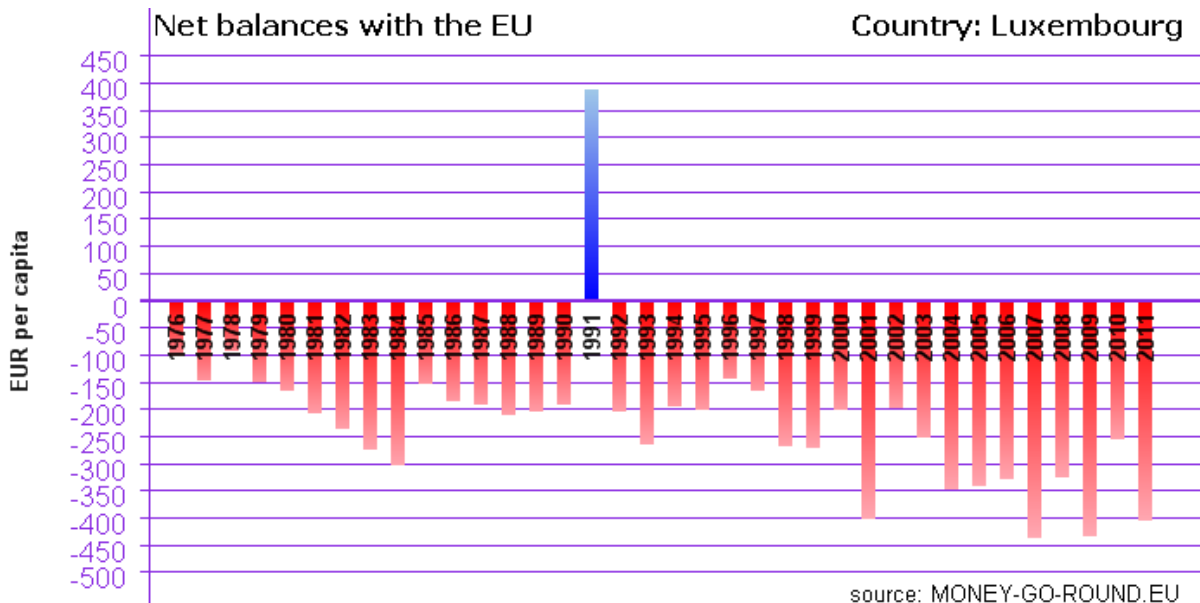
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Luxembursko počas obdobia svojho členstva zaplatilo do rozpočtu EÚ o 3,454 mld. eur viac, než zo spoločného rozpočtu získalo späť. Dlhodobu je jedným z čistých prispievateľov do rozpočtu EÚ (graf č. 1). V roku 2011 stálo členstvo v EÚ Luxemburčanov 405 eur na obyvateľa v čistom.⁹²

⁹² Tento prepočet na obyvateľa je už po odrátaní objemu zdrojov, ktorý sa z rozpočtu EÚ do Luxemburska vrátil na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahrňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o

Graf č. 1|LU|: Fiskálna bilancia Luxemburska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Luxembursko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)⁹³ nečlení na regióny na úrovni NUTS I, ani na úrovni NUTS II ba ani na úrovni NUTS III. Nie je to prekvapujúce, keďže ide o pomerne malú krajinu, či už z hľadiska populácie alebo z hľadiska rozlohy. Prvá úroveň NUTS, na ktorej sa veľkovoľvodstvo administratívne delí na regióny, je úroveň NUTS IV (dnes LAU 1), na ktorej je vyčlenených 13 kantónov. Údaje na tejto úrovni však EÚ nesleduje a nevyhodnocuje. Vývoj jednotlivých indikátorov možno preto sledovať a porovnávať len na úrovni krajiny ako celku, sledovanie medziregionálnych rozdielov v Luxembursku na základe dát od Eurostatu nie je teda možné. Luxembursko patrí dlhodobo medzi krajiny s výrazne podpriemernou mierou nezamestnanosti v EÚ (tab. č. 2).

Tab. č. 2|LU|: Luxembursko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS 0

kód	región	rok	1990	1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
LU	Luxembursko		1,5	2,4	2,5	2,4	2,3	4,7	4,1	5,1	5,1	4,4	4,9
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	10,4	10,7	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15

Zhrnutie za Luxembursko

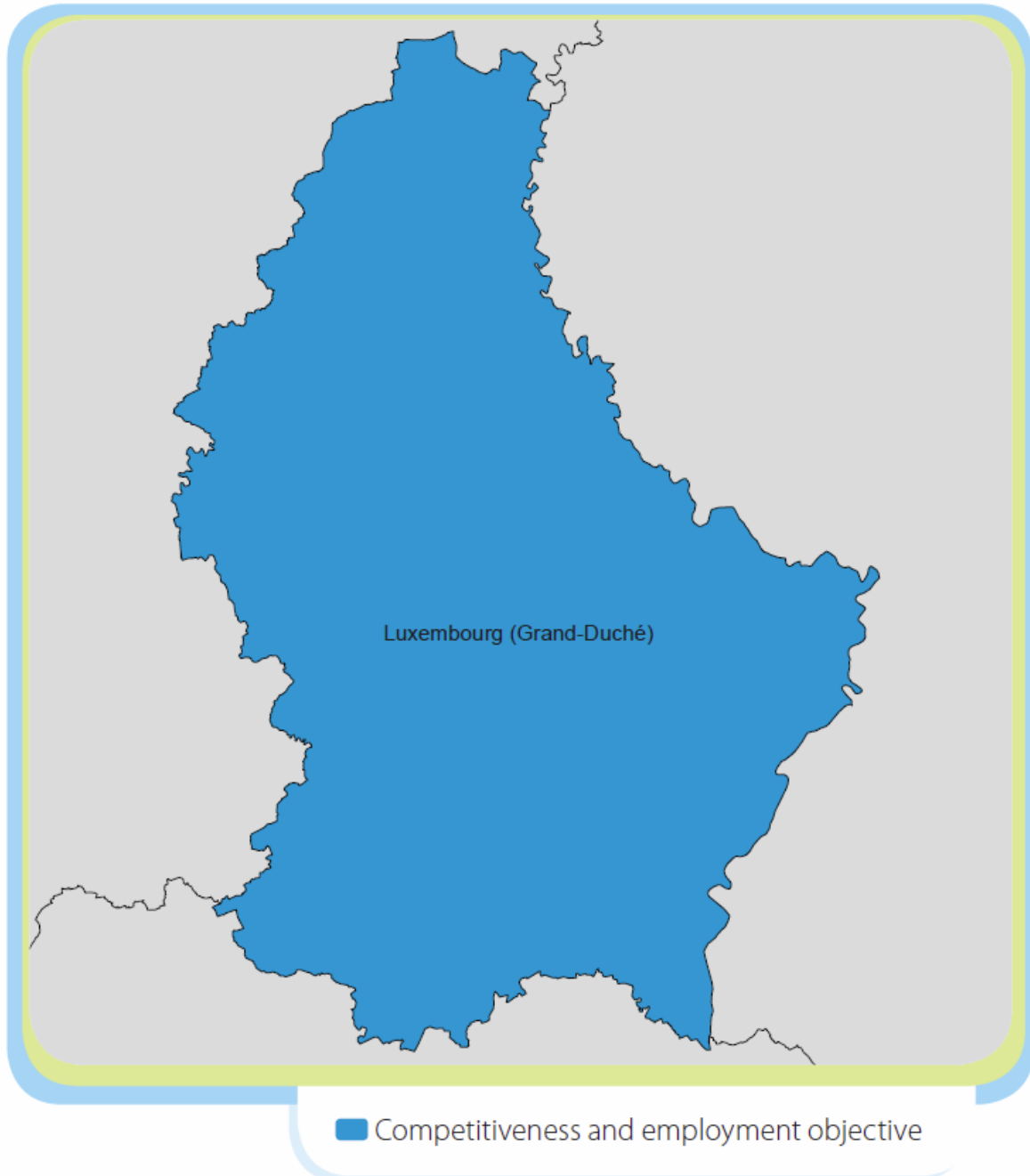
Rozlohou i počtom obyvateľov nevelké krajiny EÚ ako Luxembursko sa nečlenia na regióny na žiadnej z ako-tak Eurostatom sledovaných úrovní NUTS I až NUTS III (mapa č. 1). V takýchto krajinách teda EÚ vôbec nesleduje, ako sa v rámci nich darí znižovať regionálne rozdiely. Luxembursko je jednou z najrozvinutejších krajín EÚ, čistým prispievateľom do rozpočtu EÚ a prijímateľom zanedbateľného objemu zdrojov na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území. Nevidíme žiadny racionálny dôvod, prečo by sa táto politika na území Luxemburska vôbec mala vykonávať, ide o jednoznačný nezmysel a snahu EÚ v každej krajine zasahovať do domácich politík. EÚ chce byť v

Luxembursku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=LU>

⁹³ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

každej krajine viditeľná ako tá, ktorá dáva, dotuje, podporuje a stará sa o "svojich občanov", teda občanov, ktorých "berie" jednotlivým krajinám a vtiera sa im do pozornosti.

Mapa č. 1|LU|: Luxembursko sa na úrovni NUTS II nečlení

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

| HU | Maďarsko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	2004
Členská krajina eurozóny od roku:	-
Počet obyvateľov (2011):	9 985 722
Rozloha:	93 030 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	25,3 mld. eur 2 505 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	7,29%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	4,4 mld. eur

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od vstupu do EÚ v roku 2004

Maďarsko bolo najprv príjemcom tzv. predvstupovej pomoci. Od roku 2004 má možnosť z rozpočtu EÚ postupne vyčerpať vyše 28,2 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo za obdobie 2004-2013 ročne predstavuje sumu 279,9 eura na obyvateľa (tab. č. 1).

Tab. č. 1 |HU|: Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Maďarsko

	Programovacie obdobie		Spolu
	2004-2006	2007-2013	2004-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	2 966	25 307	28 273
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	97,9	358	279,9
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	1,26	7,29	4,86

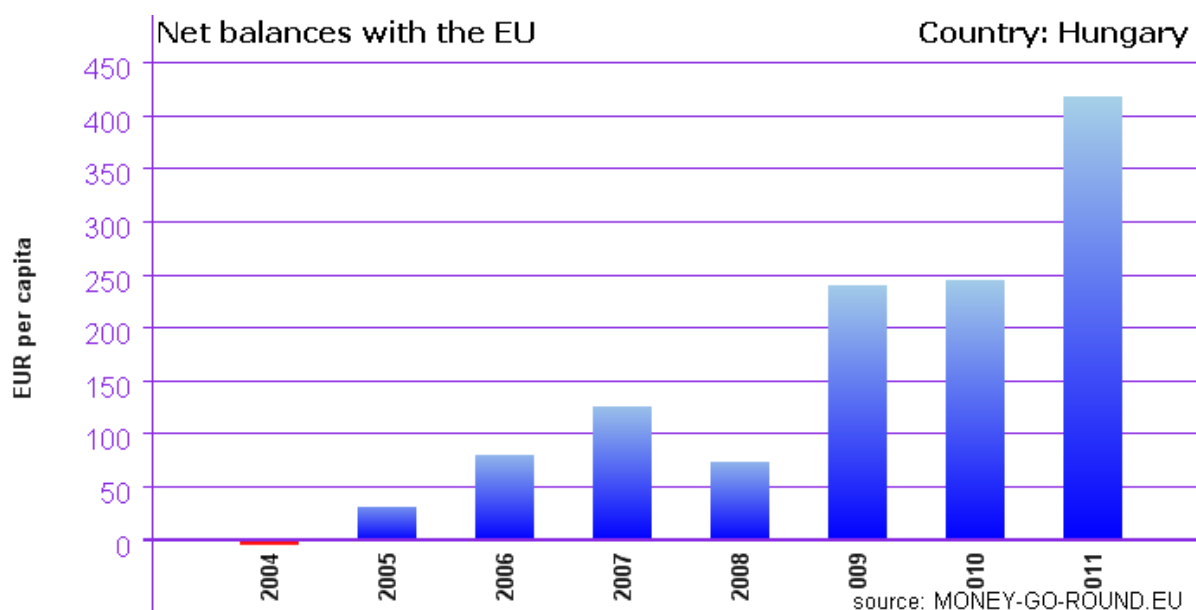
Zdroj: *DG Regio, Európska komisia, prepočty autor*

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Maďarsko počas obdobia svojho krátkoho členstva získalo z rozpočtu EÚ o 12,165 mld. eur viac, než do spoločného rozpočtu muselo poslať. Patrí teda medzi čistých príjemcov (graf č. 1). V roku 2011 získalo Maďarsko z členstva v EÚ 419 eur na obyvateľa v čistom.⁹⁴

⁹⁴ Tento prepočet na obyvateľa je už po zarátaní objemu zdrojov, ktorý do rozpočtu EÚ Maďarsko poslalo, ako i zarátaní objemu zdrojov, ktoré Maďarsku boli z rozpočtu EÚ transferované na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahrňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Maďarsku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=HU>

Graf č. 1 |HU|: Fiskálna bilancia Maďarska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Maďarsko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)⁹⁵ člení na 3 regióny na úrovni NUTS I, 7 regiónov na úrovni NUTS II a 20 regiónov na úrovni NUTS III.

Maďarsko patrí medzi tzv. nové členské krajiny EÚ, preto vývoj jednotlivých indikátorov možno sledovať a porovnávať v časovom rade približne jednej dekády.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Miera nezamestnanosti v Maďarsku na celoštátnej úrovni začala klesať už v predvstupovom období, pričom paradoxne od vstupu do EÚ má vrastajúcu tendenciu. Od roku 2008 sa Maďarsko radí ku krajinám s nadpriemernou mierou nezamestnanosti v EÚ (tab. č. 2).

Disparity medzi tromi regiónmi úrovne NUTS I boli v sledovanom období 1999-2011 síce nevýrazné, s rastom nezamestnanosti došlo však v krajine i k rastu medziregionálnych rozdielov sledovaných podľa miery nezamestnanosti. Rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** bol v roku 1999 3,9 p. b. a v roku vstupu krajiny do EÚ dokonca len 3,1 p. b., avšak v rokoch 2008-2009 narástol na 6,7 p. b. a najnovšie dostupný údaj z roku 2011 hovorí o rozdiel na úrovni 5,0 p. b.

Tab. č. 2 |HU|: Maďarsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS I

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
HU1	Közép-Magyarország		5,2	5,3	4,3	4,0	4,0	4,5	5,1	5,1	4,7	4,6	6,6	8,9	8,8
HU2	Dunántúl		6,2	5,5	5,3	5,5	5,6	5,7	6,9	6,8	6,4	6,8	9,6	10,4	9,6
HU3	Alföld és Észak		9,1	8,1	7,2	7,6	7,6	7,6	9,2	9,9	10,3	11,3	13,3	13,6	13,8
HU	Maďarsko		7,0	6,4	5,7	5,8	5,9	6,1	7,2	7,5	7,4	7,8	10,0	11,2	10,9
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat

⁹⁵ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

Mapa č. 1 | HU | : Regióny Maďarska na úrovni NUTS II

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Jedným z hlavných indikátorov, prostredníctvom ktorých sa sledujú regionálne rozdiely v EÚ, je miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II (mapa č. 1).

Tab. č. 3 | HU | : Maďarsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
HU10	Közép-Magyarország		5,2	5,3	4,3	4,0	4,0	4,5	5,1	5,1	4,7	4,6	6,6	8,9	8,8
HU21	Közép-Dunántúl		6,1	4,9	4,3	5,0	4,6	5,6	6,3	6,0	5,0	5,8	9,3	10,3	9,3
HU22	Nyugat-Dunántúl		4,4	4,2	4,2	4,0	4,6	4,6	5,9	5,7	5,0	4,9	8,6	9,2	7,4
HU23	Dél-Dunántúl		8,3	7,8	7,8	7,9	7,9	7,3	8,8	9,0	10,0	10,3	11,0	12,1	12,7
HU31	Észak-Magyarország		11,6	10,2	8,5	8,9	9,7	9,7	10,6	11,0	12,3	13,4	15,2	16,0	16,7
HU32	Észak-Alföld		10,2	9,2	7,8	7,8	6,8	7,2	9,0	11,0	10,8	12,0	14,2	14,5	14,5
HU33	Dél-Alföld		5,8	5,1	5,4	6,2	6,5	6,3	8,1	7,8	7,9	8,8	10,6	10,6	10,6
HU	Maďarsko		7,0	6,4	5,7	5,8	5,9	6,1	7,2	7,5	7,4	7,8	10,0	11,2	10,9
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat

Aj z prezentovaných dostupných dát (tab. č. 3) o vývoji miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II možno v sledovanom období identifikovať trend znižovania regionálnych rozdielov v Maďarsku v predstupovom období s ich následným rastom po vstupe do EÚ v roku 2004.

Kým v roku 1999 bol rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** na úrovni 7,2 p. b., v roku pristúpenia krajiny k EÚ sa znížil na 5,2 p. b. a odvtedy rástol až na 8,8 p. b. v roku 2008. Aktuálne (rok 2011) je tento rozdiel na úrovni 7,9 p. b., teda viac, než v predstupovom období.

Z celkového počtu 7 regiónov sú v sledovanom období zväčša dva s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Podobne ako v prípade predošlých dvoch úrovní klasifikácie NUTS, aj keď sa na regionálne rozdiely v Maďarsku pozrieme na úrovni NUTS III, zisťujeme, že rozdiely medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** v sledovanom období 1999-2009⁹⁶ vrástli (tab. č. 4), a to z úrovne 9,3 p. b. v roku 1999 na 12,9 p. b. v roku 2009.

Kým v roku 1999 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a celoštátnym priemerom na úrovni 6,1 p. b., v roku pristúpenia krajiny k EÚ to bolo menej (4,8 p. b. v roku 2004), avšak v roku 2008 už 9,7 p. b. a najaktuálnejšie dáta z roku 2009 hovoria o úrovni 9,1 p. b. Na strane druhej, rozdiel medzi mierou nezamestnanosti **v regióne s najnižšou mierou** a celoštátnym priemerom sa zvýšil len mierne z 3,2 p. b. v roku 1999 na 3,8 p. b. v roku 2009. Tento posun súvisí s rastom celkovej nezamestnanosti v krajine zo 7,0% v roku 1999 na 10,0% v roku 2009.

Tab. č. 4 | HU | Maďarsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
HU101	Budapest		5,4	5,3	4,2	3,8	3,6	4,4	4,7	4,8	4,9	4,3	6,2
HU102	Pest		5,0	5,2	4,5	4,3	4,7	4,7	5,8	5,6	4,6	5,1	7,2
HU211	Fejér		6,0	5,3	4,9	6,1	4,8	6,4	6,2	4,9	4,8	5,5	9,4
HU212	Komárom-Esztergom		6,6	5,4	4,6	4,1	4,3	5,2	7,4	7,5	6,0	5,1	8,4
HU213	Veszprém		5,7	4,0	3,6	4,5	4,6	5,0	5,3	6,1	4,4	6,9	9,8
HU221	Gyor-Moson-Sopron		3,8	4,3	4,2	3,9	3,3	3,8	4,3	4,3	3,6	3,5	6,3
HU222	Vas		4,8	4,6	5,1	4,8	5,1	5,8	7,9	7,4	6,8	5,5	10,2
HU223	Zala		5,1	3,8	3,3	3,6	5,9	4,7	6,4	6,3	5,4	6,6	10,8
HU231	Baranya		7,3	7,1	6,5	7,2	8,1	7,9	8,4	7,6	7,5	10,4	11,6
HU232	Somogy		9,0	8,4	9,7	8,3	6,9	6,1	9,2	10,2	11,7	10,3	11,4
HU233	Tolna		8,9	8,3	7,2	8,4	8,9	7,7	8,8	9,6	11,6	10,1	9,5
HU311	Borsod-Abaúj-Zemplén		13,1	11,7	9,4	10,6	11,3	10,9	12,0	12,0	13,7	14,7	16,1
HU312	Heves		8,8	7,6	6,8	5,7	7,8	7,3	8,3	9,1	11,0	11,0	12,9
HU313	Nógrád		11,0	9,2	8,5	8,2	7,7	9,4	9,4	10,6	9,5	12,7	15,9
HU321	Hajdú-Bihar		8,8	7,2	6,4	6,6	6,0	5,7	8,4	9,2	7,9	8,9	11,3
HU322	Jász-Nagykun-Szolnok		10,9	9,5	7,3	7,9	5,6	6,2	8,2	9,7	9,3	8,5	11,4
HU323	Szabolcs-Szatmár-Bereg		11,1	11,2	9,6	9,1	8,4	9,5	10,3	13,7	14,7	17,5	19,1
HU331	Bács-Kiskun		6,4	5,6	6,5	6,3	7,3	7,1	8,5	9,4	9,3	8,6	10,9
HU332	Békés		6,2	5,7	6,0	6,9	7,1	6,5	8,4	7,8	8,1	10,2	13,4
HU333	Csongrád		4,6	4,0	3,7	5,5	5,0	4,9	7,5	5,9	6,0	7,7	7,8
HU	Maďarsko		7,0	6,4	5,7	5,8	5,9	6,1	7,2	7,5	7,4	7,8	10,0
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat

⁹⁶ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), vid' viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

Z celkového počtu 20 regiónov bolo v období 1999-2009 dva až päť celkov s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Zhrnutie za Maďarsko

Miera nezamestnanosti v Maďarsku na celoštátnej úrovni začala klesať už v predvstupovom období, pričom paradoxne od vstupu do EÚ má vrastajúcu tendenciu. Od roku 2008 sa Maďarsko radí ku krajinám s nadpriemernou mierou nezamestnanosti v EÚ. Krajina je čistým príjemcom z rozpočtu EÚ. V prípade Maďarska ukázkovo platí, že čím nižšia (podrobnejšia) je úroveň regiónov klasifikácie NUTS, tým vyššie sú pozorované rozdiely. Rozdiely medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** v sledovanom období 1999-2009⁹⁷ na úrovni NUTS III vrástli z úrovne 9,3 p. b. v roku 1999 na 12,9 p. b. v roku 2009. Vstup do EÚ a možnosť čerpať miliardy eur z fondov EÚ sa čarovným prútikom pre krajinu nestali.

⁹⁷ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), vid' viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

| MT | Malta

Základné údaje

Členská krajina od roku:	2004
Členská krajina eurozóny od roku:	2008
Počet obyvateľov (2011):	415 198
Rozloha:	316 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	0,855 mld. eur 2 137 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	0,25%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	0,117 mld. eur

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od vstupu do EÚ v roku 2004

Malta je členom EÚ od roku 2004. Vzhľadom na to, že ostrovná Malta je malou krajinou z pohľadu počtu obyvateľov i rozlohy, z rozpočtu EÚ dostala možnosť postupne počas dvoch programovacích období vyčerpať len 0,936 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za obdobie 2004-2013 ročne predstavuje sumu 234 eura (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | MT | Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Maltu

	Programovacie obdobie		Spolu
	2004-2006	2007-2013	2004-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	81	855	936
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	67,5	305,4	234,0
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	0,03	0,25	0,16

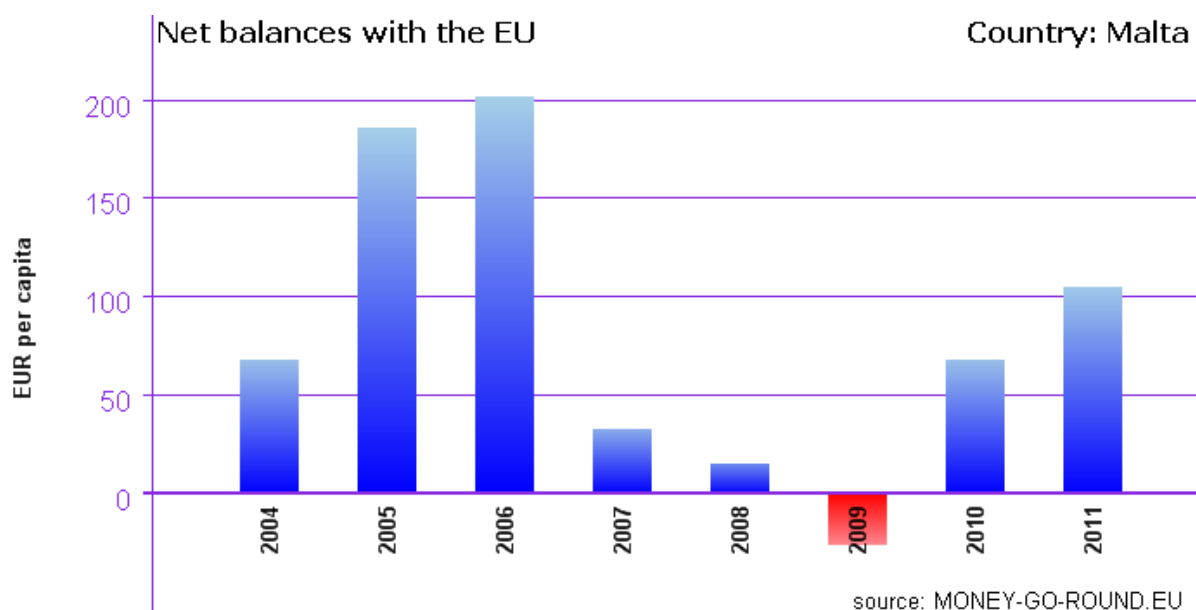
Zdroj: *DG Regio, Európska komisia, prepočty autor*

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Malta počas obdobia svojho krátkého členstva získala z rozpočtu EÚ o 0,265 mld. eur viac, než do spoločného rozpočtu musela poslať. Patrí teda medzi čistých príjemcov (graf č. 1). V roku 2011 získalo Malta z členstva v EÚ 105 eur na obyvateľa v čistom.⁹⁸

⁹⁸ Tento prepočet na obyvateľa je už po zarátaní objemu zdrojov, ktorý do rozpočtu EÚ Malta poslala, ako i zarátaní objemu zdrojov, ktoré Malte boli z rozpočtu EÚ transferované na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahŕňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Malte publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=MT>

Graf č. 1 | MT | : Fiskálna bilancia Malty vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Malta sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)⁹⁹ nečlení na regióny na úrovni NUTS I, ani na úrovni NUTS II (mapa č. 1), čo je vzhľadom na rozlohu i počet obyvateľov pochopiteľné. Na úrovni NUTS III sa súostrovie Malta člení na dva regióny – ostrov Malta a ostrovy Gozo and Comino – tieto tri ostrovy sú jediné obývané. Sledovanie medziregionálnych rozdielov na Malte nemá však zmysel, rovnako ako je nezmyselné a umelé rozdeľovanie ostrovného miništátika na regióny úrovne NUTS III¹⁰⁰.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Malta patrí medzi krajiny s podpriemernou mierou nezamestnanosti v EÚ (tab. č. 2). Regionálne rozdiely medzi obývanými maltskými ostrovčekmi sú zanedbateľné. Rozdiel medzi **regiónom s nižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s vyššou mierou nezamestnanosti** v roku 2000 nebol žiaden, pričom i v nasledujúcich rokoch v období 2001-2005¹⁰¹ sa pohybovali v rozsahu od 0,1 p. b. v roku 2001 po 1,4 p. b. v roku 2004.

Tab. č. 2 | MT | : Malta: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III

kód	región	rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
MT001	Malta		6,3	7,1	6,9	7,5	7,1	7,4	6,9	6,4	6,1	:	:	:
MT002	Gozo and Comino		6,3	7,0	6,6	8,2	8,5	6,3	:	:	:	:	:	:
MT	Malta		6,3	7,1	6,9	7,6	7,2	7,3	7,3	6,4	6,0	7,0	6,9	6,5
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

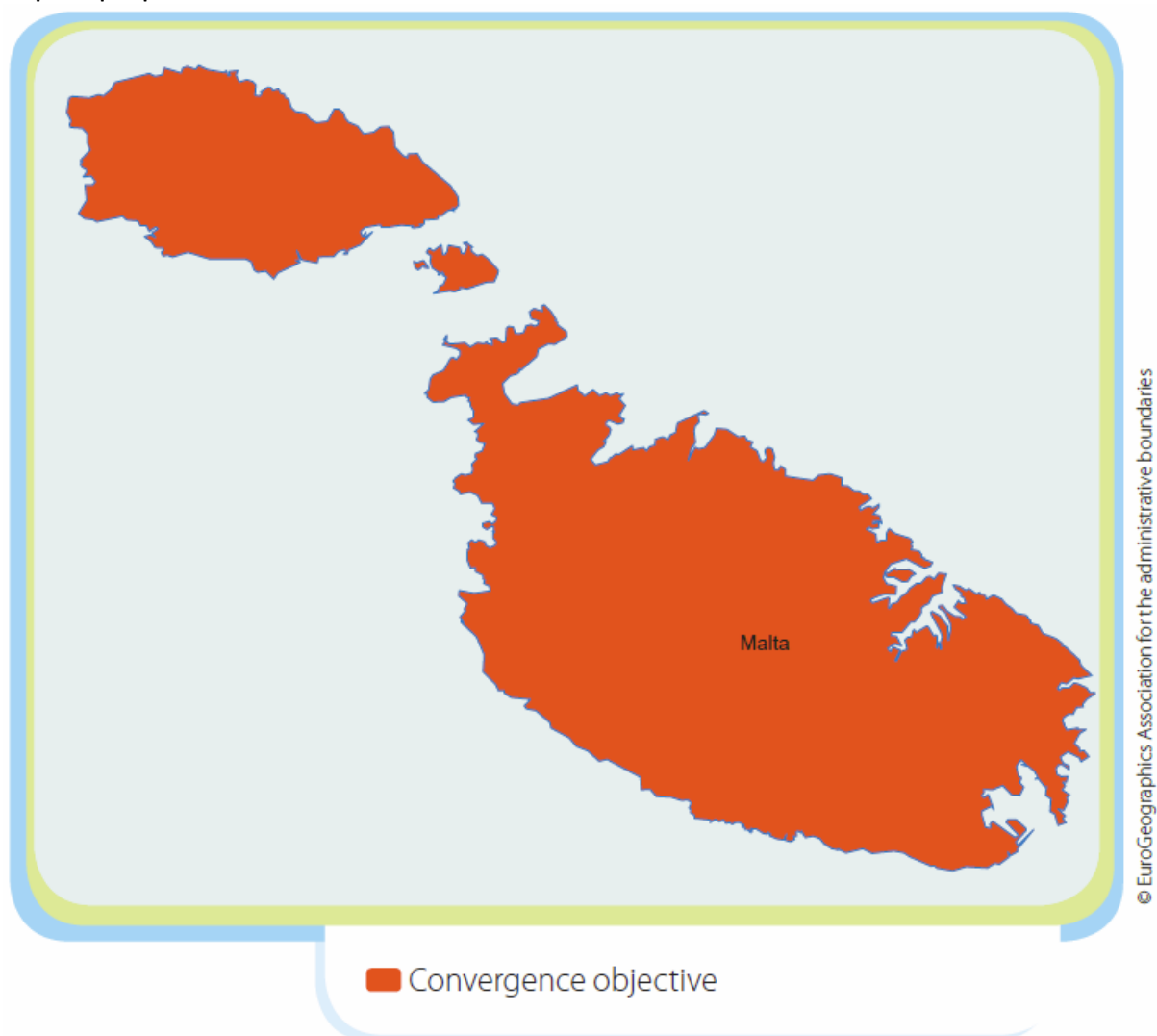
Zdroj: Eurostat

⁹⁹ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

¹⁰⁰ Pripomeňme, že podľa pravidiel Eurostatu by región NUTS III spravidla nemal mať menej než 150 000 obyvateľov, čo región Gozo and Comino nespĺňa.

¹⁰¹ Novšie údaje Eurostat bud' nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), viď viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

Mapa č. 1 | MT | : Malta sa na úrovni NUTS II nečlení

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Zhrnutie za Maltu

Sledovanie medziregionálnych rozdielov na Malte nemá zmysel, rovnako ako je nezmyselné a umelé rozdeľovanie tohto ostrovného miništátika na regióny úrovne NUTS III. Rozdiel medzi **regiónom s nižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s vyššou mierou nezamestnanosti** na úrovni NUTS III v roku 2000 nebol žiaden, pričom i v nasledujúcich rokoch v období 2001-2005 sa pohybovali v rozsahu od 0,1 p. b. v roku 2001 po 1,4 p. b. v roku 2004. Novšie dáta Eurostat nemá k dispozícii.

| NL | Holandsko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	1958
Členská krajina eurozóny od roku:	1999
Počet obyvateľov (2011):	16 655 799
Rozloha:	41 526 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	1,9 mld. eur 117 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	0,55%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	1,6 mld. eur (ver.) + 0,7 mld. eur (súkr.)

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od roku 1989

Ako ukazujú dáta, Holandsko počas štyroch programovacích období od roku 1989 z rozpočtu EÚ postupne dostalo možnosť čerpať 8,5 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za obdobie 1989-2013 ročne predstavuje sumu 21 eur. Pokles zdrojov z fondov EÚ pre krajinu je zjavný v absolútnych i relatívnych číslach (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | NL | Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Holandsko

	Programovacie obdobie				Spolu
	1989-1993	1994-1999	2000-2006	2007-2013	1989-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	815	2 616	3 223	1 907	8 561
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	11,0	28,5	29,1	16,7	21,0
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	1,18	1,56	1,37	0,55	1,05

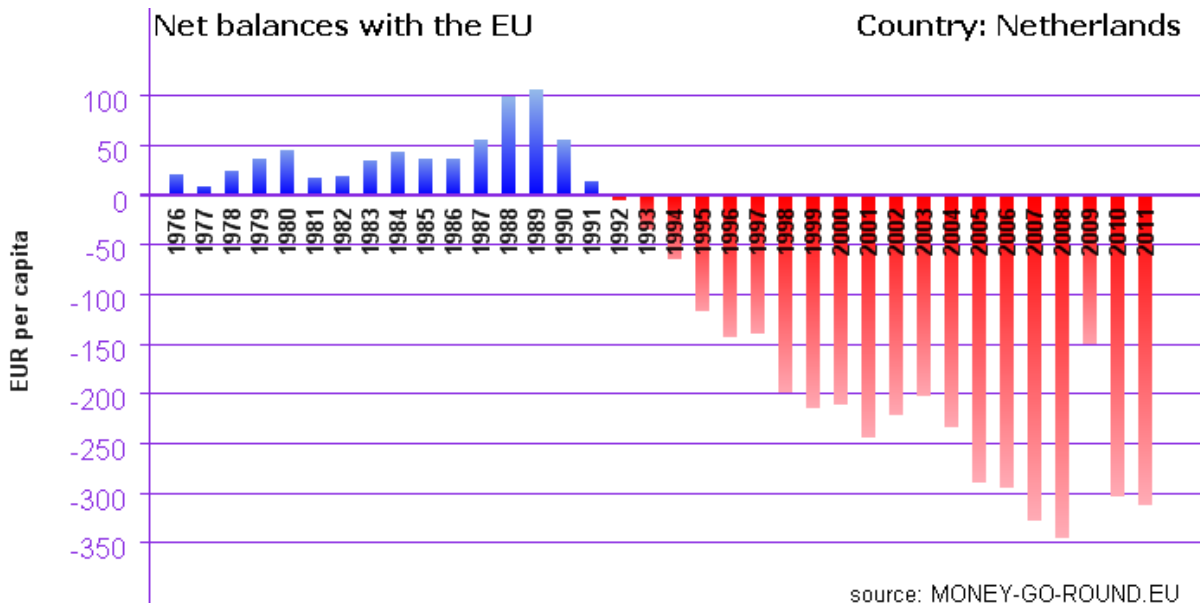
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Holandsko počas obdobia členstva zaplatilo do rozpočtu EÚ o 55,919 mld. eur viac, než z rozpočtu získalo. V dlhodobom horizonte patrí teda medzi čistých prispievateľov (graf č. 1). Len v roku 2011 stálo členstvo v EÚ holandských daňovníkov 313 eur na obyvateľa v čistom.¹⁰²

¹⁰² Tento prepočet na obyvateľa je už po odrátaní objemu zdrojov, ktorý sa z rozpočtu EÚ do Holandska vrátil na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahrňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o

Graf č. 1 | NL | Fiskálna bilancia Holandska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Holandsko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)¹⁰³ člení na 4 regióny na úrovni NUTS I, 12 regiónov na úrovni NUTS II a 40 regiónov na úrovni NUTS III.

Holandsko je príklad krajiny, ktorá má stabilné členenie, vďaka čomu je možné sledovať a porovnávať vývoj jednotlivých indikátorov v dlhodobom časovom rade¹⁰⁴.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Holandsko patrí medzi krajiny, ktorých miera nezamestnanosti je dlhodobo na podpriemernej úrovni v porovnaní s mierou nezamestnanosti EÚ ako celku. Kým priemerná miera nezamestnanosti v krajine sa za sledované obdobie 1990-2011 znížila výrazne, rozdiel v miere nezamestnanosti na úrovni regiónov NUTS I je nepatrný (tab. č. 2). Disparity vnímané prostredníctvom rozdielu medzi mierou nezamestnanosti v regióne s najvyššou mierou a v regióne s najnižšou mierou klesli z 1,9 p. b. v roku 1990 na 0,9 p. b. v roku 2011 (tab. č. 2).

Tab. č. 2 | NL | Holandsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS I

kód	región	rok	1990	1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
NL1	Noord-Nederland		9,4	10,9	6,8	6,2	4,1	4,6	3,9	3,4	4,2	4,9	5,0
NL2	Oost-Nederland		8,5	7,9	4,8	3,3	2,6	3,7	3,0	2,7	3,1	4,3	4,4
NL3	West-Nederland		7,5	7,9	5,1	3,5	3,1	3,9	3,1	2,7	3,3	4,4	4,5
NL4	Zuid-Nederland		7,5	8,0	4,8	2,9	2,6	3,7	3,1	2,7	3,6	4,5	4,1
NL	Holandsko		8,0	8,2	5,2	3,6	2,9	3,9	3,2	2,8	3,4	4,5	4,4
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	10,4	10,7	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15

Holandsku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=NL>

¹⁰³ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

¹⁰⁴ Zároveň treba dodať, že v 80. a 90. rokoch 20. storočia dochádzalo podľa Eurostatu k častým a nie vždy oznamovaným zmenám na úrovni NUTS III – zväčša šlo však o teritoriálne presuny menších jednotiek nižšieho rádu medzi susediacimi celkami úrovne NUTS III.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Jedným z hlavných indikátorov, prostredníctvom ktorých sa sledujú regionálne rozdiely v EÚ, je miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II (mapa č. 1).

Mapa č. 1 | NL | Regióny Holandska na úrovni NUTS II

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Ako je zjavné z dát (tab. č. 3) o vývoji miery nezamestnanosti, regionálne rozdiely sú v Holandsku nevýznamné i na úrovni NUTS II. Kým v roku 1990 bol rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** na úrovni 5,7 p. b., v roku 2011 sa tento rozdiel znížil na 3,2 p. b.

Z celkového počtu 12 regiónov sú v sledovanom období zväčša jeden až dva s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Tab. č. 3 | NL | : Holandsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II

kód	región	rok	1990	1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
NL11	Groningen		11,3	10,9	8,3	6,6	4,5	5,0	4,9	4,0	4,8	5,3	5,9
NL12	Friesland		9,4	11,1	6,4	4,1	4,0	4,2	3,2	2,9	3,5	4,8	4,5
NL13	Drenthe		7,5	9,6	5,6	8,4	3,7	4,6	3,7	3,6	4,2	4,5	4,6
NL21	Overijssel		8,5	8,3	5,1	3,1	2,6	4,0	3,2	2,6	3,6	4,4	4,4
NL22	Gelderland		8,5	7,7	4,6	3,4	2,5	3,3	2,7	2,6	2,8	4,1	4,2
NL23	Flevoland		8,5	7,6	5,1	4,0	2,9	5,2	4,1	3,4	3,6	5,2	4,8
NL31	Utrecht		6,6	6,6	4,1	2,6	2,5	3,3	2,7	2,1	2,9	3,7	3,8
NL32	Noord-Holland		7,5	8,7	5,3	3,7	3,1	3,8	2,9	2,6	3,2	4,2	4,4
NL33	Zuid-Holland		7,5	7,7	5,3	3,5	3,1	4,4	3,5	3,0	3,6	5,0	5,1
NL34	Zeeland		5,6	9,1	4,6	6,0	3,7	2,7	2,1	2,8	2,1	2,7	2,7
NL41	Noord-Brabant		7,5	8,0	4,6	2,8	2,4	3,4	2,8	2,3	3,2	4,2	4,0
NL42	Limburg		7,5	8,0	5,4	3,2	3,0	4,5	3,9	3,4	4,4	5,1	4,3
NL	Holandsko		8,0	8,2	5,2	3,6	2,9	3,9	3,2	2,8	3,4	4,5	4,4
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	10,4	10,7	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Ak sledujeme regionálne rozdiely na úrovni NUTS III, zisťujeme, že rovnako ako na vyšších úrovniach NUTS i na tejto dochádza v Holandsku k poklesu disparít (tab. č. 4). Kým v roku 1990 bol rozdiel medzi regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti a jeho protipólom s najnižšou mierou nezamestnanosti na úrovni 8,4 p. b., v roku 2009¹⁰⁵ to bolo na úrovni 3,8 p. b.

Z celkového počtu 40 regiónov boli najčastejšie dva s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Tab. č. 4 | NL | : Holandsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III (pokračovanie na ďalšej strane)¹⁰⁶

kód	región	rok	1990	1999	2000	2006	2007	2008	2009
NL111	Oost-Groningen		11,6	7,1	3,6	5,2	5,3	5,3	5,7
NL112	Delfzijl en omgeving		12,5	9,9	8,8	:	:	:	:
NL113	Overig Groningen		13,0	6,0	4,3	5,6	5,3	4,0	4,4
NL121	Noord-Friesland		9,1	3,9	3,6	4,1	3,7	3,5	3,9
NL122	Zuidwest-Friesland		9,1	3,5	5,4	3,6	:	:	4,0
NL123	Zuidoost-Friesland		9,5	4,8	3,9	4,8	4,0	3,4	2,8
NL131	Noord-Drenthe		7,3	9,0	4,0	4,0	2,8	3,1	3,5
NL132	Zuidoost-Drenthe		10,5	9,7	6,2	4,3	5,4	4,5	5,7
NL133	Zuidwest-Drenthe		6,9	5,5	0,0	5,8	2,8	3,0	3,4
NL211	Noord-Overijssel		5,3	3,0	2,0	3,1	2,7	2,3	3,4
NL212	Zuidwest-Overijssel		8,8	2,5	0,0	4,7	3,3	3,1	3,2
NL213	Twente		9,4	3,3	3,5	4,4	3,5	2,6	3,9
NL221	Veluwe		5,1	2,8	2,0	2,9	2,1	2,4	1,9
NL224	Zuidwest-Gelderland		6,8	1,8	1,6	3,0	3,5	2,9	2,8

¹⁰⁵ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), viď viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

¹⁰⁶ Regióny, ktoré sú v tab. č. 4 uvedené kurzívou, nie sú na rozdiel od ostatných uvedených regiónov súčasťou tzv. NUTS 2010, ale vychádzajú z predošlej sústavy tzv. NUTS 2006.

NL225	Achterhoek	5,1	3,1	2,6	2,7	2,1	2,2	3,2
NL226	Arnhem/Nijmegen	10,4	4,5	3,0	4,0	3,4	2,9	3,2
NL230	Flevoland	8,2	4,0	2,9	5,2	4,1	3,4	3,6
NL310	Utrecht	6,2	2,6	2,5	3,3	2,7	2,1	2,9
NL321	Kop van Noord-Holland	6,8	3,0	2,3	2,9	1,8	2,3	2,5
NL322	Alkmaar en omgeving	6,5	3,7	2,2	3,1	2,2	1,5	2,3
NL323	IJmond	5,0	3,6	1,9	2,8	1,8	1,9	2,5
NL324	Agglomeratie Haarlem	5,4	2,8	4,5	3,5	2,4	1,7	2,9
NL325	Zaanstreek	5,4	:	2,3	3,5	3,2	2,2	3,4
NL326	Groot-Amsterdam	9,1	4,9	3,7	4,6	3,6	3,0	3,8
NL327	Het Gooi en Vechtstreek	5,4	1,7	2,1	3,1	3,0	3,0	3,2
NL332	Agglomeratie Leiden en Bollenstreek (NUTS 2006)	5,0	1,5	1,9	3,2	3,1	2,4	3,0
NL333	Agglomeratie 's-Gravenhage	7,9	3,7	3,1	4,9	3,7	3,2	3,8
NL337	Delft en Westland	4,6	1,7	2,6	3,4	2,5	2,5	2,8
NL338	Oost-Zuid-Holland (NUTS 2006)	5,8	2,4	2,9	2,3	2,2	2,1	2,5
NL339	Groot-Rijnmond (NUTS 2006)	8,9	4,5	4,0	5,4	4,3	3,7	4,4
NL33A	Zuidoost-Zuid-Holland (NUTS 2006)	5,7	3,9	2,1	3,5	2,4	1,9	2,6
NL341	Zeeuwsch-Vlaanderen	5,2	8,9	3,7	3,2	:	4,0	:
NL342	Overig Zeeland	5,2	4,8	3,6	2,4	2,9	2,3	2,1
NL411	West-Noord-Brabant	5,9	3,5	2,2	3,5	2,8	2,2	3,4
NL412	Midden-Noord-Brabant	6,4	2,3	2,9	3,5	3,6	2,6	2,8
NL413	Noordoost-Noord-Brabant	6,8	1,7	1,8	3,4	2,2	2,2	3,2
NL414	Zuidoost-Noord-Brabant	7,2	3,5	2,7	3,2	2,8	2,4	3,4
NL421	Noord-Limburg	5,2	3,1	2,8	3,8	3,2	2,6	3,4
NL422	Midden-Limburg	5,7	3,0	2,5	3,9	3,9	3,2	4,3
NL423	Zuid-Limburg	8,6	3,4	3,3	5,1	4,3	3,9	4,9
NL	Holandsko	8,0	3,6	2,9	3,9	3,2	2,8	3,4
EU	Európska únia (EÚ 27) *	8,3	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15 | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

Zhrnutie za Holandsko

Nezamestnanosť v Holandsku je dlhodobo podpriemerná vzhľadom na celkovú nezamestnanosť v EÚ s trendom jej znižovania. Rovnakú tendenciu pozorujeme i na úrovni regiónov, medzi ktorými sú rozdiely v miere nezamestnanosti dlhodobo pomerne nízke a naďalej sa znižujú.). Kým v roku 1990 bol na úrovni NUTS III rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a jeho protipólom **s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni NUTS III 8,4 p. b., v roku 2009 to bolo 3,8 p. b. Vzhľadom na to, že objem zdrojov z rozpočtu EÚ poskytovaných Holandsku v rokoch 1989-2013 je v absolútnom i relatívnom vyjadrení bezvýznamný, zásluhu na poklese medziregionálnych rozdielov v krajine si regionálna/kohézna politika EÚ pripísať nemôže.

| AT | Rakúsko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	1995
Členská krajina eurozóny od roku:	1999
Počet obyvateľov (2011):	8 404 252
Rozloha:	83 870 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	1,47 mld. eur 176 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	0,42%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	1,15 mld. eur

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku vstupu do EÚ v roku 1995

Rakúsko počas troch programovacích období od roku 1995 z rozpočtu EÚ postupne dostalo možnosť čerpať takmer 4,9 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za obdobie 1995-2013 ročne predstavuje sumu 31 eur. Pokles zdrojov z fondov EÚ pre krajinu po roku 2000 je zjavný v absolútnych i relatívnych číslach (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | AT | Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Rakúsko

	Programovacie obdobie			Spolu
	1995-1999	2000-2006	2007-2013	1995-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	1 580	1 848	1 461	4 889
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	40,0	33,0	25,1	31,0
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	0,94	0,79	0,42	0,65

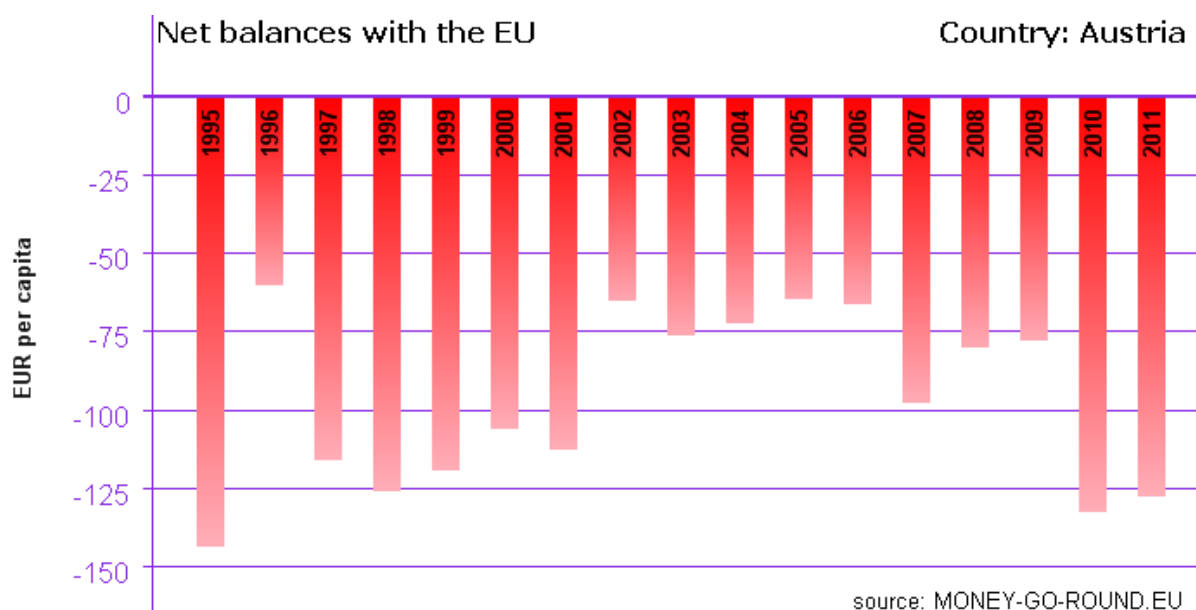
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Rakúsko počas obdobia členstva zaplatilo do rozpočtu EÚ o 13,390 mld. eur viac, než z rozpočtu získalo. V dlhodobom horizonte kontinuálne od svojho prístúpenia k EÚ v roku 1995 patrí medzi čistých prispievateľov (graf č. 1). Len v roku 2011 stálo členstvo v EÚ rakúskych daňovníkov 128 eur na obyvateľa v čistom.¹⁰⁷

¹⁰⁷ Tento prepočet na obyvateľa je už po odrátaní objemu zdrojov, ktorý sa z rozpočtu EÚ do Rakúska vrátil na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahŕňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Rakúsku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=AT>

Graf č. 1|AT|: Fiskálna bilancia Rakúska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Rakúsko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)¹⁰⁸ člení na 3 regióny na úrovni NUTS I, 9 regiónov na úrovni NUTS II a 35 regiónov na úrovni NUTS III.

Rakúsko je príklad krajiny, ktorá má stabilné členenie, vďaka čomu je možné sledovať a porovnávať vývoj jednotlivých indikátorov v dlhodobom časovom rade.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Rakúsko patrí medzi krajiny, ktorých miera nezamestnanosti je dlhodobo na podpriemernej úrovni v porovnaní s mierou nezamestnanosti EÚ ako celku. Priemerná miera nezamestnanosti v krajine za sledované obdobie 1992-2011 vzrástla len nepatrne z 3,3% na 4,1%, nepatrne sa tiež zvýšili disparity vnímané prostredníctvom rozdielu medzi mierou nezamestnanosti v **regióne s najvyššou mierou** a v **regióne s najnižšou mierou** z 1,1 p. b. v roku 1992 na 2,5 p. b. v roku 2011 (tab. č. 2).

Tab. č. 2|AT|: Rakúsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS I

kód	región	rok	1992	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
AT1	Ostösterreich		3,5	4,6	4,5	4,4	6,3	5,8	5,0	5,9	5,4	5,5
AT2	Südösterreich		3,8	5,1	3,3	3,2	4,1	3,8	3,4	4,5	4,1	3,3
AT3	Westösterreich		2,7	3,8	3,1	2,8	3,3	3,1	2,7	3,7	3,4	3,0
AT	Rakúsko		3,3	4,4	3,7	3,5	4,7	4,4	3,8	4,8	4,4	4,1
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,9	9,4	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaje za roky 1992 a 1997 sú za EÚ 15

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Ako potvrdzujú dáta o vývoji miery nezamestnanosti, regionálne rozdiely sú v Rakúsku nevýznamné i na úrovni NUTS II (tab. č. 3). Kým v období 1991-1993 bol rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** na úrovni 2,6 p. b., v roku 2011 sa tento rozdiel zvýšil na 4,6 p. b.

¹⁰⁸ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

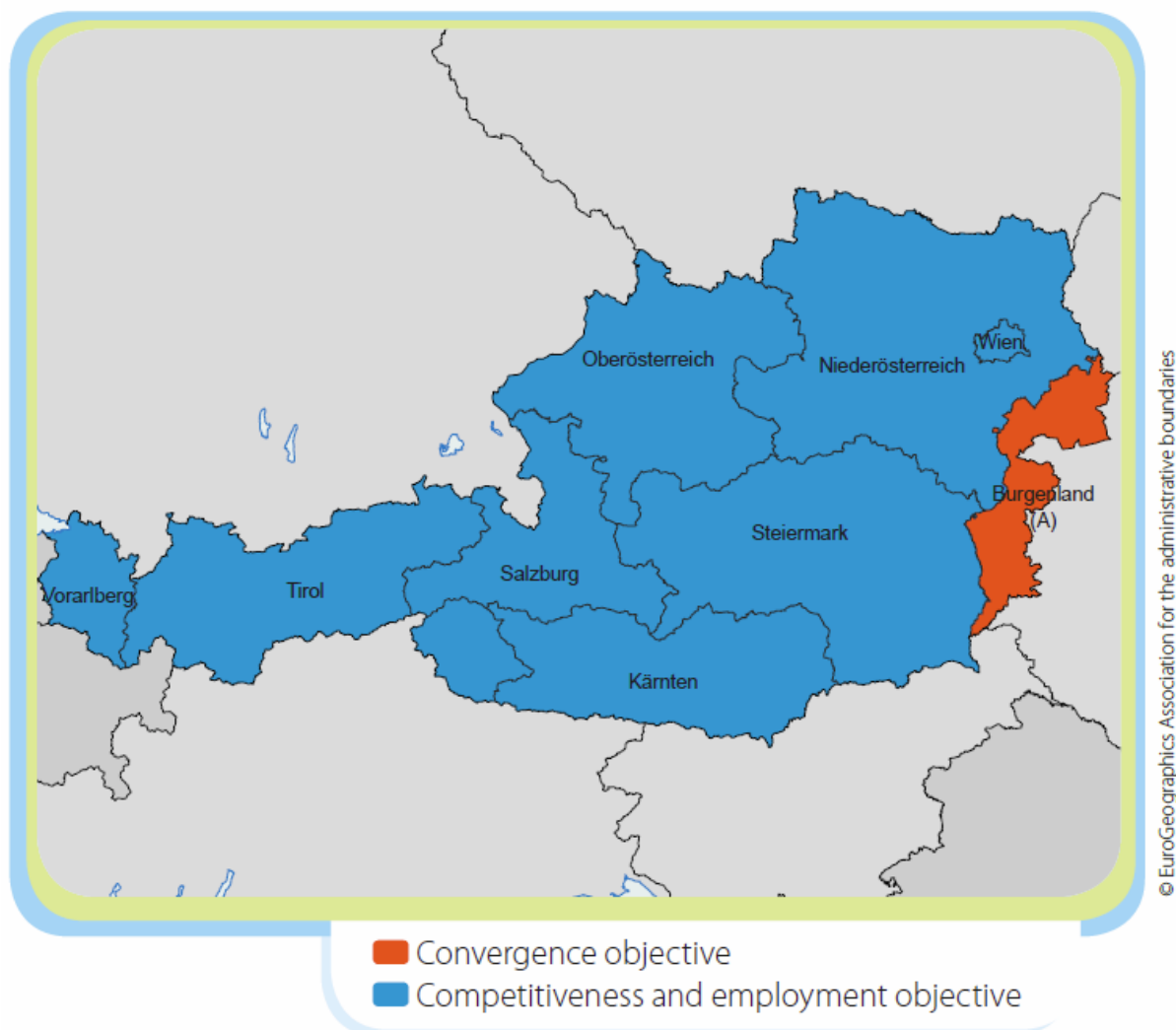
Z celkového počtu 11 regiónov (mapa č. 1) je v sledovanom období zväčša len jeden (paradoxne ide o región hlavného mesta Viedeň) s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Tab. č. 3 | AT | Rakúsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II

kód	región	rok	1991-1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
AT11	Burgenland		4,8	3,8	3,6	3,2	5,0	3,7	3,6	4,6	3,9	3,6
AT12	Niederösterreich		3,3	3,4	3,3	3,0	4,0	3,6	3,4	4,3	3,6	4,2
AT13	Wien		5,1	5,9	5,7	5,8	8,8	8,3	6,7	7,5	7,3	7,1
AT21	Kärnten		3,9	5,8	3,5	3,1	4,4	3,9	3,4	4,2	3,9	3,5
AT22	Steiermark		4,1	4,8	3,2	3,2	3,9	3,7	3,4	4,6	4,2	3,3
AT31	Oberösterreich		4,1	3,0	3,4	3,1	3,2	3,2	2,6	4,0	3,7	3,2
AT32	Salzburg		2,9	3,9	2,7	2,3	3,1	3,0	2,5	3,2	2,9	2,5
AT33	Tirol		2,9	5,4	2,5	2,5	2,9	2,8	2,4	2,9	2,8	2,5
AT34	Vorarlberg		2,5	4,1	3,5	2,4	4,4	3,6	3,9	4,9	3,9	3,6
AT	Rakúsko		3,9	4,4	3,7	3,5	4,7	4,4	3,8	4,8	4,4	4,1
EU	Európska únia (EÚ 27) *		9,4	9,4	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za roky 1991-1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15

Mapa č. 1 | AT | Regióny Rakúska na úrovni NUTS II

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Na úrovni NUTS III sú rozdiely medzi rakúskymi regiónmi podobne nevýrazné ako na vyšších úrovniach NUTS (tab. č. 4). Kým v období 1991-1993 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a jeho protipólom **s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 4,5 p. b., v roku 2009¹⁰⁹ to bolo na úrovni 5,1 p. b.

Tab. č. 4 | AT | Rakúsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III

kód	región	rok	1991-1993	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
AT111	Mittelburgenland		4,0	3,9	3,4	4,3	4,3	4,3	5,9	6,0	:	:	:	:
AT112	Nordburgenland		4,8	2,8	2,5	3,2	3,5	3,5	4,8	5,1	4,2	:	:	:
AT113	Südburgenland		5,3	4,6	4,2	5,3	5,4	5,2	6,8	7,4	:	:	:	:
AT121	Mostviertel-Eisenwurzen		2,2	2,5	2,4	2,7	2,8	2,8	3,2	3,3	3,0	:	2,4	3,7
AT122	Niederösterreich-Süd		5,2	4,0	3,5	4,1	4,3	4,3	5,0	5,0	4,5	4,1	4,0	5,2
AT123	Sankt Pölten		3,2	3,5	3,4	4,0	4,0	3,9	4,8	4,7	4,4	4,0	:	4,8
AT124	Waldviertel		2,9	3,9	3,6	4,0	3,9	3,7	4,4	4,7	4,5	4,0	3,8	4,5
AT125	Weinviertel		2,6	3,3	3,0	3,5	3,3	3,5	4,3	4,4	:	:	:	:
AT126	Wiener Umland/Nordteil		2,8	2,7	2,4	2,8	2,8	3,0	3,6	3,7	3,4	3,1	3,0	3,5
AT127	Wiener Umland/Südteil		3,5	3,4	3,1	1,9	3,7	3,8	4,5	4,5	4,1	3,7	3,6	4,4
AT130	Wien		5,1	5,7	5,8	5,9	7,2	7,8	8,9	9,1	8,8	8,3	6,7	7,5
AT211	Klagenfurt-Villach		4,0	3,4	3,0	3,1	2,6	3,4	4,6	4,7	4,3	3,8	3,5	4,2
AT212	Oberkärnten		4,1	3,8	3,3	3,5	2,9	3,8	5,2	5,3	:	:	:	:
AT213	Unterkärnten		3,6	3,4	3,1	3,2	2,6	3,2	4,3	4,6	:	:	:	4,1
AT221	Graz		4,1	3,0	3,0	3,5	3,5	4,1	3,9	4,3	4,1	4,1	3,9	5,1
AT222	Liezen		5,1	4,4	4,3	4,5	4,0	4,2	3,9	4,0	:	:	:	:
AT223	Östliche Obersteiermark		6,6	3,5	3,4	3,8	4,0	4,2	4,0	4,2	:	:	:	4,8
AT224	Oststeiermark		2,6	2,8	2,9	3,5	3,5	3,8	3,3	3,7	3,6	3,3	2,8	3,6
AT225	West- und Südsteiermark		3,8	3,1	3,2	3,9	3,8	4,1	3,6	4,3	4,3	4,0	3,7	5,0
AT226	Westliche Obersteiermark		3,8	3,4	3,3	3,9	3,8	4,1	3,8	4,2	:	:	:	:
AT311	Innviertel		3,0	3,1	2,9	2,6	3,0	3,2	3,7	4,1	3,3	3,3	2,7	4,3
AT312	Linz-Wels		5,1	3,7	3,3	2,9	3,2	3,5	3,9	4,1	3,1	3,3	2,6	3,9
AT313	Mühlviertel		3,3	3,0	2,7	2,4	2,4	2,3	2,7	3,1	:	:	:	2,8
AT314	Steyr-Kirchdorf		5,1	3,9	3,5	3,2	3,8	3,9	4,3	4,8	:	3,9	:	5,3
AT315	Traunviertel		3,0	3,1	3,0	2,9	3,2	3,4	3,8	4,0	3,3	3,2	2,7	4,1
AT321	Lungau		3,4	3,9	3,5	2,8	3,7	2,9	5,0	4,4	:	:	:	:
AT322	Pinzgau-Pongau		3,8	3,6	3,2	2,5	3,4	2,6	4,4	3,7	3,8	3,8	:	3,8
AT323	Salzburg und Umgebung		2,5	2,3	1,9	1,6	2,4	2,0	3,3	2,8	2,7	2,6	2,2	2,9
AT331	Außerfern		3,3	2,3	2,3	2,2	1,9	2,4	3,1	3,3	:	:	:	:
AT332	Innsbruck		2,6	2,0	1,7	1,8	1,6	2,1	2,6	2,8	2,3	2,2	:	2,4
AT333	Osttirol		4,1	4,3	4,2	4,2	3,4	4,3	5,3	5,7	:	:	:	:
AT334	Tiroler Oberland		4,0	3,8	5,0	5,2	3,1	3,8	5,0	5,2	:	:	:	:
AT335	Tiroler Unterland		2,5	2,2	2,1	1,4	1,8	2,3	3,0	3,2	2,7	2,5	:	2,7
AT341	Bludenz-Bregenzner Wald		2,1	3,4	2,4	2,4	2,3	3,8	3,7	4,6	:	:	:	:
AT342	Rheintal-Bodenseegebiet		2,6	3,5	2,4	2,3	2,5	4,2	4,3	5,5	4,5	3,7	4,0	5,1
AT	Rakúsko		3,9	3,7	3,5	3,6	4,0	4,3	4,9	5,2	4,7	4,4	3,8	4,8
EU	Európska únia (EÚ 27) *		9,4	9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za roky 1991-1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15 | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

¹⁰⁹ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), viď viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

Z celkového počtu 35 regiónov sa opakoval len jeden (zväčša to bol región hlavného mesta Viedeň) s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Zhrnutie za Rakúsko

Nezamestnanosť v Rakúsku je dlhodobo podpriemerná vzhľadom na celkovú nezamestnanosť v EÚ. Regióny s najvyššou mierou nezamestnanosti sú v nejakom roku na úrovni, na akej sú v iných krajinách EÚ regióny s najnižšími mierami nezamestnanosti. Kým v období 1991-1993 bol na úrovni NUTS III rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a jeho protipólom **s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 4,5 p. b., v roku 2009 to bolo na úrovni 5,1 p. b. Rovnako nepatrné ako rozdiely sú nepatrné a bezvýznamné i zdroje, ktoré zo spoločného rozpočtu EÚ prichádzajú do Rakúska na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ.

| PL | Poľsko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	2004
Členská krajina eurozóny od roku:	-
Počet obyvateľov (2011):	38 529 866
Rozloha:	312 685 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	67,2 mld. eur 1 766 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	19,39%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	14,0 mld. eur (ver.) + 3,0 mld. eur (súkr.)

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od vstupu do EÚ v roku 2004

Poľsko bolo najprv príjemcom tzv. predvstupovej pomoci. Od roku 2004 dostalo možnosť z rozpočtu EÚ postupne počas dvoch programovacích období vyčerpať takmer 79,1 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za programovacie obdobie 2004-2013 ročne predstavuje sumu 207,6 eura. V celkových číslach je Poľsko vzhľadom na svoju veľkosť a ukazovatele životnej úrovne hlavným beneficiantom fondov EÚ (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | PL | Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Poľsko

	Programovacie obdobie		Spolu
	2004-2006	2007-2013	2004-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	11 814	67 284	79 098
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	103,4	252,3	207,6
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	5,03	19,39	13,60

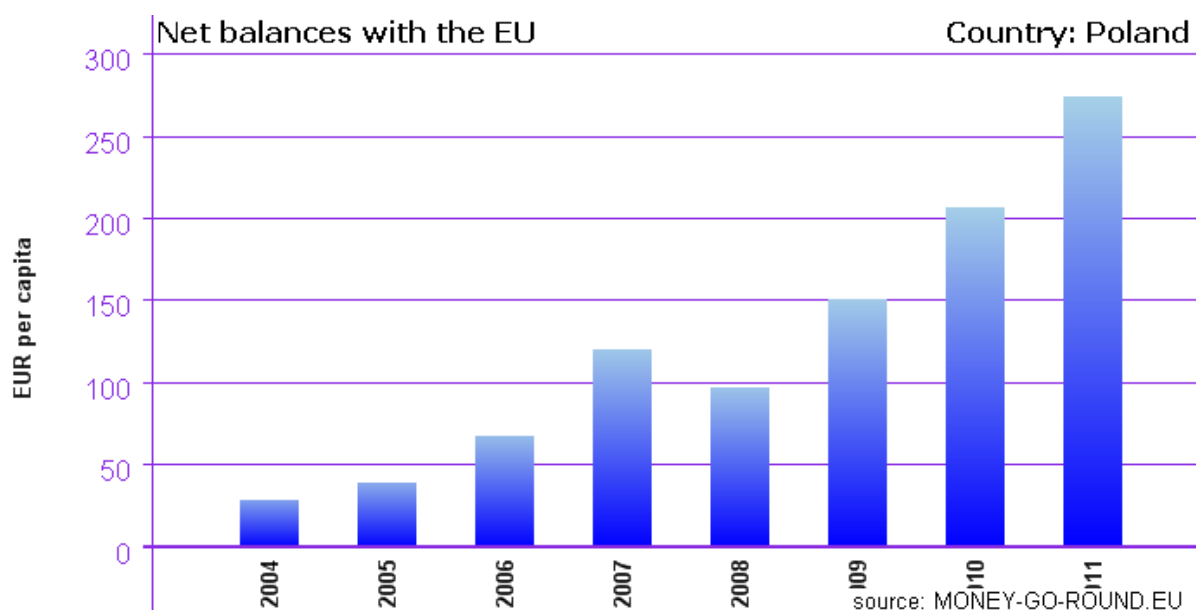
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Poľsko počas obdobia svojho dosiaľ pomerne krátkeho členstva získalo z rozpočtu EÚ o 37,824 mld. eur viac, než do spoločného rozpočtu muselo prispieť. Patrí teda medzi čistých príjemcov (graf č. 1). V roku 2011 získalo Poľsko z členstva v EÚ 274 eur na obyvateľa v čistom.¹¹⁰

¹¹⁰ Tento prepočet na obyvateľa je už po zarátaní objemu zdrojov, ktorý do rozpočtu EÚ Poľsko poslalo, ako i zarátaní objemu zdrojov, ktoré Poľsku boli z rozpočtu EÚ transferované na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp.

Graf č. 1 | PL | Fiskálna bilancia Poľska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Poľsko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)¹¹¹ člení na 6 regiónov na úrovni NUTS I, 16 regiónov na úrovni NUTS II a 66 regiónov na úrovni NUTS III. Poľsko patrí medzi desať členských krajín, ktoré spoločne pristúpili k EÚ v roku 2004, pričom hierarchická sústava regionálnych jednotiek krajiny sa formovala až po páde totalitného režimu v roku 1989. Vývoj jednotlivých indikátorov v regiónoch Poľska možno porovnávať zväčša v časovom rade jednej dekády.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Poľsko patrí v EÚ medzi veľké krajiny, tak z pohľadu rozlohy, ako i populácie. Je najväčšou krajinou spomedzi nových členských krajín EÚ, a zároveň tiež najväčšou z transformujúcich sa postkomunistických ekonomík. Miera nezamestnanosti sa už od predvstupového obdobia permanentne pohybuje na úrovniach nad priemerom EÚ (tab. č. 1).

Tab. č. 2 | PL | Poľsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS I

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
PL1	Region Centralny		10,9	14,4	16,5	18,2	17,6	16,1	15,7	12,7	9,1	6,2	6,5	8,1	8,3
PL2	Region Południowy		10,3	14,7	16,8	18,4	19,3	18,5	17,4	13,5	8,3	6,4	7,2	9,1	9,3
PL3	Region Wschodni		12,2	15,1	16,5	17,5	17,4	17,3	15,9	13,4	10,0	8,2	9,6	10,9	11,4
PL4	Region Północno-Zachodni		13,8	16,2	20,1	21,7	20,6	20,5	18,9	14,1	9,3	7,0	8,6	10,0	9,6
PL5	Region Południowo-Zachodni		14,6	19,8	22,2	24,4	24,1	23,2	21,4	16,4	11,9	8,5	10,0	10,9	10,3
PL6	Region Północny		14,0	19,0	20,3	22,6	21,9	21,5	19,7	15,3	10,4	7,3	8,5	9,9	9,7
PL	Poľsko		12,3	16,1	18,2	19,9	19,6	19,0	17,7	13,9	9,6	7,1	8,2	9,6	9,6
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat

kohéznej politiky. Nezahŕňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Poľsku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu [Money-go-round.eu](http://www.money-go-round.eu) je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=PL>

¹¹¹ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

Z pohľadu regiónov úrovne NUTS I sa Poľsko javí ako krajina s nevýraznými medziregionálnymi disparitami v miere nezamestnanosti (tab. č. 2). Kým v roku 1999 predstavoval rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** 4,3 p. b., v roku 2011 klesol na 3,1 p. b. V roku pristúpenia Poľska k EÚ bol tento rozdiel na svojom maxime v sledovanom období 1999-2001, a to na úrovni 7,1 p. b., pričom minimum bolo dosiahnuté v roku 2008 na úrovni 2,3 p. b. V tomto období zároveň došlo k významnému poklesu celoštátnej miery nezamestnanosti z 19,0% v roku 2004 na 7,1% v krízovom roku 2008, po ktorom začala nezamestnanosť v krajine opäť mierne stúpať a s ňou mierne stúpili i regionálne disparity. Z celkového počtu 6 regiónov sú v sledovanom období najčastejšie jeden či dva s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Miera nezamestnanosti patrí medzi hlavné ukazovatele stavu ekonomiky a tiež medzi indikátory, prostredníctvom ktorých sa sledujú regionálne rozdiely v EÚ na úrovni NUTS II (mapa č. 1).

Mapa č. 1 | PL | Regióny Poľska na úrovni NUTS II

Podobne ako na vyššej hierarchickej úrovni, i na úrovni NUTS II došlo v Poľsku spolu so nízkejšou celkovou mierou nezamestnanosti i k zníženiu medziregionálnych rozdielov (tab. č. 3). Kým v roku 1999 predstavoval rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** 10,5 p. b., v roku 2011 klesol na 5,1 p. b.

Z celkového počtu 15 regiónov sú v sledovanom období najčastejšie tri až štyri s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Tab. č. 3 | PL | Poľsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
PL11	Łódzkie		12,2	16,6	19,8	20,3	19,7	18,8	17,4	13,4	9,3	6,7	7,6	9,3	9,3
PL12	Mazowieckie		10,2	13,1	14,6	17,0	16,3	14,6	14,8	12,3	9,1	6,0	6,0	7,4	7,9
PL21	Małopolskie		9,3	11,7	13,0	16,2	18,0	17,3	15,3	12,6	8,5	6,2	7,9	9,1	9,4
PL22	Śląskie		11,1	17,5	19,7	20,1	20,2	19,3	19,0	14,2	8,1	6,6	6,7	9,1	9,2
PL31	Lubelskie		11,0	14,2	14,7	16,6	16,0	16,7	14,3	12,8	9,5	8,8	9,7	9,9	10,3
PL32	Podkarpackie		12,6	15,9	18,0	18,2	17,7	16,6	16,7	13,7	9,6	8,2	10,1	11,7	12,6
PL33	Świętokrzyskie		13,2	15,7	18,0	18,8	19,1	20,6	19,0	15,5	12,1	8,8	10,8	12,0	13,0
PL34	Podlaskie		12,3	15,2	16,0	16,8	17,8	15,6	14,4	11,3	8,9	6,4	7,1	10,2	9,3
PL41	Wielkopolskie		9,8	13,7	17,7	18,2	17,1	18,2	17,2	12,7	8,3	6,1	7,5	8,8	8,7
PL42	Zachodniopomorskie		19,8	19,1	22,4	26,0	25,5	23,8	22,7	17,2	11,5	9,5	10,4	12,3	11,8
PL43	Lubuskie		16,3	20,7	24,3	26,3	24,5	23,2	19,1	14,0	9,8	6,5	9,6	10,5	9,4
PL51	Dolnośląskie		14,8	21,3	23,7	26,1	26,0	24,9	22,8	17,3	12,7	9,1	10,1	11,3	10,6
PL52	Opolskie		14,1	15,5	18,1	19,7	18,3	17,8	16,9	13,5	9,4	6,5	9,9	9,6	9,4
PL61	Kujawsko-Pomorskie		13,2	17,8	20,0	21,5	21,8	22,1	19,8	16,2	11,3	9,1	10,4	10,6	11,1
PL62	Warmińsko-Mazurskie		19,5	23,6	23,5	25,9	23,9	22,3	20,4	16,0	10,5	7,4	8,5	9,6	9,6
PL63	Pomorskie		11,1	16,7	18,5	21,5	20,5	20,2	18,9	13,8	9,5	5,5	6,4	9,3	8,5
PL	Poľsko		12,3	16,1	18,2	19,9	19,6	19,0	17,7	13,9	9,6	7,1	8,2	9,6	9,6
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

O niečo výraznejšie rozdiely, hoci postupne sa znižujúce, identifikujeme v Poľsku pri pohľade na situáciu regiónov úrovne NUTS III (tab. č. 4). Celkové regionálne rozdiely medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou** na strane druhej klesli z 20,1 p. b. v roku 1999 na 9,9 p. b. v roku 2009¹¹². V rokoch 1999-2007 sa rozdiely pohybovali v intervale 16,6-22,5 p. b., k poklesu na 8,6 p. b. došlo až v roku 2008.

Z celkového počtu 67 regiónov boli v roku 1999 tri s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti. V priebehu sledovaného obdobia 1999-2009 sa počet takých regiónov zvýšil na minimálne štyri (až sedem).

Zhrnutie za Poľsko

V celkových číslach je Poľsko vzhľadom na svoju veľkosť a ukazovatele životnej úrovne hlavným beneficiarym fondov EÚ, pričom takmer pätina z objemu rozpočtu EÚ vyčleneného v aktuálnom programovacom období 2007-2013 na regionálnu/kohéznu politiku EÚ smeruje práve do Poľska. Aj na príklade Poľska je však vidieť, že veľkosť regionálnych rozdielov meraných podľa miery nezamestnanosti sa v transformujúcej sa krajine mení v súvislosti od toho, ako sa mení miera nezamestnanosti na celoštátnej úrovni. Kým v roku pristúpenia Poľska do EÚ predstavoval rozdiel

¹¹² Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), viď viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a jeho protipólom **s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni NUTS III 20,7 p. b., do roku 2009 došlo k poklesu rozdielov na úroveň 9,9 p. b., pričom zároveň došlo k poklesu celoštátnej miery nezamestnanosti v Poľsku z 19,0% v roku 2004 na 8,2% v roku 2009. Postupné otváranie sa európskych trhov a umožnenie slobodného pohybu pre prácu hľadajúcich Poliakov krajine pomohli v znižovaní nezamestnanosti.

Keď sa lepšie darí krajine, darí sa lepšie i jej regiónom. Na celkovú ekonomickú situáciu vplyva mnoho meniacich sa faktorov a je márne a trúfalé očakávať, že regionálna/kohézna politika EÚ s príchodom eurofondov môže významne tieto faktory zmeniť či ovplyvniť. Okrem ťažko merateľných pozitívnych efektov eurofondov na rast a zamestnanosť netreba zabúdať ani na zväčša nesledované negatívne efekty eurofondov pre spoločnosť súvisiace s rastom kultúry závislosti, rozširovaním korupcie a s vytlačaním súkromného sektora a rozširovaním vplyvu verejného sektora.

Tab. č. 4 | PL | Poľsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III (pokračovanie na ďalšej strane)

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
PL113	Miasto Łódź		15,0	18,1	19,7	19,7	19,8	19,9	18,3	12,4	7,2	6,5	6,9
PL114	Łódzki		12,4	16,5	21,3	23,2	22,0	19,5	17,1	16,9	15,6	8,2	8,7
PL115	Piotrkowski		11,6	17,7	21,5	21,5	20,5	20,1	19,3	14,8	10,2	7,7	9,0
PL116	Sieradzki		10,2	12,9	15,2	16,1	17,5	17,6	16,6	12,1	8,0	6,2	7,6
PL117	Skierniewicki		10,0	16,3	20,9	21,7	18,1	15,1	13,4	10,7	7,2	4,6	5,7
PL121	Ciechanowsko-płocki		13,5	17,0	18,1	20,1	20,0	18,9	19,8	17,0	13,7	9,5	10,1
PL122	Ostrołęcko-siedlecki		9,7	13,0	15,4	18,9	17,5	15,6	16,2	13,7	10,0	6,5	6,6
PL127	Miasto Warszawa		6,6	8,8	10,2	12,3	12,0	10,2	9,7	7,1	4,8	4,6	4,3
PL128	Radomski		18,1	22,1	23,3	27,0	25,9	24,7	26,5	25,9	21,0	10,0	10,4
PL129	Warszawski-wschodni		10,8	13,2	14,3	17,0	16,2	13,6	12,7	9,8	6,6	4,3	4,4
PL12A	Warszawski-zachodni		6,7	10,6	12,3	14,2	13,1	12,8	13,5	10,9	7,4	4,4	4,2
PL213	Miasto Kraków		6,4	8,7	11,1	14,7	16,2	15,5	14,2	11,9	7,9	5,4	7,2
PL214	Krakowski		6,6	8,2	10,0	13,7	16,3	16,2	14,2	12,2	8,0	6,3	7,3
PL215	Nowosądecki		12,2	15,7	18,0	22,2	23,1	20,4	16,9	13,6	9,8	7,3	9,5
PL216	Oświęcimski		11,4	14,6	14,2	16,3	18,7	19,6	18,0	14,1	9,4	6,5	8,3
PL217	Tarnowski		10,6	12,3	11,9	12,7	14,4	14,4	13,2	10,8	7,1	5,2	7,5
PL224	Częstochowski		13,8	21,1	23,7	23,7	23,2	21,9	21,5	16,3	8,2	6,6	7,5
PL225	Bielski		10,2	16,1	17,2	16,5	15,9	15,3	15,7	12,9	8,2	4,4	3,8
PL227	Rybnicki		8,8	14,4	18,5	19,7	19,7	18,1	17,5	13,3	7,7	6,6	7,0
PL228	Bytomski		11,7	20,4	20,8	20,9	21,3	20,4	19,1	12,2	7,2	8,7	8,5
PL229	Gliwicki		12,0	17,2	19,4	19,7	21,2	20,4	20,3	18,5	12,4	6,6	7,0
PL22A	Katowicki		10,5	17,0	19,8	21,2	21,4	20,5	19,8	13,1	6,3	6,7	7,0
PL22B	Sosnowiecki		12,8	20,1	21,5	21,2	21,0	20,7	20,7	15,6	9,0	7,7	7,9
PL22C	Tyski		7,7	11,4	13,1	15,4	18,6	17,4	16,6	12,0	6,4	4,4	4,9
PL311	Białski		14,7	19,2	18,9	21,5	20,0	21,1	17,9	14,4	9,0	7,9	8,6
PL312	Chełmsko-zamojski		10,1	12,3	11,9	12,3	11,3	11,8	10,8	10,3	7,8	7,4	8,0
PL315	Puławski		9,5	12,7	14,0	16,0	16,8	17,9	15,4	13,8	10,6	10,0	10,5
PL314	Lubelski		11,5	15,1	16,5	19,4	18,5	18,6	15,4	14,0	10,7	9,8	11,1
PL323	Krośnieński		14,3	18,2	20,8	19,9	18,8	17,6	18,0	14,9	10,2	8,5	9,3
PL324	Przemyski		14,0	17,9	19,4	20,4	19,9	18,5	17,6	13,6	9,3	8,5	12,5
PL325	Rzeszowski		11,1	13,4	16,2	17,1	17,7	15,6	14,1	11,0	7,7	6,1	6,7
PL326	Tarnobrzesci		11,8	14,9	16,8	16,6	15,7	15,6	17,2	15,4	11,3	9,8	12,7
PL331	Kielecki		16,7	19,8	21,8	21,6	20,9	22,5	20,9	17,6	13,9	9,8	12,1
PL332	Sandomiersko-jędrzejowski		8,6	10,4	13,3	15,4	17,1	18,2	16,2	12,8	9,8	7,6	8,9
PL343	Białostocki		13,2	16,7	17,5	18,7	20,4	18,1	15,8	12,3	9,6	5,9	6,5
PL344	Łomżyński		10,0	12,1	12,8	12,8	13,4	12,6	12,9	10,4	8,3	6,6	7,0
PL345	Suwalski		14,5	17,3	17,9	19,3	19,2	15,8	14,1	11,0	8,6	7,3	8,4
PL411	Pilski		13,1	17,0	22,9	25,7	25,0	27,2	24,4	12,8	6,3	7,1	9,9

PL414	Koniński	12,9	17,8	22,7	22,4	20,5	20,9	19,9	11,4	6,2	8,4	10,6
PL415	Miasto Poznań	5,4	8,6	11,5	12,0	11,6	12,4	11,8	21,5	19,8	3,3	4,6
PL416	Kaliski	11,0	16,6	21,1	21,0	18,6	19,6	19,1	11,8	6,3	7,4	8,3
PL417	Leszczyński	7,9	10,4	13,0	13,7	13,0	13,6	12,3	10,6	7,6	4,8	5,3
PL418	Poznański	7,4	8,8	12,0	13,5	14,0	16,4	15,8	8,9	4,4	4,1	5,3
PL422	Koszaliński	23,4	22,8	26,3	30,0	27,4	24,9	24,5	14,7	7,7	11,8	13,1
PL423	Stargardzki	25,5	25,7	29,9	34,2	31,8	29,1	25,6	14,1	6,7	11,6	12,6
PL424	Miasto Szczecin	11,6	10,9	13,6	16,0	18,1	17,7	16,8	22,1	20,0	6,1	7,4
PL425	Szczeciński	16,9	15,6	18,2	22,8	24,6	23,7	23,6	19,3	12,0	8,2	7,2
PL431	Gorzowski	15,6	18,6	22,6	24,5	23,7	22,3	18,5	14,2	10,4	6,3	9,7
PL432	Zielonogórski	16,8	22,0	25,3	27,3	25,0	23,8	19,5	14,0	9,4	6,6	9,6
PL514	Miasto Wrocław	8,7	11,8	12,3	15,3	17,5	17,8	16,5	14,0	12,5	5,8	6,9
PL515	Jeleniogórski	17,1	24,6	27,0	30,2	29,1	27,0	24,2	16,8	12,3	11,5	13,7
PL516	Legnicko-Głogowski	17,0	26,0	29,1	28,9	26,3	25,4	24,8	22,4	16,6	9,5	10,6
PL517	Wałbrzyski	18,5	26,3	29,4	32,4	32,4	30,5	28,5	19,8	13,9	11,9	11,7
PL518	Wrocławski	13,8	19,4	22,5	24,2	25,4	24,2	20,6	15,0	8,9	7,5	8,3
PL521	Nyski	18,7	20,1	24,1	26,5	24,3	23,9	23,1	18,5	13,0	8,7	12,1
PL522	Opolski	11,0	12,4	14,1	14,9	13,7	13,2	12,1	9,7	6,9	5,1	8,5
PL613	Bydgosko-Toruński	9,0	12,9	15,5	17,3	18,4	18,6	15,9	12,1	7,7	5,9	7,1
PL614	Grudziądzki	16,2	20,8	23,0	24,5	24,1	23,1	20,0	16,6	12,1	10,2	13,0
PL615	Włocławski	15,0	20,3	22,4	23,8	23,9	25,5	24,3	20,5	14,4	11,5	12,0
PL621	Elbląski	18,7	22,8	22,4	23,6	22,2	21,6	20,3	13,3	7,1	6,9	8,4
PL622	Olsztyński	17,9	22,3	22,2	24,2	22,0	20,1	18,1	15,0	10,1	7,2	9,2
PL623	Ełcki	24,8	28,3	28,8	34,5	33,2	30,9	27,3	24,7	19,0	8,8	6,9
PL631	Słupski	17,0	24,9	27,1	30,7	30,3	29,2	27,2	23,4	18,9	8,9	10,1
PL633	Trójmiejski	7,1	10,9	11,6	13,6	12,8	12,6	11,5	7,8	5,3	3,3	4,0
PL634	Gdański	8,2	12,7	15,1	19,2	19,6	19,6	17,1	11,1	6,1	3,7	4,1
PL635	Starogardzki	14,1	21,4	23,0	25,4	22,4	21,8	21,6	14,2	9,1	7,2	9,0
PL	Polsko	12,3	16,1	18,2	19,9	19,6	19,0	17,7	13,9	9,6	7,1	8,2
EU	Európska únia (EÚ 27)	9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat

| PT | Portugalsko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	1986
Členská krajina eurozóny od roku:	1999
Počet obyvateľov (2011):	10 572 157
Rozloha:	92 391 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	21,5 mld. eur 2 029 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	6,2%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	7,7 mld. eur (ver.) + 3,6 mld. eur (súkr.)

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od roku 1989

Portugalsko pristúpilo k európskemu spoločenstvu v roku 1986. Počas programových období od roku 1989 dostalo možnosť postupne vyčerpať vyše 71,4 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ, čo v prepočte na obyvateľa ročne predstavuje sumu 269,6 eura (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | PT | Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Portugalsko

	Programovacie obdobie				Spolu
	1989-1993	1994-1999	2000-2006	2007-2013	1989-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	9 460	17 640	22 822	21 511	71 433
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	189,2	294,0	319,6	289,9	269,6
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	13,71	10,50	9,72	6,20	8,73

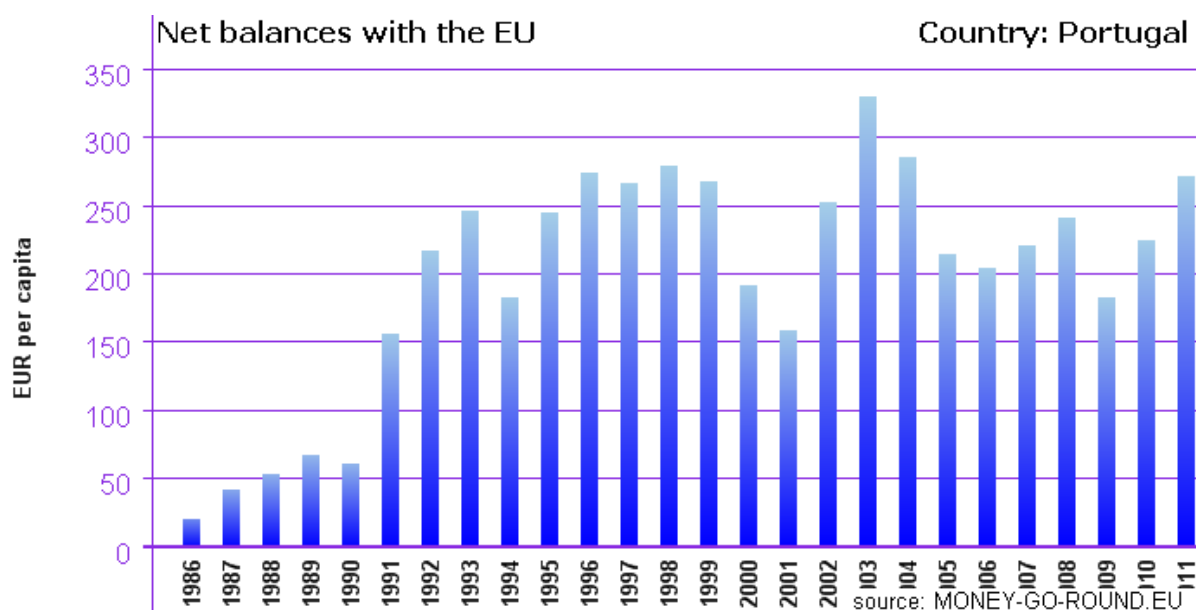
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Portugalsko počas obdobia svojho členstva získalo z rozpočtu EÚ o 53,224 mld. eur viac, než do spoločného rozpočtu muselo poslať a dlhodobo patrí medzi čistých príjemcov (graf č. 1). V roku 2011 získalo Portugalsko z členstva v EÚ 272 eur na obyvateľa v čistom.¹¹³

¹¹³ Tento prepočet na obyvateľa je už po zarátaní objemu zdrojov, ktorý do rozpočtu EÚ Portugalsko poslalo, ako i zarátaní objemu zdrojov, ktoré Portugalsku boli z rozpočtu EÚ transferované na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahŕňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako

Graf č. 1 | PT | Fiskálna bilancia Portugalska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Portugalsko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)¹¹⁴ člení na 3 regióny na úrovni NUTS I (kontinentálne Portugalsko a dve autonómne ostrovné oblasti), 7 regiónov na úrovni NUTS II a 30 regiónov na úrovni NUTS III.

Hoci je členenie úrovni NUTS I až III v Portugalsku od roku 1990 stabilné a nemenné¹¹⁵, vývoj jednotlivých indikátorov nemožno na úrovni NUTS III sledovať a porovnávať v dlhodobom časovom rade presahujúcom jednu dekádu, keďže Eurostat nemá dáta k dispozícii.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Portugalsko patrilo v 90. rokoch ku krajinám s výrazne podpriemernou mierou nezamestnanosti v EÚ, čo sa však kontrastuje so situáciou v nasledujúcej dekáde, v ktorej nezamestnanosť v Portugalsku stúpala, v krízových rokoch pomerne výrazne (tab. č. 2).

Tab. č. 2 | PT | Portugalsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS I

kód	región	rok	1990	1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
PT1	Continente		5,2	4,9	6,7	4,6	4,1	7,8	8,1	7,7	9,6	11,0	12,7
PT2	Região Autónoma dos Açores		2,8	4,6	5,4	3,4	3,0	:	4,3	5,5	6,7	6,9	11,5
PT3	Região Autónoma da Madeira		5,9	3,4	5,4	2,8	2,6	5,4	6,8	6,0	7,6	7,4	13,8
PT	Portugalsko		5,1	4,9	6,7	4,5	4,0	7,7	8,0	7,6	9,5	10,8	12,7
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	10,4	10,7	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15 | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

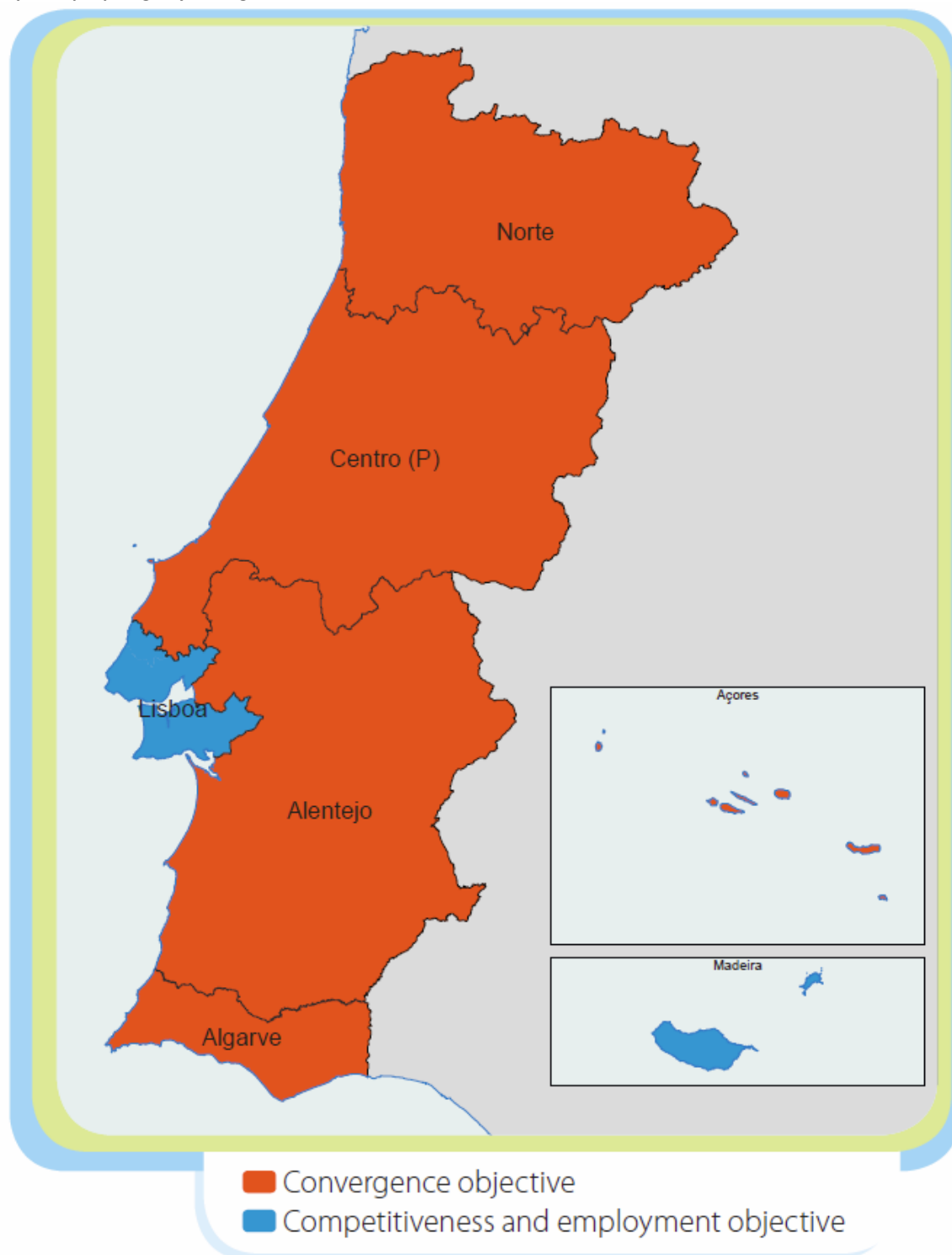
sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Portugalsku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=PT>

¹¹⁴ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

¹¹⁵ Ostrovné autonómne oblasti Azory a Madeira tvorili pôvodne jeden región NUTS II, od roku 1992 sa uvádzajú ako samostatné regióny NUTS II. Na úrovni NUTS III došlo k zmene v roku 1998, keď sa časť regiónu Tâmega stala súčasťou regiónu Ave.

Kým nezamestnanosť v Portugalsku v období 1990–2011 vzrástla z 5,1% na 12,7%, rozdiely medzi tromi regiónmi NUTS I – teda rozdiely medzi kontinentálnym Portugalskom a ostrovnými autonómnymi oblasťami sa zmenili len nepatrne. Kým v roku 1990 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 3,1 p. b., v roku 2011 to bolo 2,3 p. b. (avšak rok predtým 4,1 p. b.).

Mapa č. 1|PT|: Regióny Portugalska na úrovni NUTS II

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Jedným z hlavných indikátorov, prostredníctvom ktorých sa sledujú regionálne rozdiely v EÚ, je miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II (mapa č. 1). Z dostupných dát (tab. č. 3) o vývoji miery nezamestnanosti vyplýva, že rozdiely merané na úrovni NUTS II – teda na prvej z úrovní, na ktorej má v Portugalsku vôbec zmysel štatisticky rozdiely vyhodnocovať – sa v sledovanom období 1990-2011 znížili. Kým v roku 1990 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** na maximálnej úrovni 9,6 p. b., v roku 2000 to bolo na minimálnej úrovni 3,3 p. b. a v roku 2011 na úrovni 5,3 p. b.

K poklesu rozdielov však došlo tak, že v regiónoch s najnižšou mierou nezamestnanosti v 90. rokoch došlo k výraznému rastu nezamestnanosti v nasledujúcej dekáde. Kým napr. región Alentejo, ktorý mal najvyššiu mieru nezamestnanosti v roku 1990 na úrovni 12,4%, mal identickú mieru i v roku 2011, región Algarve, ktorý patril v roku 1990 k tým s najnižšou mierou nezamestnanosti (3,3%), sa v roku 2011 dostal na čelo regiónov s najvyššou mierou (15,6%). Región Centro, ktorý patril v roku 1990 k regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti (3,1%), do tejto kategórie patrí i v roku 2011, avšak rebríček regiónov najmenej postihnutých nezamestnanosťou vedie s podstatne horšími číslami (až 10,3%).

Z celkového počtu 7 porovnávaných regiónov NUTS II bol v sledovanom období zväčša žiadny s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá by bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti, čo len potvrdzuje, že nie regionálne rozdiely, ale nezamestnanosť ako taká je problémom väčšiny portugalských regiónov.

Tab. č. 3 | PT | Portugalsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II

kód	región	rok	1990	1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
PT11	Norte		3,1	4,2	6,9	4,6	4,2	8,9	9,4	8,7	11,0	12,6	13,0
PT15	Algarve		3,3	4,8	8,2	4,8	3,6	5,5	6,7	7,0	10,3	13,4	15,6
PT16	Centro		3,1	3,4	3,4	2,5	2,2	5,5	5,6	5,4	6,9	7,7	10,3
PT17	Lisboa		7,4	6,0	7,9	6,1	5,4	8,5	8,9	8,2	9,8	11,3	14,1
PT18	Alentejo		12,4	8,1	10,4	6,5	5,5	9,2	8,4	9,0	10,5	11,4	12,4
PT20	Região Autónoma dos Açores		2,8	4,6	5,4	3,4	3,0	:	4,3	5,5	6,7	6,9	11,5
PT30	Região Autónoma da Madeira		5,9	3,4	5,4	2,8	2,6	5,4	6,8	6,0	7,6	7,4	13,8
PT	Portugalsko		5,1	4,9	6,7	4,5	4,0	7,7	8,0	7,6	9,5	10,8	12,7
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	10,4	10,7	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15 | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Z nepochopiteľných dôvodov Eurostat nedáva verejnosti k dispozícii údaje za portugalské regióny úrovne NUTS III za dlhšie časové obdobie než 1999-2007, pričom ani dáta za roky 2006 a 2007 nie sú poskytované úplné¹¹⁶. Keď sa napriek tomu na regionálne rozdiely v Portugalsku na tejto úrovni pozrieme, zisťujeme, že rozdiely sa nejavia ako výrazné ani na tejto úrovni regiónov (tab. č. 4).

Rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou** sa za obdobie dostupných dát (1999-2007) mierne zvýšil z úrovne 7,3 p. b. v roku 1999 na 8,1 p. b. v roku 2007, pričom maximá dosahoval v rokoch 2002 a 2004 na úrovni 9,7 p. b. a minimum na úrovni 6,4 p. b. bolo zaznamenané v roku 2000. V tomto časovom rade však chýbajú dáta za obdobie 2008-2011, kedy na vyšších hierarchických regionálnych úrovniach a v Portugalsku ako celku došlo k rastu nezamestnanosti.

Kým v roku 2005-2007 nebol z celkového počtu 30 porovnávaných regiónov úrovne NUTS III ani jeden s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá by bola od priemeru viac vzdialená, než je na

¹¹⁶ Novšie (ba ani staršie) údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), viď viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti, v období 1999-2004 bolo takých regiónov identifikovaných od jedného po tri.

Tab. č. 4 | PT | Portugalsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
PT111	Minho-Lima		3,6	3,2	2,9	3,6	4,6	4,6	5,0	4,9	5,4
PT112	Cávado		3,3	3,4	2,8	3,8	5,2	5,6	6,5	6,7	7,3
PT113	Ave		5,7	5,3	4,6	5,7	8,0	9,5	11,5	11,7	11,9
PT114	Grande Porto		5,6	5,0	4,5	6,0	8,6	9,7	10,8	10,5	11,1
PT115	Tâmega		3,6	3,5	3,0	4,0	5,9	7,0	8,8	9,2	9,4
PT116	Entre Douro e Vouga		2,2	2,0	2,0	2,8	4,3	5,0	6,3	6,6	6,3
PT117	Douro		5,2	5,1	4,4	5,1	6,5	7,4	7,7	7,9	8,7
PT118	Alto Trás-os-Montes		4,6	4,3	3,4	4,3	5,3	5,0	5,3	5,7	7,1
PT150	Algarve		4,8	3,6	3,8	5,2	6,1	5,5	6,2	5,5	6,7
PT161	Baixo Vouga		2,0	1,8	2,4	3,0	3,7	4,5	5,4	5,8	5,8
PT162	Baixo Mondego		2,5	2,4	2,9	3,1	3,9	4,6	5,5	5,8	6,0
PT163	Pinhal Litoral		1,6	1,3	1,6	1,9	2,2	2,7	3,5	3,7	3,8
PT164	Pinhal Interior Norte		2,1	1,8	2,3	2,3	2,8	3,5	4,3	:	:
PT165	Dão-Lafões		3,4	2,9	3,4	3,9	4,0	4,7	5,6	5,8	6,0
PT166	Pinhal Interior Sul		2,9	2,3	2,9	3,0	2,2	2,3	2,6	:	:
PT167	Serra da Estrela		3,2	2,8	3,4	3,9	4,3	5,8	6,7	:	:
PT168	Beira Interior Norte		1,8	1,6	2,1	2,6	2,8	3,2	3,3	:	:
PT169	Beira Interior Sul		3,3	3,0	3,2	3,3	3,4	4,1	5,0	:	:
PT16A	Cova da Beira		3,2	2,9	3,7	4,1	5,8	7,4	8,8	:	:
PT16B	Oeste		2,8	2,4	3,2	3,5	3,9	4,8	5,9	6,3	6,2
PT16C	Médio Tejo		2,9	2,5	3,1	3,2	3,7	4,2	4,9	5,1	5,1
PT171	Grande Lisboa		5,8	5,1	4,9	6,5	7,8	7,3	8,2	8,2	8,6
PT172	Península de Setúbal		6,9	6,2	5,8	7,5	9,2	8,5	9,7	9,2	9,6
PT181	Alentejo Litoral		8,6	6,8	8,0	7,9	7,9	8,9	8,9	:	:
PT182	Alto Alentejo		6,2	5,3	7,0	7,1	7,6	8,7	9,3	10,5	9,4
PT183	Alentejo Central		4,9	4,1	4,7	5,7	6,1	6,9	7,6	7,9	7,4
PT184	Baixo Alentejo		8,9	7,7	10,5	11,6	11,4	12,0	11,9	11,0	10,2
PT185	Lezíria do Tejo		5,7	4,9	6,0	6,7	8,3	8,5	8,8	8,7	8,2
PT200	Região Autónoma dos Açores		3,4	3,0	2,3	2,6	2,9	3,4	4,1	:	4,3
PT300	Região Autónoma da Madeira		2,8	2,6	2,5	2,5	3,4	3,0	4,5	5,4	6,8
PT	Portugalsko		4,5	4,0	4,0	5,0	6,3	6,7	7,6	7,7	8,0
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2

Zdroj: Eurostat, : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

Zhrnutie za Portugalsko

Medziregionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti v Portugalsku, ktoré patrí medzi hlavných beneficentov regionálnej/kohéznej politiky EÚ z pôvodnej európskej dvanástky, sú aj po vyše dvoch dekádach pumpovania miliárd z eurofondov na prakticky totožnej úrovni. Z nepochopiteľných dôvodov Eurostat nedáva verejnosti k dispozícii údaje za portugalské regióny úrovne NUTS III za dlhšie časové obdobie než 1999-2007. Rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou** sa za obdobie dostupných dát (1999-2007) mierne zvýšil z úrovne 7,3 p. b. v roku 1999 na 8,1 p. b. v roku 2007. Nie regionálne rozdiely, ale nezamestnanosť ako taká sa v ostatných rokoch stala problémom väčšiny portugalských regiónov a krajiny ako celku. Nie nalievanie "peňazí zadarmo" z eurofondov a maľovanie si krásneho nového sveta, ale poctivé reformy dlhodobo neudržateľne nastavených verejných systémov na ceste k náprave sú potrebné.

| RO | Rumunsko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	2007
Členská krajina eurozóny od roku:	-
Počet obyvateľov (2011):	21 413 815
Rozloha:	238 391 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	19,7 mld. eur 914,8 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	5,67%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	4,0 mld. eur

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od vstupu do EÚ v roku 2007

Rumunsko bolo najprv príjemcom tzv. predvstupovej pomoci. Od roku 2007 má možnosť z rozpočtu EÚ postupne vyčerpať takmer 19,7 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za programovacie obdobie 2007-2013 ročne predstavuje sumu 130,7 eura (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | RO | Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Rumunsko

	Programovacie obdobie	Spolu
	2007-2013	2007-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	19 668	19 668
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	130,7	130,7
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	5,67	5,67

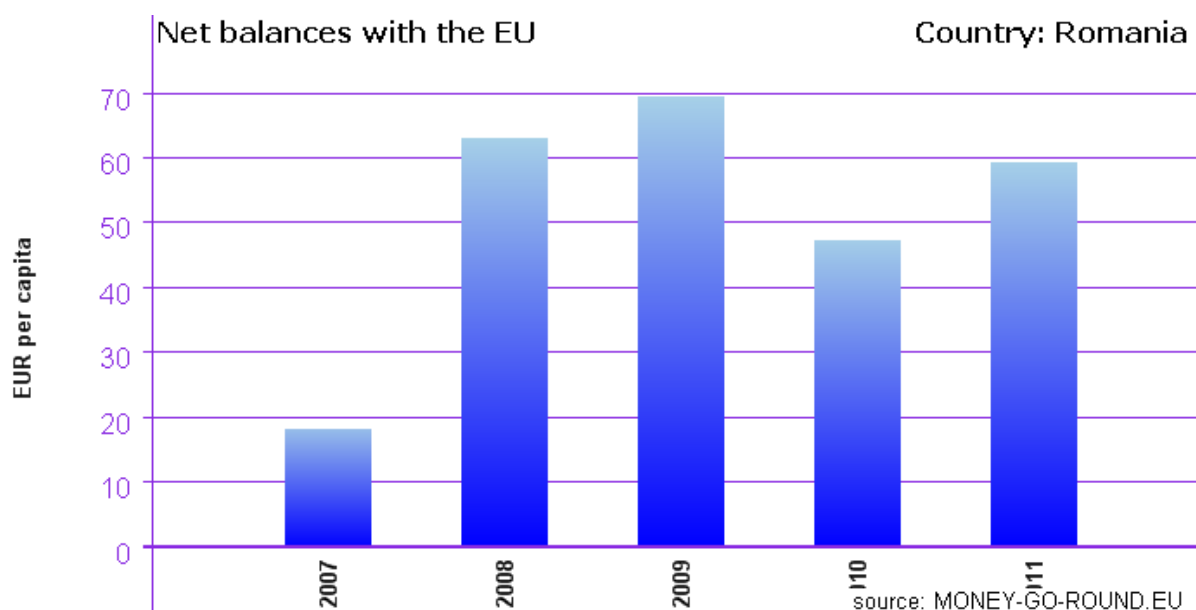
Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Rumunsko počas obdobia svojho krátkeho členstva získalo z rozpočtu EÚ o 5,538 mld. eur viac, než do spoločného rozpočtu muselo poslať. Patrí teda medzi čistých príjemcov (graf č. 1). V roku 2011 získalo Rumunsko z členstva v EÚ 59 eur na obyvateľa v čistom.¹¹⁷

¹¹⁷ Tento prepočet na obyvateľa je už po zarátaní objemu zdrojov, ktorý do rozpočtu EÚ Rumunsko poslalo, ako i zarátaní objemu zdrojov, ktoré Rumunsku boli z rozpočtu EÚ transferované na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahŕňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Rumunsku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu [Money-go-round.eu](http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=RO) je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=RO>

Graf č. 1 |RO|: Fiskálna bilancia Rumunska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Rumunsko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)¹¹⁸ člení na 4 regióny na úrovni NUTS I, 8 regiónov na úrovni NUTS II a 42 regiónov na úrovni NUTS III.

Rumunsko patrí medzi najmladších členov EÚ, preto vývoj jednotlivých indikátorov možno sledovať a porovnávať v nevelmi dlhodobom časovom rade.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Hoci je Rumunsko jednou z transformujúcich sa postkomunistických členských krajín EÚ s nižšou mierou dosiahnutej životnej úrovne, podľa miery nezamestnanosti sa v období rokov 1999-2011 kontinuálne radí ku krajinám s mierou nezamestnanosti nižšou než je priemer za EÚ ako celok (tab. č. 2). Disparity medzi štyrmi regiónmi úrovne NUTS I boli v sledovanom období nevýrazné, pričom **región s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **región s najnižšou mierou nezamestnanosti** boli od seba vzdialené 1,8 p. b. v roku 1999 a rovnako tak to bolo i v roku 2011.

Tab. č. 2 |RO|: Rumunsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS I

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
RO1	Macroregiunea unu		7,3	7,3	6,6	8,0	6,6	8,0	7,1	7,4	6,3	6,1	8,1	8,5	7,9
RO2	Macroregiunea doi		7,6	7,6	6,7	9,0	7,2	7,8	6,6	7,2	6,5	5,6	6,6	7,1	7,0
RO3	Macroregiunea trei		6,7	7,4	7,4	9,4	8,1	8,8	8,3	7,5	6,6	5,4	6,4	6,8	8,2
RO4	Macroregiunea patru		5,8	6,0	5,5	6,9	6,0	7,7	6,6	6,8	6,3	6,1	6,5	6,9	6,4
RO	Rumunsko		6,9	7,2	6,6	8,4	7,0	8,1	7,2	7,3	6,4	5,8	6,9	7,3	7,4
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

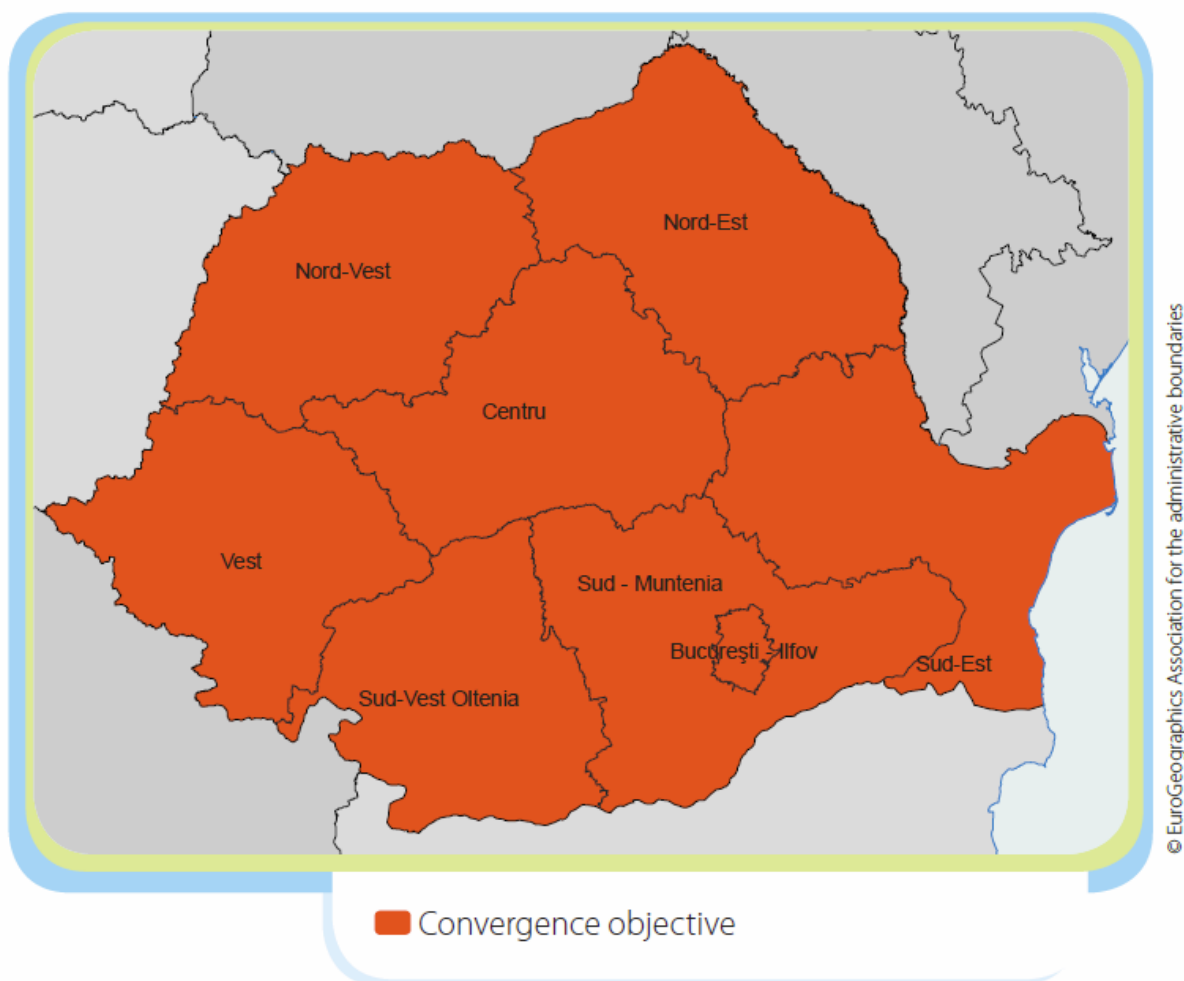
Zdroj: Eurostat

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Jedným z hlavných indikátorov, prostredníctvom ktorých sa sledujú regionálne rozdiely v EÚ, je miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II (mapa č. 1).

¹¹⁸ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

Mapa č. 1 | RO | : Regióny Rumunska na úrovni NUTS II

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Z dát o vývoji miery nezamestnanosti možno v sledovanom období na úrovni NUTS II v Rumunsku identifikovať trend mierneho rastu regionálnych rozdielov (tab. č. 3). Kým v roku 1999 (a tiež v roku 2003) bol rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** na minimálnej úrovni 2,7 p. b., od prístúpenia Rumunska k EÚ osciluje od 4,4 p. b. v roku 2007 po 6,7 p. b. v roku 2009, aktuálny údaj z roku 2011 hovorí o úrovni 5,9 p. b.

Tab. č. 3 | RO | : Rumunsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
RO11	Nord-Vest		7,1	7,3	6,6	7,6	6,0	6,5	5,9	5,9	4,3	3,8	5,6	6,8	5,2
RO12	Centru		7,4	7,3	6,6	8,4	7,2	9,6	8,4	9,0	8,5	8,5	10,7	10,5	11,1
RO21	Nord-Est		7,5	6,8	5,9	7,8	6,3	6,2	5,7	5,9	5,0	4,5	6,0	5,8	4,8
RO22	Sud-Est		7,7	8,7	7,9	10,6	8,3	9,9	7,9	9,0	8,5	7,2	7,5	8,8	10,1
RO31	Sud - Muntenia		7,3	7,6	6,8	9,8	7,8	9,6	9,2	9,4	8,2	6,8	8,0	8,3	10,4
RO32	București - Ilfov		5,6	7,0	8,5	8,8	8,6	7,6	6,9	4,8	4,1	3,4	4,0	4,6	5,4
RO41	Sud-Vest Oltenia		5,0	5,6	5,5	6,7	6,0	7,5	6,6	7,1	6,8	6,5	6,8	7,5	6,9
RO42	Vest		6,8	6,6	5,6	7,2	5,9	8,0	6,7	6,4	5,6	5,7	6,0	6,0	5,7
RO	Rumunsko		6,9	7,2	6,6	8,4	7,0	8,1	7,2	7,3	6,4	5,8	6,9	7,3	7,4
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat

Z celkového počtu 8 regiónov je v sledovanom období zväčša žiaden (resp. len jeden) s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti, hoci v roku 2011 boli také regióny tri.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Až keď sa na regionálne rozdiely v Rumunsku pozrieme na úrovni NUTS III, zistujeme, že rozdiely sú pomerne významné (tab. č. 4.).

Celkové regionálne rozdiely v Rumunsku sledované na úrovni NUTS III v priebehu obdobia 1999-2009¹¹⁹ mierne vzrástli. Kým v roku 1999 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou** na úrovni 11,9 p. b., v roku 2009 to bolo 14,4 p. b. V sledovanom období boli rozdiely najnižšie v roku 2003 (9,8 p. b.) a najvyššie o rok neskôr (16,0 p. b.). Medziročné skoky a výkyvy sú na úrovni niektorých regiónov každoročnou realitou, čo nasvedčuje, že trh práce v krajine nie je stabilizovaný.

Z celkového počtu 42 regiónov boli v roku 1999 tri s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti. Na konci sledovaného obdobia v roku 2009 ich počet stúpol na päť.

Tab. č. 4 | RO | Rumunsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III (pokračovanie na ďalšej strane)

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
RO111	Bihor		4,6	4,8	4,6	5,0	4,4	4,6	4,3	3,5	:	:	3,5
RO112	Bistrița-Năsăud		7,9	7,8	7,2	8,1	6,2	6,1	4,8	4,9	:	4,3	6,6
RO113	Cluj		9,3	9,9	8,6	9,8	6,8	6,7	5,4	5,3	3,5	2,9	4,5
RO114	Maramureș		9,3	9,9	9,4	10,8	8,8	9,8	9,4	10,0	7,4	6,0	8,2
RO115	Satu Mare		3,5	3,1	2,9	4,0	4,3	5,5	4,8	:	:	:	:
RO116	Sălaj		5,5	5,6	4,4	5,0	4,4	6,0	6,6	8,0	6,4	6,3	9,6
RO121	Alba		4,6	4,7	5,1	6,6	5,8	7,0	6,0	5,3	4,4	4,4	5,6
RO122	Brașov		10,1	10,6	9,3	12,8	10,0	14,6	11,9	14,2	13,6	13,5	16,7
RO123	Covasna		6,5	6,0	5,8	8,1	8,3	9,4	7,9	7,2	7,6	7,0	8,7
RO124	Harghita		4,7	5,1	4,5	5,8	4,5	6,1	5,2	5,3	6,6	8,3	12,3
RO125	Mureș		9,9	9,2	7,7	8,8	7,6	10,5	9,6	9,6	8,3	7,6	9,1
RO126	Sibiu		5,5	5,1	4,6	5,7	5,3	7,3	7,6	9,5	8,4	7,7	8,5
RO211	Bacău		6,0	5,6	5,3	6,8	5,1	5,0	4,5	4,8	3,4	2,7	3,3
RO212	Botoșani		6,4	4,9	4,0	5,3	4,8	5,4	4,8	4,7	3,7	3,4	4,6
RO213	Iași		7,1	6,0	4,6	5,5	4,1	4,0	3,6	4,3	3,9	4,2	5,6
RO214	Neamț		9,9	8,5	7,6	12,7	13,5	13,2	11,1	10,3	9,0	8,3	11,0
RO215	Suceava		7,0	7,6	6,6	8,0	5,7	5,4	5,3	5,1	4,3	3,5	4,9
RO216	Vaslui		9,5	8,9	7,8	9,9	7,8	7,8	7,7	8,8	8,0	7,2	9,4
RO221	Brăila		13,1	13,6	10,1	12,2	8,5	11,7	9,3	10,6	9,2	7,3	7,4
RO222	Buzău		7,2	7,4	7,2	9,7	6,7	6,2	5,0	6,7	7,7	7,1	7,7
RO223	Constanța		9,0	11,5	11,0	15,7	11,8	14,0	10,9	12,9	12,6	11,2	11,4
RO224	Galați		7,8	9,0	7,5	8,8	6,8	8,4	7,2	8,0	7,5	6,3	6,6
RO225	Tulcea		6,3	7,2	7,5	12,5	13,1	18,7	14,3	12,8	9,2	:	:
RO226	Vrancea		2,9	2,6	3,1	4,0	3,7	2,7	2,2	:	:	:	:
RO311	Argeș		4,5	4,3	3,3	5,0	4,2	6,0	5,4	5,2	4,0	3,8	4,9
RO312	Călărași		3,9	3,5	5,3	10,9	10,9	13,0	12,9	13,0	12,8	11,1	13,5
RO313	Dâmbovița		8,2	8,5	7,4	10,8	8,8	10,7	10,1	9,7	8,4	7,0	8,3
RO314	Giurgiu		6,8	6,8	5,2	6,1	4,3	4,2	3,7	:	:	:	:
RO315	Ialomița		14,8	17,3	15,5	19,9	11,1	10,2	8,4	9,4	8,5	7,0	7,4
RO316	Prahova		11,3	12,0	10,6	15,7	12,1	15,4	15,0	15,2	13,0	10,2	12,3

¹¹⁹ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), viď viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

RO317	Teleorman	4,3	4,3	4,2	5,4	5,0	6,6	7,6	8,1	7,1	5,2	5,4
RO321	București	5,8	7,4	8,6	8,8	8,4	7,5	6,8	4,5	3,8	3,1	3,6
RO322	Ilfov	4,2	4,5	7,2	8,8	9,9	8,4	8,6	7,3	:	:	7,9
RO411	Dolj	5,2	5,4	4,9	6,0	4,9	6,5	5,5	6,0	5,3	4,9	5,1
RO412	Gorj	5,8	6,4	6,3	6,9	8,9	13,4	15,3	16,4	15,8	14,5	15,1
RO413	Mehedinți	3,9	5,0	6,8	10,7	10,0	11,5	9,1	8,4	7,3	6,8	7,4
RO414	Olt	5,4	5,4	4,3	5,4	4,6	5,1	3,4	3,2	2,5	2,6	2,7
RO415	Vâlcea	4,5	6,1	6,6	7,2	5,1	5,1	5,1	7,3	9,9	10,7	11,4
RO421	Arad	5,5	5,9	4,9	6,2	4,9	7,6	6,9	7,8	7,4	8,1	8,6
RO422	Caraș-Severin	8,8	9,2	8,1	11,3	8,8	10,9	8,4	7,6	7,1	6,9	7,6
RO423	Hunedoara	8,0	7,3	6,3	7,8	6,8	9,3	7,9	8,0	7,1	7,8	8,3
RO424	Timiș	5,8	5,2	4,3	5,5	4,6	6,1	4,9	4,0	2,7	2,2	2,3
RO	Rumunsko	6,9	7,2	6,6	8,4	7,0	8,1	7,2	7,3	6,4	5,8	6,9
EU	Európska únia (EÚ 27)	9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

Zhrnutie za Rumunsko

Hoci je Rumunsko jednou z transformujúcich sa postkomunistických členských krajín EÚ s nižšou mierou dosiahnutej životnej úrovne, podľa miery nezamestnanosti sa v období rokov 1999-2011 kontinuálne radí ku krajinám s mierou nezamestnanosti nižšou než je priemer za EÚ ako celok. Celkové regionálne rozdiely v Rumunsku sledované na úrovni NUTS III v priebehu obdobia 1999-2009¹²⁰ mierne vzrástli. Kým v roku 1999 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou** na úrovni 11,9 p. b., v roku 2009 to bolo 14,4 p. b.

¹²⁰ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), viď viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

| SI | Slovinsko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	2004
Členská krajina eurozóny od roku:	2007
Počet obyvateľov (2011):	2 050 189
Rozloha:	20 273 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	4,2 mld. eur 2 102 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	1,21%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	0,7 mld. eur

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od vstupu do EÚ v roku 2004

Slovinsko dosiaľ dostalo možnosť z rozpočtu EÚ postupne vyčerpať 4,6 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za obdobie rokov 2004-2013 ročne predstavuje sumu 231,5 eura (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | SI | Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Slovinsko

	Programovacie obdobie		Spolu
	2004-2006	2007-2013	2004-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	425,5	4 205	4 631
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	70,9	300,4	231,5
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	0,18	1,21	0,80

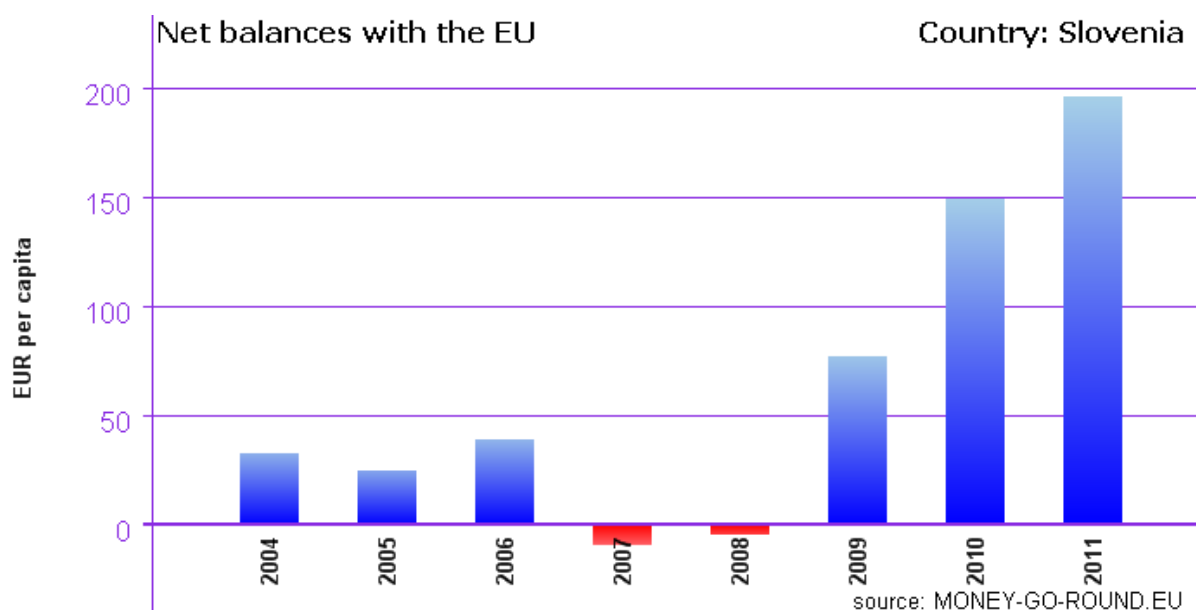
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Slovinsko počas obdobia svojho krátkého členstva získalo z rozpočtu EÚ o 1,032 mld. eur viac, než do spoločného rozpočtu muselo poslať. Od vstupu do EÚ patrí medzi čistých príjemcov, s výnimkou rokov 2007-2008 (graf č. 1). V roku 2011 získalo z členstva v EÚ 197 eur na obyvateľa v čistom.¹²¹

¹²¹ Tento prepočet na obyvateľa je už po zarátaní objemu zdrojov, ktorý do rozpočtu EÚ Slovinsko poslalo, ako i zarátaní objemu zdrojov, ktoré Slovinsku boli z rozpočtu EÚ transferované na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahrňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Slovinsku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu [Money-go-round.eu](http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=SI) je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=SI>

Graf č. 1|SI|: Fiskálna bilancia Slovinska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Slovinsko patrí medzi menšie krajiny EÚ tak podľa rozlohy, ako i podľa počtu obyvateľov. Z toho dôvodu sa nečlení na regióny na úrovni NUTS I. Podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)¹²² sa Slovinsko člení na úrovni NUTS II na 2 regióny a na úrovni NUTS III na 12 regiónov.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Slovinsko je síce malá krajina (mapa č. 1), avšak spomedzi postkomunistických krajín, ktoré sa stali členskými krajinami EÚ v rokoch 2004 a 2007, patrí medzi tie ekonomicky najvyspelejšie. Slovinsko sa radí ku krajinám s podpriemernou mierou nezamestnanosti vzhľadom k priemeru za EÚ ako celok (tab. č. 2). Kým v roku 2001 bol rozdiel medzi **regiónom s vyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s nižšou mierou nezamestnanosti** úrovne NUTS II na úrovni 2,4 p. b., tak ani v roku 2011 nebol tento rozdiel významný či významne iný (2,2 p. b.).

Tab. č. 2|SI|: Slovinsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II

kód	región	rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
SI01	Vzhodna Slovenija		7,3	7,5	7,9	7,1	7,6	7,1	5,6	5,2	6,8	7,9	9,2
SI02	Zahodna Slovenija		4,9	5,0	5,3	5,3	5,2	4,6	3,9	3,4	4,8	6,5	7,0
SI	Slovinsko		6,2	6,3	6,7	6,3	6,5	6,0	4,8	4,4	5,9	7,2	8,2
EU	Európska únia (EÚ 27)		8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

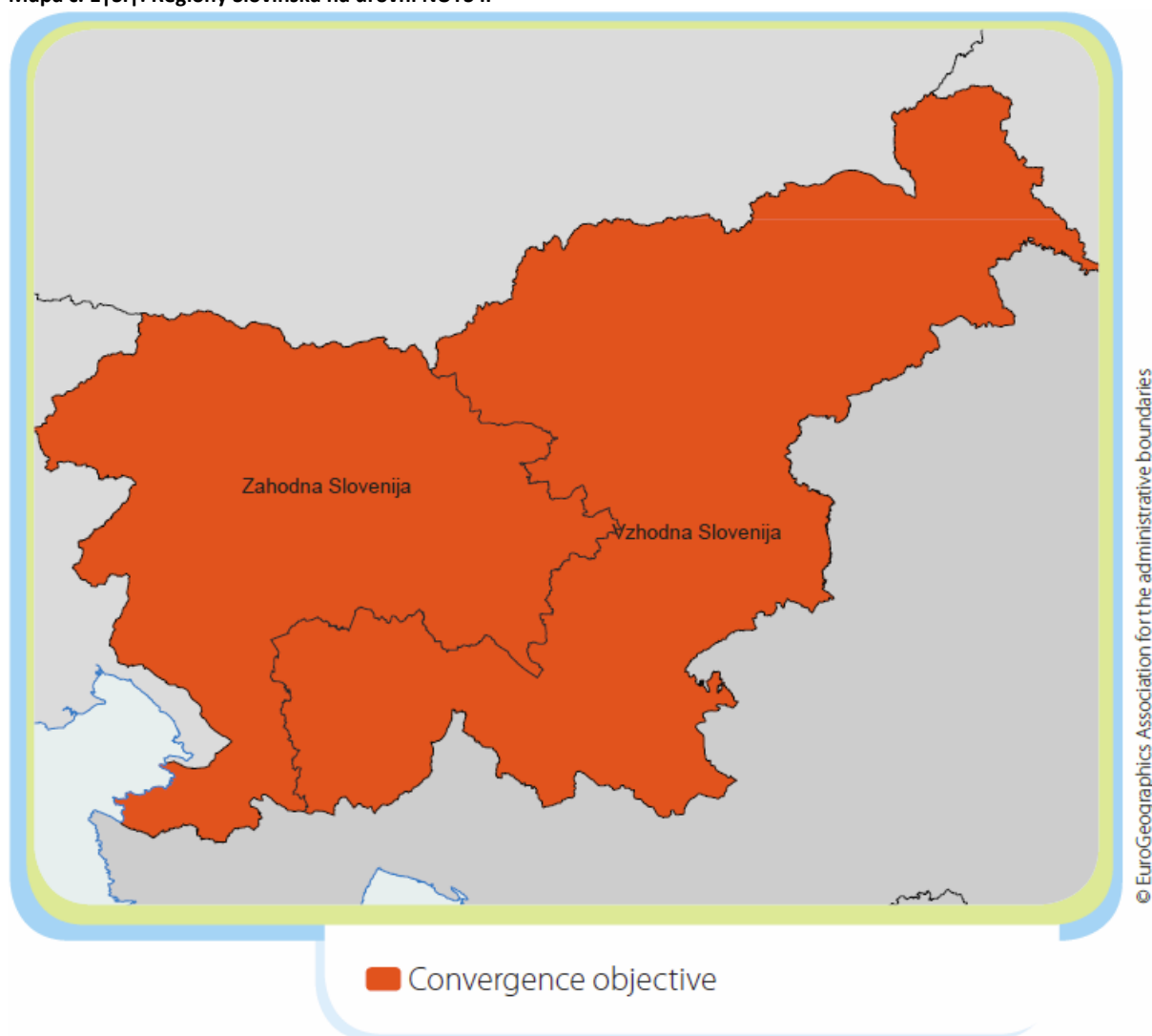
Zdroj: Eurostat

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Nevýrazné medziregionálne rozdiely identifikujeme v Slovinsku aj na úrovni NUTS III. V roku 2001 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 5,7 p. b., v roku 2004 dosiahol minimum na úrovni 4,3 p. b. a v roku 2009 došlo k nárastu na maximálnu úroveň 6,6 p. b. (tab. č. 3).

¹²² Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

Mapa č. 1|SI|: Regióny Slovinska na úrovni NUTS II

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Tab. č. 3|SI|: Slovinsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III

kód	región	rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
SI011	Pomurska		7,6	8,3	9,3	8,8	10,4	9,6	7,9	7,6	8,3
SI012	Podravska		9,0	9,0	9,1	7,9	8,2	7,7	6,1	5,7	8,3
SI013	Koroška		5,0	5,8	7,2	6,3	6,5	6,2	4,8	4,6	2,6
SI014	Savinjska		6,8	7,3	7,9	7,3	7,7	7,1	5,5	5,0	5,4
SI015	Zasavska		7,7	8,1	9,6	8,6	8,4	7,3	5,7	5,2	9,2
SI016	Spodnjeposavska		7,0	7,2	8,3	7,0	7,0	6,4	5,3	4,8	8,5
SI017	Jugovzhodna Slovenija		5,7	5,3	4,8	4,5	5,3	5,3	4,1	3,9	6,0
SI018	Notranjsko-kraška		4,8	4,5	5,0	4,6	4,8	4,3	3,2	3,1	3,8
SI021	Osrednjeslovenska		5,0	5,0	5,3	5,5	5,4	4,8	4,1	3,5	4,2
SI022	Gorenjska		5,4	5,3	5,6	5,3	5,2	4,3	3,4	3,1	6,1
SI023	Goriška		3,3	3,8	4,2	4,6	4,6	4,1	3,4	3,0	4,9
SI024	Obalno-kraška		5,4	5,5	5,7	5,6	5,3	4,9	4,3	3,7	5,2
SI	Slovinsko		6,2	6,3	6,7	6,3	6,5	6,0	4,8	4,4	5,9
EU	Európska únia (EÚ 27)		8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat

V sledovanom období sa v Slovinsku nachádza zväčša len jeden región s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane od priemeru vzdialený región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Zhrnutie za Slovinsko

Hoci Slovinsko je malá krajina, spomedzi postkomunistických členských krajín EÚ patrí medzi tie ekonomicky najvyspelejšie a zároveň v EÚ sa radí ku krajinám s podpriemernou mierou nezamestnanosti. Medziregionálne rozdiely sledované podľa miery nezamestnanosti sú v Slovinsku nevýrazné. V roku 2001 bol na úrovni NUTS III rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 5,7 p. b., v roku 2004 dosiahol minimum (4,3 p. b.) a v roku 2009 došlo k nárastu na maximálnu úroveň 6,6 p. b.

| SK | Slovensko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	2004
Členská krajina eurozóny od roku:	2009
Počet obyvateľov (2011):	5 392 446
Rozloha:	49 035 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	11,7 mld. eur 2 145,9 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	3,34%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	2,0 mld. eur

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od vstupu do EÚ v roku 2004

Slovensko dosiaľ dostalo možnosť z rozpočtu EÚ postupne vyčerpať 13,2 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za obdobie rokov 2004-2013 ročne predstavuje sumu 244,6 eura (tab. č. 1).

Tab. č. 1 |SK|: Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Slovensko

	Programovacie obdobie		Spolu
	2004-2006	2007-2013	2004-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	1 620,80	11 588	13 209
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	100,0	306,6	244,6
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	0,69	3,34	2,27

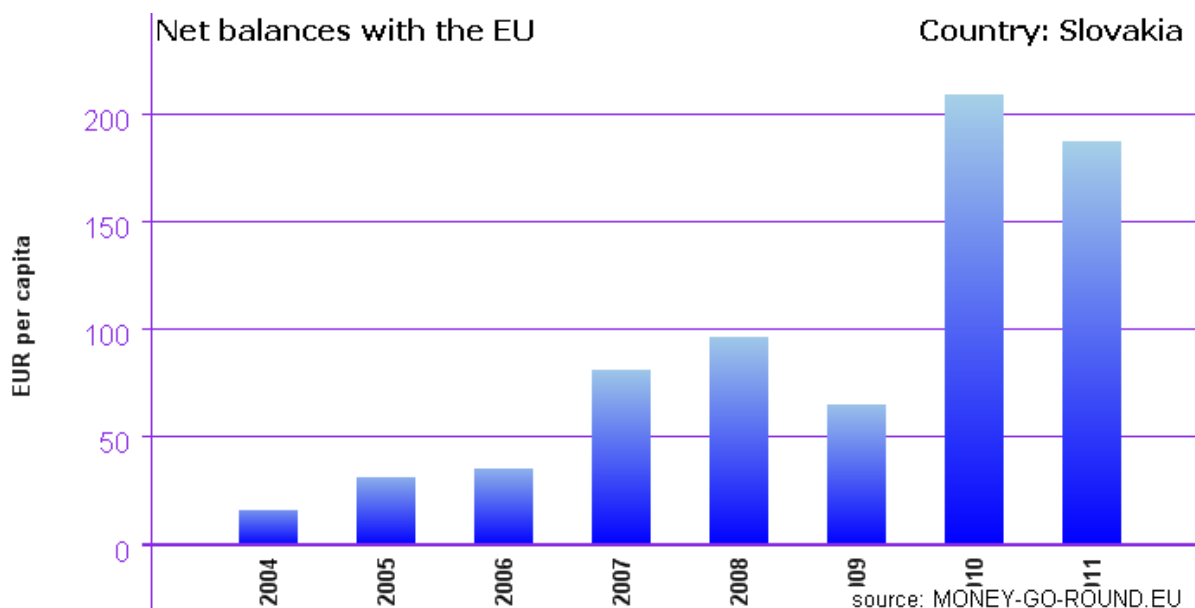
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Slovensko počas obdobia svojho krátkoého členstva získalo z rozpočtu EÚ o 3,916 mld. eur viac, než do spoločného rozpočtu muselo poslať. Od svojho vstupu do EÚ kontinuálne patrí medzi čistých príjemcov (graf č. 1). V roku 2011 získalo z členstva v EÚ 188 eur na obyvateľa v čistom.¹²³

¹²³ Tento prepočet na obyvateľa je už po zarátaní objemu zdrojov, ktorý do rozpočtu EÚ Slovensko poslalo, ako i zarátaní objemu zdrojov, ktoré Slovensku boli z rozpočtu EÚ transferované na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahrňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Slovensku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu [Money-go-round.eu](http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=SK) je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=SK>

Graf č. 1 |SK|: Fiskálna bilancia Slovenska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Slovensko patrí medzi menšie krajiny EÚ tak podľa rozlohy, ako i podľa počtu obyvateľov. Z toho dôvodu sa nečlení na regióny na úrovni NUTS I. Podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)¹²⁴ sa na úrovni NUTS II člení Slovensko na 4 regióny (mapa č. 1) a na úrovni NUTS III na 8 regiónov.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Slovensko patrí medzi krajiny s najvyššími mierami nezamestnanosti v EÚ. V sledovanom období 1999-2011 sa len raz dokázala miera nezamestnanosti v krajine dostať pod 10% (rok 2008), kedy sa jediný raz pod 10 p. b. stiahli i rozdiely medzi regiónmi úrovne NUTS II (tab. č. 2).

Kým v roku 1999 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** úrovne NUTS II na úrovni 13,9 p. b., tak ani v roku 2011 nebol tento rozdiel významne iný (12,9 p. b.). Maximálne rozdiely boli evidované v roku 2005 (17,8 p. b.) a minimálne v roku 2008 (9,8 p. b.) – teda v roku, kedy bola i celoštátna nezamestnanosť na najnižšej úrovni. V sledovanom období nebol na Slovensku ani jeden región s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá by bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane od priemeru vzdialený región s najnižšou mierou nezamestnanosti. Celková nezamestnanosť je teda problémom.

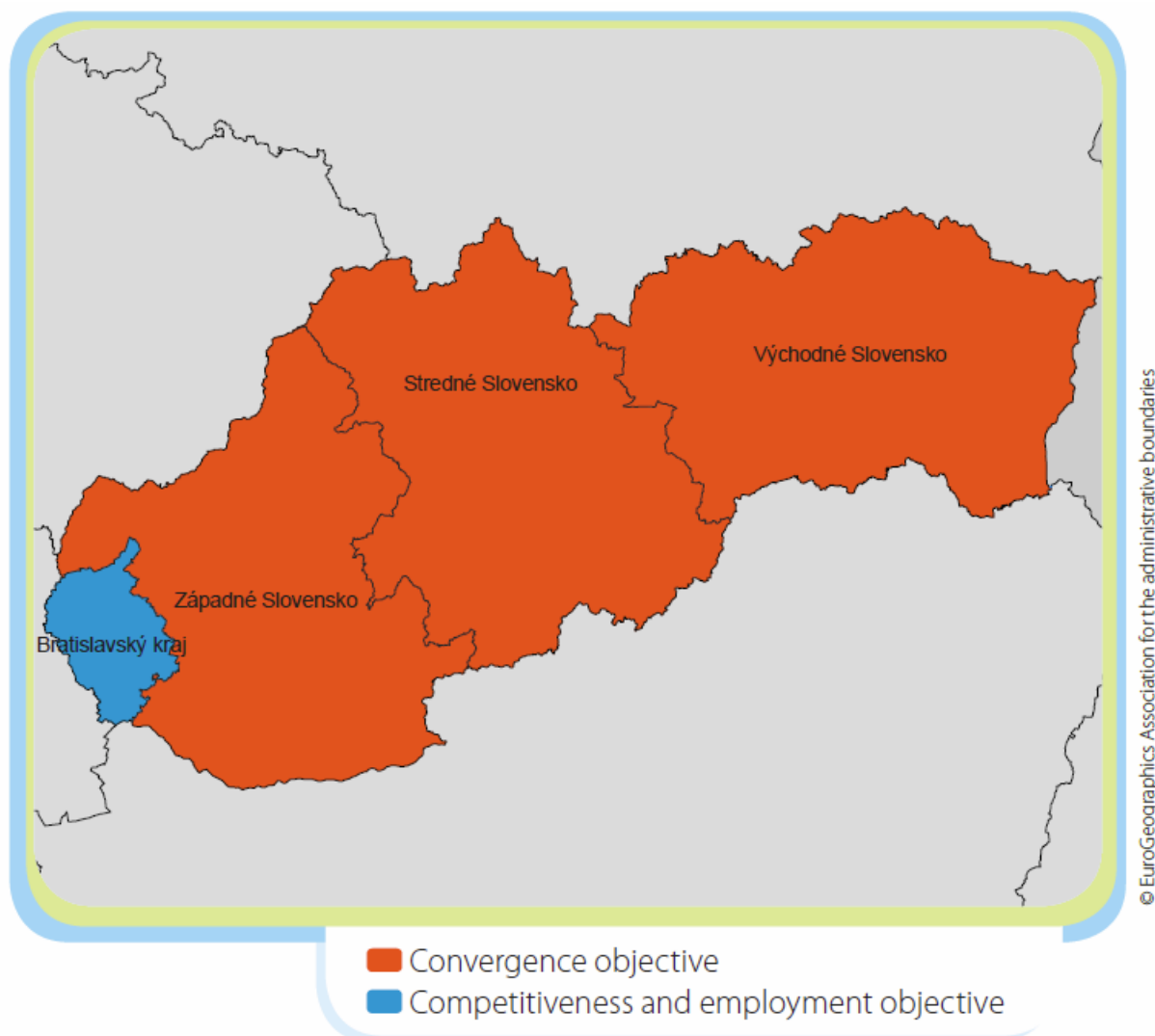
Tab. č. 2 |SK|: Slovensko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
SK01	Bratislavský kraj		7,4	7,3	8,3	8,7	7,1	8,3	5,3	4,6	4,3	3,4	4,6	6,2	5,8
SK02	Západné Slovensko		14,2	17,7	18,6	17,5	15,9	14,3	12,5	9,8	7,8	6,4	9,9	12,7	10,7
SK03	Stredné Slovensko		18,6	20,4	20,9	21,4	20,5	22,1	19,6	16,4	15,3	13,1	14,6	16,5	15,9
SK04	Východné Slovensko		21,3	24,0	23,9	22,2	21,8	24,2	23,1	19,1	14,9	13,2	15,9	18,5	18,7
SK	Slovensko		16,4	18,8	19,3	18,7	17,6	18,2	16,3	13,4	11,1	9,5	12,0	14,4	13,5
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat

¹²⁴ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

Mapa č. 1|SK|: Regióny Slovenska na úrovni NUTS II

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Ešte výraznejšie regionálne rozdiely identifikujeme medzi slovenskými regiónmi na úrovni NUTS III, ako je zrejmé i z prezentovaných dát (tab. č. 3).

Tab. č. 3|SK|: Slovensko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
SK010	Bratislavský kraj		7,4	7,3	8,3	8,7	7,1	8,3	5,3	4,6	4,3	3,4	4,6
SK021	Trnavský kraj		12,5	16,6	18,1	16,2	13,3	12,6	10,5	8,8	6,5	5,9	9,1
SK022	Trenčiansky kraj		11,5	15,1	13,6	11,4	9,2	8,6	8,1	7,1	5,7	4,5	7,2
SK023	Nitriansky kraj		17,9	21,0	23,3	23,9	23,6	20,4	17,8	13,2	10,7	8,5	13,0
SK031	Žilinský kraj		16,0	18,7	19,1	17,4	17,2	17,5	15,3	11,9	10,3	7,8	10,6
SK032	Banskobystrický kraj		21,2	22,1	22,6	25,4	23,9	26,7	24,0	21,1	20,4	18,5	18,8
SK041	Prešovský kraj		19,3	22,3	22,9	20,3	20,5	23,1	21,5	18,1	13,8	13,0	16,3
SK042	Košický kraj		23,3	25,7	24,9	24,2	23,1	25,4	24,7	20,3	16,0	13,4	15,5
SK	Slovensko		16,4	18,8	19,3	18,7	17,6	18,2	16,3	13,4	11,1	9,5	12,0
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat

V roku 1999 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 15,9 p. b., v roku 2005 dosiahol maximum na úrovni 19,4 p. b. a v roku 2009 došlo k poklesu na minimálnu úroveň 14,2 p. b.

V sledovanom období sa na Slovensku nenachádza zväčša žiaden alebo len jeden región s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá by bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane od priemeru vzdialený región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Zhrnutie za Slovensko

V roku 1999 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 15,9 p. b., v roku 2009 sme zaevidovali medzi regiónmi NUTS III rozdiel 14,2 p. b. Ani miliardy z eurofondov, ktoré plynú v rámci realizácie regionálnej/kohéznej politiky EÚ na Slovensko od roku 2004, nemali vplyv na pokles medziregionálnych rozdielov.

Regionálne rozdiely sú na Slovensku naďalej pomerne výrazné tak na úrovni NUTS II, ako i na úrovni NUTS III. Dlhodobým hlavným problémom Slovenska totiž nie sú rozdiely v miere regionálnej nezamestnanosti, ale nezamestnanosť samotná. Eurofondy nie sú riešením, tieto "peniaze zadarmo" prehlbujú v krajine chorobu závislosti na štáte, ktorý sa vďaka nim stáva ešte viac prehnitým korupciou a klientelizmom.

Motivácia aktérov pri realizácii verejnej politiky (ba už i v prípade súkromných projektov) sa neraz neodvíja primárne od toho, čo je najpotrebnejšie urobiť, ale od toho, čo je možné urobiť vďaka nenávratnému finančnému príspevku z eurofondov. Viac než dve dekády po zrútení sa plánovaného hospodárstva socialistického bloku sme navyše vďaka kombinácii socialistickej vlády na Slovensku a socialistickej regionálnej/kohéznej politiky EÚ svedkami postupného opätovného posilňovania verejného sektora na úkor toho súkromného, posilňovania pozície štátu na úkor slobodnej trhovej výmeny. Eurofondy na Slovensku spôsobujú viac škody než úžitku.

| FI | Fínsko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	1995
Členská krajina eurozóny od roku:	1999
Počet obyvateľov (2011):	5 375 276
Rozloha:	338 145 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	1,7 mld. eur 323,8 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	0,49%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	1,9 mld. eur

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku vstupu do EÚ v roku 1995

Fínsko počas troch programovacích období od roku 1995 z rozpočtu EÚ postupne dostalo možnosť čerpať takmer 5,5 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za obdobie 1995-2013 ročne predstavuje sumu 54,5 eur (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | FI |: Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Fínsko

	Programovacie obdobie			Spolu
	1995-1999	2000-2006	2007-2013	1995-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	1 655	2 120	1 716	5 491
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	64,9	58,2	46,3	54,5
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	0,99	0,90	0,49	0,73

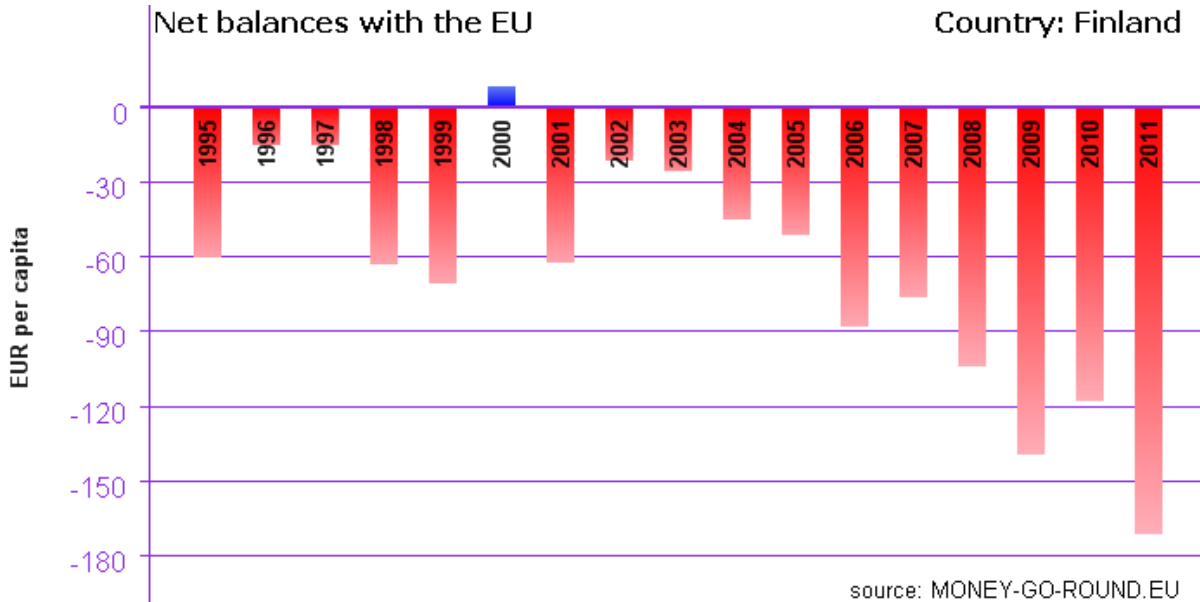
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Fínsko počas obdobia členstva zaplatilo do rozpočtu EÚ o 5,916 mld. eur viac, než z rozpočtu získalo. V dlhodobom horizonte kontinuálne od svojho prístúpenia k EÚ v roku 1995 patrí medzi čistých

prispievateľov, s výnimkou roka 2000 (graf č. 1). Len v roku 2011 stálo členstvo v EÚ fínskych daňovníkov 171 eur na obyvateľa v čistom.¹²⁵

Graf č. 1 |FI|: Fiskálna bilancia Fínska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Fínsko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)¹²⁶ člení na 2 regióny na úrovni NUTS I, 5 regiónov na úrovni NUTS II a 19 regiónov na úrovni NUTS III. Fínsko patrí medzi krajiny s nestabilným členením vzhľadom na časté zmeny týkajúce sa najmä úrovne NUTS III, čo sťažuje kontinuálne porovnávanie dát v jednej regionálnej sústave v dlhšom časovom rade. Keďže Eurostat dosiaľ nezverejnil dáta za 19 fínskych regiónov NUTS III podľa tzv. NUTS 2010 členenia, sme nútení regióny tejto úrovne porovnávať na predošlej sústave 20 regiónov tzv. NUTS 2006 členenia platného od 1. januára 2008¹²⁷. A keďže k zmenám dochádzalo vo Fínsku i na úrovni NUTS II vďaka presunom regiónov NUTS III, museli sme rozdiely na tejto úrovni sledovať v dvoch separátnych regionálnych sústavách v oddelených časových radoch (tab. č. 3 a tab. č. 4).

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Fínsko sa v 90. rokoch zaraďovalo k tým členským krajinám EÚ, ktoré mali nadpriemernú mieru nezamestnanosti oproti EÚ ako celku. V prvej dekáde nového tisícročia sa Fínsko presunulo do skupiny krajín s mierou nezamestnanosti oscilujúcou okolo priemeru EÚ. Priemerná miera nezamestnanosti v krajine v sledovanom období klesla pomerne výrazne zo 17,9% v roku 1993 na 7,8% v roku 2011.

¹²⁵ Tento prepočet na obyvateľa je už po odrátaní objemu zdrojov, ktorý sa z rozpočtu EÚ do Fínska vrátil na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahŕňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Fínsku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=FI>

¹²⁶ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

¹²⁷ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 105/2007 z 1. februára 2007 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:039:0001:0037:EN:PDF>

Výrazne sa tiež znížili i disparity na úrovni regiónov NUTS I vnímané prostredníctvom rozdielu medzi mierou nezamestnanosti **v regióne s vyššou mierou** (kontinentálne Fínsko) a **v regióne s nižšou mierou** (súostrovie Åland) z 15,3 p. b. v roku 1993 na 5,1 p. b. v roku 2011 (tab. č. 2).

Porovnávať na jednej úrovni región Manner-Suomi, ktorý tvorí celé územie kontinentálneho Fínska, a súostrovie Åland, považujeme za absurdné, keďže ide o špecifické autonómne územie, ktoré sa na celkovej rozlohe a populácii Fínska podieľa len nepatrným zlomkom (0,5%). Pri porovnávaní medziregionálnych rozdielov vo Fínsku sme sa preto rozhodli nebrať do úvahy dáta za súostrovie Åland ani na nižších hierarchických úrovniach NUTS II a NUTS III.

Tab. č. 2 | FI | Fínsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS I

kód	región	rok	1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
FI1	Manner-Suomi		18,0	14,9	10,3	9,9	7,7	6,9	6,4	8,3	8,4	7,8
FI2	Åland		2,7	4,6	1,0	0,8	:	:	:	:	3,1	2,7
FI	Fínsko		17,9	14,8	10,2	9,8	7,7	6,9	6,4	8,2	8,4	7,8
EU	Európska únia (EÚ 27) *		10,4	9,4	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za rok 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II pred rokom 1999

Keďže, ako sme už uviedli, vo Fínsku dochádzalo v sledovanom období 1993-2011 vďaka presunom regiónov NUTS III k zmenám i na úrovni NUTS II, pričom spätnú projekciu na zmenenú sústavu NUTS do minulosti Eurostat nezverejňuje, museli sme rozdiely na tejto úrovni sledovať v dvoch separátnych regionálnych sústavách v oddelených časových radoch, a to pred rokom 1999 resp. od roku 1999.

Z dát porovnávajúcich vývoj miery nezamestnanosti na úrovni regiónov NUTS II v období 1993-1997 vyplýva, že kým v roku 1993 bol rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** na úrovni 7,9 p. b., v roku 1997 sa tento rozdiel nepatrne znížil na 7,3 p. b. (tab. č. 3).

Z celkového počtu 5 regiónov (bez súostrovia Åland) bol v sledovanom období jeden resp. dva regióny s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Tab. č. 3 | FI | Fínsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II pred rokom 1999

kód	región	rok	1993	1997
FI13	Itä-Suomi		21,1	18,7
FI14	Väli-Suomi		16,9	14,9
FI15	Pohjois-Suomi		21,9	18,6
FI16	Uusimaa		14,0	11,4
FI17	Etelä-Suomi		19,1	15,1
FI2	Åland **		2,7	4,6
FI	Fínsko		17,9	14,8
EU	Európska únia (EÚ 12/EÚ 15) *		10,4	9,4

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za rok 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15 | ** pozn.: pri porovnávaní medziregionálnych rozdielov vo Fínsku sme sa rozhodli nebrať do úvahy dáta za súostrovie Åland, keďže ide o špecifické autonómne územie, ktoré sa na celkovej rozlohe a populácii Fínska podieľa len nepatrným zlomkom (0,5%)

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II od roku 1999

Ako potvrdzujú dáta o vývoji miery nezamestnanosti za druhú regionálnu sústavu úrovne NUTS II (mapa č. 1), regionálne rozdiely vo Fínsku na tejto úrovni pokračovali aj v období 1999-2011 v trende ich znižovania sa.

Mapa č. 1 | FI | : Regióny Fínska na úrovni NUTS II

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Kým v roku 1999 bol rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** na úrovni 6,0 p. b., v roku 2011 sa tento rozdiel znížil na 3,1 p. b. (tab. č. 4).

Z celkového počtu 4 regiónov (bez súostrovia Åland) boli kontinuálne v sledovanom období dva regióny s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Tab. č. 4 | FI | Fínsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II od roku 1999¹²⁸

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
FI13	Itä-Suomi (NUTS 2006)		13,9	14,1	14,0	13,3	12,3	12,5	11,7	11,3	11,0	9,0	10,9	10,1	10,0
FI18	Etelä-Suomi (NUTS 2006)		8,1	7,7	7,0	7,1	7,5	7,3	6,9	6,3	5,7	5,3	7,0	7,4	6,9
FI19	Länsi-Suomi		11,2	10,5	9,6	9,5	9,4	9,2	8,8	7,8	6,5	6,5	9,0	9,0	8,3
FI1A	Pohjois-Suomi (NUTS 2006)		14,1	13,5	13,0	13,4	12,3	11,1	11,1	10,4	8,8	8,5	10,1	10,1	8,8
FI20	Åland *		1,0	0,8	1,6	2,9	2,6	3,3	3,6	:	:	:	:	3,1	2,7
FI	Fínsko		10,2	9,8	9,1	9,1	9,0	8,8	8,4	7,7	6,9	6,4	8,2	8,4	7,8
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: pri porovnávaní medziregionálnych rozdielov vo Fínsku sme sa rozhodli nebrať do úvahy dáta za súostrovie Åland, keďže ide o špecifické autonómne územie, ktoré sa na celkovej rozlohe a populácii Fínska podieľa len nepatrným zlomkom (0,5%)

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Podobne ako na vyšších úrovniach, aj na úrovni NUTS III pozorujeme pokles rozdielov medzi fínskymi regiónmi, čo súvisí aj s poklesom celoštátnej miery nezamestnanosti (tab. č. 5).

Tab. č. 5 | FI | Fínsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III

kód	región	rok	1993	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
FI1D1	Etelä-Savo		19,8	13,4	13,8	12,5	11,3	9,4	10,8	10,1	11,5	8,7	7,9	9,6
FI1D2	Pohjois-Savo		20,5	12,8	11,8	13,1	12,0	10,7	10,7	10,0	9,8	9,8	7,8	10,8
FI1D3	Pohjois-Karjala		22,7	15,1	15,1	14,8	15,4	15,1	14,5	13,1	10,4	12,5	10,7	13,0
FI1D4	Kainuu		22,3	15,9	19,4	17,7	16,5	17,0	17,5	16,6	17,1	15,7	11,2	9,3
FI181	Uusimaa (NUTS 2006)*	14,0		6,5	6,3	5,4	5,8	6,5	6,6	6,2	5,5	5,2	4,9	6,2
FI182	Itä-Uusimaa (NUTS 2006)*			5,2	5,8	6,7	5,7	5,8	5,0	5,1	:	:	:	6,7
FI1C1	Varsinais-Suomi		17,1	8,5	8,1	8,4	7,7	8,4	8,3	7,0	6,5	6,2	5,7	7,5
FI1C2	Kanta-Häme		17,9	9,3	8,6	10,0	7,6	7,9	7,8	8,5	7,1	6,4	5,8	7,2
FI1C3	Päijät-Häme		23,1	12,2	11,9	9,8	10,0	9,3	8,7	8,8	8,8	6,6	6,2	8,7
FI1C4	Kymenlaakso		19,2	12,5	12,3	9,5	10,1	10,0	9,1	8,7	9,1	7,0	7,7	7,9
FI1C5	Etelä-Karjala		18,8	12,5	10,3	9,3	11,4	9,3	9,4	9,6	9,3	8,7	6,6	10,7
FI193	Keski-Suomi		19,1	13,5	12,0	11,7	11,9	11,5	12,0	11,8	10,2	8,9	8,1	11,2
FI194	Etelä-Pohjanmaa		17,7	11,1	10,4	9,0	8,9	7,8	7,7	6,5	7,3	6,1	5,4	7,9
FI195	Pohjanmaa		12,9	8,8	8,0	7,1	6,4	6,6	6,9	6,1	5,4	4,2	4,7	5,9
FI196	Satakunta		19,6	12,1	10,9	10,3	9,4	9,1	10,0	9,0	7,4	6,6	6,0	7,5
FI197	Pirkanmaa		19,6	10,3	10,4	9,3	9,5	10,1	8,8	8,9	7,8	6,2	7,0	10,0
FI1D5	Keski-Pohjanmaa		16,1	10,8	11,6	9,2	8,0	8,3	9,8	8,4	8,8	7,6	:	:
FI1D6	Pohjois-Pohjanmaa		20,6	13,6	11,7	12,0	13,0	11,5	10,5	10,3	9,8	8,2	8,3	10,0
FI1D7	Lappi		24,2	16,3	17,7	16,3	16,2	15,6	12,9	14,0	12,4	10,9	9,9	11,6
FI200	Åland **		2,7	1,0	0,8	1,6	2,9	2,6	3,3	3,6	:	:	:	:
FI	Fínsko		17,9	10,2	9,8	9,1	9,1	9,0	8,8	8,4	7,7	6,9	6,4	8,2
EU	Európska únia (EÚ 27) ***		10,4	9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat, * pozn.: v roku 1997 sa región Uusimaa rozdelil na Uusimaa a Itä-Uusimaa, pričom v roku 2011 sa Uusimaa (NUTS 2006) a Itä-Uusimaa (NUTS 2006) opäť spojili do jedného regiónu Helsinki-Uusimaa | ** pozn.: pri porovnávaní medziregionálnych rozdielov vo Fínsku sme sa rozhodli nebrať do úvahy dáta za súostrovie Åland, keďže ide o špecifické autonómne územie, ktoré sa na celkovej rozlohe a populácii Fínska podieľa len nepatrným zlomkom (0,5%) | *** pozn.: údaj za rok 1993 je za EÚ 12 | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

¹²⁸ Regióny, ktoré sú v tab. č. 4 uvedené kurzívou a ich názvy sú doplnené zátvorkou (NUTS 2006), nie sú na rozdiel od ostatných uvedených regiónov súčasťou tzv. NUTS 2010, ale vychádzajú z predošlej sústavy tzv. NUTS 2006. Na úrovni NUTS II došlo oproti tzv. NUTS 2006 k vzniku nového regiónu Pohjois- ja Itä-Suomi, ktorý vznikol spojením regiónov Pohjois-Suomi (NUTS 2006) a Itä-Suomi (NUTS 2006), zároveň vznikol nový región Helsinki-Uusimaa, a to odčlenením od regiónu NUTS II Etelä-Suomi. Eurostat však zatiaľ (stav k septembru 2012) neuvádza dáta podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012).

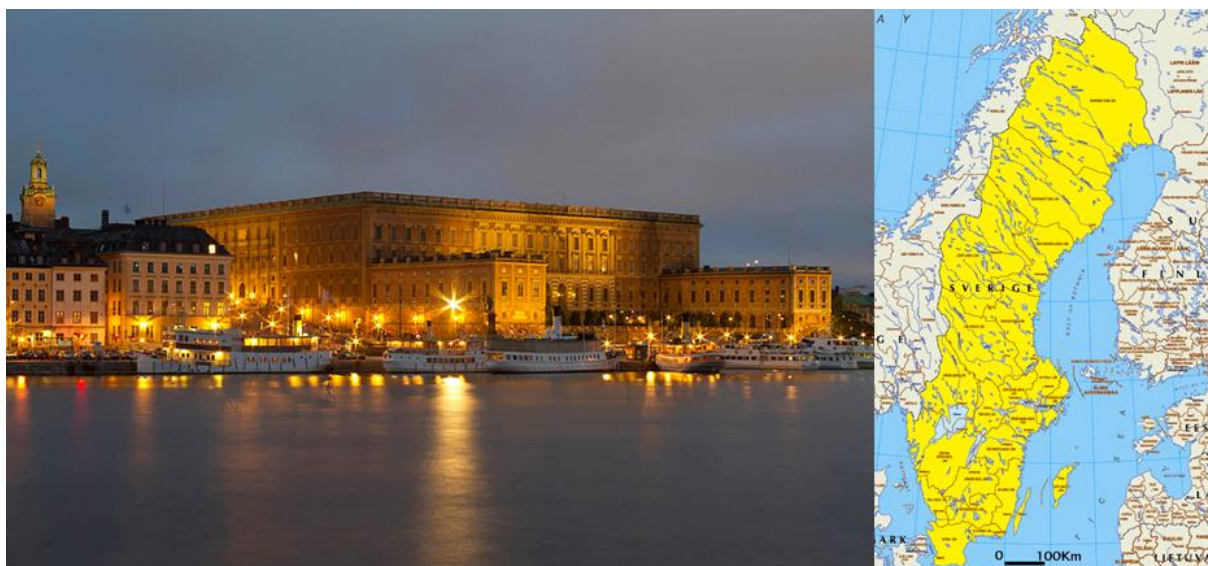
Kým v roku 1993 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a jeho protipólom **s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 11,3 p. b., v roku 2009¹²⁹ to bolo na úrovni 7,1 p. b. Z celkového počtu 19 regiónov (bez súostrovia Åland) bolo v sledovanom období 2 až 5 s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Zhrnutie za Fínsko

Fínsko patrí podľa rozlohy medzi veľké krajiny EÚ, no počtom obyvateľov sa radí k tým menším krajinám, z čoho vyplýva nízka hustota zaľudnenia na medznom území mierneho a studeného klimatického pásma. Fínsko sa v 90. rokoch zaraďovalo k tým členským krajinám EÚ, ktoré mali nadpriemernú mieru nezamestnanosti oproti EÚ ako celku, pričom v prvej dekáde nového tisícročia sa presunulo do skupiny krajín s mierou nezamestnanosti oscilujúcou okolo priemeru EÚ. Kým v roku 1993 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a jeho protipólom **s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 11,3 p. b., v roku 2009 to bolo na úrovni 7,1 p. b. Pri porovnávaní medziregionálnych rozdielov vo Fínsku sme sa rozhodli nebrať do úvahy dáta za súostrovie Åland, ktoré je nevhodne zaradené ako región úrovne NUTS I (a zároveň región úrovne NUTS II a III). Porovnávať na jednej úrovni (NUTS I) región Manner-Suomi, ktorý tvorí celé územie kontinentálneho Fínska, a súostrovie Åland, považujeme za absurdné, keďže ide o špecifické autonómne územie, ktoré sa na celkovej rozlohe a populácii Fínska podieľa len nepatrným zlomkom (0,5%).

¹²⁹ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), viď viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

| SE | Švédsko

Základné údaje

Členská krajina od roku:	1995
Členská krajina eurozóny od roku:	-
Počet obyvateľov (2011):	9 113 257
Rozloha:	449 964 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	1,9 mld. eur 207,8 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	0,54%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	1,8 mld. eur

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku vstupu do EÚ v roku 1995

Švédsko počas troch programovacích období od roku 1995 z rozpočtu EÚ postupne dostalo možnosť čerpať vyše 5,4 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za obdobie 1995-2013 ročne predstavuje sumu 31,3 eur (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | SE | : Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznú politiku vyčlenených pre Švédsko

	Programovacie obdobie			Spolu
	1995-1999	2000-2006	2007-2013	1995-2013
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	1 305	2 223	1 891	5 419
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	29,7	36,1	29,7	31,3
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznú politiku (v %)	0,78	0,95	0,54	0,72

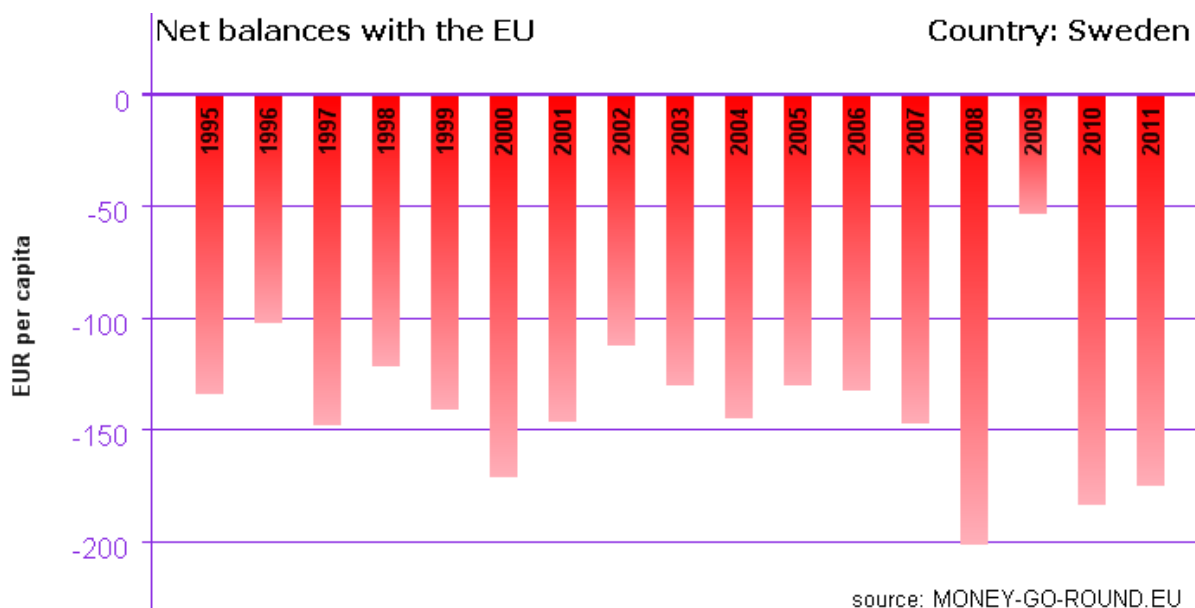
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Švédsko počas obdobia členstva zaplatilo do rozpočtu EÚ o 21,457 mld. eur viac, než z rozpočtu získalo. Od svojho prístúpenia k EÚ v roku 1995 patrí Švédsko medzi čistých prispievateľov (graf č. 1). Len v roku 2011 stálo členstvo v EÚ švédskych daňovníkov 175 eur na obyvateľa v čistom.¹³⁰

¹³⁰ Tento prepočet na obyvateľa je už po odrátaní objemu zdrojov, ktorý sa z rozpočtu EÚ do Švédska vrátil na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahŕňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina

Graf č. 1|SE|: Fiskálna bilancia Švédska vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Švédsko sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)¹³¹ člení na 3 regióny na úrovni NUTS I, 8 regiónov na úrovni NUTS II a 21 regiónov na úrovni NUTS III. Švédsko patrí medzi krajiny s pomerne stabilným členením, v 90. rokoch sa na úrovni NUTS I nečlenilo na regióny, preto na tejto úrovni nie je možné sledovať disparity v takom dlhodobom časovom rade, ako na úrovniach NUTS II a III.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Švédsko sa dlhodobo zaraďuje k tým členským krajinám EÚ, ktoré majú podpriemernú mieru nezamestnanosti oproti EÚ ako celku. Priemerná miera nezamestnanosti v krajine v sledovanom období 1993-2011 najprv poklesla z 8,2% v roku 1993 na 4,8% v roku 2001, aby následne opäť vzrástla až na 8,4% v roku 2011. Disparity na úrovni regiónov NUTS I vnímané prostredníctvom rozdielu medzi mierou nezamestnanosti **v regióne s najvyššou mierou** a **v regióne s najnižšou mierou** neboli v sledovanom období výrazné a poklesli z úrovne 4,5 p. b. v roku 1999 na minimum 0,4 p. b. v roku 2007, aby sa následne nepatrne zvýšili na 1,1 p. b. v roku 2011 (tab. č. 2).

Tab. č. 2|SE|: Švédsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS I

kód	región	rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
SE1	Östra Sverige		6,0	4,2	4,0	4,5	5,4	6,2	7,3	6,6	6,1	5,9	7,8	8,1	7,1
SE2	Södra Sverige		7,6	5,6	4,9	5,1	5,4	6,4	7,2	7,0	6,1	6,3	8,5	8,4	7,7
SE3	Norra Sverige		10,5	7,6	6,4	6,2	6,8	7,5	8,6	7,9	6,5	6,7	9,1	9,1	8,2
SE	Švédsko		7,6	5,4	4,8	5,1	5,7	6,5	7,5	7,1	6,2	6,2	8,4	8,4	7,5
EU	Európska únia (EÚ 27)		9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat

s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o Švédsku publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=SE>

¹³¹ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Z dát porovnávajúcich vývoj miery nezamestnanosti na úrovni regiónov NUTS II v období 1993-2011 vyplýva, že ani na tejto úrovni (mapa č. 1) nie sú regionálne rozdiely vo Švédsku významné.

Mapa č. 1|SE|: Regióny Švédska na úrovni NUTS II

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Kým v roku 1993 bol rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** na úrovni 3,9 p. b., v roku 1999 tento rozdiel dosiahol svoje

maximum na 7,6 p. b., s následným obdobím poklesu kulminujúcim na minime v roku 2007 (2,0 p. b.), ku ktorému sa blížil i nepatrný rozdiel evidovaný v roku 2011 na úrovni 2,3 p. b. (tab. č. 3).

Z celkového počtu 8 regiónov bol v sledovanom období zväčša jeden resp. žiaden s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá by bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Tab. č. 3 | SE | Švédsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II

kód	región	rok	1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
SE11	Stockholm		6,7	7,9	3,9	3,2	6,1	5,6	5,2	6,8	7,1	6,5
SE12	Östra Mellansverige		8,2	10,2	8,4	5,5	7,3	6,7	6,9	9,3	9,5	8,0
SE21	Småland med öarna		7,6	8,6	7,4	4,4	5,9	5,1	5,0	8,1	7,7	6,8
SE22	Sydsverige		8,9	11,9	8,7	7,3	8,2	7,1	7,4	8,7	8,6	8,8
SE23	Västsverige		8,0	10,4	7,0	5,1	6,8	5,9	6,1	8,6	8,5	7,2
SE31	Norra Mellansverige		9,5	12,3	11,0	6,7	7,9	6,3	6,6	9,4	8,7	8,5
SE32	Mellersta Norrland		9,4	13,0	8,3	7,6	7,3	6,3	7,1	8,9	10,2	8,2
SE33	Övre Norrland		10,6	13,3	11,5	9,0	8,5	6,8	6,6	8,9	9,2	7,6
SE	Švédsko		8,2	10,4	7,6	5,4	7,1	6,2	6,2	8,4	8,4	7,5
EU	Európska únia (EÚ 27) *		10,4	9,4	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za rok 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Podobne ako na vyšších úrovniach, aj na úrovni NUTS III pozorujeme pokles dlhodobu nevýrazných rozdielov medzi švédskymi regiónmi (tab. č. 4).

Tab. č. 4 | SE | Švédsko: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III

kód	región	rok	1993	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
SE110	Stockholms län		6,7	3,9	3,2	3,3	4,0	5,1	5,7	6,7	6,1	5,6	5,2	6,8
SE121	Uppsala län		6,3	:	:	:	:	:	:	:	:	6,3	7,1	7,5
SE122	Södermanlands län		9,1	9,3	5,7	5,3	5,5	5,7	6,6	8,0	6,9	5,3	6,4	8,9
SE123	Östergötlands län		7,9	7,6	4,7	4,4	4,9	5,8	6,7	7,9	7,4	7,4	7,5	9,9
SE124	Örebro län		9,2	8,6	6,4	5,6	5,5	6,1	7,3	8,5	7,7	7,3	6,0	10,9
SE125	Västmanlands län		9,0	:	:	:	:	:	:	:	:	7,2	6,9	9,3
SE211	Jönköpings län		7,3	6,4	3,6	3,5	3,2	3,8	4,6	5,2	5,1	5,1	4,6	7,4
SE212	Kronobergs län		6,2	6,6	4,1	4,2	3,9	4,0	4,7	5,3	5,2	4,1	4,7	8,2
SE213	Kalmar län		9,1	8,9	5,7	5,1	4,4	5,1	6,0	7,1	7,1	5,6	5,6	9,1
SE214	Gotlands län		7,9	9,2	5,1	5,3	5,5	6,0	6,7	7,9	8,2	6,6	:	9,0
SE221	Blekinge län		9,2	7,9	6,3	5,9	6,1	7,2	8,3	9,2	8,9	7,6	5,9	9,2
SE224	Skåne län *		:	8,9	7,4	6,2	6,2	6,7	7,4	8,4	8,1	7,0	7,6	8,6
SE231	Hallands län		7,6	6,2	4,6	4,2	4,7	4,5	5,5	6,4	6,1	5,0	5,3	6,7
SE232	Västra Götalands län **		:	7,1	5,1	4,4	4,9	5,0	6,3	6,9	6,9	6,0	6,3	9,0
SE311	Värmlands län		9,4	10,6	6,2	5,8	5,3	6,1	6,8	7,2	6,5	6,3	6,9	9,5
SE312	Dalarnas län		10,0	10,4	6,4	5,8	5,8	6,6	7,3	8,0	7,6	6,0	6,2	8,5
SE313	Gävleborgs län		9,2	11,8	7,4	7,7	7,7	9,2	9,5	10,9	9,6	6,5	6,7	10,2
SE321	Västernorrlands län		9,3	8,4	7,9	6,8	6,0	5,8	6,9	8,4	7,7	6,5	7,0	9,0
SE322	Jämtlands län		9,7	8,1	7,1	6,5	5,6	5,2	6,2	7,8	6,7	6,1	7,3	8,7
SE331	Västerbottens län		9,4	8,6	6,6	4,6	4,9	5,8	6,7	7,9	7,9	5,8	5,5	8,1
SE332	Norrbotens län		11,8	14,6	11,4	7,5	7,4	7,7	8,7	9,5	9,1	7,8	7,9	9,7
SE	Švédsko		8,2	7,6	5,4	4,8	5,1	5,7	6,5	7,5	7,1	6,2	6,2	8,4
EU	Európska únia (EÚ 27) ***		10,4	9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat, * pozn.: v roku 1999 sa zlúčili Malmöhus län a Kristianstads län do novovytvoreného regiónu Skåne län |

** pozn.: v roku 1999 sa zlúčili Göteborgs och Bohus län, Älvsborgs län a Skaraborgs län do novovytvoreného regiónu Västra Götalands län | *** pozn.: údaj za rok 1993 je za EÚ 12 | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

Kým v roku 1993 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a jeho protipólom **s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 5,6 p. b., v roku 2009¹³² to bolo na úrovni 4,2 p. b. Z celkového počtu 21 regiónov bolo v sledovanom období zväčša jeden až dva s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Zhrnutie za Švédsko

Švédsko patrí podobne ako Fínsko rozlohou medzi veľké krajiny EÚ, no počtom obyvateľov sa radí k tým podpriemerne veľkým krajinám, z čoho vyplýva nízka hustota zaľudnenia rozľahlého územia na pomedzí medzi miernym a studeným klimatickým pásmom. Nezamestnanosť vo Švédsku je dlhodobo podpriemerná vzhľadom na celkovú nezamestnanosť v EÚ. Kým v roku 1993 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a jeho protipólom **s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 5,6 p. b., v roku 2009 to bolo na úrovni 4,2 p. b. Medziregionálne rozdiely vo Švédsku sú zanedbateľné na všetkých troch sledovaných úrovniach NUTS. Rovnako nepatrné ako regionálne disparity sú nepatrné a bezvýznamné i zdroje, ktoré zo spoločného rozpočtu EÚ prichádzajú do Švédska na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ.

¹³² Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), viď viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

| UK | Spojené kráľovstvo

Základné údaje

Členská krajina od roku:	1973
Členská krajina eurozóny od roku:	-
Počet obyvateľov (2011):	62 498 612
Rozloha:	244 820 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	10,6 mld. eur 174,6 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	3,06%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	9,1 mld. eur (ver.) + 0,9 mld. eur (súkr.)

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od roku 1989

Ako ukazujú dáta, Spojené kráľovstvo počas štyroch programovacích období od roku 1989 z rozpočtu EÚ postupne dostalo možnosť čerpať 45,5 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území. V prepočte na obyvateľa to predstavuje sumu 29,9 eura ročne v rámci programovacích období v rozmedzí rokov 1989-2013 (tab. č. 1).

Tab. č. 1 | UK | Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku vyčlenených pre Spojené kráľovstvo

	Programovacie obdobie				Spolu
	1989-1993	1994-1999	2000-2006	2007-2013	
Celkové zdroje pre krajinu (v mil. eur)	5 330	12 984	16 576	10 613	45 503
V prepočte na obyvateľa krajiny (v eur na obyv. ročne)	18,7	37,4	40,3	24,9	29,9
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	7,72	7,73	7,06	3,06	5,56

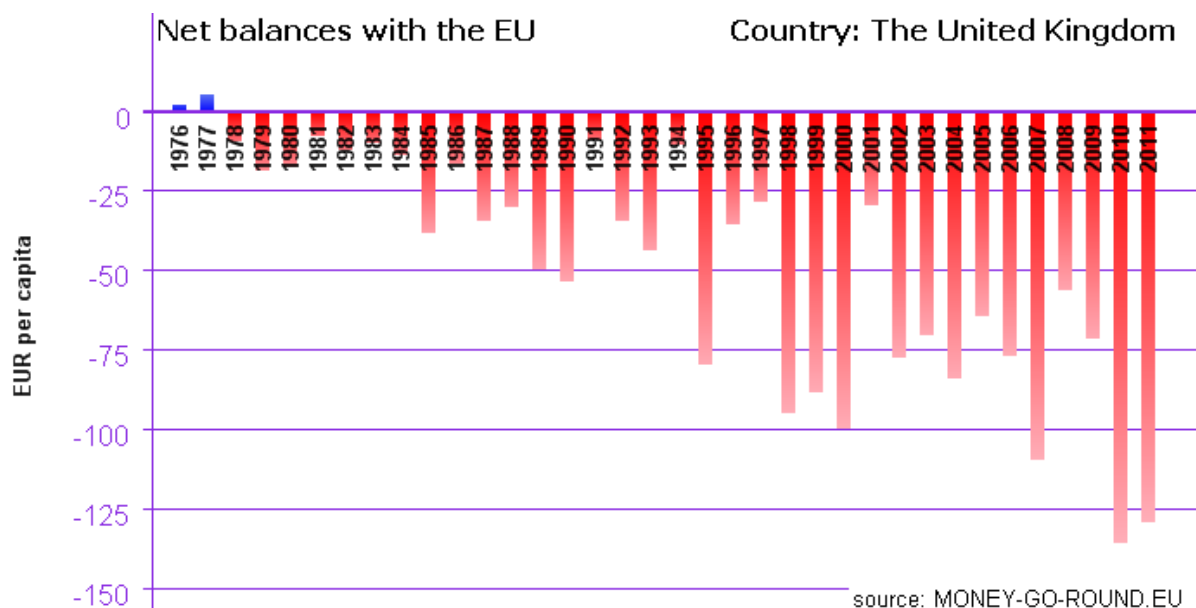
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia vo vzťahu k EÚ

Spojené kráľovstvo počas obdobia členstva zaplatilo do rozpočtu EÚ o 103,034 mld. eur viac, než z rozpočtu získalo. V dlhodobom horizonte patrí teda medzi čistých prispievateľov (graf č. 1). Len v roku 2011 stálo členstvo v EÚ daňovníkov Spojeného kráľovstva 129 eur na obyvateľa v čistom.¹³³

¹³³ Tento prepočet na obyvateľa je už po odrátaní objemu zdrojov, ktorý sa z rozpočtu EÚ do Spojeného kráľovstva vrátil na financovanie európskych politík, vrátane regionálnej resp. kohéznej politiky. Nezahŕňa však v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajina s realizáciou európskych politík má, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o

Graf č. 1 |UK|: Fiskálna bilancia Spojeného kráľovstva vo vzťahu k EÚ

Zdroj: Money-go-round.eu

NUTS klasifikácia

Spojené kráľovstvo sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)¹³⁴ člení na 12 regiónov na úrovni NUTS I, 37 regiónov na úrovni NUTS II a 139 regiónov na úrovni NUTS III.

Spojené kráľovstvo je krajinou, v ktorej došlo v období od roku 1989 k najväčšiemu počtu zmien v klasifikácii regiónov, ktorá sa dotýkala všetkých úrovní NUTS a obzvlášť úrovne NUTS III. Keďže Spojené kráľovstvo má najnestabilnejšie členenie spomedzi všetkých členských krajín EÚ, a keďže ako sme už spomenuli pri nejednej krajine, Eurostat zväčša nerekonštruuje dáta za novovzniknuté členenie spätne, je pomerne problematické sledovať a porovnávať vývoj jednotlivých indikátorov v dlhodobom časovom rade, napriek tomu sme sa o to pokúsili.¹³⁵

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Spojené kráľovstvo patrí medzi krajiny, ktorých miera nezamestnanosti je na podpriemernej úrovni v porovnaní s mierou nezamestnanosti EÚ ako celku. Kým priemerná miera nezamestnanosti v krajine sa za sledované obdobie 1990-2011 mierne vzrástla, rozdiel v miere nezamestnanosti na úrovni regiónov NUTS I sa znížil výrazne (tab. č. 2).

Disparity vnímané prostredníctvom rozdielu medzi mierou nezamestnanosti **v regióne s najvyššou mierou** a **v regióne s najnižšou mierou** v percentuálnych bodoch (p. b.) poklesli z maximálnej úrovne 11,8 p. b. v roku 1990 na 4,8 p. b. v roku 2011, pričom absolútne minimum sme zaznamenali v roku 2007 na úrovni 2,8 p. b.

Spojenom kráľovstve publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu/Country.aspx?id=UK>

¹³⁴ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

¹³⁵ Zvláštnosťou v klasifikácii britských NUTS regiónov je fakt, že britské ostrovy Isle of Man, The Channel Islands a Gibraltar nie sú súčasťou EÚ, a preto nie sú ani súčasťou NUTS na žiadnej úrovni. Napriek tomu je Gibraltar oprávneným regiónom na čerpanie zdrojov z eurofondov.

Tab. č. 2 | UK | : Spojené kráľovstvo: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS I

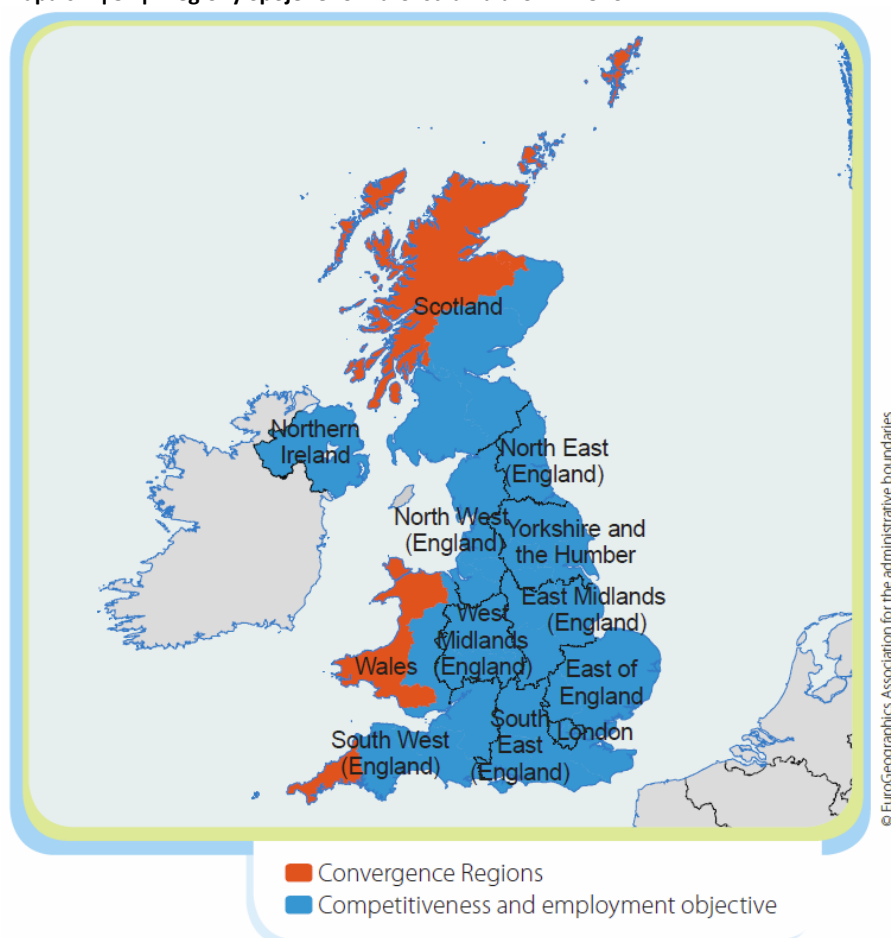
kód	región	rok	1990	1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
UKC	North East		9,0	11,4	9,3	10,0	8,7	6,4	6,2	7,6	9,2	9,3	10,8
UKD	North West		8,2	10,5	7,7	6,2	5,6	5,2	5,8	6,7	8,3	7,9	8,5
UKE	Yorkshire and The Humber		7,3	10,2	7,9	6,6	6,1	5,8	5,6	6,1	8,5	9,2	9,4
UKF	East Midlands		5,3	9,0	6,0	5,2	5,0	5,2	5,3	5,7	7,1	7,6	7,9
UKG	West Midlands		6,3	10,9	7,0	6,9	6,2	5,8	6,3	6,6	9,7	9,0	9,0
UKH	East of England		3,9	8,4	5,5	4,2	3,8	4,7	4,7	4,8	6,2	6,6	6,5
UKI	London		6,3	13,9	9,7	7,6	7,3	7,7	6,7	7,1	8,9	9,0	9,6
UKJ	South East *		4,3	10,5	5,5	3,7	3,4	4,4	4,4	4,3	5,8	6,1	6,0
UKK	South West		4,4	9,6	5,7	4,8	4,2	3,7	3,9	4,1	6,1	5,9	6,4
UKL	Wales		6,9	9,7	7,5	7,1	6,5	5,3	5,3	6,0	8,1	8,6	8,6
UKM	Scotland		9,2	10,1	8,0	7,3	7,0	5,2	4,7	4,7	6,9	8,2	7,9
UKN	Northern Ireland		15,7	15,0	10,3	7,2	6,3	4,4	3,9	4,4	6,5	7,2	7,2
UK	Spojené kráľovstvo		6,3	10,3	7,1	6,0	5,6	5,4	5,3	5,6	7,6	7,8	8,0
EU	Európska únia (EÚ 27) **		8,3	10,4	10,7	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: v údajoch za roky 1990 až 1997 za región South East je zarátaný i región London, neskôr odčlenený a uvádzaný ako samostatný región NUTS I | ** pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Jedným z hlavných indikátorov, prostredníctvom ktorých sa sledujú regionálne rozdiely v EÚ, je miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II (mapa č. 1).

Mapa č. 1 | UK | : Regióny Spojeného kráľovstva na úrovni NUTS II

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Ako je zjavné z dát (tab. č. 3) o vývoji miery nezamestnanosti, v sledovanom období došlo v Spojenom kráľovstve k poklesu regionálnych disparít aj na úrovni NUTS II. Kým v roku 1990 bol rozdiel medzi **regiónom s najnižšou mierou nezamestnanosti** a **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** na maximálnej úrovni 13,5 p. b., v roku 2011 sa tento rozdiel znížil na 7,2 p. b., pričom absolútne minimum sme zaznamenali v roku 2007 na úrovni 4,8 p. b.

Tab. č. 3 | UK | Spojené kráľovstvo: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS II¹³⁶

kód	región	rok	1990	1993	1997	1999	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011
UKC1	Tees Valley and Durham		9,6	12,0	9,6	10,4	8,1	5,8	6,1	7,9	8,3	9,3	11,8
UKC2	Northumberland and Tyne and Wear		10,0	12,1	9,9	9,8	9,1	6,9	6,3	7,3	9,9	9,3	9,9
UKD1	Cumbria		5,1	8,3	6,9	6,2	5,3	4,3	3,4	3,1	6,4	6,8	7,1
UKD3	Greater Manchester		7,9	10,5	7,4	6,3	5,5	5,4	6,4	7,7	9,5	8,6	9,9
UKD4	Lancashire		6,2	8,6	5,7	4,2	4,5	5,0	5,6	5,4	7,2	6,0	6,8
UKD6	Cheshire		5,6	8,4	5,4	4,4	4,0	3,6	3,7	5,1	6,7	7,0	6,3
UKD7	Merseyside		12,6	14,0	12,1	9,7	8,6	6,5	7,5	8,9	9,4	10,1	10,0
UKE1	East Yorkshire and Northern Lincolnshire		8,3	11,7	8,7	8,6	6,9	6,1	6,1	5,1	9,4	9,8	9,1
UKE2	North Yorkshire		4,1	6,6	4,8	3,8	4,2	4,1	3,4	2,8	5,3	7,1	6,5
UKE3	South Yorkshire		9,3	11,9	10,0	7,9	7,0	7,1	6,3	8,2	9,7	9,4	10,8
UKE4	West Yorkshire		6,8	9,8	7,4	6,0	6,1	5,6	5,7	6,5	8,7	9,6	9,9
UKF1	Derbyshire and Nottinghamshire		6,1	9,9	7,1	5,7	5,6	5,6	5,8	5,3	7,2	8,8	8,8
UKF2	Leicestershire, Rutland and Northamptonshire		4,0	8,2	4,8	4,8	4,4	5,1	4,5	6,0	7,3	7,2	7,5
UKF3	Lincolnshire		5,7	8,4	5,7	4,7	4,9	4,8	5,4	6,2	6,3	5,0	6,5
UKG1	Herefordshire, Worcestershire and Warwickshire		3,8	8,5	4,6	4,8	4,3	3,8	3,9	4,2	6,4	6,4	6,0
UKG2	Shropshire and Staffordshire		4,4	8,4	4,9	6,2	4,5	4,2	5,3	4,4	7,1	8,0	7,8
UKG3	West Midlands		8,4	13,3	9,4	8,4	8,2	7,9	8,1	9,4	13,1	10,9	11,3
UKH1	East Anglia		3,9	8,4	5,5	4,1	4,1	4,7	4,4	4,5	5,9	6,6	6,2
UKH2	Bedfordshire and Hertfordshire		2,7	8,3	4,1	4,1	3,4	4,8	4,7	4,8	5,9	6,0	6,7
UKH3	Essex		3,7	9,8	5,7	4,4	3,9	4,7	5,0	5,1	6,9	7,1	6,7
UKI1	Inner London				9,7	9,5	9,4	8,7	8,0	7,8	9,4	9,7	10,2
UKI2	Outer London		6,3	13,9		6,5	5,9	7,0	5,8	6,5	8,6	8,6	9,1
UKJ1	Berkshire, Buckinghamshire and Oxfordshire		2,2	6,9	3,2	2,6	2,4	3,9	4,0	4,1	5,4	5,8	5,2
UKJ2	Surrey, East and West Sussex		2,4	8,0	4,1	3,6	3,3	4,0	4,0	4,4	5,6	5,1	5,3
UKJ3	Hampshire and Isle of Wight		3,7	8,9	4,7	4,6	3,7	4,7	4,4	3,6	5,3	6,4	5,9
UKJ4	Kent		3,9	9,6	6,3	4,4	4,8	5,6	5,6	5,3	7,3	7,7	8,3
UKK1	Gloucestershire, Wiltshire and Bristol/Bath area		3,9	8,9	5,0	3,3	3,5	3,3	3,4	3,7	5,7	5,4	6,5
UKK2	Dorset and Somerset		3,6	9,1	5,1	5,1	4,0	3,7	3,8	4,2	6,4	5,4	6,1
UKK3	Cornwall and Isles of Scilly					7,7	5,9	3,9	4,5	5,8	5,2	8,2	6,2
UKK4	Devon		5,7	10,9	7,3	6,3	5,3	4,5	4,8	3,8	7,1	6,6	6,6
UKL1	West Wales and The Valleys		6,4	9,0	7,2	7,5	7,0	5,5	5,5	6,2	8,9	9,2	9,9
UKL2	East Wales		7,2	10,1	7,8	6,5	5,6	4,9	4,8	5,6	6,7	7,8	6,5
UKM2	Eastern Scotland		8,1	9,1	7,3	6,6	6,2	5,3	5,1	4,8	7,5	7,7	7,3
UKM3	South Western Scotland		11,0	11,4	9,3	8,8	8,6	5,8	5,1	5,4	7,4	10,1	9,6
UKM5	North Eastern Scotland		4,7	5,6	4,8	:	:	2,6	3,3	3,0	3,6	3,5	4,6
UKM6	Highlands and Islands		8,7	13,4	8,4	:	:	4,7	3,4	3,0	5,9	7,1	6,9
UKN0	Northern Ireland		15,7	15,0	10,3	7,2	6,3	4,4	3,9	4,4	6,5	7,2	7,2
UK	Spojené kráľovstvo		6,3	10,3	7,1	6,0	5,6	5,4	5,3	5,6	7,6	7,8	8,0
EU	Európska únia (EÚ 27) *		8,3	10,4	10,7	9,6	9,0	8,2	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za roky 1990 a 1993 je za EÚ 12 a údaj za rok 1997 je za EÚ 15

¹³⁶ Údaje za roky 1990, 1993 a 1997 sa v prípade niektorých regiónov viažu k predchádzajúcim sústavám NUTS III, ktoré sa vo vymedzení niektorých regiónov môžu od tej súčasnej líšiť nielen názvami, ale čiastočne i teritoriálne. Dlhodobé časové rady spätne agregovaných dát za aktuálne platné regionálne sústavy nie sú Eurostatom zverejňované.

Z celkového počtu 37 regiónov bolo v sledovanom období zväčša menej než tri s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá je od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Ak sledujeme regionálne rozdiely na úrovni NUTS III, zisťujeme, že i na tejto úrovni došlo k ich zníženiu, avšak nie k takému dramatickému (tab. č. 4). Kým v roku 1990 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a jeho protipólom **s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 14,3 p. b., v roku 2009¹³⁷ to bolo na úrovni 11,5 p. b., pričom absolútne minimum sme zaznamenali v roku 2005 na úrovni 6,9 p. b.

Z celkového počtu 133 (resp. 139 po zmenách v klasifikácii NUTS) regiónov bolo v sledovanom období tri až dvanásť s takou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, ktorá bola od priemeru viac vzdialená, než je na opačnej strane región s najnižšou mierou nezamestnanosti.

Zhrnutie za Spojené kráľovstvo

Spojené kráľovstvo patrí v EÚ dlhodobo medzi krajiny s podpriemernou mierou nezamestnanosti a zároveň patrí dlhodobo i medzi čistých prispievateľov do spoločného rozpočtu EÚ. Kým v roku 1990 bol rozdiel medzi **regiónom s najvyššou mierou nezamestnanosti** a jeho protipólom **s najnižšou mierou nezamestnanosti** na úrovni 14,3 p. b., v roku 2009¹³⁸ to bolo na úrovni 11,5 p. b., pričom absolútne minimum sme zaznamenali v roku 2005 na úrovni 6,9 p. b. Medziregionálne rozdiely v Spojenom kráľovstve majú z dlhodobého pohľadu klesajúci trend, pričom krajina v prepočte na obyvateľa z eurofondov získava pomerne zanedbateľné zdroje.

Tab. č. 4 | UK | Spojené kráľovstvo: Miera nezamestnanosti na úrovni NUTS III (pokračovanie na ďalších stranách)¹³⁹

kód	región	rok	1990	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
UKC11	Hartlepool and Stockton-on-Tees	11,4	10,7	8,9	7,9	8,3	7,6	7,1	6,0	5,7	7,4	9,5	9,0	
UKC12	South Teesside		16,0	12,2	9,6	9,1	9,0	7,6	8,2	6,6	6,7	8,6	9,4	
UKC13	Darlington	7,6	7,7	7,6	6,6	5,1	4,2	2,8	4,2	:	:	:	:	
UKC14	Durham CC		7,9	5,7	6,3	5,9	7,3	5,2	5,1	6,0	5,1	6,6	7,6	
UKC21	Northumberland	6,9	5,6	5,5	5,6	5,2	4,2	4,3	4,5	6,4	6,0	6,8	5,6	
UKC22	Tyneside	10,7	11,1	10,5	7,6	6,5	5,7	6,3	6,8	7,2	6,4	7,5	10,9	
UKC23	Sunderland		10,5	9,5	7,6	7,6	7,1	6,3	6,7	6,7	6,2	7,2	11,4	
UKD11	West Cumbria	5,1	8,2	6,8	7,7	7,4	6,0	5,4	5,2	:	:	:	6,8	
UKD12	East Cumbria		4,5	4,1	4,7	3,2	4,0	3,0	2,6	:	:	:	6,0	
UKD31	Greater Manchester South	7,9	6,9	5,7	5,4	5,8	5,0	5,1	5,5	5,4	6,0	7,3	9,9	
UKD32	Greater Manchester North		5,7	5,3	4,6	5,3	5,1	4,3	4,2	5,5	6,8	8,1	9,1	
UKD41	Blackburn with Darwen	6,2	6,5	7,9	7,3	5,2	4,9	4,7	5,7	:	:	:	9,9	

¹³⁷ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), viď viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

¹³⁸ Novšie údaje Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), viď viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

¹³⁹ Regióny, ktoré sú v tab. č. 4 uvedené kurzívou, nie sú na rozdiel od ostatných uvedených regiónov súčasťou tzv. NUTS 2010, ale vychádzajú z predošlej sústavy tzv. NUTS 2006. Zmeny v klasifikácii NUTS 2010 oproti NUTS 2006: 1) nastali zmeny hraníc na úrovni regiónu NUTS III Halton and Warrington (NUTS 2006), ktorý sa v pozmenených hraniciach nazýva Warrington (NUTS 2010), 2) región Cheshire CC (NUTS 2006) sa rozdelil na regióny Cheshire East (NUTS 2010) a Cheshire West and Chester (NUTS 2010), 3) nastali zmeny hraníc na úrovni regiónu NUTS III Merseyside, 4) región Calderdale, Kirklees and Wakefield (NUTS 2006) sa rozdelil na regióny Calderdale and Kirklees (NUTS 2010) a Wakefield (NUTS 2010), 5) región Northamptonshire (NUTS 2006) sa rozdelil na regióny West Northamptonshire (NUTS 2010) a North Northamptonshire (NUTS 2010), 6) región Dudley and Sandwell (NUTS 2006) sa rozdelil na regióny Dudley (NUTS 2010) a Sandwell (NUTS 2010), 7) región Walsall and Wolverhampton (NUTS 2006) sa rozdelil na regióny Walsall (NUTS 2010) a Wolverhampton (NUTS 2010) a 8) región Bedfordshire CC (NUTS 2006) sa rozdelil na regióny Bedford (NUTS 2010) a Central Bedfordshire (NUTS 2010).

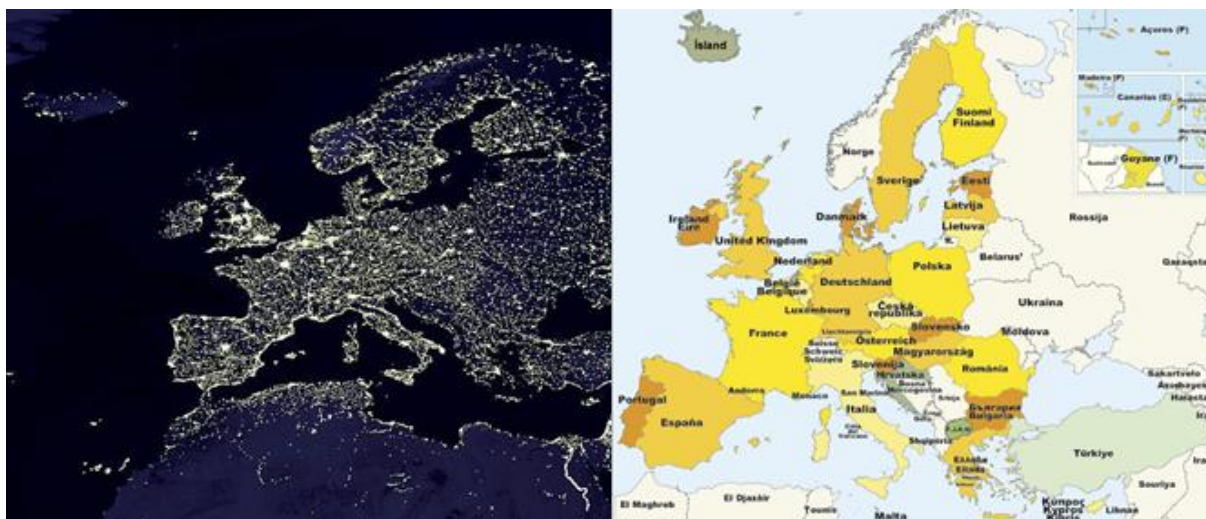
UKD42	Blackpool		2,9	6,3	3,6	6,7	7,1	5,0	5,5	:	:	:	:
UKD43	Lancashire CC		4,1	3,9	4,0	4,1	3,8	4,2	4,0	4,6	5,4	5,2	6,7
UKD21	Halton and Warrington (NUTS 2006)	5,6	6,5	4,1	6,1	4,5	4,2	4,8	3,7	4,5	5,1	7,1	7,8
UKD22	Cheshire CC (NUTS 2006)		3,5	4,0	3,5	4,0	2,9	2,4	3,1	3,2	3,0	4,2	6,3
UKD51	East Merseyside		9,5	7,9	7,1	6,2	5,3	4,8	5,0	6,1	6,9	8,1	8,9
UKD72	Liverpool	12,6	11,5	10,8	10,5	8,9	8,4	7,2	7,6	8,5	9,1	10,9	11,8
UKD73	Sefton		8,4	6,0	5,0	4,8	6,1	4,8	4,4	5,6	6,8	8,2	7,6
UKD74	Wirral		8,4	8,8	6,6	5,6	5,9	4,5	5,2	5,2	6,7	7,7	8,2
UKE11	Kingston upon Hull, City of		13,7	10,0	8,8	8,6	9,0	8,6	7,1	7,9	9,7	7,9	15,1
UKE12	East Riding of Yorkshire	6,3	3,8	3,6	4,0	3,8	3,8	3,7	4,5	5,0	3,7	:	4,7
UKE13	North and North East Lincolnshire		9,7	8,1	6,8	7,1	5,6	6,1	5,2	5,9	6,2	5,2	10,0
UKE21	York	4,1	4,6	3,9	3,5	3,9	3,4	2,6	2,5	:	:	:	:
UKE22	North Yorkshire CC		3,6	4,3	2,4	3,7	2,5	2,6	3,0	3,8	3,4	2,8	5,2
UKE31	Barnsley, Doncaster and Rotherham	9,3	8,2	7,4	6,1	5,3	5,1	4,1	5,3	6,4	6,2	8,1	10,3
UKE32	Sheffield		7,5	6,4	5,5	5,1	6,7	6,1	5,8	8,0	6,4	8,4	8,8
UKE41	Bradford		8,0	8,2	7,0	6,9	5,6	5,4	4,5	6,9	7,4	8,3	7,8
UKE42	Leeds	6,6	5,2	4,8	3,9	5,3	4,5	4,8	5,7	5,7	5,3	6,1	9,1
UKE43	Calderdale, Kirklees and Wakefield (NUTS 2006)		5,6	6,1	5,4	4,8	5,5	4,3	4,0	4,8	5,1	5,9	8,7
UKF11	Derby		6,4	5,8	6,4	7,1	6,3	6,5	4,4	:	6,5	5,7	7,6
UKF12	East Derbyshire	5,5	6,8	6,5	6,5	6,5	5,7	3,9	4,9	6,5	7,6	6,7	5,9
UKF13	South and West Derbyshire		3,1	4,2	3,4	3,1	3,5	2,7	3,1	4,1	3,5	3,2	6,7
UKF14	Nottingham		9,9	9,7	8,0	7,3	7,0	8,3	8,4	10,2	8,4	7,6	11,9
UKF15	North Nottinghamshire	6,6	6,2	5,3	5,3	5,3	5,3	3,6	4,3	5,7	6,2	5,7	5,1
UKF16	South Nottinghamshire		4,6	4,0	3,1	3,8	2,3	4,1	2,5	3,9	4,8	4,5	7,6
UKF21	Leicester	4,4	9,6	8,9	5,9	8,3	9,9	7,9	9,0	8,9	9,2	12,3	10,9
UKF22	Leicestershire CC and Rutland		4,0	3,1	4,0	2,5	3,1	2,8	3,6	4,1	3,6	4,8	5,7
UKF23	Northamptonshire (NUTS 2006)	3,4	3,8	4,0	3,4	4,0	2,7	3,0	4,0	4,5	3,7	4,8	7,5
UKF30	Lincolnshire	5,7	4,7	4,9	4,8	4,3	4,3	4,8	3,7	4,8	5,4	6,2	6,3
UKG11	Herefordshire, County of	3,7	7,5	4,6	3,6	4,6	3,8	3,1	3,6	:	:	:	:
UKG12	Worcestershire		4,3	4,5	2,5	2,2	3,4	3,5	2,1	3,5	3,7	3,9	5,7
UKG13	Warwickshire	3,9	4,5	4,1	3,9	4,6	4,3	2,9	2,9	4,1	4,5	4,9	7,6
UKG21	Telford and Wrekin	4,3	6,0	5,7	4,6	5,6	3,8	4,2	4,1	:	:	:	7,9
UKG22	Shropshire CC		4,9	3,5	3,4	4,7	3,9	3,2	3,1	4,5	4,5	:	6,4
UKG23	Stoke-on-Trent	4,5	8,3	5,8	7,7	7,6	6,0	5,1	5,6	:	7,2	6,1	9,7
UKG24	Staffordshire CC		6,1	4,3	3,0	3,7	3,7	3,7	3,3	3,8	4,9	4,1	6,6
UKG31	Birmingham		10,2	10,7	8,4	9,6	9,6	8,5	8,6	10,4	10,2	11,6	14,1
UKG32	Solihull	6,4	5,0	4,7	5,4	4,1	5,1	4,6	4,6	:	:	6,3	9,7
UKG33	Coventry		7,4	6,5	5,9	5,4	6,1	5,5	5,8	7,6	6,9	8,0	9,7
UKG34	Dudley and Sandwell (NUTS 2006)		8,4	7,8	7,8	6,6	6,7	7,5	4,6	5,9	6,8	7,8	14,0
UKG35	Walsall and Wolverhampton (NUTS 2006)		7,1	6,6	6,7	7,5	7,7	6,4	5,9	7,5	7,9	9,2	13,8
UKH11	Peterborough	3,3	6,9	4,5	5,3	5,1	4,5	4,2	4,8	:	:	6,8	8,2
UKH12	Cambridgeshire CC		2,7	2,6	3,9	3,2	3,4	3,5	4,1	5,3	4,0	4,1	5,8
UKH13	Norfolk	4,9	5,0	4,8	4,2	4,1	4,1	4,5	4,5	3,9	4,1	4,3	5,9
UKH14	Suffolk	3,4	3,7	4,4	3,7	3,4	3,3	2,1	3,6	5,0	4,5	4,7	5,4
UKH21	Luton	3,4	6,1	8,0	5,3	6,9	7,3	6,1	7,4	8,1	9,4	9,5	8,6
UKH23	Hertfordshire	2,3	3,5	2,5	3,1	2,9	3,3	3,0	3,4	4,4	4,2	4,3	5,5
UKH22	Bedfordshire CC (NUTS 2006)	3,4	4,8	3,6	3,6	3,6	4,1	3,1	3,5	4,5	3,9	4,0	5,8
UKH31	Southend-on-Sea		4,0	4,6	5,1	3,8	5,5	5,3	4,1	:	:	:	7,9
UKH32	Thurrock		6,6	2,8	3,4	3,8	5,0	3,3	3,9	:	:	:	9,0
UKH33	Essex CC	3,7	4,2	4,0	3,0	4,0	3,8	3,8	3,8	4,3	4,9	5,0	6,5
UKI11	Inner London - West		6,8	6,6	6,2	7,4	7,1	6,5	6,8	7,5	5,9	5,8	7,1
UKI12	Inner London - East	6,3	11,1	11,3	9,9	10,1	10,0	10,3	8,4	9,4	9,4	9,1	10,8
UKI21	Outer London - East and North East		7,2	6,2	5,8	6,1	6,1	5,1	7,2	6,5	6,0	6,7	9,4
UKI22	Outer London - South		5,6	5,0	4,5	4,5	5,7	5,0	5,5	6,0	5,3	5,7	7,1

UKI23	Outer London - West and North West		6,5	6,4	5,4	5,4	5,7	6,2	6,5	8,1	6,1	6,9	9,0
UKJ11	Berkshire	2,1	2,3	2,4	3,2	3,2	4,2	3,8	3,7	3,9	3,9	3,9	5,4
UKJ12	Milton Keynes	2,1	3,7	3,2	3,4	4,6	5,8	4,5	5,1	6,1	:	:	7,7
UKJ13	Buckinghamshire CC		3,4	2,2	3,5	4,6	4,2	3,5	3,6	3,8	4,5	4,5	5,3
UKJ14	Oxfordshire	2,2	1,9	2,4	2,1	2,4	2,6	3,5	2,4	3,2	4,1	4,3	4,5
UKJ21	Brighton and Hove	4,6	7,4	6,8	5,2	5,0	5,0	5,4	6,6	5,9	5,9	6,4	8,4
UKJ22	East Sussex CC		4,8	3,8	4,7	3,7	3,0	3,4	4,2	4,5	3,9	4,4	6,1
UKJ23	Surrey	1,4	2,3	2,6	2,5	3,2	3,0	3,0	3,0	3,5	4,3	4,6	4,3
UKJ24	West Sussex	1,6	3,3	2,9	2,4	4,3	3,6	3,1	3,6	3,7	3,0	3,3	6,3
UKJ31	Portsmouth	3,5	5,7	4,8	4,9	3,6	4,9	6,3	7,2	6,7	6,3	:	6,3
UKJ32	Southampton		6,5	4,5	3,6	4,9	3,9	4,6	5,5	8,2	7,8	6,2	7,6
UKJ33	Hampshire CC		3,4	3,0	2,4	3,2	3,0	2,7	3,2	3,9	3,4	2,8	4,4
UKJ34	Isle of Wight		7,1	12,3	7,9	6,0	5,4	4,5	2,9	4,4	:	:	:
UKJ41	Medway	3,9	4,0	3,9	5,8	4,4	5,9	6,7	4,9	6,1	5,9	5,5	12,0
UKJ42	Kent CC		4,5	5,0	4,1	4,1	4,6	4,1	4,1	5,5	5,6	5,2	6,5
UKK11	Bristol, City of	4,6	5,7	4,2	3,1	4,7	3,8	4,6	4,9	3,9	4,4	4,9	7,3
UKK12	Bath and North East Somerset, North Somerset and South Gloucestershire		2,9	3,0	2,9	2,9	2,6	2,7	2,7	2,7	2,7	2,8	3,1
UKK13	Gloucestershire	3,3	2,7	3,9	3,7	4,1	3,8	3,7	3,2	3,4	3,7	3,9	5,8
UKK14	Swindon	3,0	3,9	3,5	2,7	3,1	4,1	4,3	5,2	:	:	:	7,0
UKK15	Wiltshire CC		2,3	2,9	2,5	2,8	2,5	2,3	3,2	3,0	3,3	3,6	4,6
UKK21	Bournemouth and Poole	3,5	5,8	4,2	4,1	3,8	3,9	2,8	3,4	:	:	:	7,5
UKK22	Dorset CC		4,1	3,1	2,6	3,5	3,2	2,1	2,9	:	4,5	4,9	5,4
UKK23	Somerset	3,8	5,4	4,6	2,9	3,5	2,6	2,4	4,1	4,7	3,6	4,1	6,6
UKK30	Cornwall and Isles of Scilly	7,0	7,7	5,9	5,0	4,3	4,2	4,2	3,4	3,9	4,5	5,8	5,2
UKK41	Plymouth	5,2	6,7	5,7	6,5	6,7	4,8	3,7	6,0	7,2	8,9	7,2	8,2
UKK42	Torbay		5,7	5,8	5,7	5,4	4,8	3,8	5,5	:	:	:	:
UKK43	Devon CC		6,3	5,0	4,2	3,0	2,9	3,3	2,9	3,2	3,2	2,5	6,4
UKL11	Isle of Anglesey	8,5	4,3	8,9	5,1	5,2	4,1	5,2	4,8	:	:	:	:
UKL12	Gwynedd		5,3	8,0	5,6	4,7	3,4	3,9	3,4	:	:	:	:
UKL13	Conwy and Denbighshire		6,6	6,0	3,9	4,4	3,4	3,3	3,6	:	:	:	:
UKL14	South West Wales		6,7	8,6	6,7	6,6	5,3	5,0	4,8	4,0	4,8	4,8	5,4
UKL15	Central Valleys	7,7	8,1	6,5	6,4	6,4	6,1	5,5	6,2	6,2	5,7	6,3	10,1
UKL16	Gwent Valleys	6,9	7,7	7,7	8,1	6,5	5,2	6,4	6,5	6,0	6,5	7,2	12,5
UKL17	Bridgend and Neath Port Talbot	6,6	7,9	7,3	5,6	6,7	4,9	5,0	6,5	6,9	6,8	7,5	9,3
UKL18	Swansea		7,1	6,9	6,6	6,4	5,2	6,0	4,4	:	5,5	6,0	9,3
UKL21	Monmouthshire and Newport	7,1	8,7	5,6	5,0	5,1	4,3	3,4	3,8	5,9	:	:	8,0
UKL22	Cardiff and Vale of Glamorgan		6,0	5,5	5,3	5,8	5,6	4,7	4,5	5,8	6,4	7,4	7,4
UKL23	Flintshire and Wrexham	5,8	6,1	5,9	4,9	4,3	2,7	2,1	2,7	:	:	:	5,2
UKL24	Powys	3,7	5,6	5,3	3,9	3,4	3,3	2,2	2,1	:	:	:	:
UKM21	Angus and Dundee City	8,7	9,8	9,5	6,7	7,5	6,7	7,0	6,0	5,8	:	6,2	7,6
UKM22	Clackmannanshire and Fife	8,7	8,3	6,4	7,2	8,0	5,1	5,1	5,4	6,3	:	6,5	9,5
UKM23	East Lothian and Midlothian	7,4	5,4	4,3	2,7	5,0	4,3	4,3	4,7	:	:	:	7,0
UKM24	Scottish Borders	5,0	4,9	1,0	1,3	4,9	3,1	2,7	4,9	:	:	:	:
UKM25	Edinburgh, City of		5,4	5,7	3,5	4,2	5,3	5,1	5,1	5,2	:	4,4	7,0
UKM26	Falkirk	9,3	5,1	7,5	8,6	6,6	4,0	4,5	5,4	:	:	:	:
UKM27	Perth & Kinross and Stirling		6,4	6,2	4,9	5,7	3,6	4,2	3,7	:	:	:	6,1
UKM28	West Lothian		4,7	5,7	5,2	4,1	4,7	4,0	4,8	:	:	:	7,0
UKM31	East Dunbartonshire, West Dunbartonshire and Helensburgh & Lomond	11,2	6,5	7,9	6,5	4,8	5,6	5,3	5,2	:	:	:	6,2
UKM32	Dumfries & Galloway	7,5	6,6	7,0	4,8	6,6	4,6	4,2	3,6	:	:	:	:
UKM33	East Ayrshire and North Ayrshire mainland		10,5	8,2	8,1	9,3	8,1	9,1	7,0	7,6	:	6,0	9,7
UKM34	Glasgow City		14,1	11,1	10,2	9,2	7,9	8,6	8,4	7,5	:	7,4	8,8
UKM35	Inverclyde, East Renfrewshire and Renfrewshire		5,3	4,8	6,9	7,7	5,3	5,5	5,2	4,5	:	5,3	6,8

UKM36	North Lanarkshire		7,3	10,8	8,0	9,0	9,3	6,9	6,8	5,9	:	5,3	7,1
UKM37	South Ayrshire		9,3	9,3	9,0	5,1	6,1	7,5	5,7	:	:	:	:
UKM38	South Lanarkshire		7,2	8,0	5,5	7,0	5,9	5,1	5,0	4,5	:	:	6,0
UKM50	Aberdeen City and Aberdeenshire	4,7	:	:	:	:	:	:	:	:	:	3,0	3,6
UKM61	Caithness & Sutherland and Ross & Cromarty		:	:	6,0	5,1	6,7	5,8	3,4	:	:	:	:
UKM62	Inverness & Nairn and Moray, Badenoch & Strathspey	9,2	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	4,8
UKM63	Lochaber, Skye & Lochalsh, Arran & Cumbræ and Argyll & Bute		:	:	7,7	6,7	5,8	3,9	4,1	:	:	:	:
UKM64	Eilean Siar (Western Isles)		:	:	8,8	4,0	5,6	8,3	5,4	:	:	:	:
UKM65	Orkney Islands	7,3	:	:	4,2	5,5	1,7	2,6	3,1	:	:	:	:
UKM66	Shetland Islands		:	:	3,2	4,7	3,6	3,0	4,0	:	:	:	:
UKN01	Belfast		7,8	7,8	7,5	8,2	7,4	:	:	:	:	:	9,4
UKN02	Outer Belfast		6,5	5,7	5,0	4,3	3,1	:	:	:	:	:	4,2
UKN03	East of Northern Ireland	15,7	6,2	5,4	4,9	3,9	3,4	:	:	:	:	:	5,7
UKN04	North of Northern Ireland		8,9	7,8	8,0	8,5	9,2	:	:	:	:	:	9,4
UKN05	West and South of Northern Ireland		7,5	5,9	6,0	6,0	7,2	:	:	:	:	:	6,0
UK	Spojené kráľovstvo	6,3	6,0	5,6	5,0	5,1	5,0	4,7	4,8	5,4	5,3	5,6	7,6
EU	Európska únia (EÚ 27) *	8,3	9,6	9,0	8,4	9,0	9,1	9,2	8,9	8,2	7,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za rok 1990 je za EÚ 12 | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

| EU | Európska únia

Základné údaje

Vznik EHS ako predchodcu dnešnej EÚ:	1958
Vznik eurozóny (EMÚ) s jednotnou menou euro:	1999
Sumárny počet obyvateľov členských krajín EÚ (2011):	502 486 499
Sumárna rozloha členských krajín EÚ:	4 325 675 km ²

Programovacie obdobie 2007-2013

Objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	347 mld. eur 704,2 eur na obyvateľa
Podiel z celkového rozpočtu EÚ na regionálnu politiku:	35,7%
Objem zdrojov na národné spolufinancovanie:	353 mld. eur (ver. + súkr.)

Bilancia zdrojov získaných z rozpočtu EÚ na regionálnu politiku od roku 1989

Členské krajiny EÚ počas štyroch programovacích období od roku 1989 z rozpočtu EÚ postupne dostali možnosť čerpať vyše 818 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za obdobie 1989-2013 ročne predstavuje sumu 66,4 eura. Objem zdrojov na realizáciu tejto politiky EÚ sa z obdobia na obdobie zvyšuje, a to tak v absolútnych číslach (graf č. 3), ako i v pomerných číslach v prepočte na obyvateľa (tab. č. 1), z čoho vyplýva, že nárast zdrojov nesúvisí len s procesom rozširovania EÚ. Objem zdrojov na regionálnu/kohéznu politiku EÚ predstavuje dlhodobo približne tretinu z celkového rozpočtu EÚ.

Tab. č. 1 | EU | Európska únia: Objem zdrojov z rozpočtu EÚ vyčlenených na regionálnu/kohéznu politiku

	Programovacie obdobie				Spolu
	1989-1993	1994-1999	2000-2006	2007-2013	
Celkové zdroje pre členské krajiny EÚ (v mil. eur)	69 000	168 000	234 700	347 000	818 700
V prepočte na obyvateľa členských krajín EÚ (v eur na obyv. ročne)	40,5	75,9	88,5	100,6	66,4
Podiel z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku (v %)	25,0	33,3	33,3	35,7	33,3

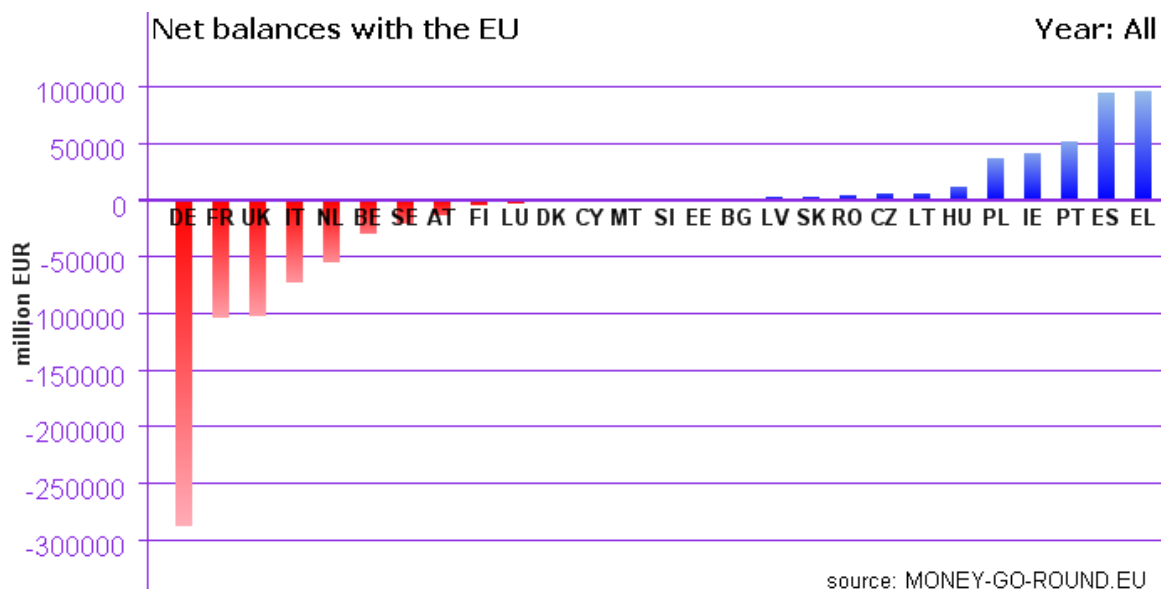
Zdroj: [DG Regio](#), [Európska komisia](#), prepočty autor

Celková bilancia členských krajín EÚ vo vzťahu k spoločnému rozpočtu EÚ od roku 1976

Ako ukazujú dáta (graf. č. 1), Nemecko je dlhodobo hlavným čistým prispievateľom do rozpočtu EÚ, pričom v období rokov 1976-2011 do rozpočtu EÚ zaplatilo o 288,794 mld. eur viac, než z rozpočtu

získalo. Na strane druhej je Grécko, ktoré je dlhodobo hlavným čistým príjemcom z rozpočtu EÚ, keďže z neho získalo o EUR 97,029 mld. eur viac, než do neho od svojho prístúpenia k EÚ zaplatilo.

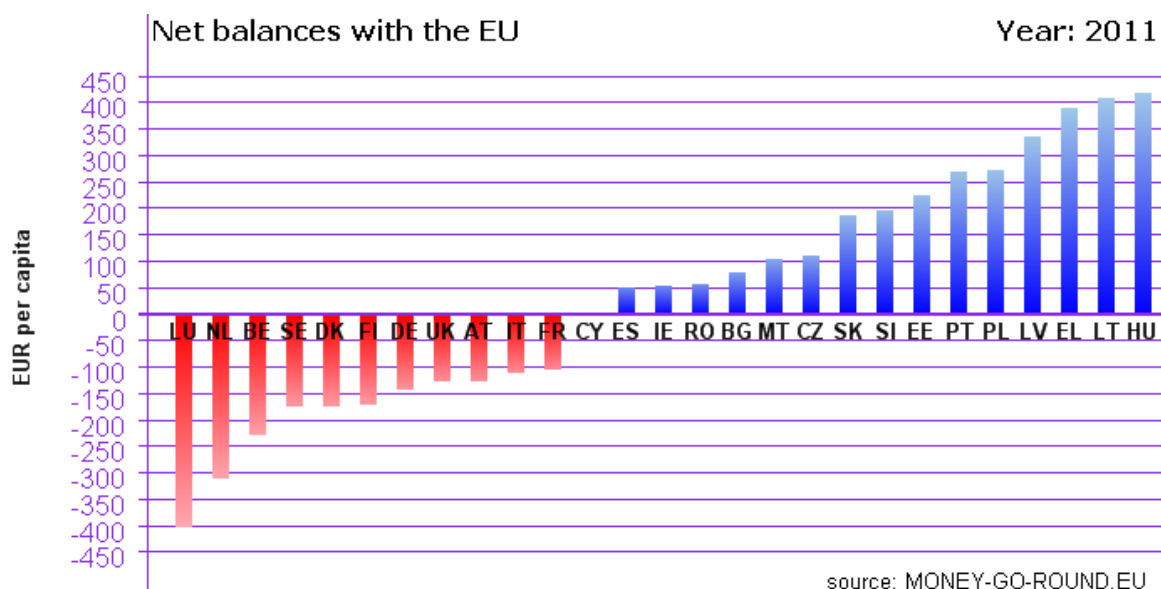
Graf č. 1|EU|: Európska únia: Čistí prispievatelia vs. čistí príjemcovia vo vzťahu k rozpočtu EÚ (obdobie 1976-2011)

Zdroj: Money-go-round.eu

Ak sa na aktuálny vzťah medzi tzv. čistými prispievateľmi a tzv. čistými príjemcami pozrieme optikou pomerných čísel, tak v roku 2011 stálo členstvo v EÚ najviac luxemburských daňovníkov, a to 405 eur na obyvateľa, a najviac z členstva profitovali Maďari, a to v sume 419 eur na obyvateľa (graf č. 2).¹⁴⁰

Graf č. 2|EU|: Európska únia: Čistí prispievatelia vs. čistí príjemcovia v eur per capita (rok 2011)

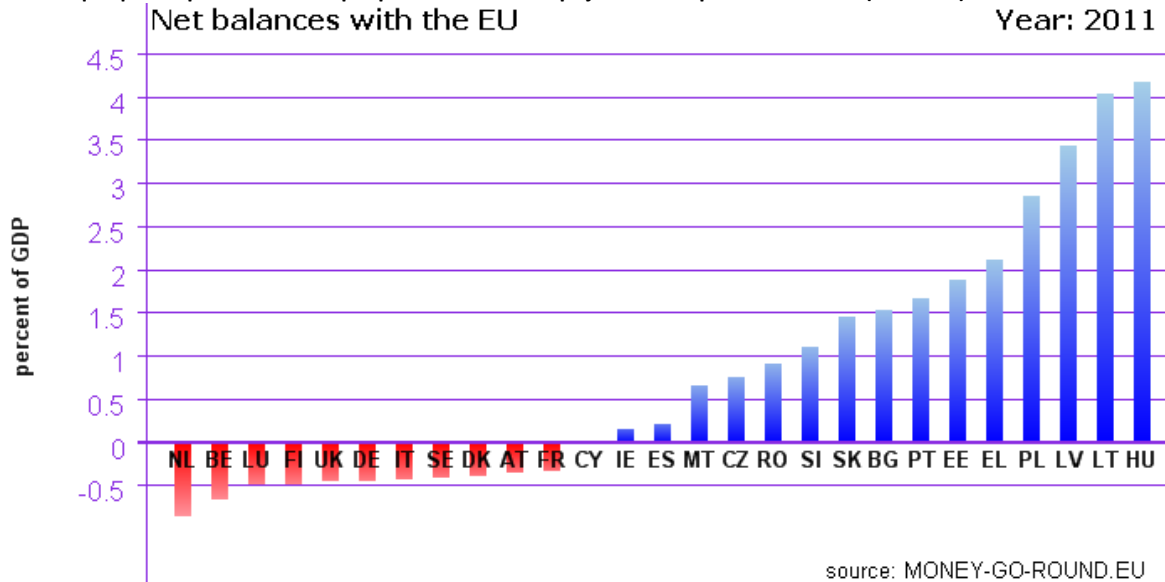

Zdroj: Money-go-round.eu

¹⁴⁰ Tento prepočet nezahŕňa v sebe ďalšie súvisiace náklady, ktoré krajiny s realizáciou európskych politík majú, ako sú administratívne náklady, národné spolufinancovanie projektov z eurofondov či vplyvy európskych regulácií na náklady výrobcov resp. výdavky spotrebiteľov. Viac o zdrojových dátach o jednotlivých členských krajinách publikovaných Petrom Machom v rámci projektu *Money-go-round.eu* je dostupné na adrese <http://www.money-go-round.eu>

Na aktuálny vzťah medzi tzv. čistými prispievateľmi a tzv. čistými príjemcami resp. ich vzťah s rozpočtom EÚ, prostredníctvom ktorého dochádza k redistribúcii zdrojov do jednotlivých krajín v súvislosti s realizáciou politik EÚ, sa možno pozrieť i z pohľadu veľkosti balíkov ich čistých príspevkov do rozpočtu EÚ resp. ich čistých príjmov z rozpočtu EÚ v relatívnych hodnotách v pomere k ich HDP v percentách (graf č. 3).

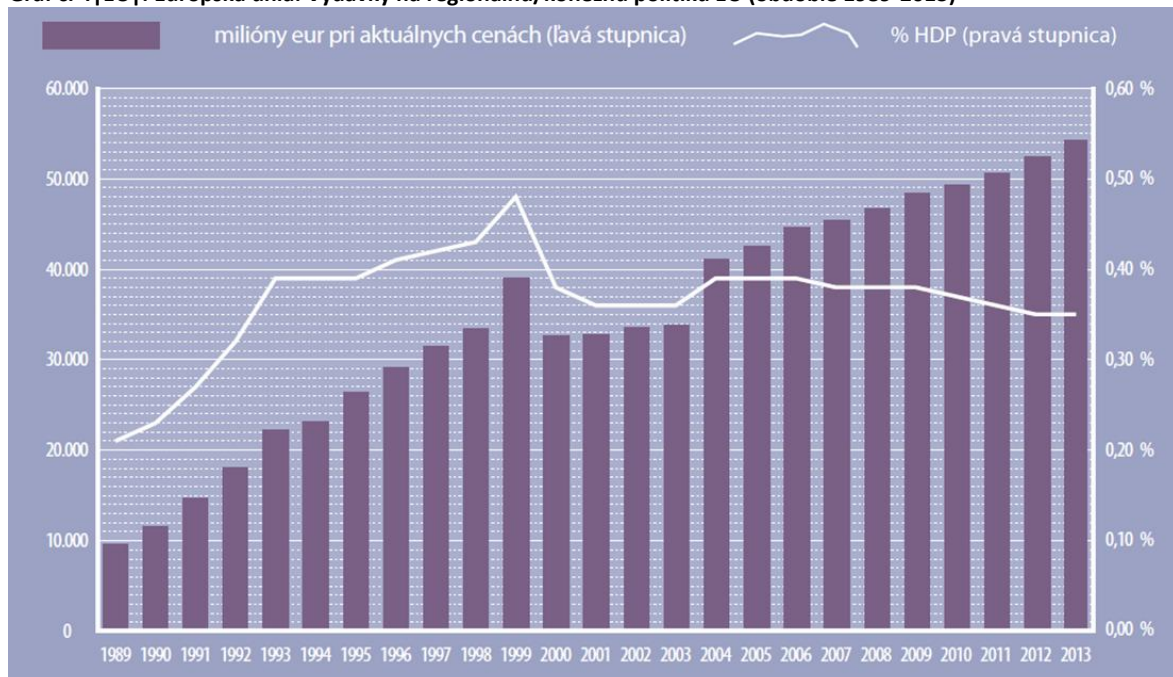
Graf č. 3 | EU | Európska únia: Čistí prispievatelia vs. čistí príjemcovia v percentách HDP (rok 2011)

Zdroj: Money-go-round.eu

Výdavky na regionálnu/kohéznú politiku EÚ počas štyroch programovacích období 1989-2013 rástli v absolútnych číslach a v 90. rokoch tiež v relatívnych hodnotách vo vzťahu k HDP EÚ (graf. č. 4).

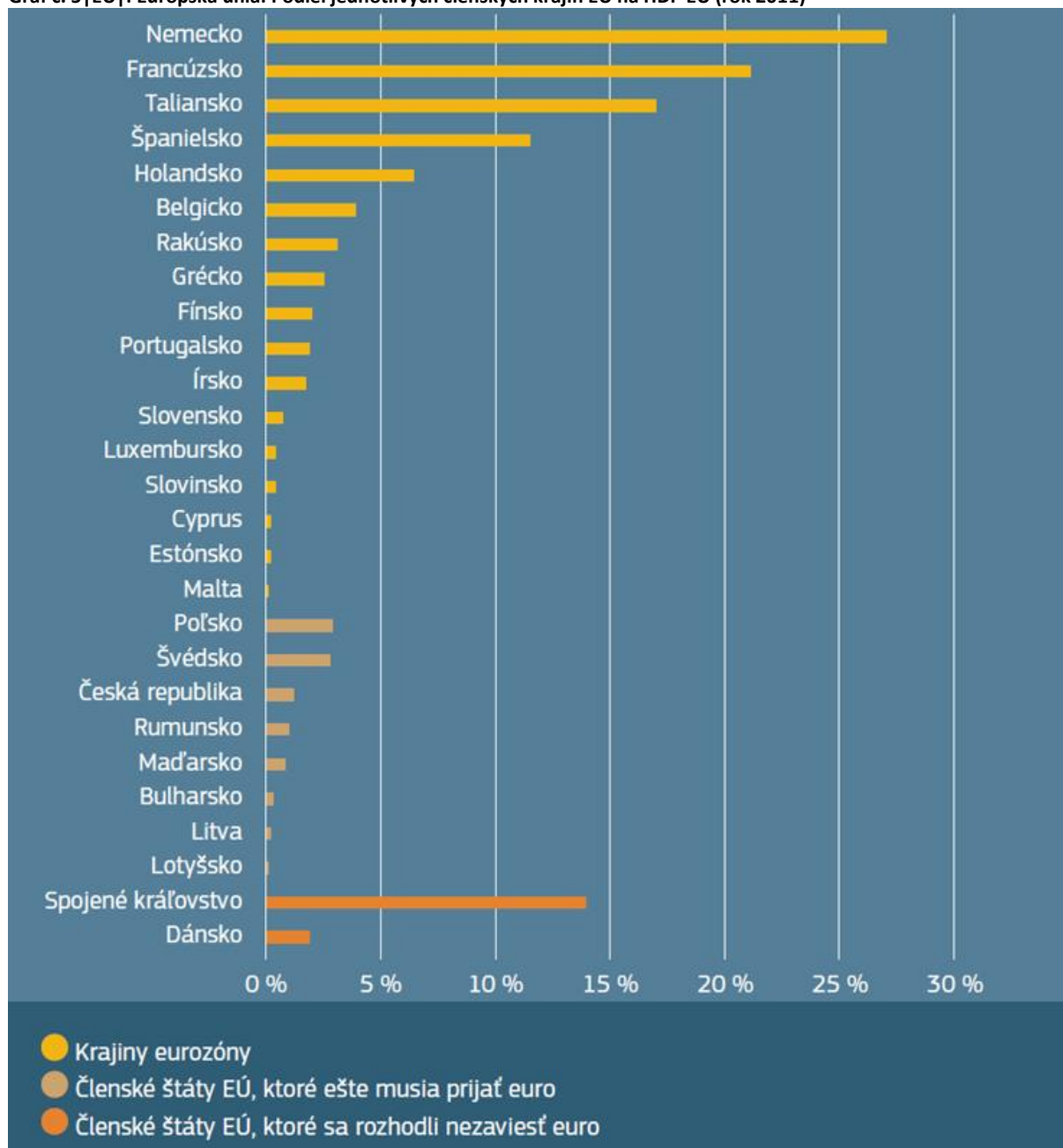
Graf č. 4 | EU | Európska únia: Výdavky na regionálnu/kohéznú politiku EÚ (obdobie 1989-2013)

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Kým platby z eurofondov v roku 1989 dosahovali len niečo pod 10 mld. eur, do roku 2013 sa predpokladá zvýšenie na približne 54 mld. eur. V relatívnych hodnotách sa v prvej dekáde nového tisícročia objem zdrojov na regionálnu/kohéznu politiku EÚ stabilizoval na úrovni okolo 0,4 % HDP EÚ, pričom podieľanie sa jednotlivých krajín na HDP EÚ je pochopiteľne vysoko diferencované vzhľadom na odlišnú silu jednotlivých ekonomík (graf č. 5).

Graf č. 5 |EU|: Európska únia: Podiel jednotlivých členských krajín EÚ na HDP EÚ (rok 2011)

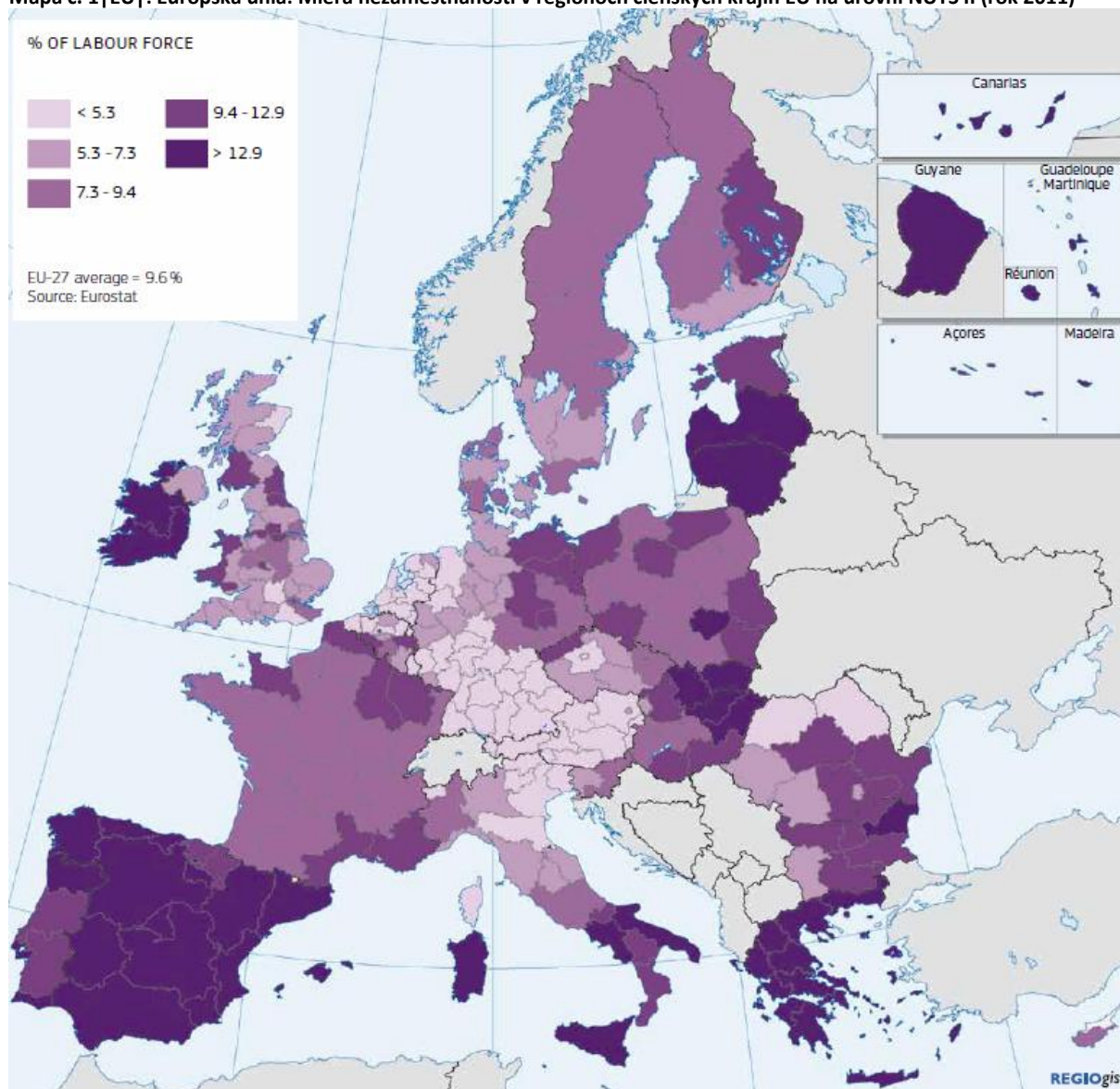

Zdroj: [Eurostat](#)

NUTS klasifikácia

Európska únia sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)¹⁴¹ člení na 97 regiónov na úrovni NUTS I, 270 regiónov na úrovni NUTS II (mapa č. 1) a 1294 regiónov na úrovni NUTS III.

Mapa č. 1 | EU | Európska únia: Miera nezamestnanosti v regiónoch členských krajín EÚ na úrovni NUTS II (rok 2011)

Zdroj: [DG Regio, Európska komisia](#)

Z celkového počtu 27 členských krajín EÚ sa šesťnásť z nich člení na regióny na všetkých troch úrovniach NUTS I až NUTS III. Ďalších päť krajín sa na úrovni NUTS I na regióny nečlení (Česká republika, Slovinsko, Slovensko, Dánsko a Írsko), štyri krajiny sa nečlenia ani na úrovni NUTS I, ani na úrovni NUTS II (Estónsko, Lotyšsko, Litva, Malta) a dve krajiny sa nečlenia na regióny ani na jednej z troch úrovni NUTS (Cyprus a Luxembursko).

V tejto súvislosti sa nedá nespomenúť dva príklady najvypuklejších anomálií a absurdít popierajúcich kritéria NUTS klasifikácie pre vyčleňovanie regiónov na jednotlivých hierarchických úrovniach.

¹⁴¹ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

Súostrovie Malta, ktoré má ako celok populáciu na úrovni 0,4 mil. obyv., sa na úrovni NUTS III člení na dva regióny – ostrov Malta a ostrovy Gozo and Comino. Sledovanie medziregionálnych rozdielov na Malte nemá však zmysel, rovnako ako je nezmyselné a umelé rozdeľovanie ostrovného miništátika na regióny úrovne NUTS III. Podobne, porovnávať na jednej úrovni (NUTS I) región Manner-Suomi, ktorý tvorí celé územie kontinentálneho Fínska, a súostrovie Åland, považujeme za absurdné, keďže ide o špecifické autonómne územie, ktoré sa na celkovej rozlohe a populácii Fínska podieľa len nepatrným zlomkom (0,5%). Pri porovnávaní medziregionálnych rozdielov vo Fínsku sme sa preto rozhodli nebrať do úvahy dáta za súostrovie Åland nielen na úrovni NUTS I, ale ani na nižších hierarchických úrovniach NUTS II a NUTS III.

Ak sa pozrieme bližšie na jednotlivé členské krajiny EÚ, zisťujeme, že osem z tzv. starých členských krajín EÚ-15 má v sledovanom období od roku 1989 pomerne stabilné a nemenné regionálne sústavy. Do tejto skupiny zaraďujeme Belgicko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko a Švédsko. V týchto krajinách je teda možné sledovať a porovnávať vývoj regionálnych rozdielov v dlhodobom časovom rade.

Na strane druhej, v ďalších šiestich z tzv. starých členských krajín EÚ-15 došlo v sledovanom období od roku 1989 k viacerým zmenám na rôznych hierarchických úrovniach regionálnych sústav. Do tejto skupiny zaraďujeme Nemecko, Taliansko, Fínsko, Spojené kráľovstvo, Dánsko a Írsko. V týchto krajinách je časový rad, na ktorom môžeme sledovať zmeny v regionálnych rozdieloch, kratší, než by sme si želali.

Osobitnú skupinu predstavujú krajiny Luxembursko a Cyprus, ktoré sa nečlenia na regióny na úrovni NUTS I, ani na úrovni NUTS II ba ani na úrovni NUTS III, čo je pochopiteľné, keďže ide o pomerne malé krajiny, či už z hľadiska populácie alebo z hľadiska rozlohy. Vývoj jednotlivých indikátorov možno preto v ich prípade sledovať a porovnávať len na úrovni krajiny ako celku, sledovanie medziregionálnych rozdielov v Luxembursku a na Cypre na základe dát od Eurostatu nie je možné. V takýchto krajinách teda EÚ vôbec nesleduje, ako sa v rámci nich darí znižovať regionálne rozdiely, čo je pôvodným hlavným deklarovaným cieľom regionálnej/kohéznej politiky EÚ. V prípadoch takých krajín EÚ sleduje indikátory na úrovni NUTS 0, teda na úrovni krajín, ktoré v týchto prípadoch degraduje na úroveň regiónov. Nie je to nič prekvapujúce, keďže stovky miliárd z eurofondov, ktoré do regiónov EÚ plynú z rozpočtu EÚ (a doň z našich daní), smerujú presne v súlade s heslom „Európa regiónov“ k demontáži entít národných štátov v rámci „budovania“ európskeho superštátu s hlavným mestom „Európy regiónov“ v Bruseli.

Poslednú skupinu tvoria tzv. nové členské krajiny EÚ, ktoré pristúpili k EÚ až počas prvej dekády nového tisícročia, pričom jedenásť z nich (všetky okrem Cypru) sa člení na regióny aspoň na úrovni NUTS III, regionálne rozdiely v nich možno teda porovnávať zväčša v časovom rade jednej dekády (maximálne v rozmedzí rokov 1999 až 2011).

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I

Keďže na úrovni NUTS I sa 11 z 27 členských krajín EÚ nečlení na regióny, pozorovanie vývoja regionálnych rozdielov sa nám zužuje na zvyšných 16 krajín. Avšak, keďže, ako sme už uviedli na inom mieste, aktuálne členenie Fínska na tejto úrovni nepovažujeme za správne a v súlade s kritériami NUTS klasifikácie, budeme sa venovať len 15 členským krajinám. Tu tiež treba uviesť, že len v deviatich krajinách sú regionálne sústavy na úrovni NUTS I tvorené viac než tromi regiónmi.

Ak sa pozrieme na **obdobie 1990-1999**, vidíme, že regionálne rozdiely **rástli** v siedmich krajinách z desiatich krajín EU-15, ktoré sa členili na regióny na úrovni NUTS I, a **klesali** len v Grécku, Portugalsku a Spojenom kráľovstve (tab. č. 2). **Významný rast** rozdielov pozorujeme v Nemecku (o 8,4 p. b.) a za zmienku stojí i **rast** rozdielov v Belgicku (o 5,1 p. b.). Na strane druhej nie je citeľný významný pokles rozdielov v žiadnej krajine, za zmienku stojí len **pokles** v Spojenom kráľovstve (o 5,5 p. b.). V krajinách, ktoré sú dlhodobo čistými prijímateľmi vo vzťahu k rozpočtu EÚ a z eurofondov získavajú v prepočte na obyvateľa nadpriemerné príspevky (Grécko, Španielsko, Portugalsko), nie je badateľný

významný vplyv na pokles regionálnych rozdielov, v Grécku navyše v danom období došlo k nárastu miery nezamestnanosti, čím sa krajina posunula k Španielsku medzi krajiny s nadpriemernou mierou.

Tab. č. 2 | EU | Európska únia: Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS I¹⁴²

kód	krajina	priemerná miera nezamestnanosti (%)			počet regiónov NUTS I (tzv. NUTS 2010)	medziregionálne rozdiely na úrovni NUTS I (p. b.)			zmena v medziregionálnych rozdieloch na úrovni NUTS I (p. b.)			objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku v období 1989-2013	
		1990	1999	2011		1990	1999	2011	1990-1999	1999-2011	1990-2011	mil. eur	eur/obyv. ročne
BE	Belgicko	7,6	8,6	7,1	3	5,3	10,4	12,6	5,1	2,2	7,3	7 255	27,6
BG	Bulharsko	:	13,7	11,2	2	:	4,9	3,7	:	-1,2	:	6 853	128,8
CZ	Česká republika	:	8,8	6,7	1	-	-	-	-	-	-	29 119	282,7
DK	Dánsko	9,7	5,6	7,6	1	-	-	-	-	-	-	2 705	20,0
DE	Nemecko	5,2	8,9	5,9	16	7,4	15,8	8,6	8,4	-7,2	1,2	86 269	41,9
EE	Estónsko	:	11,6	12,5	1	-	-	-	-	-	-	4 106	306,4
IE	Írsko	15,6	5,8	14,4	1	-	-	-	-	-	-	17 008	158,2
EL	Grécko	7,5	12,1	17,7	4	5,5	2,9	1,7	-2,6	-1,2	-3,8	72 206	260,2
ES	Španielsko	16,1	15,7	21,6	7	11,7	13,2	15,7	1,5	2,5	4,0	148 995	134,2
FR	Francúzsko	8,7	12,0	9,7	9	5,4	8,5	4,7	3,1	-3,8	-0,7	51 869	32,7
IT	Taliansko	10,2	11,4	8,4	5	18,3	18,9	9,1	0,6	-9,8	-9,2	91 966	62,2
CY	Cyprus	:	5,0	7,7	1	-	-	-	-	-	-	744	95,6
LV	Lotyšsko	:	13,8	15,4	1	-	-	-	-	-	-	5 710	248,3
LT	Litva	:	13,4	15,4	1	-	-	-	-	-	-	8 315	244,6
LU	Luxembursko	1,5	2,4	4,9	1	-	-	-	-	-	-	334	28,4
HU	Maďarsko	:	7,0	10,9	3	:	3,9	5,0	:	1,1	:	28 273	279,9
MT	Malta	:	6,3	6,5	1	-	-	-	-	-	-	936	234,0
NL	Holandsko	8,0	3,6	4,4	4	1,9	3,3	0,9	1,4	-2,4	-1,0	8 561	21,0
AT	Rakúsko	3,3	3,7	4,1	3	1,1	1,4	2,5	0,3	1,1	1,4	4 889	31,0
PL	Poľsko	:	12,3	9,6	6	:	4,3	3,1	:	-1,2	:	79 098	207,6
PT	Portugalsko	5,1	4,5	12,7	3	3,1	1,8	2,3	-1,3	0,5	-0,8	71 433	269,6
RO	Rumunsko	:	6,9	7,4	4	:	1,8	1,8	:	0,0	:	19 669	130,7
SI	Slovinsko	:	6,2	8,2	1	-	-	-	-	-	-	4 631	231,5
SK	Slovensko	:	16,4	13,5	1	-	-	-	-	-	-	13 209	244,6
FI	Fínsko	17,9	10,2	7,8	2	-	-	-	-	-	-	5 491	54,5
SE	Švédsko	8,2	7,6	7,5	3	:	4,5	1,1	:	-3,4	:	5 419	31,3
UK	Spojené kráľovstvo	6,3	6,0	8,0	12	11,8	6,3	4,8	-5,5	-1,5	-7,0	45 503	29,9
EU	Európska únia (EÚ 27) *	8,3	9,6	9,6	97	22,6	22,3	26,7	-0,3	4,4	4,1	818 700	66,4

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za rok 1990 je za EÚ 12 | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

¹⁴² |BL|: údaje za Bulharsko za rok 1999 nie sú dostupné, na ich mieste sú využitú údaje za rok 2003. |DE|: údaje za Nemecko za rok 1990 sú bez regiónov tzv. východného Nemecka (pred zjednotením Nemecka). |FR|: do porovnávania medziregionálnych rozdielov vo Francúzsku sme nezahrnuli francúzske zámorské územia (Guadeloupe, Martinique, Guyane a Réunion). |IT|: údaje za Taliansko za rok 1990 sú za pôvodných 11 regiónov NUTS I, údaje za roky 1999 a 2011 sú za aktuálnu regionálnu sústavu, ktorú tvorí už len 5 regiónov NUTS I. |CY|: údaj za Cyprus za rok 1999 nie je dostupný, využitý je údaj za rok 2000. |MT|: údaj za Maltu za rok 1999 nie je dostupný, využitý je údaj za rok 2000. |AT|: údaje za Rakúsko za rok 1990 nie sú dostupné, na ich mieste sú využitú údaje za rok 1992. |SI|: údaj za Slovinsko za rok 1999 nie je dostupný, využitý je údaj za rok 2001. |FI|: údaje za Fínsko za rok 1990 nie sú dostupné, na ich mieste sú využitú údaje za rok 1993. Pri porovnávaní medziregionálnych rozdielov vo Fínsku sme nebrali do úvahy dáta za súostrovie Åland, keďže ide o špecifické autonómne územie, ktoré sa na celkovej rozlohe a populácii Fínska podieľajú len nepatrným zlomkom (0,5%) a hoci je vyčlenené ako samostatný región úrovne NUTS I. |SE|: údaje za Švédsko za rok 1990 nie sú dostupné, na ich mieste sú využitú údaje za rok 1993, údaje za roky 1999 a 2011 sú za aktuálnu regionálnu sústavu, v 90. rokoch sa Švédsko na úrovni NUTS I nedelilo na regióny. |UK|: údaje za rok 1990 sa viažu k predchádzajúcim sústavám NUTS II, ktoré sa vo vymedzení niektorých regiónoch môžu od tej súčasnej líšiť nielen názvami, ale čiastočne i teritoriálne. Agregované dáta spätne nie sú Eurostatom zverejňované.

Pri pohľade na **obdobie 1999-2011** je zjavné, že rozdiely **klesali** v deviatich z pätnástich krajín EÚ-27, ktoré sa členili na regióny NUTS I, pričom **rástli** v Belgicku, Španielsku, Maďarsku, Rakúsku. V Portugalsku a Rumunsku ostali takmer bez zmeny resp. bez zmeny (tab. č. 2). V danom období sme neboli svedkami významného rastu rozdielov, na strane druhej **významný pokles** rozdielov nastal v Taliansku (o 9,8 p. b.) a v Nemecku (o 7,2 p. b.) a za zmienku stojí i **pokles** vo Francúzsku a Švédsku. V krajinách, ktoré sú dlhodobo čistými prijímateľmi vo vzťahu k rozpočtu EÚ a z eurofondov získavajú v prepočte na obyvateľa nadpriemerné príspevky (Grécko, Španielsko, Portugalsko), nie je ani v tomto období badateľný významný vplyv na pokles regionálnych rozdielov, ba čo viac, vo všetkých týchto tzv. kohéznych krajinách sme boli svedkami významného nárastu miery nezamestnanosti na národnej úrovni. Všetky tri krajiny sa ocitli v zóne krajín s nadpriemernou mierou nezamestnanosti.

Ak hodnotíme celé **obdobie 1990-2011**, čo je pochopiteľne možné len pre krajiny EÚ-15, vidíme, že regionálne rozdiely **rástli** v Belgicku, Nemecku, Španielsku a Rakúsku – teda v štyroch krajinách z desiatich krajín EÚ-15, ktoré sa členili na regióny NUTS I (tab. č. 2). Na strane druhej, rozdiely **klesali** v Grécku, Francúzsku, Taliansku, Holandsku, Portugalsku a Spojenom kráľovstve. **Významný rast** rozdielov pozorujeme v Belgicku (o 7,3 p. b.) a za zmienku stojí i **rast** rozdielov v Španielsku (o 4,0 p. b.). **Významný pokles** rozdielov v Taliansku (o 9,2 p. b.) a Spojenom kráľovstve (o 7,0 p. b.), za zmienku stojí i **pokles** v Grécku (o 3,8 p. b.).

V krajinách, ktoré sú dlhodobo čistými prijímateľmi vo vzťahu k rozpočtu EÚ a z eurofondov získavajú v prepočte na obyvateľa nadpriemerné príspevky (Grécko, Španielsko, Portugalsko), nie je ani v tomto období badateľný významný vplyv na pokles regionálnych rozdielov. Čo je horšie, vo všetkých týchto tzv. kohéznych krajinách sme boli v období 1990-2011 svedkami významného nárastu miery nezamestnanosti na národnej úrovni. Všetky tri krajiny sa ocitli v zóne krajín s nadpriemernou mierou nezamestnanosti, čo pokladáme za omnoho podstatnejší problém, než to, ako sa v danom období v týchto krajinách menili či nemenili regionálne rozdiely.

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II

Na úrovni NUTS II sa 6 z 27 členských krajín EÚ nečlenili na regióny, preto sa pri pozorovaní vývoja regionálnych rozdielov sústredíme len na zvyšných 21 krajín. Avšak, keďže, ako sme už uviedli na inom mieste, Dánsko sa delí na tejto úrovni na regióny až od roka 2007, vzhľadom na to, že dáta neboli spätne rekonštruované za dostatočne dlhý časový rad, Dánsko neberieme do úvahy a rozdiely budeme teda sledovať v 20 krajinách. Treba tiež uviesť, že len v pätnástich krajinách sú regionálne sústavy na úrovni NUTS II tvorené viac než šiestimi regiónmi.

Ak sa pozrieme na **obdobie 1990-1999**, vidíme, že regionálne rozdiely **rástli** v siedmich krajinách z trinástich krajín EU-15, ktoré sa členili na regióny na úrovni NUTS II, a **klesali** len v Grécku, Portugalsku, Fínsku a Spojenom kráľovstve (tab. č. 3). **Významný rast** rozdielov pozorujeme v Nemecku (o 9,1 p. b.) a vo Francúzsku (o 10,1 p. b.) a za zmienku stojí i **rast** rozdielov v Taliansku (o 5,6 p. b.). Na strane druhej nie je citeľný významný pokles rozdielov v žiadnej krajine, za zmienku stojí len **pokles** v Portugalsku (o 5,6 p. b.) a v Spojenom kráľovstve (o 5,7 p. b.). V Grécku a Španielsku, ktoré sú dlhodobo čistými prijímateľmi vo vzťahu k rozpočtu EÚ a z eurofondov získavajú v prepočte na obyvateľa nadpriemerné príspevky, nie je badateľný významný vplyv na pokles regionálnych rozdielov, navyiac v Grécku došlo k nárastu miery nezamestnanosti, čím sa zaradilo k Španielsku medzi krajiny s nadpriemernou mierou v EÚ. Z tzv. kohéznych krajín sme identifikovali pokles len v Portugalsku, ktoré sa zároveň udržalo medzi krajinami s podpriemernou mierou nezamestnanosti.

Pri pohľade na **obdobie 1999-2011** je zjavné, že rozdiely **klesali** v jedenástich z dvadsiatich krajín EÚ-27, ktoré sa členili na regióny NUTS II, pričom **rástli** v Belgicku, Grécku, Maďarsku, Rakúsku a Portugalsku. V Írsku a Španielsku ostali bez zmeny (tab. č. 3). V danom období sme neboli svedkami významného rastu rozdielov, za zmienku stojí rast rozdielov v Grécku (o 2,9 p. b.) a Rumunsku (o 3,2 p. b.). Na strane druhej **významný pokles** rozdielov nastal vo Francúzsku (o 10,4 p. b.), v Taliansku (o

13,3 p. b.) a v Nemecku (o 7,7 p. b.) a za zmienku stojí i pokles v Poľsku (o 5,4 p. b.), vo Švédsku (o 5,3 p. b.) a v Českej republike (o 3,6 p. b.).

Tab. č. 3 | EU | Európska únia: Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS II¹⁴³

kód	krajina	priemerná miera nezamestnanosti (%)			počet regiónov NUTS II (tzv. NUTS 2010)	medziregionálne rozdiely na úrovni NUTS II (p. b.)			zmena v medziregionálnych rozdieloch na úrovni NUTS II (p. b.)			objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznú politiku v období 1989-2013	
		1990	1999	2011		1990	1999	2011	1990-1999	1999-2011	1990-2011	mil. eur	eur/obyv. ročne
BE	Belgicko	7,6	8,6	7,1	11	9,4	11,7	13,7	2,3	2,0	4,3	7 255	27,6
BG	Bulharsko	:	13,7	11,2	6	:	9,1	8,2	:	-0,9	:	6 853	128,8
CZ	Česká republika	:	8,8	6,7	8	:	9,5	5,9	:	-3,6	:	29 119	282,7
DK	Dánsko	9,7	5,6	7,6	5	-	-	-	-	-	-	2 705	20,0
DE	Nemecko	5,2	8,9	5,9	38	7,7	16,8	9,1	9,1	-7,7	1,4	86 269	41,9
EE	Estónsko	:	11,6	12,5	1	-	-	-	-	-	-	4 106	306,4
IE	Írsko	15,6	5,8	14,4	2	-	1,5	1,5	:	0,0	:	17 008	158,2
EL	Grécko	7,5	12,1	17,7	13	6,4	6,1	9,0	-0,3	2,9	2,6	72 206	260,2
ES	Španielsko	16,1	15,7	21,6	19	18,1	18,4	18,4	0,3	0,0	0,3	148 995	134,2
FR	Francúzsko	8,7	12,0	9,7	26	8,4	18,5	8,1	10,1	-10,4	-0,3	51 869	32,7
IT	Taliansko	10,2	11,4	8,4	21	19,9	25,5	12,2	5,6	-13,3	-7,7	91 966	62,2
CY	Cyprus	:	5,0	7,7	1	-	-	-	-	-	-	744	95,6
LV	Lotyšsko	:	13,8	15,4	1	-	-	-	-	-	-	5 710	248,3
LT	Litva	:	13,4	15,4	1	-	-	-	-	-	-	8 315	244,6
LU	Luxembursko	1,5	2,4	4,9	1	-	-	-	-	-	-	334	28,4
HU	Maďarsko	:	7,0	10,9	7	:	7,2	7,9	:	0,7	:	28 273	279,9
MT	Malta	:	6,3	6,5	1	-	-	-	-	-	-	936	234,0
NL	Holandsko	8,0	3,6	4,4	12	5,7	5,8	3,2	0,1	-2,6	-2,5	8 561	21,0
AT	Rakúsko	3,3	3,7	4,1	9	2,6	3,2	4,6	0,6	1,4	2,0	4 889	31,0
PL	Poľsko	:	12,3	9,6	16	:	10,5	5,1	:	-5,4	:	79 098	207,6
PT	Portugalsko	5,1	4,5	12,7	7	9,6	4,0	5,3	-5,6	1,3	-4,3	71 433	269,6
RO	Rumunsko	:	6,9	7,4	8	:	2,7	5,9	:	3,2	:	19 669	130,7
SI	Slovinsko	:	6,2	8,2	2	:	2,4	2,2	:	-0,2	:	4 631	231,5
SK	Slovensko	:	16,4	13,5	4	:	13,9	12,9	:	-1,0	:	13 209	244,6
FI	Fínsko	17,9	10,2	7,8	5	7,9	6,0	3,1	-1,9	-2,9	-4,8	5 491	54,5
SE	Švédsko	8,2	7,6	7,5	8	3,9	7,6	2,3	3,7	-5,3	-1,6	5 419	31,3
UK	Spojené kráľovstvo	6,3	6,0	8,0	37	13,5	7,8	7,2	-5,7	-0,6	-6,3	45 503	29,9
EU	Európska únia (EÚ 27) *	8,3	9,6	9,6	270	23,9	25,6	27,9	1,7	2,3	4,0	818 700	66,4

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za rok 1990 je za EÚ 12 | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

¹⁴³ |BL|: údaje za Bulharsko za rok 1999 nie sú dostupné, na ich mieste sú využitú údaje za rok 2003. |DK|: údaje za Dánsko za roky 1990 a 1999 nie sú dostupné, keďže Dánsko sa v tej dobe na úrovni NUTS II nečlenilo na regióny. |DE|: údaje za Nemecko za rok 1990 sú bez regiónov tzv. východného Nemecka (pred zjednotením Nemecka). |FR|: do porovnávania medziregionálnych rozdielov vo Francúzsku sme nezahrnuli francúzske zámorské územia (Guadeloupe, Martinique, Guyane a Réunion). |CY|: údaj za Cyprus za rok 1999 nie je dostupný, využitú je údaj za rok 2000. |MT|: údaj za Maltu za rok 1999 nie je dostupný, využitú je údaj za rok 2000. |AT|: údaje za Rakúsko za rok 1990 nie sú dostupné, na ich mieste sú využitú údaje za roky 1991-1993. |SI|: údaj za Slovinsko za rok 1999 nie je dostupný, využitú je údaj za rok 2001. |FI|: údaje za Fínsko za rok 1990 nie sú dostupné, na ich mieste sú využitú údaje za rok 1993. Pri porovnávaní medziregionálnych rozdielov vo Fínsku sme nebrali do úvahy dáta za súostrovie Åland, keďže ide o špecifické autonómne územie, ktoré sa na celkovej rozlohe a populácii Fínska podieľajú len nepatrným zlomkom (0,5%) a hoci je vyčlenené ako samostatný región úrovne NUTS II, údaje za rok 1993 sú za pôvodných 6 regiónov NUTS II, údaje za roky 1999 a 2011 sú za aktuálnu regionálnu sústavu, ktorú tvorí už len 5 regiónov. |SE|: údaje za Švédsko za rok 1990 nie sú dostupné, na ich mieste sú využitú údaje za rok 1993. |UK|: údaje za rok 1990 sa viažu k predchádzajúcim sústavám NUTS II, ktoré sa vo vymedzení niektorých regiónoch môžu od tej súčasnej líšiť nielen názvami, ale čiastočne i teritoriálne. Agregované dáta spätne nie sú Eurostatom zverejňované.

Ani v jednej z krajín, ktoré sú dlhodobo čistými prijímateľmi vo vzťahu k rozpočtu EÚ a z eurofondov získavajú v prepočte na obyvateľa nadpriemerné príspevky (Grécko, Španielsko, Portugalsko a Írsko) v tomto období nedošlo k poklesu regionálnych rozdielov, naopak, ostali buď bez zmeny alebo rástli. Ba čo viac, vo všetkých týchto tzv. kohéznych krajinách sme boli svedkami významného nárastu miery nezamestnanosti na národnej úrovni. Všetky tieto krajiny sa ocitli v zóne krajín s nadpriemernou mierou nezamestnanosti. Negatívny vývoj s rastom nezamestnanosti i rastom rozdielov sme spomedzi nových členských krajín identifikovali v prípade Maďarska.

Ak hodnotíme celé **obdobie 1990-2011**, čo je pochopiteľne možné len pre krajiny EÚ-15, vidíme, že regionálne rozdiely **rástli** v Belgicku, Nemecku, Grécku, Španielsku a Rakúsku – teda v piatich krajinách z trinástich krajín EÚ-15, ktoré sa členili na regióny NUTS I. Na strane druhej, rozdiely **klesali** vo Francúzsku, Taliansku, Holandsku, Portugalsku, Fínsku a Spojenom kráľovstve. **Významný rast** rozdielov sme nepozorovali v žiadnej krajine, za zmienku stojí **rast** rozdielov v Belgicku (o 4,3 p. b.). **Významný pokles** rozdielov nastal v Taliansku (o 7,7 p. b.), za zmienku stojí tiež **pokles** rozdielov v Spojenom kráľovstve (o 6,3 p. b.), v Portugalsku (o 4,3 p. b.) a vo Fínsku (o 4,8 p. b.).

Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III

Na úrovni NUTS III sa z 27 členských krajín EÚ nečlenia na regióny (Cyprus a Luxembursko), preto sa pri pozorovaní vývoja regionálnych rozdielov sústrediť by sme sa mali na zvyšných 25 krajín. Avšak, keďže, ako sme už uviedli na inom mieste, hoci sa Malta na tejto úrovni delí na dva regióny, keďže nie je k dispozícii súvislý a dostatočne dlhý časový rad dát, a keďže tiež platí, že tie regióny absolútne nespĺňajú kritériá stanovené v nariadení o NUTS klasifikácii pre úroveň regiónov NUTS III, neberieme regióny Malty do úvahy. A taktiež, vzhľadom na časté zmeny v regionálnej sústave úrovne NUTS III v Nemecku, nie sú k dispozícii dáta v súvislom a dostatočne dlhom časovom rade a preto nie je možné brať do úvahy ani Nemecko. Z toho vyplýva, že regionálne rozdiely na úrovni NUTS III možno sledovať v 23 krajinách. Treba tiež uviesť, že v siedmich krajinách sú regionálne sústavy na úrovni NUTS III tvorené menej než deviatimi regiónmi.

Ak sa pozrieme na **obdobie 1990-1999**, vidíme, že regionálne rozdiely **rástli** v štyroch krajinách z jedenástich krajín EU-15, za ktoré máme dáta na úrovni regiónov NUTS III, pričom **klesali** len v Dánsku a Írsku. V Taliansku, Rakúsku, Fínsku a v Spojenom kráľovstve boli takmer bez zmeny a v Holandsku boli bez akejkoľvek zmeny (tab. č. 4). **Významný rast** rozdielov pozorujeme vo Francúzsku (o 10,3 p. b.) a za zmienku stojí i **rast** rozdielov v Belgicku (o 4,2 p. b.) a vo Švédsku (o 5,1 p. b.). Na strane druhej nie je citeľný významný pokles rozdielov v žiadnej krajine, za zmienku stojí len **pokles** v Írsku (o 4,8 p. b.).

Pri pohľade na **obdobie 1999-2009**¹⁴⁴ je zjavné, že rozdiely **klesali** v patnástich z dvadsiatich krajín EÚ-27, za ktoré máme dáta na úrovni regiónov NUTS III, pričom **rástli** v Maďarsku, Rumunsku a mierne i v Rakúsku. V Litve, Portugalsku a Slovinsku ostali takmer bez zmeny a v Dánsku bez akejkoľvek zmeny (tab. č. 4). V danom období sme neboli svedkami významného rastu rozdielov, za zmienku stojí **rast** rozdielov v Maďarsku (o 3,6 p. b.) a Rumunsku (o 2,5 p. b.). Na strane druhej **významný pokles** rozdielov nastal vo Francúzsku (o 11,1 p. b.), v Taliansku (o 12,9 p. b.) a v Poľsku (o 10,2 p. b.), za zmienku stojí i **pokles** v Bulharsku (o 5,5 p. b.), v Grécku (o 6,6 p. b.), Španielsku (o 4,6 p. b.), v Lotyšsku (5,3 p. b.), v Holandsku (o 4,6 p. b.), vo Fínsku (o 4,0 p. b.) a vo Švédsku (o 6,5 p. b.). Z kruhu krajín, ktoré sú dlhodobo čistými prijímateľmi vo vzťahu k rozpočtu EÚ a z eurofondov získavajú v prepočte na obyvateľa nadpriemerné príspevky, sme jednoznačne pozitívny vývoj, teda pokles

¹⁴⁴ Novšie údaje za úroveň NUTS III – než je rok 2009 – Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), viď viac na adrese

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

rozdielov a zároveň pokles miery nezamestnanosti na národnej úrovni, zaznamenali v prípade Bulharska, Českej republiky a Poľska.

Tab. č. 4 | EU | Európska únia: Regionálne rozdiely podľa miery nezamestnanosti na úrovni NUTS III¹⁴⁵

kód	krajina	priemerná miera nezamestnanosti (%)			počet regiónov NUTS III (tzv. NUTS 2010)	medziregionálne rozdiely na úrovni NUTS III (p. b.)			zmena v medziregionálnych rozdieloch na úrovni NUTS III (p. b.)			objem zdrojov z rozpočtu EÚ na regionálnu/kohéznu politiku v období 1989-2013	
		1990	1999	2009		1990	1999	2009	1990-1999	1999-2009	1990-2009	mil. eur	eur/obyv. ročne
BE	Belgicko	7,6	8,6	8,2	44	12,5	16,7	13,8	4,2	-2,9	1,3	7 255	27,6
BG	Bulharsko	:	13,7	6,8	28	:	25,2	19,7	:	-5,5	:	6 853	128,8
CZ	Česká republika	:	8,8	6,7	14	:	11,4	7,8	:	-3,6	:	29 119	282,7
DK	Dánsko	9,7	5,6	6,0	11	6,3	4,4	4,4	-1,9	0,0	-1,9	2 705	20,0
DE	Nemecko	5,2	8,9	7,7	412	:	:	:	:	:	:	86 269	41,9
EE	Estónsko	:	11,6	13,8	5	:	13,1	9,8	:	-3,3	:	4 106	306,4
IE	Írsko	15,6	5,8	11,7	8	9,1	4,3	4,4	-4,8	0,1	-4,7	17 008	158,2
EL	Grécko	7,5	12,1	9,5	51	:	19,2	12,5	:	-6,7	:	72 206	260,2
ES	Španielsko	16,1	15,7	18,0	59	22,7	24,8	20,2	2,1	-4,6	-2,5	148 995	134,2
FR	Francúzsko	8,7	12,0	9,5	100	9,8	20,1	9,0	10,3	-11,1	-0,8	51 869	32,7
IT	Taliansko	10,2	11,4	7,8	110	30,5	29,8	16,9	-0,7	-12,9	-13,6	91 966	62,2
CY	Cyprus	:	5,0	5,3	1	-	-	-	-	-	-	744	95,6
LV	Lotyšsko	:	13,8	17,1	6	-	10,1	4,8	:	-5,3	:	5 710	248,3
LT	Litva	:	13,4	13,7	10	-	6,9	7,4	:	0,5	:	8 315	244,6
LU	Luxembursko	1,5	2,4	5,1	1	-	-	-	-	-	-	334	28,4
HU	Maďarsko	:	7,0	10,0	20	:	9,3	12,9	:	3,6	:	28 273	279,9
MT	Malta	:	6,3	7,0	2	:	:	:	:	:	:	936	234,0
NL	Holandsko	8,0	3,6	3,4	40	8,4	8,4	3,8	0,0	-4,6	-4,6	8 561	21,0
AT	Rakúsko	3,3	3,7	4,8	35	4,5	3,7	5,1	-0,8	1,4	0,6	4 889	31,0
PL	Poľsko	:	12,3	8,2	66	:	20,1	9,9	:	-10,2	:	79 098	207,6
PT	Portugalsko	5,1	4,5	8,0	30	:	7,3	8,1	:	0,8	:	71 433	269,6
RO	Rumunsko	:	6,9	6,9	42	:	11,9	14,4	:	2,5	:	19 669	130,7
SI	Slovinsko	:	6,2	5,9	12	:	5,7	6,6	:	0,9	:	4 631	231,5
SK	Slovensko	:	16,4	12,0	8	:	15,9	14,2	:	-1,7	:	13 209	244,6
FI	Fínsko	17,9	10,2	8,2	19	11,3	11,1	7,1	-0,2	-4,0	-4,2	5 491	54,5
SE	Švédsko	8,2	7,6	8,4	21	5,6	10,7	4,2	5,1	-6,5	-1,4	5 419	31,3
UK	Spojené kráľovstvo	6,3	6,0	7,6	139	14,3	14,1	11,5	-0,2	-2,6	-2,8	45 503	29,9
EU	Európska únia (EÚ 27) *	8,3	9,6	8,9	1294	30,6	31,0	27,3	0,4	-3,7	-3,3	818 700	66,4

Zdroj: Eurostat, * pozn.: údaj za rok 1990 je za EÚ 12 | : znamená, že údaj nemá Eurostat k dispozícii

¹⁴⁵ |BL|: údaje za Bulharsko za rok 1999 nie sú dostupné, na ich mieste sú využitý údaje za rok 2003. |DK|: údaje za Dánsko za rok 1990 a 1999 nie sú dostupné, keďže Dánsko sa v tej dobe na úrovni NUTS II nečlenilo na regióny. |DE|: údaje za Nemecko za rok 1990 sú bez regiónov tzv. východného Nemecka (pred zjednotením Nemecka). |FR|: do porovnávania medziregionálnych rozdielov vo Francúzsku sme nazhrnuli francúzske zámorské územia (Guadeloupe, Martinique, Guyane a Réunion). |CY|: údaj za Cyprus za rok 1999 nie je dostupný, využitý je údaj za rok 2000. |MT|: údaj za Maltu za rok 1999 nie je dostupný, využitý je údaj za rok 2000. |AT|: údaje za Rakúsko za rok 1990 nie sú dostupné, na ich mieste sú využitý údaje za roky 1991-1993. |SI|: údaj za Slovinsko za rok 1999 nie je dostupný, využitý je údaj za rok 2001. |FI|: údaje za Fínsko za rok 1990 nie sú dostupné, na ich mieste sú využitý údaje za rok 1993. Pri porovnávaní medziregionálnych rozdielov vo Fínsku sme nebrali do úvahy dáta za súostrovie Åland, keďže ide o špecifické autonómne územie, ktoré sa na celkovej rozlohe a populácii Fínska podieľajú len nepatrným zlomkom (0,5%) a hoci je vyčlenené ako samostatný región úrovne NUTS II, údaje za rok 1993 sú za pôvodných 6 regiónov NUTS II, údaje za roky 1999 a 2011 sú za aktuálnu regionálnu sústavu, ktorú tvorí už len 5 regiónov. |SE|: údaje za Švédsko za rok 1990 nie sú dostupné, na ich mieste sú využitý údaje za rok 1993. |UK|: údaje za rok 1990 sa viažu k predchádzajúcim sústavám NUTS II, ktoré sa vo vymedzení niektorých regiónoch môžu od tej súčasnej líšiť nielen názvami, ale čiastočne i teritoriálne. Agregované dáta spätne nie sú Eurostatom zverejňované.

Ak hodnotíme celé **obdobie 1990-2009**, čo je pochopiteľne možné len pre krajiny EÚ-15, vidíme, že regionálne rozdiely mierne **vzrástli** len v Belgicku – teda v jednej z jedenástich krajín EÚ-15, za ktoré máme dáta na úrovni regiónov NUTS III¹⁴⁶. Takmer bez zmeny ostali rozdiely v Rakúsku a vo Francúzsku. Na strane druhej, rozdiely **klesali** v Dánsku, Írsku, Španielsku, Taliansku, Holandsku, Fínsku, Švédsku a v Spojenom kráľovstve. **Významný rast** rozdielov sme nepozorovali v žiadnej krajine. **Významný pokles** rozdielov nastal v Taliansku (o 13,6 p. b.), za zmienku stojí tiež **pokles** rozdielov v Írsku (o 4,7 p. b.), v Holandsku (o 4,6 p. b.) a vo Fínsku (o 4,2 p. b.).

Zhrnutie za Európsku úniu

NUTS I: Ak sa na regionálne rozdiely pozrieme **sumárnou optikou za celú regionálnu sústavu EÚ na úrovni NUTS I**, v **období 1990-1999** (tab. č. 2) došlo k **miernemu poklesu** rozdielov (o 0,3 p. b.).

Významný rast rozdielov pozorujeme v Nemecku (o 8,4 p. b.) a za zmienku stojí i **rast** rozdielov v Belgicku (o 5,1 p. b.). Na strane druhej nie je citeľný významný pokles rozdielov v žiadnej krajine, za zmienku stojí len **pokles** v Spojenom kráľovstve (o 5,5 p. b.).

Avšak, v nasledujúcom **období 1999-2011** došlo k **rastu** rozdielov (o 4,4 p. b.), a keďže regiónom NUTS I s absolútne najvyššou mierou nezamestnanosti v EÚ v roku 2011 nebol región z nových členských krajín EÚ, ale španielsky Canarias, nemožno tento nárast rozdielov pripísať na vrub bezprecedentnému rozšíreniu EÚ v rokoch 2004 a 2007. V danom období sme neboli svedkami významného rastu rozdielov, na strane druhej **významný pokles** rozdielov nastal v Taliansku (o 9,8 p. b.) a v Nemecku (o 7,2 p. b.) a za zmienku stojí i **pokles** vo Francúzsku a Švédsku.

Celkové regionálne rozdiely v EÚ na úrovni NUTS I v období 1990-2011 vzrástli o 4,1 p. b. **Významný rast** rozdielov pozorujeme v Belgicku (o 7,3 p. b.) a za zmienku stojí i **rast** rozdielov v Španielsku (o 4,0 p. b.). **Významný pokles** rozdielov v Taliansku (o 9,2 p. b.) a Spojenom kráľovstve (o 7,0 p. b.), za zmienku stojí i **pokles** v Grécku (o 3,8 p. b.).

NUTS II: Regionálne rozdiely v **regionálnej sústave EÚ na úrovni NUTS II v období 1990-1999** (tab. č. 3) **mierne vzrástli** (o 1,7 p. b.). **Významný rast** rozdielov pozorujeme v Nemecku (o 9,1 p. b.) a vo Francúzsku (o 10,1 p. b.) a za zmienku stojí i **rast** rozdielov v Taliansku (o 5,6 p. b.). Na strane druhej nie je citeľný významný pokles rozdielov v žiadnej krajine, za zmienku stojí len **pokles** v Portugalsku (o 5,6 p. b.) a v Spojenom kráľovstve (o 5,7 p. b.).

Ani v nasledujúcom **období 1999-2011** nedošlo k zmene trendu, a regionálne rozdiely opäť **vzrástli** (o 2,3 p. b.), a keďže regiónom NUTS II s absolútne najvyššou mierou nezamestnanosti v EÚ v roku 2011 nebol región z nových členských krajín EÚ, ale španielska Andalúcia, nemožno tento nárast rozdielov pripísať na vrub rozšíreniu EÚ o nové členské krajiny v rokoch 2004 a 2007. V danom období sme neboli svedkami významného rastu rozdielov, za zmienku stojí **rast** rozdielov v Grécku (o 2,9 p. b.) a Rumunsku (o 3,2 p. b.). Na strane druhej **významný pokles** rozdielov nastal vo Francúzsku (o 10,4 p. b.), v Taliansku (o 13,3 p. b.) a v Nemecku (o 7,7 p. b.) a za zmienku stojí i **pokles** v Poľsku (o 5,4 p. b.), vo Švédsku (o 5,3 p. b.) a v Českej republike (o 3,6 p. b.).

Celkové regionálne rozdiely v EÚ na úrovni NUTS II v období 1990-2011 vzrástli o 4,0 p. b.

Významný rast rozdielov sme nepozorovali v žiadnej krajine, za zmienku stojí **rast** rozdielov v Belgicku (o 4,3 p. b.). **Významný pokles** rozdielov v Taliansku (o 7,7 p. b.), za zmienku stojí tiež **pokles** rozdielov v Spojenom kráľovstve (o 6,3 p. b.), v Portugalsku (o 4,3 p. b.) a vo Fínsku (o 4,8 p. b.).

¹⁴⁶ Za Portugalsko a Grécko nie sú dáta za rok 1990 k dispozícii, preto sa v porovnaníach neobjavujú. Novšie údaje za úroveň NUTS III – než je rok 2009 – Eurostat buď nemá k dispozícii alebo ich nezverejňuje (stav k septembru 2012), viď viac na adrese http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

NUTS III: Regionálne rozdiely v regionálnej sústave EÚ na úrovni NUTS III v období 1990-1999 (tab. č. 4) mierne **vzrástli** (o 0,4 p. b.). **Významný rast** rozdielov pozorujeme vo Francúzsku (o 10,3 p. b.) a za zmienku stojí i **rast** rozdielov v Belgicku (o 4,2 p. b.) a vo Švédsku (o 5,1 p. b.). Na strane druhej nie je citeľný významný pokles rozdielov v žiadnej krajine, za zmienku stojí len **pokles** v Írsku (o 4,8 p. b.). V nasledujúcom **období 1999-2009** pozorujeme po prvý raz zmenu trendu, keď regionálne rozdiely **klesli** o 3,7 p. b. V danom období sme neboli svedkami významného rastu rozdielov, za zmienku stojí **rast** rozdielov v Maďarsku (o 3,6 p. b.) a Rumunsku (o 2,5 p. b.). Na strane druhej **významný pokles** rozdielov nastal vo Francúzsku (o 11,1 p. b.), v Taliansku (o 12,9 p. b.) a v Poľsku (o 10,2 p. b.), za zmienku stojí i **pokles** v Bulharsku (o 5,5 p. b.), v Grécku (o 6,6 p. b.), Španielsku (o 4,6 p. b.), v Lotyšsku (5,3 p. b.), v Holandsku (o 4,6 p. b.), vo Fínsku (o 4,0 p. b.) a vo Švédsku (o 6,5 p. b.). **Celkové regionálne rozdiely v EÚ na úrovni NUTS III v období 1990-2009 klesli o 3,3 p. b.** **Významný rast** rozdielov sme nepozorovali v žiadnej krajine. **Významný pokles** rozdielov nastal v Taliansku (o 13,6 p. b.), za zmienku stojí tiež **pokles** rozdielov v Írsku (o 4,7 p. b.), v Holandsku (o 4,6 p. b.) a vo Fínsku (o 4,2 p. b.).

V krajinách, ktoré sú dlhodobo čistými prijímateľmi vo vzťahu k rozpočtu EÚ a z eurofondov získavajú v prepočte na obyvateľa nadpriemerné príspevky (Grécko, Španielsko, Portugalsko), **nie je na úrovni NUTS I za obdobie 1990-2011 badateľný významný vplyv regionálnej/kohéznej politiky EÚ na pokles regionálnych rozdielov.** Všetky tri krajiny sa ocitli v zóne krajín s nadpriemernou mierou nezamestnanosti, čo pokladáme za omnoho podstatnejší problém, než to, ako sa v danom období v týchto krajinách menili či nemenili regionálne rozdiely.

Ani v jednej z krajín, ktoré sú dlhodobo čistými prijímateľmi vo vzťahu k rozpočtu EÚ a z eurofondov získavajú v prepočte na obyvateľa nadpriemerné príspevky (Grécko, Španielsko, Portugalsko a Írsko), **v období 1999-2011 na úrovni NUTS II nedošlo k poklesu regionálnych rozdielov, naopak, ostali buď bez zmeny alebo rástli.** Ba čo viac, vo všetkých týchto tzv. kohéznych krajinách sme boli svedkami významného nárastu miery nezamestnanosti na národnej úrovni. Všetky tieto krajiny sa ocitli v zóne krajín s nadpriemernou mierou nezamestnanosti a vývoj nasvedčuje, že napriek svojmu hlbokému ponoru do mútnych vôd nezamestnanosti na dno ešte nedorazili.

V období 1999-2011 sme na úrovni NUTS III sme spomedzi nových členských krajín identifikovali **negatívny vývoj s rastom nezamestnanosti i rastom rozdielov v prípade Maďarska.** Z kruhu krajín, ktoré sú dlhodobo čistými prijímateľmi vo vzťahu k rozpočtu EÚ a z eurofondov získavajú v prepočte na obyvateľa nadpriemerné príspevky, sme **jednoznačne pozitívny vývoj,** teda pokles rozdielov (úroveň NUTS III) a zároveň pokles miery nezamestnanosti na národnej úrovni, zaznamenali **v období 1999-2009 v prípade Bulharska, Českej republiky a Poľska.**

| 3 | Závěry a odporúčania

Politika Európskej únie je neobvyklá zmes autoritárstva, byrokracie a intervencionizmu na strane jednej a politika kompromisov, politika prízemná a neschopná na strane druhej. Európska únia je večne zavalená plánmi, programami a projektmi. Ale výsledkom je takmer vždy zbytočný zmätok. Štruktúry, programy a plány Európskej únie musíme chápať tak, že existujú prasto sami pre seba.

Margaret Thatcher

premiérka vlády Spojeného kráľovstva (1979–1990),
vďaka svojej nekompromisnosti a rozhodnosti získala prezývku Železná lady (Iron Lady)

Eurofondy sa v Európskej únii prerozdeľujú už desiatky rokov, ich záber sa neustále rozširuje – nové regióny, nové, širšie čo najvoľnejšie ponímané ciele podpory – napriek tomu, že definované ciele nedokážu efektívne plniť. Negatívnym dôsledkom tejto politiky je nárast úlohy verejného sektora v spoločnosti, keďže väčšina eurofondov smeruje na podporu projektov realizovaných štátnou správou či samosprávou, ako i nárast korupcie a klientelizmu. Je márne čakať na to, že európska vláda byrokratov a plánovačov pochopí, že cesta „zlepšovania“ regulácií a plánov nevedie k hospodárskemu rastu a znižovaniu nezamestnanosti, ale naopak k ďalšej stagnácii či úpadku. Európske hospodárstvo a populácia by isto prežili bez redistribúcie eurofondov. Odpovedzte si sami, či by to prežili európske byrokratické štruktúry.

V tejto záverečnej kapitole sa aj na základe zistení vyplývajúcich zo sledovania regionálnych rozdielov v EÚ a jej členských krajinách za obdobie od roku 1989 pokúsime sformulovať naše závery a odporúčania pre budúcnosť regionálnej/kohéznej politiky EÚ.

| 1 | Členské krajiny EÚ počas štyroch programovacích období od roku 1989 z rozpočtu EÚ postupne dostali možnosť čerpať vyše 818 mld. eur na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ na svojom území, čo v prepočte na obyvateľa za obdobie 1989–2013 ročne predstavuje sumu 66,4 eura. Objem zdrojov na realizáciu tejto politiky EÚ sa z obdobia na obdobie zvyšuje, a to tak v absolútnych číslach, ako i v pomerných číslach v prepočte na obyvateľa, z čoho vyplýva, že nárast zdrojov nesúvisí len s procesom rozširovania EÚ. Kým platby z eurofondov v roku 1989 dosahovali len niečo pod 10 mld. eur, do roku 2013 sa predpokladá zvýšenie na približne 54 mld. eur. V relatívnych hodnotách sa v

prvej dekáde nového tisícročia objem zdrojov na regionálnu/kohéznu politiku EÚ stabilizoval na úrovni okolo 0,4 % HDP EÚ. Objem zdrojov na regionálnu/kohéznu politiku EÚ predstavuje dlhodobo približne tretinu z celkového rozpočtu EÚ. Nemecko je dlhodobo hlavným čistým prispievateľom do rozpočtu EÚ, na strane druhej je Grécko, ktoré je dlhodobo hlavným čistým príjemcom z rozpočtu EÚ.

Napriek kopeniu prázdnych fráz, ktoré odznali v októbri 2012 na pompéznom bratislavskom stretnutí neformálneho zoskupenia *Priateľov politiky súdržnosti (Friends of Cohesion)*¹⁴⁷ aj za účasti predsedu Európskej komisie Josého Manuela Barrosa a tiež predsedu Európskeho parlamentu Martina Schulza, bol hlavný odkaz jasný: **Nesiahajte nám na eurofondy!** A komu bol odkaz „priateľov“ určený? No predsa krajinám, na čele ktorých stojí Nemecko, teda krajinám, ktoré celý ten špás platia.¹⁴⁸

Nechajme teraz bokom fakt, že ak jedna skupina samu seba označí za „priateľov“, vysiela tým k druhej skupine pomerne tvrdý podprahový signál v zmysle, že „kto nie je s nami, je proti nám.“ Z logiky veci tiež vyplýva, že ak niekto nie je v skupine „priateľov“, nepriamo mu je naznačené, že je v opozícii, a teda spadá zákonite do druhej z dvoch existujúcich množín, teda vlastne k „nepriateľom“. K onomu klasickému prejavu európskeho handlovania sa o „obed zadarmo“, ktorý vždy i tak niekto zaplatiť musí, sa žiada vrátiť sa k otázke, ktorú v roku 2004 položil Nicolas Sarkozy – vtedy ešte v pozícii ministra financií – pýtajúc sa „stolujúcich“ otázku: „*Ako máme ráno redukovať svoje deficity a večer zvyšovať výdavky na financovanie štrukturálnych fondov?*“ Tá otázka je v čase aktuálnej finančnej a dlhovej krízy európskeho sociálneho štátu ešte aktuálnejšia, než vtedy. Odpovede, ktorá by zniesla kritérium zdravého rozumu, by ste sa však od „priateľov kohézie“ nedočkali.

2 | Európska únia sa podľa aktuálne platného členenia (tzv. NUTS 2010 platné od 1. januára 2012)¹⁴⁹ člení na **97 regiónov na úrovni NUTS I, 270 regiónov na úrovni NUTS II a 1294 regiónov na úrovni NUTS III**. Z celkového počtu 27 členských krajín EÚ sa šesťnásť z nich člení na regióny na všetkých troch úrovniach NUTS I až NUTS III. Ďalších päť krajín sa na úrovni NUTS I na regióny nečlení (Česká republika, Slovinsko, Slovensko, Dánsko a Írsko), štyri krajiny sa nečlenia ani na úrovni NUTS I, ani na úrovni NUTS II (Estónsko, Lotyšsko, Litva, Malta) a dve krajiny sa nečlenia na regióny ani na jednej z troch úrovni NUTS (Cyprus a Luxembursko).

V súvislosti s NUTS klasifikáciou treba uviesť, že napriek tomu, že pôvodné *gentlemen's agreements* medzi členskými krajinami EÚ a Európskou komisiou (EK) o podobe regionálnych sústav boli nahradené nariadením, **nedošlo k stabilizácii regionálnych sústav a ani k prísnejšiemu dodržiavaniu kritérií pre vyčleňovanie regiónov na jednotlivých hierarchických úrovniach NUTS** stanovených v nariadení. Dané nariadenie považujeme za ďalší príklad úplne zbytočného procesu byrokratizovať a „uzákoňovať“ všetko ľudské konanie okolo nás.

Vážnym problémom pri sledovaní vývoja a zmien regionálnych rozdielov v súvislosti so zmenami regionálnych sústav (najmä počtu a hraníc regiónov v nich) považujeme fakt, že Eurostat nie je povinný v prípade zmien zverejniť späťne prepočítané dáta na novovytvorenú zmenenú regionálnu

¹⁴⁷ Zoskupenie Priatelia politiky súdržnosti (Friends of Cohesion) tvoria predstavitelia 15 krajín Európskej únie (Slovensko, Maďarsko, Česká republika, Poľsko, Bulharsko, Cyprus, Estónsko, Grécko, Litva, Lotyšsko, Malta, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko a Španielsko), ktorí sú (okrem Cypru) z dlhodobého pohľadu čistými príjemcami vo vzťahu k rozpočtu EÚ a zároveň zväčša z eurofondov získavajú v prepočte na obyvateľa nadpriemerné príspevky. Jedine Írsko, ktoré z dlhodobého pohľadu patrí medzi čistých príjemcov a z eurofondov profitovalo, nepatrí do tejto skupiny. Bratislavská deklarácia zoskupenia je dostupná na adrese <http://www.vlada.gov.sk/friends-of-cohesion-joint-declaration-on-the-multiannual-financial-framework-2014-2020/>

¹⁴⁸ Okrem Nemecka medzi dlhodobých čistých platcov vo vzťahu k rozpočtu EÚ patrí i Francúzsko, Spojené kráľovstvo, Taliansko, Holandsko, Belgicko, Rakúsko, Švédsko, Fínsko, Luxembursko a Dánsko.

¹⁴⁹ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011 dostupné na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

sústavu. **Naše odporúčanie je nasledovné: pri každej zmene podoby regionálnej sústavy by mal byť Eurostat**, v spolupráci s príslušným národným orgánom zodpovedným za štatistický zber a vyhodnocovanie dát, **zodpovedný za spätnú rekonštrukciu dát** za novovytvorenú regionálnu sústavu na príslušnej úrovni NUTS klasifikácie.

3 | V krajinách, ktoré sú dlhodobo čistými prijímateľmi vo vzťahu k rozpočtu EÚ a z eurofondov získavajú v prepočte na obyvateľa nadpriemerné príspevky (Grécko, Španielsko, Portugalsko), **nie je na úrovni NUTS I za obdobie 1990-2011 badateľný významný vplyv regionálnej/kohéznej politiky EÚ na pokles regionálnych rozdielov**. Všetky tri krajiny sa ocitli v zóne krajín s nadpriemernou mierou nezamestnanosti, čo pokladáme za omnoho podstatnejší problém, než to, ako sa v danom období v týchto krajinách menili či nemenili regionálne rozdiely. **Celkové regionálne rozdiely v EÚ na úrovni NUTS I v období 1990-2011 vzrástli o 4,1 p. b.** Významný rast rozdielov pozorujeme v Belgicku (o 7,3 p. b.) a za zmienku stojí i rast rozdielov v Španielsku (o 4,0 p. b.). Významný pokles rozdielov v Taliansku (o 9,2 p. b.) a Spojenom kráľovstve (o 7,0 p. b.), za zmienku stojí i pokles v Grécku (o 3,8 p. b.).

Celkové regionálne rozdiely v EÚ na úrovni NUTS II v období 1990-2011 vzrástli o 4,0 p. b. Významný rast rozdielov sme nepozorovali v žiadnej krajine, za zmienku stojí rast rozdielov v Belgicku (o 4,3 p. b.). Významný pokles rozdielov v Taliansku (o 7,7 p. b.), za zmienku stojí tiež pokles rozdielov v Spojenom kráľovstve (o 6,3 p. b.), v Portugalsku (o 4,3 p. b.) a vo Fínsku (o 4,8 p. b.). Ani v jednej z krajín, ktoré sú dlhodobo čistými prijímateľmi vo vzťahu k rozpočtu EÚ a z eurofondov získavajú v prepočte na obyvateľa nadpriemerné príspevky (Grécko, Španielsko, Portugalsko a Írsko), **v období 1999-2011 na úrovni NUTS II nedošlo k poklesu regionálnych rozdielov, naopak, ostali buď bez zmeny alebo rástli**. Ba čo viac, vo všetkých týchto tzv. kohéznych krajinách sme boli svedkami významného nárastu miery nezamestnanosti na národnej úrovni. Všetky tieto krajiny sa ocitli v zóne krajín s nadpriemernou mierou nezamestnanosti a vývoj nasvedčuje, že napriek svojmu hlbokému ponoru do mútnych vôd nezamestnanosti na dno ešte nedorazili.

Celkové regionálne rozdiely v EÚ na úrovni NUTS III v období 1990-2009 klesli o 3,3 p. b. Významný rast rozdielov sme nepozorovali v žiadnej krajine. Významný pokles rozdielov nastal v Taliansku (o 13,6 p. b.), za zmienku stojí tiež pokles rozdielov v Írsku (o 4,7 p. b.), v Holandsku (o 4,6 p. b.) a vo Fínsku (o 4,2 p. b.). V období 1999-2011 sme na úrovni NUTS III spomedzi nových členských krajín identifikovali **negatívny vývoj s rastom nezamestnanosti i rastom rozdielov v prípade Maďarska**. Z kruhu krajín, ktoré sú dlhodobo čistými prijímateľmi vo vzťahu k rozpočtu EÚ a z eurofondov získavajú v prepočte na obyvateľa nadpriemerné príspevky, sme **jednoznačne pozitívny vývoj**, teda pokles rozdielov (úroveň NUTS III) a zároveň pokles miery nezamestnanosti na národnej úrovni, zaznamenali **v období 1999-2009 v prípade Bulharska, Českej republiky a Poľska**.

4 | Regionálna/kohézna politika EÚ sa zahaľuje do množstva mýtov o tom, že **regionálne rozdiely sú hrozivé**. Politici sprava i zľava nám svorne tvrdia, že ak sa necháme aj jej prostredníctvom čoraz viac obalovať pavučinou vynucovanej solidarity a rastúceho prerozdelenia verejných financií, **regionálne rozdiely sa znížia**. Dobrotivý Brusel vo svojej propagande, v eurospeaku nazývanej tiež „publicita“, nás z peňazí z našich daní presvedča, že výsledkom zhora určovanej regionálnej/kohéznej politiky EÚ nebude neefektívnosť, posilňovanie verejného sektora na úkor súkromného a záplava korupcie, ale že tu ide o vyšší princíp, **ide o pomoc pre regióny**. Prehliadame, že ľudia a firmy uviaznutí v sieťach dotácií a tvoriacej sa závislosti na nich postupne strácajú schopnosť sústrediť sa na prirodzený rast a využitie svojho vnútorného potenciálu. Transfery z eurofondov sú v protiklade s princípmi voľnej súťaže a selektívna podpora subjektov negatívne ovplyvňuje ich vlastnú

konkurencieschopnosť po skončení “pomoci”. **Vytvára sa začarovaný kruh závislosti od externých zdrojov.**

| 5 | Vždy, keď sa blíži koniec jedného programovacieho obdobia a na dvere klope ďalšia sedemročnica, ruka v ruke s handlovaním o podobe budúceho viacročného finančného rámca a objeme požadovaných zdrojov prichádzajú i návrhy nových cieľov, pozmenených politík a reforiem. Reforiami, ktoré sú zväčša len **novým šatom navlečeným na kostrách starých figurín**. Naším **hlavným odporúčaním je regionálnu/kohéznu politiku EÚ zrušiť ako celok**. Uvedomujúc si radikálnosť tohto odporúčania, dovolili by sme si pre prechodné obdobie, **kým sa tak nestane, navrhnúť kompromis, ako túto politiku okresať a zefektívniť**.

Základné črty našich odporúčaní **ako reformovať regionálnu/kohéznu politiku EÚ** pre prechodné obdobie, kým nedôjde k jej úplnému zrušeniu, sú nasledovné:

- znížiť rozpočet EÚ prostredníctvom redukcie objemu zdrojov určených na regionálnu/kohéznu politiku EÚ, a to tak, že sa **znížia príspevky čistých prispievateľov do spoločného rozpočtu EÚ** o tú sumu, ktorá sa im dnes vracia späť do krajiny prostredníctvom eurofondov určených na regionálnu/kohéznu politiku EÚ. Každá krajina, ktorá je dnes čistým prispievateľom do rozpočtu EÚ, ušetrí tiež na tom, že sa v nej eurofondy nebudú vôbec rozdeľovať, nebude v spojitosti s nimi potrebné živiť žiadnu byrokráciu, obmedzí sa korupcia, pretežovanie dotovaných subjektov, rozvoľní sa domáca regionálna politika a definovanie jej potrieb,
- **čistí prispievatelia by mali dostať možnosť „adoptovať“ si krajinu či krajiny**, do ktorých prostredníctvom rozpočtu EÚ posielajú peniaze svojich daňovníkov na realizáciu regionálnej/kohéznej politiky EÚ, dostanú možnosť mať svojich zástupcov v príslušných kontrolných orgánoch v danej členskej krajine. Tento princíp, kedy je zástupca tých, ktorí „pomoc“ poskytujú, priamo zainteresovaný na kontrole tých, ktorí „pomoc“ poberajú, sa osvedčil v prípade švajčiarskeho či nórskeho finančného mechanizmu. Skúsenosti zo Slovenska potvrdzujú, že Švajčiari či Nóri si svoje zdroje (teda vynútené platby za možnosť prístupu na vnútorný trh EÚ) strážia omnoho lepšie, než to robí eurobyrokracia zo sídlom v Bruseli,
- treba **zaviesť jasné a tvrdé sankcie povzbudzujúce väčšiu rozpočtovú zodpovednosť členských krajín EÚ**, a to i tak, že v prípade, že krajina prijímateľa eurofondov mala predošlý rok (n-1) deficit rozpočtu verejnej správy nad 3%, zastaví sa na zvyšok roka (n) financovanie nových projektov z eurofondov,
- **krajina prijímajúca eurofondy má mať jasné priority** (v poradí a s odhadovanou alokáciou), kam je zmysluplné eurofondy nasmerovať, v striktnom prepojení na potrebu reforiem, ktoré treba realizovať vo verejnom sektore. Priority vo väzbe na programy reforiem by mali nahradiť nezmyselné národné rozvojové plánovanie a súbory operačných programov,
- **a ak majú eurofondy plniť i funkciu znižovania regionálnych rozdielov**, tak potom treba striktno preferovať podľa indikátorov vybrané regióny, pričom poradie záujemcov by sa malo určovať na základe koeficientu podľa miery nezamestnanosti (obce, okresu či kraja – podľa typu projektu), a so záujemcami z regiónov s vyššou mierou nezamestnanosti by riadiace orgány uzavreli zmluvy prednostne (analogicky je možné použiť i iný vhodný štatistický indikátor podľa oblasti danej priority), so záujemcami z regiónov s najnižšou mierou by sa zmluvy uzavreli iba v prípade, ak by alokáciu nevyčerпали záujemcovia z regiónov s vyššou mierou nezamestnanosti,
- **namiesto korupčného prostredia zdanlivej súťaže o nenávratné finančné príspevky vyhlasovanej vo výzvach k jednotlivým prioritám prideľovať zdroje priamo subjektom verejnej správy** podľa šablón a pevných kritérií,

- žiadne **eurofondy by nemali smerovať priamo do súkromného sektora** a ničiť tak voľnú hospodársku súťaž, žiadna štátna pomoc by nemala byť povolená,
- **objem eurofondov určených na regionálnu/kohéznu politiku EÚ by sa mal postupne znižovať** tak, ako sa znižuje dávka pre liečiacich sa drogovovo-závislých. **Dotácie z verejných zdrojov sú drogou a závislosť na nich treba liečiť.** Po prechodnom období má dôjsť k úplnému zrušeniu regionálnej/kohéznej politiky EÚ financovanej z eurofondov.

| 6 | Príčin pre nerovnaký vývoj v regiónoch je viacero, platí však, že rozdiely sú prirodzené (ak do vývoja nezasahuje štát), a do značnej miery sú odrazom rozdielov medzi spoločenstvami obyvateľov, ktorí ich obývajú. Spoločenstvá obyvateľov sú zas tvorené jednotlivcami, ktorí sa od seba prirodzene odlišujú svojimi individuálnymi schopnosťami a vlastnosťami a mierou sebarealizácie v spoločnosti. Za rozdiely medzi jednotlivcami či ďalšími subjektmi nemožno viniť trh, preto koncepcie, ktoré sa snažia „vyvažovať“ tržný mechanizmus formou intervencií štátu, sú jednoducho neodôvodniteľné. Naopak, práve **regulácie štátu sú často brzdou rozvoja regiónov.**

Úlohou vlád nemá byť odstraňovanie regionálnych či iných rozdielov, ale odstraňovanie regulácií a bariér pre podnikanie a každodenný život, a to pre všetkých rovnako. Za obdobie od roku 1958, kedy vstúpili do platnosti Rímske zmluvy, na základe ktorých sa začala písať kapitola európskej integrácie zvaná Európske hospodárske spoločenstvo, až do roku 1991, kedy došlo v Maastrichte k najrozsiahlejšej zmene zmluvného základu od čias Rímskych zmlúv prostredníctvom Zmluvy o Európskej únii, vstúpilo do platnosti približne 40 percent legislatívnych kusov vytvorených na úrovni európskych inštitúcií. Zo súčasného počtu 112 140 nariadení, smerníc a rozhodnutí (stav ku koncu augusta 2012) však až približne 30 percent vzniklo počas deväťdesiatych rokov a ďalších približne 30 percent počas prvej dekády nového tisícročia. Zarážajúce je, že **až desatina všetkých európskych legislatívnych aktov v histórii vznikla v období 2008-2012, teda v období prehľbujúcej sa finančnej a dlhovej krízy**, akej integrujúce sa európske spoločenstvo dosiaľ vystavené nebolo. **Je zjavné, že odpoveďou európskych inštitúcií na krízu bolo a je produkovať ešte viac regulácie.**

Nejde však len o počty vznikajúcich regulácií. Tisíce nariadení a smerníc na desiatkach tisícov strán so sebou nesú i nemalé náklady. V marci 2010 publikoval britský think-tank *Open Europe* zaujímavú štúdiu¹⁵⁰ o nákladoch spôsobených európskymi reguláciami. Uvádza sa v nej, že zo skúmania viac než 2 300 britských vládnych doložiek o posudzovaní vplyvov euroregulácií vyplýva, že **celkový účet nákladov britskej ekonomiky z titulu aplikácie európskych nariadení a smerníc od roku 1998 do roku 2009 je na úrovni 124 miliárd libier.** Na porovnanie uvádzajú, že „domáce“ britské regulácie sú zodpovedné za náklady vo výške ďalších 52 miliárd libier. **Až 70 percent regulačného jarma v danom období pochádzalo z Bruselu.** Štúdia tiež poukazuje na to, že z pohľadu analýzy efektívnosti nákladov sú regulácie na národnej úrovni v priemere až dva a pol krát účinnejšie, než tie európske. Z výskumu autorov vyplýva, že európske regulácie v období 1998-2009 za každú vynaloženú 1 libru priniesli 1,02 libry, čo znamená, že takáto regulácia je povážlivo blízko k úplnému prepadnutiu v celkovom teste analýzy nákladov a úžitkov. Deregulácia a obmedzenie regulácie (nielen) na úrovni EÚ sú teda viac než žiaduce.

Cenný pohľad na obsah a dopady regulácie spotreby a energetickej efektívnosti automobilov, žiaroviek či elektrospotrebičov v USA a Európe ponúkajú vo svojej štúdií¹⁵¹ publikovanej v júli 2012 v rámci *Mercatus Center* na George Mason University americkí ekonómovia Ted Gayer a W. Kip Viscusi.

¹⁵⁰ Citovanú štúdiu *Open Europe* nájdete na adrese

<http://www.openeurope.org.uk/Content/Documents/PDFs/stilloutofcontrol.pdf>

¹⁵¹ Citovanú štúdiu Teda Gayera a W. Kipa Viscusiho nájdete na adrese

http://mercatus.org/sites/default/files/Energy_regulations_GayerViscusi_WP1221_1.pdf

Autori na základe prípadových štúdií uvádzajú, že **regulácia spotrebiteľom žiadne úspory neprináša a celkové náklady takých noriem sú oveľa vyššie ako prínosy**. Regulátori totiž väčšinu úspor odvodzujú od nepodloženého predpokladu „iracionálneho spotrebiteľa“. Páni Gayer a Viscusi naopak za iracionálnych a krátkozrakých považujú regulátorov, ktorí ignorujú mnohé ďalšie aspekty produktov a vnucujú ľuďom vlastné jednostranné preferencie. Ako autorov cituje ČTK, ktorá informáciu o podnetnej štúdii do nášho regiónu priniesla v septembri 2012, *„regulačné úrady si myslia, že spotrebiteľia nie sú schopní spočítať budúce úspory z nákupov drahších produktov s nižšou spotrebou a že dávajú prednosť lacnejšiemu tovaru, pretože sa o budúcnosť nestarajú alebo budúce náklady na prevádzku podhodnocujú. Pre úrady to znamená, že sa stavajú do úlohy jediných racionálnych subjektov, ktoré musia nútiť ľudí k zmene preferencií a k obmedzeniu výberu pre ich vlastné dobro.“*

Európska regulačná mašinéria multiplikuje preregulovanosť na národnej úrovni neustálou potrebou novelizácie zákonov kvôli povinnej transpozícii smerníc. Neprehľadnosť a početnosť zmien legislatívy *de facto* znamená, že v prípade bežných ľudí ťažko možno ešte argumentovať, že neznalosť zákona neospravedlňuje. Na firmy pod dohľadom rôznych inšpekcií a kontrol sa to však aplikovať nedá, a tak pre ne z legislatívnej smršte vyplývajú nemalé náklady. Priestor Európskej únie nepotrebuje nivelizáciu rozdielov, nepotrebuje nákladné a korupčné redistribučné stratégie, ale odstraňovanie harmonizácie a regulácie. **Tvrdohlavo budovať na dlh sociálny štát, viac zdaňovať, viac regulovať a viac prerozdeľovať a nivelizovať – toto naivné a nezodpovedné smerovanie EÚ ignoruje realitu.** Realitu, v ktorej sa z členských krajín EÚ v globalizovanej ekonomike čoraz viac vytráca nielen zamestnanosť, stráca sa konkurencieschopnosť a nezáväzanou slobodou poháňaná inovatívnosť. Realitu, v ktorej zadlžená EÚ chodí do komunistickej Číny na pytačky ohľadom nákupu európskych dlhov. Dôsledky zvýšenej miery prerozdeľovania sa ukazujú v dlhodobom horizonte ako negatívne – často spôsobujú konzerváciu a znepružnenie ekonomickej štruktúry, vysoké zadlženie, problémy s infláciou, expanziu verejného sektoru, vysoké zdanenie a postupnú stratu konkurencieschopnosti subjektov v globalizovanej ekonomike a ich relokáciu do iných krajín s priaznivejšími podmienkami pre podnikanie. Z týchto a ďalších prezentovaných dôvodov sme presvedčení, že **regionálnu/kohéznú politiku EÚ ako súčasť redistribučného mechanizmu treba zrušiť.**

| 7 | Rozdiely medzi regiónmi tu vždy boli a budú. Sú prirodzené a prítomné všade na svete. Boj s nimi je tak bojom nekonečným, márnym a nezmyselným. Aj o regionálnej/kohéznej politike EÚ a jej mizerných výsledkoch platí to, čo už v roku 1944 vizionársky napísal F. A. von Hayek vo svojej Ceste do nevoľníctva: *„Ak si niekto predstavuje, že je možné demokraticky riadiť alebo plánovať hospodársky život rozsiahlej oblasti zahŕňajúcej niekoľko rôznych národov, prezrádza tým tak úplné nepochopenie problémov, ktoré by takéto plánovanie prinášalo.“*

Použité zdroje

- Bastiat, F. (1850, 1998): Ce qu'on voit et ce qu'on ne voit pas /Co je vidět a co není vidět. Liberální institut, Praha. http://www.bastiat.kvalitne.cz/Co_je_a_neni_videt_98.htm
- Benáček, V. (2005): Růst zkreslení HDP v prostředí transformace: implikace pro měření růstu a rozvoje české ekonomiky. Pracovní sešity/Working Papers, č. 4/2005, Centrum pro sociální a ekonomické strategie (CESES), Fakulta sociálních věd, Universita Karlova v Praze, <http://ceses.cuni.cz>
- Bezák, A. (1997): Priestorová organizácia spoločnosti a územno-správne členenie štátu. In: Baran, V. (ed.): Geografické štúdie 3: Teritoriálna organizácia administratívnych systémov štátu, Fakulta prírodných vied, UMB, Banská Bystrica, s. 6-13.
- Blažek, J. (1996): Meziregionální rozdíly v České republice v transformačním období. Geografie, Sborník České geografické společnosti, č. 4, ročník 101, Praha, s. 265 - 277
- Blažek, J. (1999b): Regional Development and Regional Policy in Central East European Countries in the Perspective of the EU Enlargement. In: Hampl, M. (ed.): Geography of Societal Transformation in the Czech Republic, Prague, Department of Social Geography and Regional Development, Charles University, s. 181-207.
- Blažek, J. (2000): (In)consistency and (In)efficiency of the Czech Regional Policy in the 1990s. Informationen zur Raumentwicklung, Bundesamt für Bauwesen und Raumordnung, Nr. 7/8, s. 373-380.
- Blažek, J. – Uhlíř, D. (2002): Teorie regionálního rozvoje. Nástin, kritika, klasifikace. Universita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha, 211 s.
- Boldrin, M. – Canova, F. (2001): Inequalities and convergence in Europe's regions: Reconsidering European regional policies. Economic Policy, 32, s. 205-253.
- Boldrin, M. – Canova, F. (2003): Regional Policies and EU Enlargement. CEPR Discussion Papers, No. 3744. Centre for Economic Policy Research, London, s. 65.
- Casellas, A. – Galley, C. (1999): Regional Definitions in the European Union: A Question of Disparities? Regional Studies, Vol. 33.6, s. 551-558.
- Gaskell, S. – Persson, M. (2010): Still out of control? Measuring eleven years of EU regulation. Open Europe, London
<http://www.openeurope.org.uk/Content/Documents/PDFs/stilloutofcontrol.pdf>
- Gayer, T. – Kip Viscusi, W. (2012): Overriding Consumer Preferences with Energy Regulations. Working Paper Number 12-24, Mercatus Center, George Mason University
http://mercatus.org/sites/default/files/Energy_regulations_GayerViscusi_WP1221_1.pdf
- Goodall, B. (1987): Dictionary of Human Geography. Penguin Group, London, 509 s.

Rodríguez-Pose, A. – Fratesi, U. (2004): *Between Development and Social Policies: The Impact of European Structural Funds in Objective 1 Regions*. Policy Debates. Regional Studies, Vol. 38.1, pp. 97–113.

Sala-I-Martin, X. (1996): *Regional cohesion: Evidence and theories of regional growth and convergence*. European Economic Review, 40, s. 1325-1352.

Sapir, A. (2003): *An Agenda for a Growing Europe. Making the EU Economic System Deliver*. Report of an Independent High-level Study Group established on the initiative of the President of the European Commission. European Commission, Brussels.
<http://www.euractiv.com/ndbtext/innovation/sapirreport.pdf>

Slavík, C. (2005): *Reálna konvergencia Českej republiky k EU v porovnaní s ostatnými novými členskými zemiami*. Studie CESES/CESES Papers, č. 2/2005, Centrum pro sociální a ekonomické strategie (CESES), Fakulta sociálních věd, Universita Karlova v Praze, s. 31. <http://ceses.cuni.cz>

Sloboda, D. (2006): *Slovensko a regionálne rozdiely: Teórie, regióny, indikátory, metódy*. Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika, Bratislava, 49 p.
http://www.konzervativizmus.sk/upload/pdf/Slovensko_a_regionalne_rozdiely.pdf

Tarschys, D. (2003): *Reinventing Cohesion. The Future of European Structural Policy*. Report No. 17, Swedish Institute for European Policy Studies, Stockholm, 104 s. <http://www.sieps.se>

Český statistický úřad (2012): *Analýza regionálních rozdílů v ČR 2011*
http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/publ/1370-11-r_2011

ESPO (2011): *Modeling territorial changes and time series database building process: empirical approach and applications*
http://www.espon.eu/export/sites/default/Documents/ToolsandMaps/ESPO2013Database/2.1_TR_time_series.pdf

Európska komisia (2004): *Tretia správa o ekonomickej a sociálnej súdržnosti. Nové partnerstvo pre súdržnosť, konvergenciu, konkurencieschopnosť, spoluprácu*. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg, 206 s.

Európska komisia (2008): *Kohézná politika 1988 – 2008: Investovanie do budúcnosti Európy*. Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26_sk.pdf

Európska komisia (2011): *Politika súdržnosti 2014-2020. Investície do rastu a pracovných miest*. Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/regulation2014_leaflet_sk.pdf

Európska komisia (2012): *Investície do regiónov*. Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag43/mag43_sk.pdf

Eurostat (2002): European regional Statistics. Changes in the NUTS classification 1981-1999. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg, 97 s.
<http://ec.europa.eu/eurostat>

ISP (2004): Regionálne rozdiely – ich rozsah a možné riešenia. Bulletin ISP č. 2/04, Inštitút pre sociálnu politiku, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Bratislava, 9 s.
<http://www.employment.gov.sk/>

ISP (2005): Dve štatistiky nezamestnanosti – dva príbehy? Bulletin ISP č. 2/05, Inštitút pre sociálnu politiku, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Bratislava, 9 s.
<http://www.employment.gov.sk/>

OECD (2002): Geographic Concentration and Territorial Disparity in OECD Countries. OECD Publications Service, Paris, 25 s. <http://www.oecd.org/>

Nariadenie (ES) č. 1059/2003 z 26. mája 2003 o zostavení spoločnej nomenklatúry územných jednotiek pre štatistické účely (NUTS)
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:154:0001:0041:EN:PDF>

Nariadenie Komisie (EÚ) č. 31/2011 zo 17. januára 2011, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 o zostavení spoločnej nomenklatúry územných jednotiek pre štatistické účely (NUTS)
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:013:0003:0054:EN:PDF>

Zdroje použitých obrázkov, grafov a máp (strany): udalosti.noviny.sk (4), tyzden.sk (4), europeword.com (7), ec.europa.eu/regional_policy (9, 11, 13, 15, 17, 24, 44, 49, 54, 58, 65, 77, 80, 84, 89, 96, 103, 110, 113, 116, 119, 122, 127, 130, 135, 140, 146, 151, 156, 160, 165, 170, 175, 183, 185), epp.eurostat.ec.europa.eu (22), espon.eu (26), en.tengrinews.kz (41), sxc.hu (42, 47, 52, 56, 78, 82, 93, 100, 114, 117, 120, 128, 133, 144, 154), europa.eu/abc/maps (42, 47, 52, 56, 75, 78, 82, 93, 100, 108, 111, 114, 117, 120, 125, 128, 133, 138, 144, 149, 154, 158, 162, 168, 173, 181), money-go-round.eu (43, 48, 53, 57, 62, 76, 79, 83, 88, 94, 101, 109, 112, 115, 118, 121, 126, 129, 134, 139, 145, 150, 155, 159, 163, 169, 174, 182, 182, 183), berlin-stadtfuehrung.de (61), wikipedia.org (75, 108, 111, 125, 138, 149, 158, 162, 168, 173, 181), ec.europa.eu/economy_finance (184), ec.europa.eu/slovensko (194)

O autorovi

Dušan Sloboda

analytik pre oblasť verejnej správy a regionálnej politiky
Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika

Vyštudoval regionálnu geografiu na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. V rokoch 2001-2004 pracoval na odbore európskej integrácie Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR. V roku 2004 pôsobil ako stážista na DG Regional Policy v rámci Európskej komisie v Bruseli.

V Konzervatívnom inštitúte M. R. Štefánika (KI) pracuje od roku 2004 ako analytik, pričom sa špecializuje na oblasť regionálneho rozvoja (regionálna politika SR a EÚ), verejnej správy (fiškálna decentralizácia a komunálna reforma, regionalizácia Slovenska) a niektorým aspektom vzťahu Slovensko – Európska únia. Je spoluautorom publikácie *Poznámky k návrhu Ústavy Európskej únie* (2003) a kapitoly o regionálnej politike v publikácii *Slovensko na ceste do EÚ: Kapitoly a súvislosti* (2003). Je spoluautorom štúdií *Fiškálna decentralizácia a obce* (2005) a *Župný variant 2005* (2005). Je autorom analýzy *Slovensko v EÚ - vplyv eurofondov a environmentálnych regulácií* (2005), štúdie *Slovensko a regionálne rozdiely. Teórie, regióny, indikátory, metódy* (2006), štúdie *Slovensko - krajina poslancov* (2006) a analýz *Smerovanie investičných stimulov do regiónov SR* (2007), *Eurofondy a regionálne rozdiely na Slovensku. Prípady priority Lokálna infraštruktúra (2004-2006)* (2007), *Kam smerujú eurofondy na Slovensku?* (2007) a spoluautorom štúdie *Využívanie eurofondov na Slovensku – príležitosť pre rast alebo korupciu a klientelizmus?* (2012). Od septembra 2006 je tiež jedným z hodnotiteľov opatrení samospráv v rámci projektu INEKO: HESO-regióny resp. v rámci projektu CPHR: HSO-regióny. Je editorom webstránok KI a od roku 2007 i newslettera KI - Konzervatívne listy.

O Konzervatívnom inštitúte M. R. Štefánika

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika (KI)

www.konzervativizmus.sk

KI je nezisková mimovládna organizácia - konzervatívne orientovaný think-tank. Na rozdiel od niektorých iných think-tankov nie sú aktivity KI orientované iba na jednu oblasť verejného života alebo spoločnosti. Spoločným menovateľom aktivít KI je ich hodnotové vymedzenie, teda konzervatívny pohľad na spoločnosť a liberálny prístup k ekonomike.

**KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNICA
M. R. ŠTEFANIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE**

O AECR

Aliancia európskych konzervatívcov a reformistov (AECR)

www.aecr.eu

AECR vedie kampaň za radikálne reformy Európskej únie a zameriava sa na rozširovanie konzervatívnych hodnôt. Spolupracuje so skupinou Európskych konzervatívcov a reformistov v Európskom parlamente, členskými politickými stranami a think-tankom New Direction.

Základným dokumentom AECR je Pražská deklarácia. S cieľom dosiahnuť ciele stanovené v tejto deklarácii členské strany načrtli spoločné stratégie a položili základy pre novú eurorealistickú politickú skupinu v Európskom parlamente. Európsky parlament má prvýkrát vo svojej histórii oficiálnu opozíciu: skupinu Európskych konzervatívcov a reformistov.

AECR bola v januári 2010 uznaná Európskym parlamentom ako politická strana na európskej úrovni v zmysle Článku 191 Zmluvy o Európskej únii. Pôsobí ako paneurópska zastrešujúca organizácia pre toto nové opozičné hnutie.

AECR združuje eurorealistické strany, ktoré spájajú hodnoty a princípy založené na osobnej slobode, voľnom trhu, subsidiarite, vláde obmedzených kompetencií, parlamentnej demokracii a rešpektovaní suverenity národných štátov.